

0 18956

~~T A J N Ě~~
EV. ČÍS. 261

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

2

1953

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Rozkaz prezidenta republiky a vrchního velitele čs. branné moci Klementa Gottwalda k úmrtí předsedy Rady ministrů SSSR a tajemníka ÚV KSSS Josefa Vissarionoviče Stalina 3

Rozkaz ministra vojenství SSSR maršála Sovětského svazu N. A. Bulganina z 8. 3. 1953 4

Maršál Sovětského svazu A. M. Vasilevskij:

J. V. Stalin a ozbrojené síly SSSR 5
Rozkaz ministra národní obrany Dr. Alexeje Čepičky k úmrtí prezidenta republiky a vrchního velitele čs. branné moci a předsedy KSČ soudruha Klementa Gottwalda 9

Brig. gen. Ján Zeman:

Jméno a dílo Klementa Gottwalda — prapor našich vítězství 10

Rozkaz prezidenta republiky a vrchního velitele čs. branné moci z 24. 3. 1953 15

Operační umění a taktika

Brig. gen. Jaroslav Dočkal:

Útok armády na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu 16

Pplk. děl. Karel Pernica:

Dělostřelecký útok 25

Plk. žen. Bohuslav Morávek:

Význam a úprava komunikací v soudobé armádní útočné operaci 43

Plk. let. Jan Kostoňryz:

Letecká podpora mechanisované divise v útočném boji 54

Pplk. děl. Jaroslav Šolc:

Materiálně technické zabezpečení mechanisované divise v útočném boji armádního sboru 66

Plk. let. Václav Bulant:

Materiální zabezpečení bitevního leteckého sboru podporujícího rychlou jednotku frontu (armády) 85

Diskuse 89

Operační a bojová příprava

Dr. František Hyhlík:

K metodice odborné a vědecké práce 99

Pplk. děl. Rudolf Litera:

Metody práce operačního oddělení vyšší vševoj- skové jednotky 115

Informace o cizích armádách

Vojenská soustava Severoatlantického paktu, její vznik, vývoj a význam 118

Bojové zkušenosti a všeobecné poznatky z bojů v Koreji 126

Organisace vyšších tylových jednotek v americké armádě 137

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek 139

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů 142

Do čísla je vlepáno 15 obrazových příloh na zvláštních nestránkovaných listech

СОДЕРЖАНИЕ

Приказ президента республики и Главнокомандующего Чехословацкими Вооруженными силами Кlementa Готвальда к смерти Иосифа Виссарионовича Сталина 3

Приказ Военного Министра Союза ССР маршала Советского Союза Н. А. Булганина из 8 3 1953 г. 4

Маршал Советского Союза А. М. Василевский:

И. В. Сталин и вооруженные силы СССР 5
Приказ Министра национальной обороны ген. армии др А. Чепички к смерти президента Чехословацкой республики и Главнокомандующего Чсл. Вооруженными силами и председателя КСЧ тов. Кlementa Готвальда 9

Бриг. ген. Ян Земан:

Имя и дело Кlementa Готвальда — знамя наших побед 10

Приказ президента республики и Главнокомандующего Чехословацкими Вооруженными силами из 24 3 1953 15

Оперативное искусство и тактика

Бриг. ген. Ярослав Доцкал:

Наступление армии на спешно занятую оборону противника 16

Пплк. арт. Карел Перница:

Артиллерийское наступление 25

Плк. инж. Богуслав Моравек:

Значение и исправление путей сообщения в современной армейской наступательной операции 43

Плк. ав. Ян Костоňрыз:

Авиационная поддержка механизированной дивизии в наступательном бою 54

Пплк. арт. Ярослав Шолц:

Материально-техническое обеспечение механизированной дивизии в наступательном бою корпуса 66

Пплк. ав. Вячеслав Булант:

Материальное обеспечение штурмового авиационного корпуса поддерживающего подвижную часть фронта (армии) 85

Дискуссия 89

Оперативная и боевая подготовка

Д-р Франтишек Гиглик:

К методу специальной а научной работы 99

Пплк. арт. Р. Литера:

Методы работы оперотдела высшего соединения 115

Информации об иностранных армиях

Военная система Североатлантического пакта, его возникновение, развитие и значение 118

Боевой опыт и всеобщие познания из боев в Кореи 126

Организация тыловых соединений в американских вооруженных силах 137

Информации о содержании новых служебных книг и пособий 139

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов 142

В номер вклеено 15 схем на отдельных нумерованных листах.

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. BRANNÉ MOCI

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník třetí

2

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1953

WYDAWCA: A. W. KRAJEWSKI
WARSZAWA

WOJENSKA MYSL

Wydawnictwo Wojskowe

Wydawnictwo Wojskowe

2

WYDAWCA: A. W. KRAJEWSKI

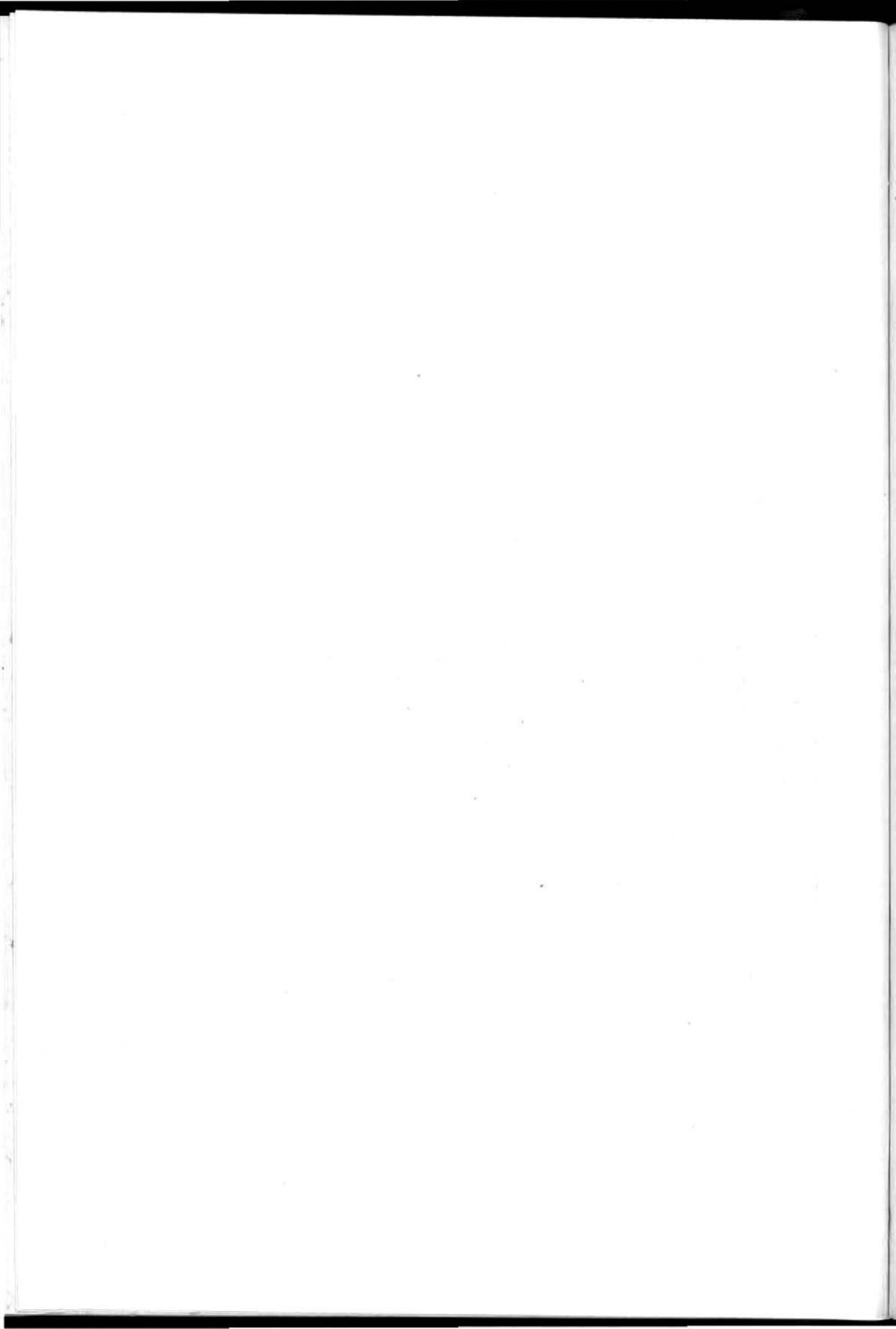
WARSZAWA

GENERALISSIMUS JOSEF VISSARIONOVIČ STALIN

ZEMŘEL DNE 5. BŘEZNA 1953

VĚČNÁ SLÁVA A ČEST JEHO DÍLU A PAMÁTCE!

**ROZKAZ PRESIDENTA REPUBLIKY
A VRCHNÍHO VELITELE ČS. BRANNÉ MOCI
PŘÍSLUŠNÍKŮM ARMÁDY, POHRANIČNÍ STRÁŽE
A VNITŘNÍ STRÁŽE**

Soudruzi vojíní, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

5. března 1953 v 9,50 hodin večer zemřel největší člověk naší doby, geniální vůdce a učitel národů Sovětského svazu a všeho svobodomyšlného lidstva, nejlepší přítel našeho lidu, předseda Rady ministrů SSSR a tajemník ÚV KSSS Josef Vissarionovič Stalin.

V osobě soudruha Stalina odchází i tvůrce Sovětské armády, inspirátor všech jejích vítězství nad imperialistickými agresory.

S hlubokým zármutkem a bolestí přijal náš lid a spolu s ním příslušníci armády, Pohraniční a Vnitřní stráže zprávu o úmrtí generalissima Stalina.

Soudruhu Stalinovi vděčíme za svoji svobodu a nezávislost, za to, že můžeme, řídíce se jeho učením a za pomoci Sovětského svazu, budovat šťastnou socialistickou budoucnost naší vlasti. Se jménem generalissima Stalina je nerozlučně spjat vznik a budování naší nové, lidově demokratické armády. Pod jeho vrchním velením a za jeho neustálé osobní péče bojovaly naše jednotky po boku bratrské Sovětské armády proti fašistickým okupantům. Josefu Vissarionoviči Stalinovi děkujeme za to, že je zajištěna bezpečnost a obranyschopnost naší vlasti a mírové budovatelské úsilí našeho lidu.

Soudruzi vojíní, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

Zvyšujte ještě usilovněji svoji bdělost a ostražitost vůči vnitřním i vnějším nepřátelům! Sťezte ještě pohotověji a bděleji posvátné hranice naší vlasti a majetek našeho lidu!

Osvojujte si ještě houževnatěji a svědomitěji stalinskou vojenskou vědu a stalinské umění bít imperialistické agresory, upevňujte bojeschopnost svých jednotek!

Se jménem soudruha Stalina v srdcích plňte vzorně všechny své úkoly, upevňujte kázeň a každodenně prohlubujte své politické uvědomění!

Upevňujte a dále rozvíjejte bojovou družbu naší armády s hrdinskou Sovětskou armádou, naší učitelkou a s ostatními armádami demokratického tábora!

Buďte připraveni kdykoli bránit svobodu, nezávislost a samostatnost našeho lidu, kterou nám vybojovala Sovětská armáda pod vedením soudruha Stalina!

U vědomí spravedlnosti naší věci, síly a nepřemožitelnosti světového tábora míru, demokracie a socialismu, vedeného Sovětským svazem, se ještě pevněji semkněte kolem rodné strany našeho lidu — Komunistické strany Československa a jejího Ústředního výboru.

Praha dne 7. března 1953

President republiky a vrchní velitel čs. branné moci

KLEMENT GOTTWALD v. r.

ROZKAZ MINISTRA VOJENSTVÍ SSSR

**maršála Sovětského svazu N. A. Bulganina vojskům Sovětské armády
z 9. března 1953:**

Soudruzi vojíni a seržanti!

Soudruzi důstojníci a generálové!

Těžké hoře postihlo náš lid, naši armádu. Zemřel předseda Rady ministrů Svazu SSR a tajemník Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu, veliký vůdce komunistické strany a sovětského lidu, vůdce sovětského státu, veliký Stalin. Není už mezi námi geniální vojevůdce, generalissimus Sovětského svazu J. V. Stalin.

Stalinovo jméno je nesmírně drahé naší straně, sovětskému lidu a jeho armádě, pracujícím celého světa. Celý svůj život věnoval Stalin věci lidu, věci budování komunismu. Lenin a Stalin založili, vychovali a zocelili mohutnou stranu komunistů. Založili a upevňovali sovětský stát a jeho ozbrojené síly. S jménem velkého Stalina jsou nerozlučně spjaty dějiny Sovětské armády i její vítězství v letech občanské války a v letech Veliké vlastenecké války. Pod vedením svého nejvyššího velitele, generalissima Sovětského svazu J. V. Stalina, plnice jeho geniální plány, rozdrtily sovětské ozbrojené síly fašistické Německo a imperialistické Japonsko, uhájily svobodu a nezávislost své vlasti, zachránily národy Evropy a Asie před fašistickou porobou. S pocity hlubokého zármutku sklání Sovětská armáda své bojové prapory nad rakví našeho geniálního vojevůdce.

Soudruzi vojíni a seržanti, důstojníci a generálové! Semkněme ještě těsněji své řady kolem Ústředního výboru Komunistické strany a sovětské vlády!

Loučíc se s naším drahým a milovaným učitelem, vůdcem a vojevůdcem, soudruhem Stalinem, přísaháme, že budeme neustále upevňovat bojovou sílu Sovětské armády, že budeme zvyšovat její obranyschopnost a neustálou bdělost, že budeme spolehlivě chránit tvůrčí práci sovětského lidu a státní zájmy sovětského státu.

Sovětský lid může být přesvědčen, že jeho armáda bude vždy věrna odkazům nesmrtelného Stalina a bude vždy připravena se ctí splnit svou svatou povinnost k sovětské vlasti.

Ministr vojenství SSSR maršál Sovětského svazu

N. A. BULGANIN

J. V. STALIN A OZBROJENÉ SÍLY SSSR

Maršál Sovětského svazu A. M. Vasilevskij

Spolu se sovětským lidem a s pracujícími všech zemí prožívají příslušníci ozbrojených sil sovětského státu s hlubokým hořem smrt předsedy Rady ministrů SSSR a tajemníka Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu Josefa Vissarionoviče Stalina.

Sovětská vojska ztratili vroucně milovaného otce, moudrého vůdce a geniálního vojévůdce, generalissima Sovětského svazu soudruha Stalina, s jehož jménem jsou nerozlučně spjaty celé dějiny Sovětské armády a vojenského námořnictva SSSR, všechna jejich slavná vítězství nad nepřáteli naší vlasti.

Soudruh Stalin společně s Leninem vytvořil a zocelil naši velikou komunistickou stranu, založil první socialistický stát na světě. Soudruh Stalin společně s Leninem vytvořil Sovětskou armádu — spolehlivou ozbrojenou záštitu socialistického státu, první armádu osvobozených dělníků a rolníků na světě, armádu bratrství mezi národy naší země, armádu, prochnutou duchem internacionalismu.

V těžkých dobách cizí vojenské intervence a občanské války byl soudruh Stalin hlavním Leninovou oporou při organizaci obrany naší země, neúnavným budovatelem pravidelné Sovětské armády, přímým inspirátorem a organizátorem jejich nejvýznamnějších vítězství. Plně se věnoval posvátné věci obrany mladé sovětské republiky před vpádem interventů a vždy dosahoval vítězství na frontách nejvýznamnějších a nejnebezpečnějších pro revoluci.

Stalinova nezlomná energie, neochvějná vůle a organizační genius těsně semkly příslušníky Sovětské armády kolem komunistické strany a vedly je k velkým hrdinským činům na bojištích. V úporných bojích proti nesčetným nepřátelům vyrostla Sovětská armáda pod vedením Lenina a Stalina v nepřemožitelnou sílu, odrazila první útok mezinárodního imperialismu na naši sovětskou vlast. V těchto letech položil soudruh Stalin základy nové sovětské vojenské vědy.

Soudruh Stalin hrdě hovoří o růstu síly Sovětské armády, o jejich vítězstvích, o jejich nesmírných zásluhách o pracující naší země. V projevu „O třech zvlátnostech Rudé armády“ soudruh Stalin s hrdostí řekl:

„Strana je hrdá na to, že se Rudé armádě podařilo se ctí projít těžkou cestou velmi krutých bojů s vnitřními i zahraničními nepřáteli dělnické třídy a rolnictva naší země, že se jí podařilo stát se největší bojovou revoluční silou pro strach nepřátelů dělnické třídy, pro radost všem utlačeným a vykořisťovaným.“

V období mezi občanskou válkou a Velikou vlasteneckou válkou soudruh Stalin neúnavně pečoval o další upevnění obrany sovětského státu. Směle a s jistotou vedl naši zemi leninskou cestou. Díky moudré a prozíravé politice komunistické strany vedené velkým Stalinem byla v krátké historické lhůtě vytvořena mohutná materiální základna aktivní obrany Sovětského svazu a Sovětská armáda se stala moderní, dobře vyzbrojenou armádou se skvělými vojenskými kádry.

Soudruh Stalin byl duší velkých socialistických přeměn, které od základu změnily tvářnost naší vlasti. V letech předválečných stalinských pětiletok se naše země stala mohutnou průmyslově kolchozní socialistickou velmocí, připravenou v plné zbroji odrazit útok mezinárodního imperialismu.

Svou nepřemožitelnou sílu projevila sovětská armáda zejména ve Veliké vlastenecké válce proti hitlerovskému Německu a imperialistickému Japonsku.

Soudruh Stalin stál v čele Státního výboru obrany a ozbrojených sil země, vdechl národům Sovětského svazu víru ve vítězství naší spravedlivé věci a semkl je pod Lenino-vým praporem k vybojování vítězství. Pod moudrým vedením velkého Stalina rozřešil

sovětský stát nejobtížnější úkoly vojenského, politického a hospodářského rázu. Úkoly, které by nezdolal ani jediný, třeba největší kapitalistický stát.

Ve střetnutí s hitlerovskou armádou — nejsilnější armádou kapitalistického světa — projevila Sovětská armáda, vedená geniálním vojevůdcem soudruhem Stalinem, mohutnou vítěznou sílu. Podporována veškerým naším lidem na hlavu porazila fašistické hordy, ubránila čest, svobodu a nezávislost naší vlasti a důstojně splnila své ušlechtilé osvoboditelské poslání.

V bouři a vichřici krutých válečných zkoušek se náš lid a jeho armáda ještě těsněji sblížily se svým milovaným vůdcem soudruhem Stalinem. Sovětské lidé viděli ve Stalinovi právě tak osvědčeného vůdce, jako byl Lenin, neohroženého v boji a nelíostného k nepřítelům lidu, naoprásto neznajícího pojem paniky, moudrého a odvážného při rozhodování o složitých otázkách, prozíravého a důsledného, pravdivého a čestného, bezmezně milujícího svůj lid, tak jako jej miloval Lenin.

Vskutku gigantický byl rozmach státnické, stranické a vojevůdcovské činnosti soudruha Stalina za války. Pod jeho vedením byly bez výjimky všechny stránky života a ozbrojeného boje sovětského státu. Soudruh Stalin podřídil všechny síly země věci porážky nepřítele a mobilisoval a využil pro splnění tohoto úkolu všechny potenciální možnosti Sovětského svazu — jak vojenské a hospodářské, tak i morální.

Inspirátořkou a organisátorkou našeho světodějného vítězství ve Veliké vlastenecké válce, která rozhodla o osudu generací, byla komunistická strana v čele se soudruhem Stalinem, silná nerozbornou jednotou a neochvějnou semknutostí svých řad, nerozlučným spojením s nejširšími masami.

Geniu soudruha Stalina, jeho neúnavné péči vděčí Sovětská armáda za to, že se stala výtečnou armádou, s nejmodernější výzbrojí, nejzkušenějším velitelským sborem a vysokou bojovou morálkou.

Soudruh Stalin věnoval výjimečnou pozornost otázkám vybavení branných sil Sovětského svazu nejnovější bojovou technikou. Vnikal do podrobností práce závodů vyrábějících výzbroj. Z podnětu soudruha Stalina vytvářeli sovětské konstruktéři, inženýři a dělníci dokonalé typy výzbroje, které předčily svou kvalitou výzbroj kapitalistických armád.

Při výstavbě ozbrojených sil sovětského státu přikládal soudruh Stalin veliký význam výběru a výchově vojenských kádrů. „... A budeli mít naše armáda dostatečný kádr skutečně zocelených pracovníků, bude nepřemožitelná.“ (Otázky leninismu str. 49.) Soudruh Stalin vybral a vychoval slavnou plejadu vynikajících sovětských vojenských velitelů.

Soudruh Stalin učil sovětské lidi a příslušníky našich ozbrojených sil, aby byli až do konce věrni své socialistické vlasti, statečně a dovedně ji hájili před agresivními akcemi nepřátel a za všech podmínek spolehlivě zajišťovali státní zájmy naší vlasti. Leninsko-stalinská idea aktivní a obětavé obrany socialistické vlasti inspirovala sovětské vojáky k obětavému boji s nepřitelem v letech Veliké vlastenecké války, probouzela v jejich řadách masové hrdinství.

Veliký koryfej vědy, geniální vojenský theoretik soudruh Stalin vyzbrojil naše vojenské kádry sovětskou vojenskou vědou, nejpokrokovější na světě. Stalinská vojenská věda, spočívající na hlubokém poznání zákonů společenského vývoje, obsahující vše nejlepší z vojenského umění minulosti, dává vyčerpávající odpovědi na všechny otázky vedení současné války a dosažení vítězství v této válce. Stalinská vojenská věda na rozdíl od buržoasní vojenské vědy zahrnuje kromě vlastních otázek vojenského umění celý souhrn hospodářských a morálně politických možností bojujících stran.

Klíčem ke skutečně vědeckému materialistickému poznání a využití objektivních zákonitostí války je učení o trvale působících činitelích, rozhodujících o výsledku současné války, jak je hluboce rozpracoval soudruh Stalin. Toto stalinské učení vyzbrojilo sovětský lid, jeho vojenské kádry jasným a skutečně vědeckým poznáním těch nutných podmínek, které upevňují aktivní obranu naší země a v případě války zajišťují vítězství nad nepřitelem.

Soudruh Stalin pozvedl na vysokou úroveň sovětské vojenské umění, které je součástí

vojenské vědy. Skvělým příkladem stalinské strategie, operačního umění a taktiky byly velké bitvy u Moskvy, Stalingradu, v předhoří Kavkazu, u Kurska, 10 zdrcujících stalinských úderů v r. 1944, skvělé operace ve Východním Prusku, na Visle a Odře, u Budapešti a Vídně, útok na Berlín a porážka vybrané kvantunské armády japonských militaristů.

Všechna tato vítězství jsou konkrétním výrazem sovětského vojenského umění, mistrovství sovětských důstojníků a generálů, vítězství stalinské vojenské vědy, triumfem vojévůdcovského umění našeho vůdce a vrchního velitele generalissima Stalina.

V období Veliké vlastenecké války vycházely plány každé frontové operace, nemluvě již o operacích, prováděných společným úsilím několika front, z hlavního stanu vrchního velitele, byly určovány soudruhem Stalinem.

Rozhodnutí velitelů front, vypracovaná podle směrnic hlavního stanu, plány vojenských operací, byly detailně projednávány u soudruha Stalina za přítomnosti velitelů. V těchto plánech byly prováděny nutné opravy a zpřesnění a řešeny otázky spolupráce front.

V létě 1943 bylo velitelství středního a voroněžského frontu postaveno před úkol připravit útočné operace k rozdrčení gomelského a charkovského uskupení nepřítele tak, aby vojska během operací překročila řeku Dněpr a vytvořila příznivou situaci pro osvobození Donbasu a Bílé Rusi.

Během příprav těchto operací začal nepřítel proti těmto frontám soustřeďovat velké skupiny s nejbližším úkolem — soustředěným úderem likvidovat naše vojska u Kurska.

Na návrh velitele voroněžského frontu měla vojska stepního frontu společnými akcemi úderem na Bělgorod a Charkov zastavit útok nepřítele a zmařit jeho soustředění.

Tento návrh byl hlavním stanem zamítnut. Soudruh Stalin přikázal, aby nepřítelův úder byl zachycen dobře organisovanou obranou našich vojsk, aby nepřítel byl vyčerpán při pokusech o proražení a teprve potom aby se okamžitě přešlo do protiútku s cílem dorazit jeho hlavní síly.

Jak známo, byl úspěch této operace naprostý.

Druhý příklad.

Na podzim roku 1943 dokončila vojska třetího a čtvrtého ukrajinského frontu operaci, která vedla k osvobození Donbasu. Pokusy vojsk čtvrtého ukrajinského frontu vtrhnout na Krym z chodu a vyčistit jej od nepřítele nebyly korunovány úspěchem. Podle plánu operací, předloženého k projednání a schválení hlavnímu stanu, měly být zároveň provedeny tyto operace: třetí ukrajinský front měl za úkol obsadit Nikolajev a Oděsu a dostat se na rumunské hranice a čtvrtý ukrajinský front měl společně se samostatnou přímořskou armádou likvidovat nepřítele na Krymu.

Soudruh Stalin zrušil toto rozhodnutí a přikázal, aby tyto dva úkoly byly vyřešeny postupně, a to tak: nejprve zaútočit silami třetího ukrajinského frontu do značné míry posíleného vojsky čtvrtého ukrajinského frontu, obsadit Oděsu, izolovat tak definitivně Krym a vyčistit ho vojsky čtvrtého ukrajinského frontu posílenými vojsky třetího ukrajinského frontu společně se samostatnou přímořskou armádou, teprve po dobytí Oděsy.

Na základě tohoto rozhodnutí byly oba úkoly úspěšně a rychle splněny. A podobných příkladů lze uvést mnoho.

Ve Veliké vlastenecké válce ukázal soudruh Stalin skvělé příklady operativního konkrétního velení vojskům. Často zajížděl na fronty a hovořil s veliteli frontů a armád o potřebách vojsk, o jejich připravenosti k nastávajícím operacím. Tak tomu bylo také na př. v r. 1941 ve velké bitvě u Moskvu. Tak tomu bylo i 3. srpna 1943, kdy soudruh Stalin přijel na západní frontu do oblasti Juchnova, kde dal vojskům konkrétní pokyny, pokud jde o organisaci útoku, a věnoval pozornost všem podstatným otázkám. A dva dny poté, 5. srpna, byl soudruh Stalin již na kalininské frontě ve vesnici Choroševo, ležící několik kilometrů od přední linie naší obrany, a tam pečlivě připravil novou operaci ve směru na Smolensk.

Soudruh Stalin se otcovsky staral o potřeby obránců naší vlasti. Vysílal na frontu zvláštní komise, pozorně studoval různé zdroje informací a soustavně si ověřoval, jak jsou

vojáci oblékání a živení a jaké jsou zdravotní podmínky jejich života. Přísně trestal ty velitely, kteří vojákům a důstojníkům nezabezpečili vše, co zabezpečit měli.

Stalinská péče o všestranné uspokojení hmotných a kulturních potřeb sovětských vojáků byla, je a bude pro všechny naše důstojníky a generály příkladem toho, jak je třeba se starat o sovětské vojáky, o jejich výcvik a výchovu.

Soudruh Stalin učil sovětské lidi, aby nezapomínali na kapitalistické obklíčení, na intriky mezinárodní imperialistické reakce, zabývající se plány nové války, aby neustále zvyšovali obranyschopnost naší vlasti, upevňovali ozbrojené síly a bezpečnostní orgány našeho státu. „Země vítězné socialistické revoluce,“ napsal soudruh Stalin, „nesmí oslabovat, nýbrž všestranně upevňovat svůj stát, státní orgány, bezpečnostní orgány, armádu, nechce-li být poražena kapitalistickým obklíčením.“

Tyto směrnice soudruha Stalina nás vedou a inspirují při dalším upevňování a aktivní obraně naší vlasti. Strana vychovává komunisty, všechny pracující, příslušníky Sovětské armády v duchu vysoké politické bdělosti, v duchu nesmiřitelnosti a pevnosti v boji s vnitřními a vnějšími nepřáteli.

„Sovětský svaz neochvějně provádí svou politiku mírové spolupráce se všemi zeměmi,“ řekl soudruh G. M. Malenkov na XIX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, „a zároveň má na zřeteli nebezpečí nové agrese podněcovatelů války, kteří se pustili do hazardní hry. Proto upevňuje a bude upevňovat svou obranyschopnost.“

V těchto těžkých, smutných dnech sovětský lid a jeho armáda ještě těsněji semknou své řady kolem rodné komunistické strany a sovětské vlády. Jsou přesvědčeny, že Stalinovi věrní žáci a spolubojovníci, které veliký Stalin vychoval, zajistí pevné a důsledné uskutečňování vnitřní a zahraniční politiky, vypracované stranou a odpovídající životním zájmům lidu, že velký a jasný program budování komunismu v SSSR, jímž soudruh Stalin vybízel stranu a všechny náš lid, bude uskutečněn.

Sovětská armáda, založená, vychovaná a zocelená velikými vůdci Leninem a Stalinem, je spolehlivou záštitou mírové práce sovětského lidu a bezpečnosti naší vlasti. Věrna vítěznému praporu Leninovu a Stalinovu, cele oddaná své socialistické vlasti a svému lidu, je hrozbou bojovou silou, schopnou zasadit zdrcující ránu jakémukoliv agresoru a uhájit zájmy a čest sovětského socialistického státu.

Sovětské vojáky sklánějí své bojové zástavy, ověčené slávou historických vítězství, nad rakví svého milovaného vůdce a vojevůdce a skládají posvátnou přísahu, že budou vždy hodni odkazu Lenina a Stalina, že budou oddané a věrně do posledního dechu sloužit naší vlasti a lidu, jako jim sloužil veliký Stalin.

„PRAVDA“ — 9. března 1953

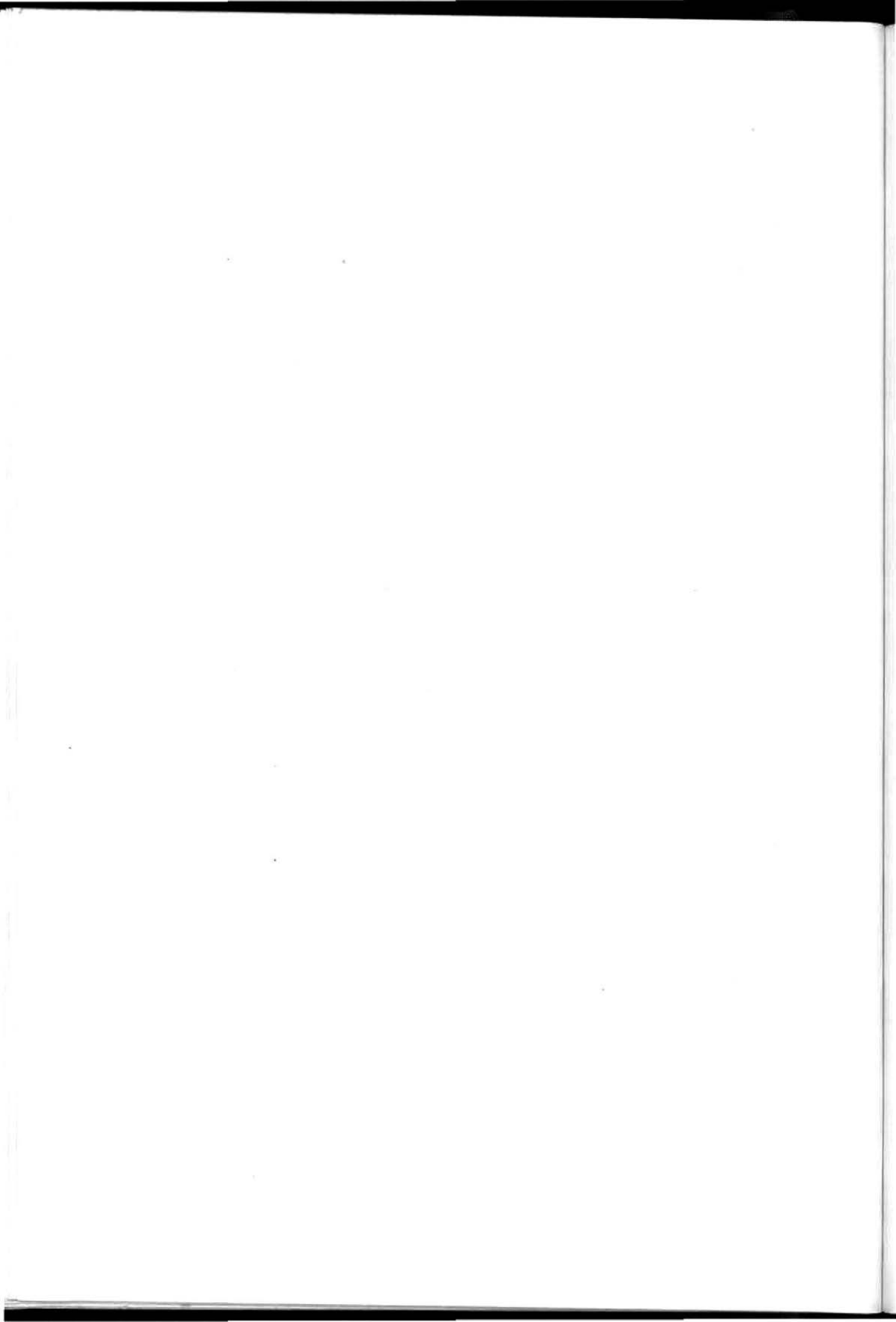

PRESIDENT REPUBLIKY A VRCHNÍ VELITEL ČS. BRANNÉ MOCI

KLEMENT GOTTWALD

ZEMŘEL DNE 14. BŘEZNA 1953

VĚČNÁ SLÁVA A ČEST JEHO DÍLU A PAMÁTKE!

**ROZKAZ MINISTRA NÁRODNÍ OBRANY K ÚMRTÍ
PRESIDENTA REPUBLIKY, VRCHNÍHO VELITELE
ČS. BRANNÉ MOCI A PŘEDSEDY KSČ
SOUDRUHA KLEMENTA GOTTWALDA**

Soudruzi vojíni, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

V těchto těžkých dnech, kdy odešel největší člověk naší doby, geniální vůdce a učitel národů Sovětského svazu a všeho pokrokového lidstva, nejlepší přítel našeho lidu Josef Vissarionovič Stalin, postihlo náš lid a naši armádu nové nesmírné hoře. Dne 14. března 1953 v 11 hodin ráno zemřel náš drahý, vším lidem milovaný prezident republiky a vrchní velitel československé branné moci, předseda Komunistické strany Československa, soudruh Klement Gottwald.

Obrovské je dílo soudruha Gottwalda. V duchu vítězného učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina vedl po celý svůj život nesmířitelný boj za práva pracujícího lidu. Vybudoval a zocelil Komunistickou stranu Československa, v jejím čele sjednotil všechny pracující k boji proti kapitalistickým vykořisťovatelům, řídil jejich boj proti fašistickým okupantům a po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou dovedl naše národy až na práh socialismu.

Soudruh Klement Gottwald je tvůrcem našich ozbrojených sil, naší lidové armády. Neustále pečoval o obranyschopnost republiky, o vysokou bojovou, politickou a morální hodnotu naší branné moci.

Soudruzi vojíni, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

Semkněte se ještě těsněji kolem Ústředního výboru Komunistické strany Československa a vlády Národní fronty!

Přísahajme u rakve našeho milovaného učitele a otce nás všech, našeho vrchního velitele presidenta Klementa Gottwalda, že budeme vytrvale upevňovat sílu naší branné moci, že budeme zvyšovat její bojeschopnost a bdělost.

Plníce odkaz soudruha Klementa Gottwalda budeme po boku slavné Sovětské armády ještě ostrážitěji strážet světový mír.

Rozdrtíme každého útočníka, který by chtěl ohrozit vybudování socialismu v naší vlasti.

**Ministr národní obrany
arm. gen. dr. Alexej ČEPIČKA v. r.**

JMÉNO A DÍLO KLEMENTA GOTTWALDA — PRAPOR NAŠICH VÍTĚZSTVÍ

Brigádní generál Ján Zeman, náčelník hlavní politické správy

Hluboce truchlí nad smrtí soudruha Klementa Gottwalda český a slovenský lid, s nesmírnou bolestí sklání své bojové zástavy před nehynoucí památkou svého tvůrce a vrchního velitele čs. lidově demokratické armády.

V soudruhovi Gottwaldovi ztrácí náš lid největšího člověka svých národních dějin, velkého tvůrce socialistické epochy v dějinách našich národů. Celý život soudruha Gottwalda je nerozlučně spojen s bojem a vítězstvím dělnické třídy a pracujícího lidu, s dějinami našich národů v posledních desetiletích.

V soudruhovi Klementu Gottwaldovi ztrácí náš lid našeho největšího žaka Leninova a Stalinova, který vybudoval a zocelil Komunistickou stranu Československa, vyzbrojil ji leninismem. Velikost soudruha Klementa Gottwalda jako vůdce Komunistické strany Československa je v tom, že směle a tvořivě uplatňoval leninismus v československých podmínkách, že jím vyzbrojil Komunistickou stranu Československa, že neochvějně bojoval proti otevřeným i skrytým nepřátelům leninismu všech odstínů, že přivedl stranu k vítězství.

Soudruh Klement Gottwald v čele Komunistické strany Československa vedl dělnickou třídu a pracující lid naší vlasti po celá desetiletí do boje proti kapitalistům a statkářům, proti moci buržoasie, proti fašismu a národní porobě a ukázal cestu našemu lidu z temnot fašistického otroctví k světlé socialistické budoucnosti.

Soudruh Klement Gottwald je zakladatelem a tvůrcem našeho lidově demokratického státu, v němž veškerá moc patří dělnické třídě a pracujícímu lidu, jehož veškerá činnost je zaměřena k péči o blaho a bezpečnost pracujících, k budování socialistického života.

Se jménem soudruha Gottwalda navždy zůstane spjata nerozborné přátelství našeho lidu s velikým sovětským lidem, naším osvoboditelem ze jha fašismu a kapitalistického vykořisťování.

Soudruh Klement Gottwald je tvůrcem velkolepých perspektiv nového socialistického života, k němuž neochvějně vedl náš lid leninsko-stalinskou cestou.

Není jediné stránky života českého a slovenského pracujícího lidu, do níž by se soudruh Gottwald nezapsal na věky svým nesmrtelným dílem.

Naše lidově demokratická armáda utrpěla smrtí svého vrchního velitele soudruha Gottwalda nenahraditelnou ztrátu. Klement Gottwald je tvůrcem naší lidově demokratické armády, vybudované na pokrokových bojových tradicích našeho lidu a nerozlučně spjaté s vítěznou, nepřemožitelnou armádou Sovětskou.

Boj soudruha Klementa Gottwalda za lidově demokratickou armádu začal již v předmnichovské buržoasní republice. Tento boj za vytvoření nové, lidové armády je nerozlučně spjat s bojem soudruha Klementa Gottwalda proti buržoasnímu státu a s jeho bojem za stát dělníků a rolníků.

Již v roce 1929 Klement Gottwald zdůrazňoval, že armáda buržoasní, protilidová, v níž rozhodují kapitalisté a velkostatkáři a v níž dělníci jsou bezprávnou potravou pro děla, není schopna ubránit národní nezávislost českého a slovenského lidu. Důsledně bojoval za rozbití této buržoasní armády, která byla nástrojem imperialistických příprav války proti SSSR, a usiloval o vytvoření armády s lidem pevně spjaté, armády lidové, která jediná může být skutečnou zárukou obranyschopnosti vlasti.

V době zvýšeného ohrožení republiky německým fašismem soudruh Klement Gottwald v čele Komunistické strany Československa odhaloval protilidovou činnost buržoasie,

připravující mnichovskou zradu. Ukazoval lidu, že buržoasii nejde o obranu vlasti, nýbrž o obranu vlastních třídních zájmů, o stamilionové zisky, které bankéři a továrníci vydělávali na obraně republiky.

Soudruh Klement Gottwald v této době učil naši dělnickou třídu, jak v čele lidové fronty uhájít demokratické svobody, které buržoasie zrazovala, jak se ubránit proti fašismu, jak vojensky zabezpečit nezávislost vlasti. Soudruh Klement Gottwald učil tehdy lid, že podmínky pro obranu vlasti je nutno vybojovat proti buržoasii na základě hlubokých demokratických přeměn v životě celého státu i armády.

Soudruh Gottwald prosazoval důslednou demokratisaci armády, požadoval, aby byli nemilosrdně stíháni škůdci obrany republiky, aby byla zabezpečena sociální a demokratická práva dělníků, rolníků a vojáků, aby výdaje na obranu státu platili bohatí. Vycházejí z toho, že republika může být ubráněna jedině v pevném svazku se Sovětským svazem, prosazoval, aby byla navázána a prohlubována družba naší armády s armádou Sovětskou. To byl program lidové, jakobínské obrany republiky proti fašismu.

Když buržoasie vydala lid na pospas Hitlerovi, soudruh Gottwald bojoval se vším úsilím za to, aby z našich národů byla smyta hanba potupné kapitulace, kterou způsobila zrádná buržoasie. Bojoval za to, aby naší armádě byla vrácena čest jejích zbraní.

Pod jeho přímým vedením a za osobní podpory J. V. Stalina se vytvářela v Sovětském svazu čs. vojenská jednotka, která bojovala spolu s hrdinnou Sovětskou armádou za osvobození Československa. Soudruh Gottwald pečoval o to, aby tato jednotka byla prochnuta láskou k pracujícímu lidu a k Sovětskému svazu, aby byla naplněna neotřesitelnou vírou ve vítězství.

Musel při tom svést ostrý boj s temnými, protisovětskými živly z řad buržoasie, které zákeřně intrikovaly proti zasazení naší jednotky na východní frontě a pokoušely se odvést naše vojáky ze Sovětského svazu do Iránu, kde měli být připravováni na plnění protilidových úkolů ve státním aparátu osvobozeného Československa.

Soudruh Gottwald i tento zápas se zrádnou buržoasií vítězně vybojoval. V Buzuluku řekl našim vojákům na adresu všech nepřátel lidu: „A co myslíte, že by náš lid doma řekl takovému člověku, který by proti Sovětskému svazu štlval a intrikoval? Jsem si jist, že by mu řekl: Jsi Hitlerův agent, nejhorší nepřítel svého národa.“

Naše vojenská jednotka, která vyrostla v Sovětském svazu pod vedením soudruha Gottwalda, lišila se svým charakterem zásadně od vojenských sborů na západě. Byla to jednotka lidová, lidu a Sovětskému svazu až do posledního dechu oddaná, politicky uvědomělá a bojovala za novou, lidovou, socialistickou vlast.

Svoji bojovou sílu a morální kvality dokázala v hrdinských bojích, v nichž pokryla své bojové zástavy nehynoucí slávou. Soudruh Gottwald její poslání a charakter vyjádřil takto: „Samostatné čs. formace po boku Rudé armády — toť symbol toho, že po vyhnání německých okupantů a po osvobození Československa z německého panství bude další uspořádání záležitostí Československa výhradně věcí československého lidu.“

Soudruh Gottwald řídil v čele komunistické strany i boj širokých lidových mas proti německým okupantům i doma ve vlasti, který vyvrcholil slovenským národním povstáním a pražským květnovým povstáním. Odboj českého a slovenského lidu proti okupantům a hrdinný boj naší jednotky v SSSR dokázal, že „... lid nepřipustí, aby se v osvobozené republice vrátila k moci ona vrstva finančního, průmyslového a agrárního velkokapitálu, která dříve republikou vládla a která na celé čáře zbankrotovala.“ (Deset let, str. 307).

Soudruh Gottwald vytyčil v Košickém vládním programu, jehož přijetí znamenalo úplné vítězství gottwaldovské linie národně osvobozenického boje, všechny zásady vystavby naší lidové armády.

Soudruh Gottwald budoval naši armádu jako armádu dělníků a rolníků, armádu **lidovou**, jejímž základem se staly čs. vojenské jednotky v Sovětském svazu a bojovníci a partyzáni, kteří bojovali proti fašistům doma. Po vítězném únoru r. 1948 vysvětloval požadavek lidovosti naší armády takto: „Jde dnes o to, abychom vybudovali novou, vskutku lidovou armádu, jejímž posláním a vůlí je hájit zájmy lidu, národa a státu a zabezpečit

jejich pokojnou práci. Vojenské zkušenosti nás učí, že právě takové armády jsou nejsilnější, že jsou schopny nejvyššího hrdinství a obětavosti. Ne náhodou byl náš národ v dobách velikého hnutí husitského nejvýše ve vojenském smyslu, ne náhodou platilo tehdy: „Co Čech — to hejtman.“ A byly to opět ideje lidového osvobozenického boje, které vedly naše vojáky v poslední válce slavnou vítěznou cestou od Sokolova a přes Kijev a Bílou Cerkev a Duklu do vlasti.“

Soudruh Gottwald, který měl už při kladení základů našeho lidově demokratického státu na mysli jeho vysokou obranyschopnost před imperialistickými agresory, zdůrazňoval a v Košickém vládním programu formuloval vedle požadavku lidovosti i zásadu vysoké politické vyspělosti všech vojáků naší lidové armády. Právě vysoké politické uvědomění našich vojáků znásobuje sílu naší armády a dává jí předpoklady k tomu, že v boji s nepřítelem bude bojovat hrdinně a statečně jako její učitelka armáda Sovětská.

Soudruh Gottwald uplatnil v Košickém vládním programu i třetí důležitý požadavek, a to, že naše armáda musí být budována podle vzoru nepřemožitelné armády Sovětské. Košický vládní program doslova hovoří: „Vláda, oceňující výjimečné zásluhy Rudé armády o naše osvobození i její rozhodující úlohu v zajištění naší budoucnosti a vzdávající hold nedostižnému vojenskému umění, bezpříkladné sebeobětivosti a bezmeznému hrdinství jejich příslušníků — chce ještě více upevňovat bojovou spolupráci čs. armády s Rudou armádou a vidí v ní vzor pro budování nové, skutečně demokratické československé armády.“

Představitelé buržoasie z řad londýnské emigrace, přestože byli nuceni přistoupit na Košický vládní program, stále otevřeněji vrhali své síly proti vybudování naší armády jako armády lidové, politicky vyspělé a tvořené podle vzoru armády Sovětské. Snažili se naopak učinit z naší armády opět nástroj své třídní, protilidové a protinárodní politiky. Ale v únoru 1948 při jejich pokusu o kontrarevoluční puč byli pod vedením soudruha Gottwalda síly buržoasie zlomeny, a když se stal vrchním velitelem armády sám soudruh Gottwald, začal zásady Košického vládního programu důsledně uplatňovat v praxi.

Především byl očištěn velitelský sbor od nespolehlivých, reakčních důstojníků. Ve vojenských školách byly vychovány početné kádry z řad dělníků a rolníků, které dnes tvoří již drtivou většinu celého důstojnického sboru.

Pod vrchním velením soudruha Gottwalda byl v armádě vybudován aparát politických pracovníků, kteří se svými veliteli denně pečují o neustálé zvyšování politické vyspělosti všech příslušníků armády. Za vrchního velení soudruha Gottwalda přijala naše armáda nové vojenské řády, vypracované podle řádů a bojových zkušeností vítězné Sovětské armády. Soudruh Gottwald tím zajistil, že organizace, výzbroj i výcvik naší armády jsou prováděny podle sovětského vzoru, podle zásad sovětské vojenské vědy a sovětského vojenského umění. Výchova vojsk je prolnta duchem výchovy sovětských lidí, bojovým duchem překonávání všech těžkostí a překážek. V naší armádě jsou a musí být nadále ještě důsledněji pěstovány v každém vojákovi vysoké morálně bojové vlastnosti, obsažené v požadavcích vojenské přísahy a řádů.

V osobě soudruha Gottwalda jsou ztělesněny nejlepší a nejkrásnější morální vlastnosti naší dělnické třídy a pracujícího lidu. Nezdolná láska k svobodě, nenávisť k vykořisťování a útlaču nesmiřitelnost k vykořisťovatelům, věrnost a oddanost pracujícímu lidu, proletářský internacionalismus a socialistické vlastenectví, neohroženost a statečnost v boji s nepřáteli, nezměrná láska k Sovětskému svazu, nevýčerpatelná energie v boji za velkou věc socialismu a komunismu — to jsou ušlechtilé a krásné rysy soudruha Gottwalda — proletářského revolucionáře, bojovníka za socialismus a komunismus, horoucího vlastence, který nešetřil sil a obětí v boji za štěstí a nezávislost vlasti.

Tyto vlastnosti soudruha Gottwalda navzdý zůstanou zářivým vzorem pro vojáka československé lidové demokratické armády, vzorem nadšeného plnění povinností vůči lidu, bezvýhradného plnění vojenské přísahy. Nejvyšším morálním příkazem každého vojáka naší armády vždy bude sloužit tak věci lidu a bojovat tak za jeho nezávislost

a socialistickou budoucnost jako věci lidu, socialismu a komunismu sloužil soudruh Gottwald.

V těchto těžkých a truchlivých dnech pro naši lidovou armádu, kdy se do srdce každého z nás vlévá nesmírné hoře, nesmíme ani na okamžik zapomínat na svoje veliké poslání, pro které nás vychoval nesmrtelný soudruh Gottwald. Nesmíme ani na okamžik zapomínat, že jsme armáda stojící na přední výspě socialistického tábora, že ještě pevněji a odhodlaněji musíme chránit veliké dílo, kterému on zasvětil celý svůj život.

Soudruh Gottwald nám přikázal, abychom usilovně zvyšovali svou bdělost a ostrážitost vůči vnějším i vnitřním nepřítelům, abychom střežili nedotknutelnost posvátných hranic naší vlasti a našeho lidu.

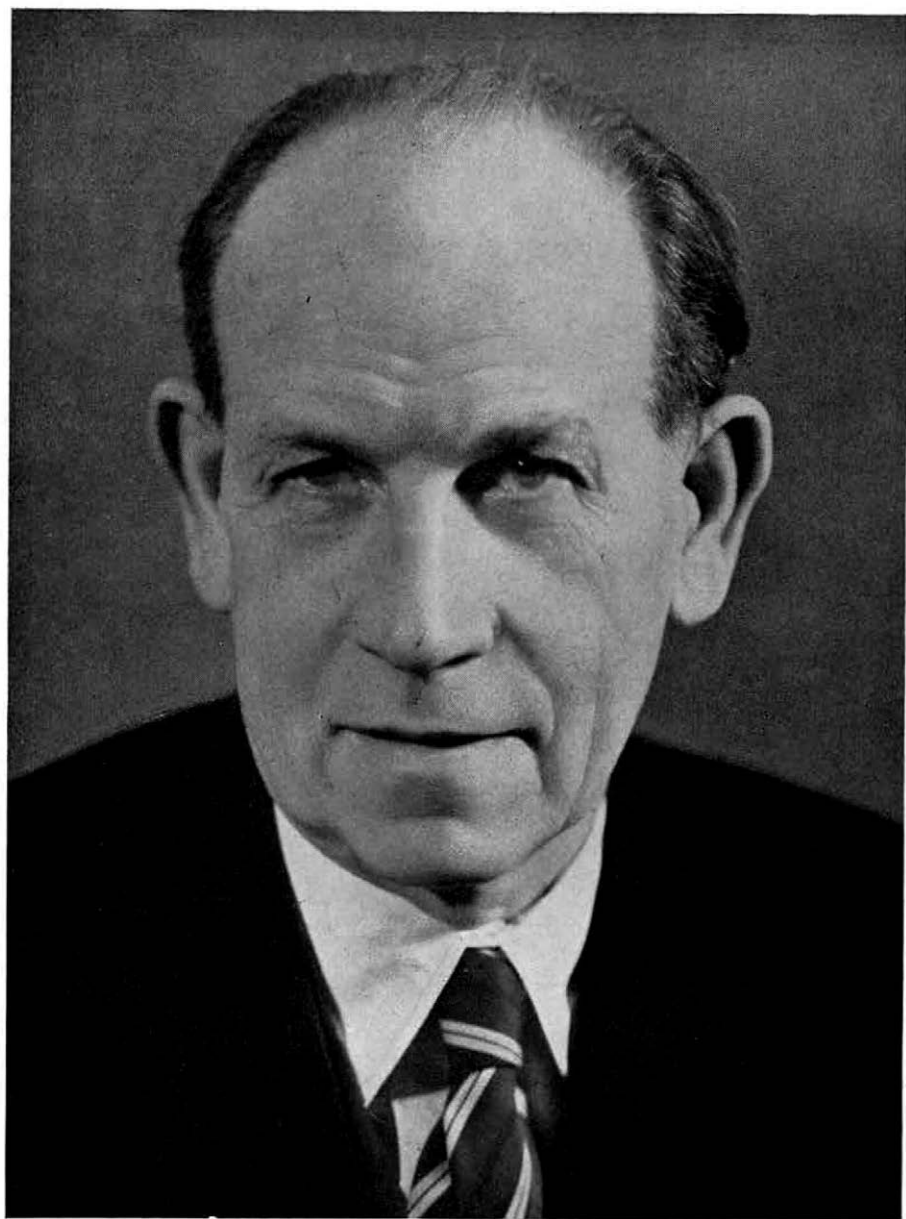
Soudruh Gottwald nám přikázal, abychom si ještě houževnatěji a svědomitěji osvojovali stalinskou vojenskou vědu a stalinské umění bít imperialistické agresory a upevňovat bojeschopnost vojsk. Přikázal nám, abychom se jménem soudruha Stalina v srdcích plnili vzorně všechny své úkoly, upevňovali kázeň a každodenně prohlubovali své politické uvědomění.

Soudruh Gottwald nám přikázal, abychom upevňovali a rozvíjeli bojovou družbu naší armády s hrdinskou Sovětskou armádou, naší učitelkou a s ostatními armádami demokratického tábora a byli kdykoliv připraveni bránit svobodu, nezávislost a samostatnost našeho lidu, kterou nám vybojovala Sovětská armáda pod vedením soudruha Stalina.

Soudruh Gottwald nám přikázal, abychom se ještě pevněji semkli kolem strany našeho lidu — Komunistické strany Československa a jejího Ústředního výboru.

My, vojáci lidové demokratické armády, do posledního písmene splníme rozkazy soudruha Gottwalda. Veliké a věčné jeho dílo je pro nás nevyčerpatelným pramenem při budování našich ozbrojených sil, je praporem našich vítězství.

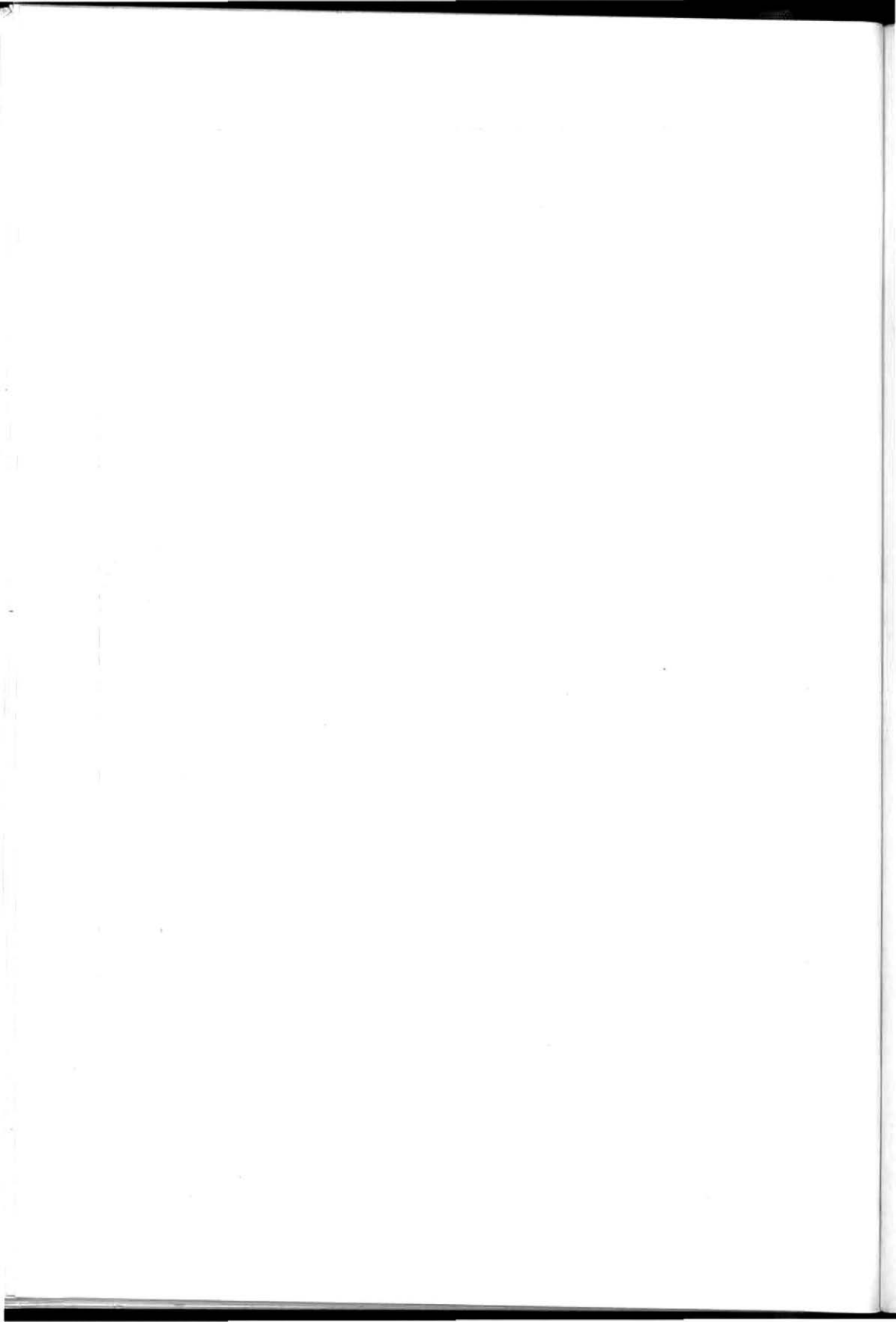

SOUDRUH ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ

BYL ZVOLEN DNE 21. BŘEZNA 1953 PREZIDENTEM REPUBLIKY

AŤ ŽIJE NOVÝ VRCHNÍ VELITEL ČS. BRANNÉ MOCI!

ROZKAZ PRESIDENTA REPUBLIKY A VRCHNÍHO VELITELE ČS. BRANNÉ MOCI

Soudruzi vojíní, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

Jako prezident Československé republiky převzal jsem podle ústavy vrchní velení československé branné moci.

Převzal jsem tím úkol vést dále ozbrojené síly Československé lidové demokratické republiky po cestě, po které je vedl soudruh Klement Gottwald — k zajištění svobody, samostatnosti a nezávislosti našeho lidu a budování socialismu v naší vlasti. Učiním vše, co je v mých silách, abych tento úkol splnil.

Pod vedením soudruha Klementa Gottwalda vyrostla naše lidové demokratická armáda — plod jeho péče a lásky — v dobře organizovanou, mohutnou sílu, vždy připravenou vystoupit na obranu lidové demokratické vlasti. Byla vybudována silná a bdělá Pohraniční a Vnitřní stráž — záruka vnitřní bezpečnosti našeho státu. Budování našich ozbrojených sil bylo postaveno na zcela nový základ zavedením nových vojenských řádů a předpisů, vytvořených z bohatých zkušeností nepřemožitelné Sovětské armády. Bojové soudružství a spojenectví naší armády se Sovětskou armádou — osvoboditelkou našich národů a učitelkou našich vojáků — se stále upevňuje. Utužila se jednota ozbrojených sil s pracujícím lidem. To je záruka neporazitelnosti naší armády.

Pod vedením soudruha Klementa Gottwalda dosáhli jsme velikých vítězství v socialistické výstavbě. Díky tomu je zajištěno lepší uspokojování materiálních i kulturních potřeb našeho lidu. Upevnilo se mezinárodní postavení naší vlasti, jejíž zahraniční politika je pevně opřena o nejtěsnější spolupráci a spojenectví se Sovětským svazem a lidové demokratickými státy. To je záruka trvalého upevňování obranyschopnosti Československé republiky, nepřetržitého růstu síly jejích ozbrojených složek.

Naším úkolem je pokračovat neúnavně a houževnatě v díle, započatém soudruhem Klementem Gottwaldem. Neustále upevňovat obranyschopnost vlasti, zajistit pohotovost branné moci, záruku svobody a nezávislosti českého a slovenského lidu. Naším úkolem je dále upevňovat jednotu lidu a jeho ozbrojených sil, které z lidu vzešly a lidu věrně slouží.

Tyto úkoly můžeme splnit jen dalším neúnavným osvojováním a uplatňováním zkušeností armády prvního socialistického státu na světě — Sovětské armády.

Učte se dále od Sovětské armády zvláště železně uvědomělé vojenské kázni, přesnému a přísnému plnění požadavků vojenské přísahy, vojenských řádů, předpisů, rozkazů velitelů a představených! Zvyšujte svou velitelskou náročnost, spojenou s otcovskou péčí o podřízené!

Chraňte nedotknutelnost našich hranic — chráňte naše závody a majetek našeho lidu!

Pečujte ještě svědomitěji o svůj politický a odborný růst, osvojujte si sovětskou vojenskou vědu, zdokonalujte se usilovně v sovětském vojenském umění, staňte se mistry svých zbraní!

Jako vrchní velitel československé branné moci budu neustále usilovat o to, abych zajistil další výstavbu, upevňování a zvyšování bojové pohotovosti lidové demokratických ozbrojených sil v soulase se zájmy lidu a socialistické výstavby našeho státu.

Soudruzi vojíní, svobodníci a poddůstojníci!

Soudruzi důstojníci a generálové!

Zdravím vás při nastoupení úřadu presidenta republiky a vrchního velitele československé branné moci. Společně na vás, že pod vedením rodné Komunistické strany Československa a jejího Ústředního výboru vynaložíte všechny své síly na splnění velikých úkolů, které stojí před námi.

Nad rakví soudruha Klementa Gottwalda jsme slíbili, že budeme nadále posilovat a upevňovat ozbrojené síly naší země, záštitu a oporu svobody, samostatnosti, nezávislosti a míru.

Kupředu, soudruzi vojáci, příslušníci Pohraniční a Vnitřní stráže, kupředu za splnění našeho čestného slibu! Kupředu pod vedením komunistické strany gottwaldovskou cestou k zajištění bezpečnosti a šťastného života našeho lidu! Kupředu za splnění vojenské přísahy!

Sláva naší rodné Komunistické straně Československa — vůdkyni a organizátorce všech našich vítězství!

Sláva Sovětské armádě — naší osvoboditelce a našemu vzoru!

Sláva ozbrojeným silám Československé lidové demokratické republiky!

Praha 24. března 1953.

President republiky a vrchní velitel čs. branné moci

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ v. r.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ÚTOK ARMÁDY NA SPĚŠNĚ ZAUJATOU NEPŘÁTELSKOU OBRANU

Brig. gen. Jaroslav Dočkal

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války svědčí o tom, že útok na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, je prováděn téměř ve všech útočných operacích rozvíjejících se do velké hloubky.

Sovětská vojska na hlavních směrech jejich útoku překonala velmi mnoho spěšně zaujatých nepřátelských obranných postavení. Byl to na příklad v běloruské operaci průlom postavení Toločin, řeka Druť, řeka Berezina, přístupy k Minsku řeka Svisloč a ve východopruské operaci průlom postavení v prostoru Gumbinen.

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele je tedy častým zjevem při provádění operací, zvláště při jejich rozvíjení v hloubce nepřátelské obrany. Soudobá vojska, vynikající velkou údernou silou a pohyblivostí, vedou útočný boj vysokými tempy a do velké hloubky. Je zcela jasné, že překonávání velké hloubky obrany vyžaduje od vyšších jednotek rychlého tempa útoku proto, aby operační zálohy nepřítele byly předstíženy v dosažení a obsazení obranných pásem v hloubce obrany. Snížení tempa útoku v průběhu útoku má nepříznivý vliv na splnění úkolů uložených vojskům, poněvadž v takovém případě vojska nemohou včas překonat celou hloubku taktického pásma obrany nepřítele a tím tedy nemožnou zabezpečit dosažení všeobecného cíle operace.

Proto musí být všechna pásma a postavení, s kterými se útočník setkává v hloubce nepřátelské obrany a které jsou nepřítelem spěšně zaujímana, zdolávána rychlým tempem.

Nepřítel může spěšně zaujmout buďto mezilehlá postavení mezi hlavním obranným pásmem a pásmem sborových záloh, pásmo sborových záloh nebo postavení a pásma připravovaná v hloubce obrany za pásmem sborových záloh. Na těchto pásmech a postaveních se nepřítel bude vždy snažit zadržet útočící vojska buď ustupujícími zbytky svých vojsk po boji v hlavním obranném pásmu nebo zálohami přisunutými z hloubky. Ve všech těchto případech bude nepřítel zaujímat obranu spěšně, poněvadž nebude mít dost času na její organizaci.

Průlom spěšně zaujaté nepřátelské obrany může být tedy prováděn v různých podmínkách:

- buďto se nepřítel snaží svými přisunovanými zálohami spolu s ustupujícími jednotkami zastavit rychlý postup útočících vojsk, která prolomila obranu nebo obešla odkrytý bok nepřítele a spěšně zaujmou pásmo sborových nebo armádních záloh nebo některé z mezilehlých obranných postavení,
- nebo nepřítel ustupuje po ztrátě hlavního obranného pásma a při tom se snaží spěšně organisovanou obrannou zadních vojt zadržet útočící vojska na mezilehlém postavení a vyvést zpod úderu své hlavní síly,
- nebo se může nepřítel pokoušet organisovat obranu po neúspěšném střetném boji, ve snaze zamezit úplné rozbití svého uskupení.

Ve všech těchto případech mohou vojska nepřítele přecházet k obraně buď na předem připraveném pásmu či postavení nebo i za podmínek, že nebylo předem nic připraveno. V obou případech budou však jeho vojska nucena zaujmout uvedená obranná pásma (postavení) spěšně a na široké frontě.

2. Krátká charakteristika spěšně zaujaté nepřátelské obrany

Soudobá hluboce členěná obrana nepřítele má kromě hlavního obranného pásma několik dalších obranných pásem nebo postavení.¹⁾ Toto je též potvrzeno zkušenostmi z Veliké vlastenecké války. Tak na př. na bělgorodsko-charkovském směru v srpnu r. 1943 nepřítel vybudoval severně od Charkova devět obranných pásem a postavení v celkové hloubce do 90 km. Obranná pásma a postavení se opírala hlavně o mohutné opěrné body a uzly odporu v osadách a též o řeky.

Nicméně většina z těchto obranných pásem a postavení nebyla nepřátelskými vojsky zaujata. Zpravidla nepřítel zaujímal hlavní pásmo obrany a pásmo sborových záloh a často i pásmo armádních záloh alespoň v jednotlivých úsecích. Ostatní obranná pásma zaujímal v časopotreby operačními zálohami přisunutými z hloubky obrany a zbytky ustupujících vojsk.

Vysoké tempo útoku sovětských vojsk neposkytovalo nepříteli dost času k zaujetí obranných postavení, která připravil. Obvykle měla nepřátelská obrana na těchto postaveních ráz spěšně organisované obrany. Vycházejíce ze zkušeností z mnoha operací Veliké vlastenecké války, můžeme mít za to, že zdolávání nepřátelských obranných postavení v operační hloubce bude mít zpravidla ráz útoku na spěšně zaujatou obranu.

Spěšně zaujatá obrana nepřítele se vyznačuje nedostatečně rozvinutým systémem protitankové a protipěchotní palby, nedostatečně pevnou součinností uvnitř nepřátelských bojových sestav, slabě rozvinutými ženijními zařízeními nebo tím, že je nemá vůbec, slabou znalostí terénu, malou hloubkou obrany a soustředěním sil odporu do první linie opěrných bodů a do uzlů obrany, nedostatkem silnějších nepřátelských záloh a druhých sledů, nutných k získání potřebné odolnosti obrany, silnější obranou jen na hlavních směrech, na důležitějších komunikačních uzlech a v důležitých prostorech, slabostí obrany na vedlejších směrech a často též velkými mezerami v bojových sestavách a konečně všeobecně nižší bojeschopností bránících se slabších sil nepřítele.

3. Základní podmínky průlomu spěšně zaujaté obrany

Základní podmínkou dosažení rychlého úspěchu v boji s nepřítelem, který spěšně přešel do obrany, je odvaha a rázná činnost útočících vojsk, zabezpečená velkou převahou palby na rozhodujících útočných směrech.

Zvláštní význam má rychlé rozvíjení dílčích úspěchů.

Před útokem na nepřítele, který přešel během ústupu do obrany, zpravidla předchází jeho pronásledování. V tom případě je nutno rozlišovat dva druhy obrany:

- buďto byl nepřítel nucen přejít do obrany na nevybudované čáře ve snaze získat čas nebo vytvořit souvislou frontu se sousedními uskupeními,
- nebo nepřítel ustoupil na připravené obranné postavení, byl však nucen zaujmout je spěšně a slabými silami.

V obou případech musí přípravy k útoku začít již za pronásledování.

Pronásledující vojska, ničící krycí jednotky nepřítele, snaží se proniknout na stycích mezi ním a vniknout silnými oddíly do nepřátelské obrany a tím zabránit organisovanému zaujetí obranného postavení ustupujícími jednotkami nepřítele.

Letecký průzkum zjišťuje průběh obranných pásem a postavení a odhaluje uskupení nepřítele který je zaujímá.

Bojové letectvo zdržuje zálohy a napadá vojska nepřítele, když postupují k obranným postavením a zaujímají je.

Tankové a mechanisované vyšší jednotky se snaží zlomit odpor ustupujícího nepřítele a zmocnit se určených úseků obranných postavení dříve, než je obsadí hlavní síly nepřítele.

Dalekonosné dělostřelectvo zabráňuje organisovanou palbou zaujetí obranného postavení ustupujícími vojsky a příchodu nepřátelských záloh.

¹⁾ Doposud nebylo jednotnosti v pojmenování prvků systému nepřátelské obrany. V dohodě s odpovědnými orgány MNO byly stanoveny pro prvky systému americké obrany názvy uvedené v schématu na konci tohoto článku. Tyto názvy budou ve Vojenské mysli používány pro všechny nepřátelské systémy obrany.

Připomenu co říká o uvedených dvou případech útoku náš Polní řád v čl. 314 až 317. Útok na nepřítele, který se zastavil na nepřipraveném obranném postavení.

V tomto případě musí být útok zahájen co nejdříve.

Divise dostávají úkoly k prolomení obrany a přidělují se jim posilové prostředky již za postupu k obrannému postavení.

Velitel armády (sboru) vytvoří uskupení pro průlom tím, že zúží pásma divisí určených k provedení hlavního úderu a dále tím, že zasadí do prvního sledu vyšší jednotky druhého sledu.

Velitelé divisí upřesňují svá rozhodnutí podle toho, jak útočící jednotky přicházejí k obrannému postavení nepřítele.

Hlavní část dělostřelectva divise postupuje s pěšími pluky (samostatnými prapory) a je podřízena velitelům těchto pluků (samostatných praporů). Zároveň s tím se připravuje centralisované velení dělostřelectvu pro organisovaný útok, kdyby čelní jednotky nebyly s to proniknout z chodu do sestavy nepřítele.

Velitelé pluků (samostatných praporů) musí dostat bojové úkoly dříve, než předvoje dosáhnou předpokládaného předního okraje nepřátelské obrany.

Podařilo-li se čelním jednotkám zmocnit se výhodných prostorů v obranném pásmu nebo postavení nepřítele, převede se ihned k jejich podpoře hlavní část dělostřelectva divise. Hlavní síly divise a tanky zaujmou východiště pod ochranou čelních jednotek a po průzkumu bojem přejdou do útoku s cílem jedním úderem prolomit celou hloubku nepřátelské obrany.

Dosažené úspěchy se neprodleně rozvíjejí zálohami divisí a druhými sledy armády.

Druhé sledy se obnovují na vrub divisí působících na pomocných směrech.

Při spěšně zaujaté obraně nepřítele nemá šířka pásma průlomu z počátku rozhodující význam. Při rychlé a rozhodné činnosti mohou často i do úzkého průlomu proniknout velké síly a napadnout bránící se uskupení nepřítele z boku a z týlu dříve, než je nepřítel schopen učinit odvetná opatření. Takový způsob činnosti bude výhodný zejména tehdy, zjistíme-li průzkumem, že nepřítel nemá velké zálohy.

Přejde-li nepřítel spěšně do obrany po ústupu, má rozhodná činnost na celé frontě útoku zvláštní význam. Útvary a vyšší jednotky, které vedou pomocné údery, musí bojovat odvázně, rozhodně a snažit se co nehlouběji proniknout do obrany nepřítele. Tato činnost musí utajit směr hlavního úderu, připoutat na sebe zálohy nepřítele a zabezpečit vyšším jednotkám vedoucím hlavní úder rychlé zdoání celé hloubky bránících se jednotek a vyjít do boku a do týlu hlavními silami nepřítele.

Útok na nepřítele ustupujícího na připravené obranné postavení.

V případě, že je připravené obranné postavení již obsazeno zálohami (i když rozvinutými na široké frontě) vyžaduje útok pečlivější přípravy.

Postupující jednotky se snaží ovládnout z chodu jednotlivé úseky a opěrné body obrany nepřítele silami předsunutých oddílů a předvojů, a zjistí-li pevnou obranu, začnou připravovat útok.

Podle rázu obrany provádí se pak útok buď způsobem podobným útoku na připravenou polní obranu nebo způsobem útoku na nepřítele, který se zachytil na nepřipravené obranné čáře.

Příprava útoku nemá být delší než 24 hodin.

4. Formy průlomu spěšně zaujaté obrany nepřítele

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele může být v podstatě proveden buďto z chodu nebo s přípravou útoku v omezené době.

V obou uvedených případech je vždy nutné se snažit získat čas a nedovolit nepříteli, který spěšně zaujal obranu, organisovat palebný systém, zvláště protitankové palby.

Při útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu je nutné zřít se takových opatření, k jejichž uskutečnění je třeba mnoho času, jako jsou na př. složitá přeskupení vojsk, centralise dělostřelecké palby, úplné vybudování východiště útoku vojsky a p.

Spěšně zaujatá obrana nepřítele je zpravidla prolamována z chodu v případě, že bránci se nepřítel je demoralisován nebo když obrana je zaujata slabými silami anebo když nepřítel nestačil při spěšném zaujímání obrany včas organisovat systém protitankové a pěchotní palby, nebo byl-li nepřítel nucen rozvinout se zcela blízko našich vojsk na nepřipravených obranných postaveních. Průlom z chodu je prováděn útočnými vojsky tímž způsobem jako na nepřítele, který přešel do obrany za střetného boje, t. j. bez zastavení v těch bojových sestavách, v kterých útočící vojska dosáhla obranného postavení nepřítele. Za příznivých podmínek může být průlom zahájen čelními jednotkami, aniž se vyčká úplného soustředění všech sil a prostředků příslušné vyšší jednotky. Při průlomu z chodu je dělostřelectvo použito hlavně decentralisovaně, při čemž je ve velké míře používáno přímé střelby. Hromadná dělostřelecká a minometná palba je organisována na úsek, na kterém je zamýšleno prolomit nepřátelskou obranu. K podpoře hlavního úderu se používá nejen dělostřelectva dříve tam zasazeného, ale i dělostřelectva sousedních úseků. Zvláštní pozornost je třeba věnovat organisaci palby těch skupin dělostřelectva, které zaujímají postavení, jež jim umožňují vést boční a šikmé palby do úseku zvoleného pro útok. Směr hlavního úderu se nemění. Armádní (sborové) dělostřelectvo podle situace buď pokračuje v boji s dělostřelectvem nepřítele nebo se převádí k podpoře tanků a pěchoty vojsk útočících na hlavním směru. Při tomto způsobu mají zvláštní význam rychlost a soustředění sil a prostředků a hloubka počátečního úderu. Každý úspěch se okamžitě rozvíjí druhými sledy a zálohami.

Průlom nepřátelské obrany, vzniklý za střetného boje, provádějí zpravidla síly prvního sledu armády (sboru). K tomu se útvary a vyšší jednotky uspořádají, dostávají upřesněné úkoly a po dělostřelecké přípravě, která má v podstatě ráz hromadných palebných přepadů nejdůležitějších ohnisek obrany, přejdou do útoku, aby byla nepřátelská obrana prolomena jedním úderem v celé hloubce.

Tohoto útoku se účastní větší část tanků, které za podpory dělostřelectva usilují o to, aby vnikly do prostoru rozmístění záloh a do postavení nepřátelského dělostřelectva.

Má-li velitel armády v tomto období operace k dispozici nepoužité tankové a mechanisované vyšší jednotky, může být průlom nepřátelské obrany proveden jimi. Pěší vyšší jednotky (útvary), které byly předtím v prvním sledu, útočí hned za tankovými a mechanisovanými vyššími jednotkami, zabezpečujíce a rozvíjejíce jejich úspěch.

Úkolem bojového letectva je podporovat na bojišti útvary a vyšší jednotky útočící na hlavním směru, zdržovat přicházející nepřátelské zálohy a zabezpečovat ze vzduchu hlavní uskupení armády (sborů).

Celá příprava útoku na nepřítele, který přešel do obrany po střetném boji, nesmí být delší než 4 až 6 hodin.

Podniká-li se útok v druhé polovině dne, musí být v plánu boje předvídáno rozvinutí a zabezpečení úspěchu noční činností.

Není-li z jakýchkoli důvodů útok možný ve dne, je nutno ho provést v noci a v krajním případě zrána následujícího dne, při čemž je třeba využít noci k pečlivější přípravě útoku.

Ve všech bojích s nepřítelem, který spěšně přešel do obrany, má zvláštní význam rychlé získání a zpracování údajů od všech druhů průzkumu.

Průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele s přípravou útoku v omezeném čase je nutno chápat jako součást dříve již plánované a probíhající útočné operace, t. j. jako pokračování dříve již zahájené operace, a nikoli tedy jakožto samostatnou operaci.

Průlom s přípravou útoku v omezeném čase je prováděn tehdy, jestliže nepřítel stačil zaujmout obranné postavení dostatečně hustě a útok z chodu nepřinesl kladné výsledky nebo jestliže jeho provedení by bylo neúčelné.

Aby byl nepříteli zasazen dostatečně silný úder, je zapotřebí, aby útok byl zahájen teprve po úplném soustředění všech sil a prostředků armády. Přípravu útoku v omezeném čase obvykle organizuje a řídí přímo velitel armády a provádějí ji velitelé sborů a divisí. Minimální dobou potřebnou k přípravě útoku v omezené době je podle bojových zkušeností na stupni divise 4 až 6 hodin denního světla, na stupni sboru 8 až 12 a na stupni armády ne více než 24 hodin. Jen ve výjimečných jednotlivých případech vynucených bojovou situací mohou být tyto časové lhůty prodlouženy. Každé časové prodloužení má však vždy nepříznivý vliv na výsledek útočné operace, poněvadž jakékoli protahování příprav útoku dává nepříteli čas k dokonalejšímu vybudování a organizování obrany. Uvedené časové lhůty jsou nutné pro přípravu dělostřelectva k vedení palby a k zaujetí východiště útoku vojsky. V těchto velmi krátkých časových lhůtách jsou prováděna hlavní přípravná opatření, to jest velitelský průzkum, vyhlášení rozhodnutí, organizace součinnosti a nezbytné přeskupení vojsk.

Nutno ještě připomenout, že při prodloužení uvedených časových lhůt může nepřítel tak zesílit obranu, že se ukáže nezbytným provést doplňující přípravu, která si vyžádá obdobných opatření jako při průlomu připravené obrany.

Organizace průlomu spěšně zaujaté obrany z chodu nebo s přípravou útoku v omezeném čase nevyžaduje takové přesné centralisace v provádění přípravných opatření, jako při organizaci průlomu do připravené obrany. Proto velitelé divisí, sborů, jakožto přímí organizátoři útočného boje při průlomu spěšně zaujaté obrany, řeší otázky organizace průlomu iniciativně vycházejíce ze zásadních nařízení velitele armády a podmínek situace. Úspěch útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu je zabezpečen především včasným provedením přeskupení, uskutečňovaných v chodu útočné operace, dovedným použitím rychlých jednotek a energickou činností. Velký význam má překvapení.

Varianty průlomu nepřátelských ochranných pásem v hloubce obrany, t. j. pásma sborových záloh, pásma armádních záloh mezilehlých postavení anebo pásma záloh skupiny armád s přípravou útoku v omezeném čase, jsou předvídaný plánem operace armády již při přípravě průlomu hlavního obranného pásma. Je přirozené, že plánujeme ovládnutí uvedených pásem a postavení především z chodu.

Teprve není-li to možné, organizuje velitel armády průlom způsobem urychlené přípravy útoku.

V operační části plánu operace je uveden směr hlavního úderu uskupení operační sestavy, přeskupení vojsk, posilové prostředky vyšších věvojskových jednotek a doba pro přípravu útoku. Zpravidla bývá plánováno několik variant průlomu pásma sborových (armádních) záloh, poněvadž je velmi těžké přesně předvídat jaká situace vznikne v době, kdy útočící vojska budou dosahovat uvažovaných obranných pásem a postavení. Proto se dříve již vypracovaný plán útočné operace stále upřesňuje (doplňuje, opravuje). Po prolomení hlavního obranného pásma nebo pásma sborových (armádních) záloh a při postupu vojsk k uvedeným obranným pásmům vejdou předsunuté oddíly mechanisovaných divisí a též pěších divisí a jejich průzkumné orgány v dotyk s nepřítelem a během boje zjišťují, které úseky jednotlivých obranných pásem (postavení) jsou obsazeny nepřítelem a v jaké síle.

Kromě toho budou velitelé vyšších jednotek dostávat v průběhu operace zprávy o nepříteli také od štábu armády. Tu zdůrazňují, že hlavním prostředkem zabezpečujícím úspěšné zdoání obranných pásem (postavení) a úspěch boje se zálohami v operační hloubce je letecký průzkum, který musí včas zjistit pohyby záloh nepřitele a které obranná pásma a postavení obsazují. Boj s přisunovanými zálohami nepřitele se provádí zasazením mohutných úderů letectvem, palbou dalekonosného dělostřelectva a rozhodnou činností mechanisovaných divisí (rychlých jednotek) a jejich předsunutých oddílů. Velitel armády musí organizovat okamžitou pomoc letectvem a armádním dělostřelectvem vyšším jednotkám, které zahájily střetný boj se zálohami nepřitele. Velitel armády směle používá obchvatů předsunutých skupin nepřitele a organizuje jejich ničení po částech.

K okamžiku, kdy dostane rozkaz velitele frontu k průlomu nepřátelského obranného

pásma nebo postavení v operační hloubce nepřítele, musí se velitel armády snažit získat tyto zprávy: průběh obranného pásma nebo postavení obsazeného nepřítelem, jeho přední okraj, síly a složení bránícího se nepřítele, systém protitankové palby, mezery nebo slabě obsazené úseky v něm a celkový ráz obrany před jejím předním okrajem i v její hloubce.

Velitel armády dostane zpravidla rozkaz k průlomu obranného pásma v operační hloubce nepřátelské obrany mnohem dříve než postoupí vojska armády k dotyčnému obrannému pásmu. K získání času mohou být úkoly uložené armádě upřesňovány za postupu vojsk. Jakmile dostanou vyšší velitelé od předsunutých oddílů a leteckého průzkumu zprávy o tom, kde a jakými silami nepřítel brání v postupu předsunutých oddílů, řídí sice velitelé vyšších jednotek prvního sledu boj na základě připraveného plánu, ale velitel armády již upřesňuje podle získaných zpráv směr hlavního úderu a přisunuje z vedlejších směrů na směr hlavního úderu nutné síly a prostředky. Uskupení potřebné k provedení průlomu je vytvářeno během útoku, t. j. ještě do příchodu k obrannému pásmu. Již v době tohoto postupu dostávají vyšší jednotky úkoly pro průlom obrany a jsou zesilovány potřebnými prostředky.

Přitom je nutno si uvědomit, že v této době mají vyšší jednotky mnohem širší pásma útoku, než při průlomu připravené obrany, že nebývá mezi nimi vždy přímý styk, že celá operační sestava armády je roztazena do hloubky, čímž se stávají velmi citlivými styky a boky. V celku je menší hustota bojových sestav.

Velitel armády vytváří potřebné uskupení k průlomu zúžením útočných pásem vyšších jednotek, určených k zasazení hlavního úderu a též zasazením vyšších jednotek druhého sledu armády do boje.

K dosažení úspěchu při prolomení spěšné zaujaté obrany musí velitel armády provést tato doplňující opatření:

- zachovat si převahu sil nad nepřítelem na směru hlavního úderu;
- spolehlivě zabezpečit styky, boky a mezery v operační sestavě armády;
- určit minimální síly a prostředky k zničení obklíčených skupin nepřítele, provést urychlené odminování a úpravu cest, jak vedoucích k frontě, tak i rokádnic;
- postavit a opravit styky;
- provést rychlé přeskupení a zabezpečit plynulé zásobování postupujících vojsk municí, pohonnými hmotami a proviantem.

Rozhodnutí k průlomu musí být přijato v nejkratším čase. Jakmile dostane velitel armády rozkaz k průlomu, musí nejdříve provést kalkulaci času, který potřebují vyšší jednotky na organizaci a přípravu útoku, poté určit dobu provedení velitelského průzkumu, vyhlášení svého rozhodnutí a provedení organizace součinnosti v terénu. Velitel armády je povinen v každém případě zabezpečit vyšším jednotkám dost času na organizaci a přípravu útoku.

Po ujasnění úkolu a zhodnocení situace přijímá velitel armády rozhodnutí, stanoví zámysl boje a volí směr hlavního úderu.

Hlavní úder vede armáda většinou svých sil a prostředků v tom směru, který umožní rychle prolomit obranu nepřítele a proniknout do týlu hlavního uskupení nepřítele.

Poté stanoví velitel armády operační uskupení vojsk armády za účelem soustředění většiny sil a prostředků na zvoleném směru. Za útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany, kdy armáda má poměrně široké pásmo útoku, otázka soustředění úsilí na směr hlavního úderu má rozhodující význam. Kromě toho nesmíme zapomínat, že bývá-li armáda při průlomu hlavního obranného pásma zesílena na dobu dělostřelecké přípravy značným počtem dělostřelectva, nelze při průlomu pásma sborových nebo armádních záloh počítat s podporou dělostřelectva druhých sledů sborů a armády. Proto je třeba soustředění potřebného počtu dělostřelectva na směr hlavního úderu provést na vrub podružných směrů. Zásada soustředění převahy sil a prostředků na vrub jiných směrů musí tu být projevena v plné míře, a to zúžením pásem vyšších jednotek působících na směr

hlavního úderu a soustředěním většiny umlčovacích prostředků na tomto směru. Když velitel armády zvolil směr hlavního úderu, určí operační uskupení armády v souladu se zámyslem operace. Při tom musí vzít v úvahu uskupení vyšších jednotek, které se vytvořilo k okamžiku postupu k nepřátelskému obrannému pásmu. A toto uskupení nemusí být vždy výhodné pro nastávající průlom obranného pásma. Proto, jakmile velitel armády dostane rozkaz, rychle zhodnotí situaci, upřesní rozhodnutí, a podle toho ihned za chodu usměrni vyšší jednotky a určí jim výchozí prostory, kterých musí dosáhnout. Přeskupení nesmí být ovšem složité a s hlediska ekonomie času je nutné se vyhnout každému ne zcela nutnému přeskupování jednotek a posilových prostředků. Operační uskupení armády je vytvářeno podle šířky fronty průlomu, hloubky úkolu, podle sil a složení armády, podle stupně vybudování a síly obrany nepřítele a podle rázu terénu. Při průlomu pásma sborových nebo armádních záloh, zaujatého sice spěšně, avšak s dostatečnou hustotou, je nutné vést úder na úzkém úseku s následujícím rozšířením průlomu a rozvinutím úspěchu do hloubky.

Učlenění sil do hloubky při zdolávání spěšně zaujaté obrany může být menší než při průlomu posílní obrany, i ono však musí zabezpečovat určité narůstání sil z hloubky, očistění překonaného obranného pásma nepřítele od zbylých skupin a zajištění dobytých postavení. Toho se dosahuje vyčleněním všeobecných a speciálních záloh.

Jednou z hlavních zvláštností organizace a vedení průlomu spěšně zaujaté obrany je použití rychlých vyšších jednotek (MD nebo TD) v prvním sledu útočících vojsk. V příznivých podmínkách mohou rychlé jednotky, jak jsem již uvedl, prolamovat obranná pásma v operační hloubce samostatně z chodu. Armádní dělostřelecká skupina podporuje sbory a působí na hlavním směru. Letectvo plní především úkoly umlčení nepřátelského dělostřelectva a jeho záloh. V těch případech, kdy v útočném pásmu armády působí rychlá skupina frontu, může být úkolem armády energicky postupovat za rychlou skupinou, ničit blokové nepřátelské jednotky, osvobodit vyšší jednotky rychlé skupiny od vedení boje s nepřátelským uskupením obklíčeným rychlou skupinou. Armáda může též provést průlom v součinnosti s rychlou skupinou frontu a se sousedními armádami.

Jak patrně, je třeba ve všech případech snažit se ovládnout obranná pásma v hloubce nepřátelské obrany z chodu a jen při nezdaru přejít k urychlené přípravě průlomu. Útok na spěšně zaujatou obranu vyžaduje iniciativy všech podřízených velitelů, iniciativy přispívající k splnění celkového úkolu útočné operace.

Východiště útoku nemůže být v omezeném čase vybudováno v tom rozsahu jako při organizaci průlomu hlavního obranného pásma. Vyrýt zákopy a spojovací zákopy v tak krátké lhůtě není možno při dotyku s nepřítelem. Je nutné využít skrytů v terénu. Vybudovány však musí být pozorovatelné, palebná postavení dělostřelectva a úkryty pro pěchotní zbraně.

Stanovení bojových úkolů vyšším jednotkám a posilovým prostředkům a též organizaci součinnosti provádí velitel armády vždy v terénu. Za tím účelem vyjíždí na vhodnou pozorovatelnou na směr hlavního úderu, kde spolu s veliteli druhů vojsk a s veliteli sborů provede velitelský průzkum. Na ostatních směrech může provést velitelský průzkum zástupce velitele armády. Jeho činnost a vyhlášení jeho rozhodnutí je obdobné, jako při přípravě průlomu hlavního obranného pásma nepřítele. Úkoly jsou kladeny hlubší, což zabezpečuje plynulý postup vojsk bez doplňujících rozkazů.

Při organizaci součinnosti musí být zvláštní pozornost věnována udávání cílů, protože při krátkodobém průzkumu a nedostačujícím prostudování systému obrany je nevyhnutelné, že se objeví nové cíle, vyžadující umlčení a zničení.

Velitel armády činí opatření k tomu, aby na úsek průlomu byla na vrub jiných úseků soustředěna většina dělostřelectva. Na směr hlavního úderu může být průměrně vytvořena hustota 80 až 120 děl a minometů na 1 km fronty průlomu.

Délka dělostřelecké přípravy útoku bývá nejvýše 30 až 40 minut. To je podmíněno hlavně množstvím munice, které je v té době v dělostřeleckých skupinách, rázem obrany nepřítele a omezením doby k vedení boje.

Dělostřelecká příprava záleží v krátkých palebných případech na hlavní opěrné body, na dělostřelecká a minometná palebná postavení nepřítele.

Dělostřelecká podpora útoku pěchoty a tanků je prováděna methodou postupných soustředění palby v celé hloubce nepřátelské obrany.

Ženíjní vojsko plní úkoly jako při průlomu hlavního obranného pásma.

Bojové zabezpečení

Průzkum je veden neustále a aktivně všemi prostředky, které mají velitelé vyšších jednotek k dispozici. V době přípravy průlomu spěšně zaujaté nepřátelské obrany je průzkumem upřesňována situace nepřítele, složení a uskupení jeho síly a ráz jeho obranných zařízení. Během boje a postupu k obrannému pásmu jsou upřesňovány opěrné body nepřítele, příprava protiútoků, příchod nebo přesuny záloh a ústup nepřítele ze zaujatých postavení. Štáb armády organisuje průzkum tak, aby měl zprávy neustále; průzkumných orgánů vyšších jednotek se po provedení průlomu používá k průzkumu v hloubce obrany a na bocích.

Protitanková obrana je uskutečňována využitím všech protitankových prostředků vyšších jednotek: palbou protitankového dělostřelectva, tanků, protitankových prostředků pěchoty a též manévrem pohyblivých protitankových záloh. Protitanková záloha armády postupuje podle situace buď za prvním sledem armády nebo za druhým sledem ve směru zabezpečujícím jeho rozvinutí k odražení protiútoků tanků nepřítele.

Protiletectká obrana musí zabezpečit proti úderům nepřátelského letectva bojovou sestavu armády, zvláště prostory palebných postavení dělostřelectva a východiště tanků. V době zahájení útoku a při boji v hloubce musí být chráněny hlavní síly armády. Stíhací letectvo chrání útočné pásmo armády podle plánů armády (nebo frontu).

Zabezpečení styků a boků musí být neustálou starostí a povinností každého velitele. Velitel armády určí velitele odpovědné za styky se sousedy. Zvláštní pozornost musí být věnována odkrytým bokům, které musí být zabezpečeny určením zvláštních jednotek k ochraně styku a též zesíleným průzkumem na těchto směrech.

Velitel armády stanoví, jakého počtu dělostřelectva bude použito k zabezpečení styků a odkrytých boků.

Při přípravě průlomu v omezeném čase má velký význam zastírání. Jeho hlavním účelem je utajit přeskupení a umístění vojsk ve východištích. Soustředění vojsk a zaujetí východiště prováděné na malou vzdálenost od nepřítele za dne vyžadují zvlášť důkladných maskovacích opatření. Vojska musí využívat především přirozených masek, členitosti terénu a skrytí rozmístění pěchoty, dělostřelectva a tanků. Není-li přirozených masek k zastření vyjítí vojsk do východiště, používá se dýmu, při čemž ho musí být použito na širší frontě než na které se provádí příprava průlomu.

Zvláštnosti organisace velení při průlomu spěšně zaujaté obrany

Při přípravě průlomu, jak jsem již uvedl, mají vyšší velitelé a jejich štáby velmi omezený čas na organisaci boje, což se odráží na rozsahu všech přípravných prací. Bojové rozkazy jsou vydávány a upřesňovány formou nezbytných nařízení ještě za postupu k obrannému postavení, směřujících hlavně k uvedení souladu do činnosti jednotek a dále k upravení součinnosti s dělostřelectvem. Důležitou povinností velitele armády je osobní styk s veliteli sborů (vyšších jednotek), působících na směru hlavního úderu, jimž vydá úkoly osobně přímo v terénu. Ostatním jednotkám je nutné dodat rozkazy styčnými důstojníky.

Plán operace je tu jen upřesňován rozkazy a nařízeními pro součinnost, vydanými v terénu a účastníky zaznamenávanými přímo do map. Plánová tabulka boje se nerozpracovává. Velitel armády řídí boj ze své pozorovatelné na směru hlavního úderu. Hlavním pojtkem je radiové spojení a pak spojení linkové. Ve všech případech musí být zvlášť

dobře zabezpečeno součinnostní spojení, zvláště s jednotkami na směr hlavního úderu. V daném druhu boje má též velký význam používání pohyblivých pojítek a styčných důstojníků.

Materiální zabezpečení

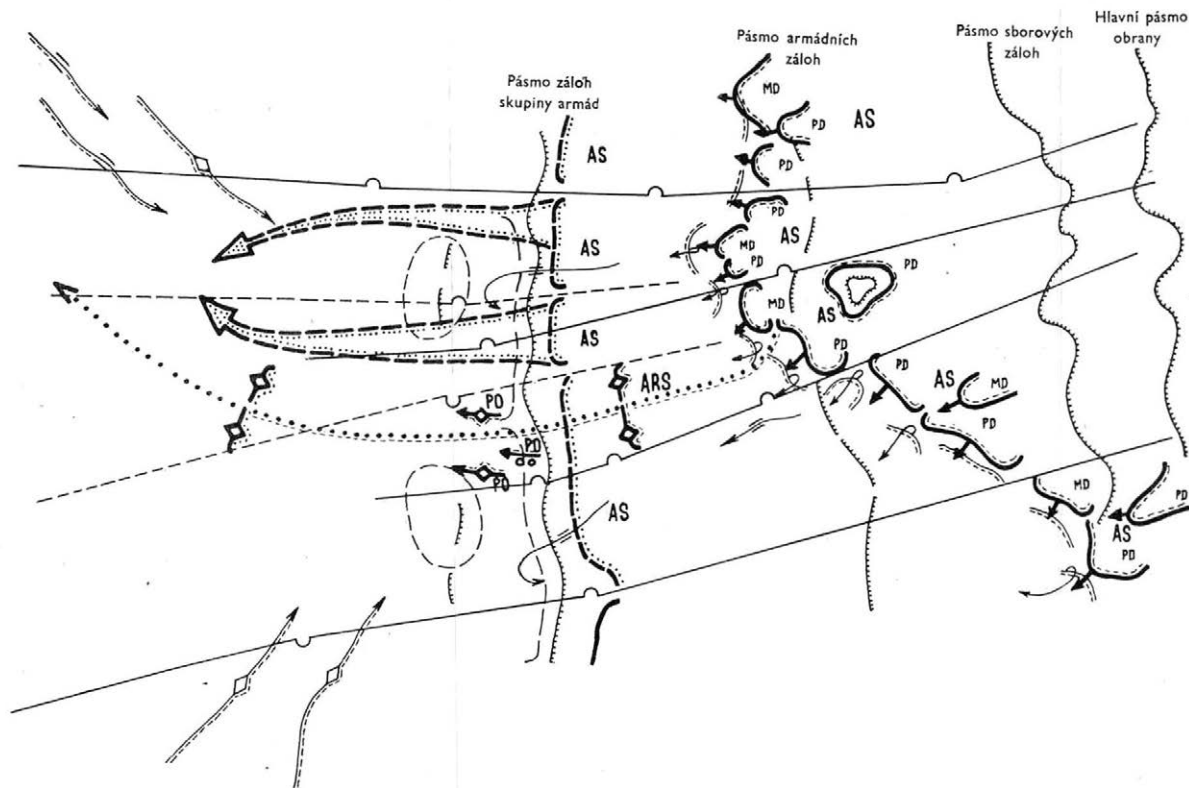
Při přípravě průlomu spěšně zaujaté nepřátelské obrany setkává se útočník s některými obtížemi při jeho materiálním zabezpečení. V této době jsou zpravidla již dlouhé přísunové a odsunové cesty. Divisní sklady nestačí se přesunout s vojsky a přísun, zvláště dělostřelecké munice, bude velmi omezen. Pohyb dopravních prostředků může být znesnadněn malým počtem přísunových a odsunových cest. Kromě toho cesty mohou být částečně rozrušeny. Proto vyvstává potřeba rychle opravit mosty a cesty. Ranění a nemocní musí být odsunuti do zahájení průlomu. K odsunu se využívá především prázdných dopravních prostředků vracejících se do týlu.

Závěr

Studiu otázek souvisejících s organizací útoku na spěšně zaujatou obranu nepřítele nebyla dosud u nás věnována dostatečná pozornost. Stává se pak zpravidla, že důstojníci a generálové, postavení před úkol organizovat takový druh útoku, používají šablonovitě stejných metod a řídí se stejnými zvyklostmi, které jsou zvyklí používat při organizaci útoku na vybudovanou obranu nepřítele, což neodpovídá reálným možnostem, které by byly ve skutečném boji.

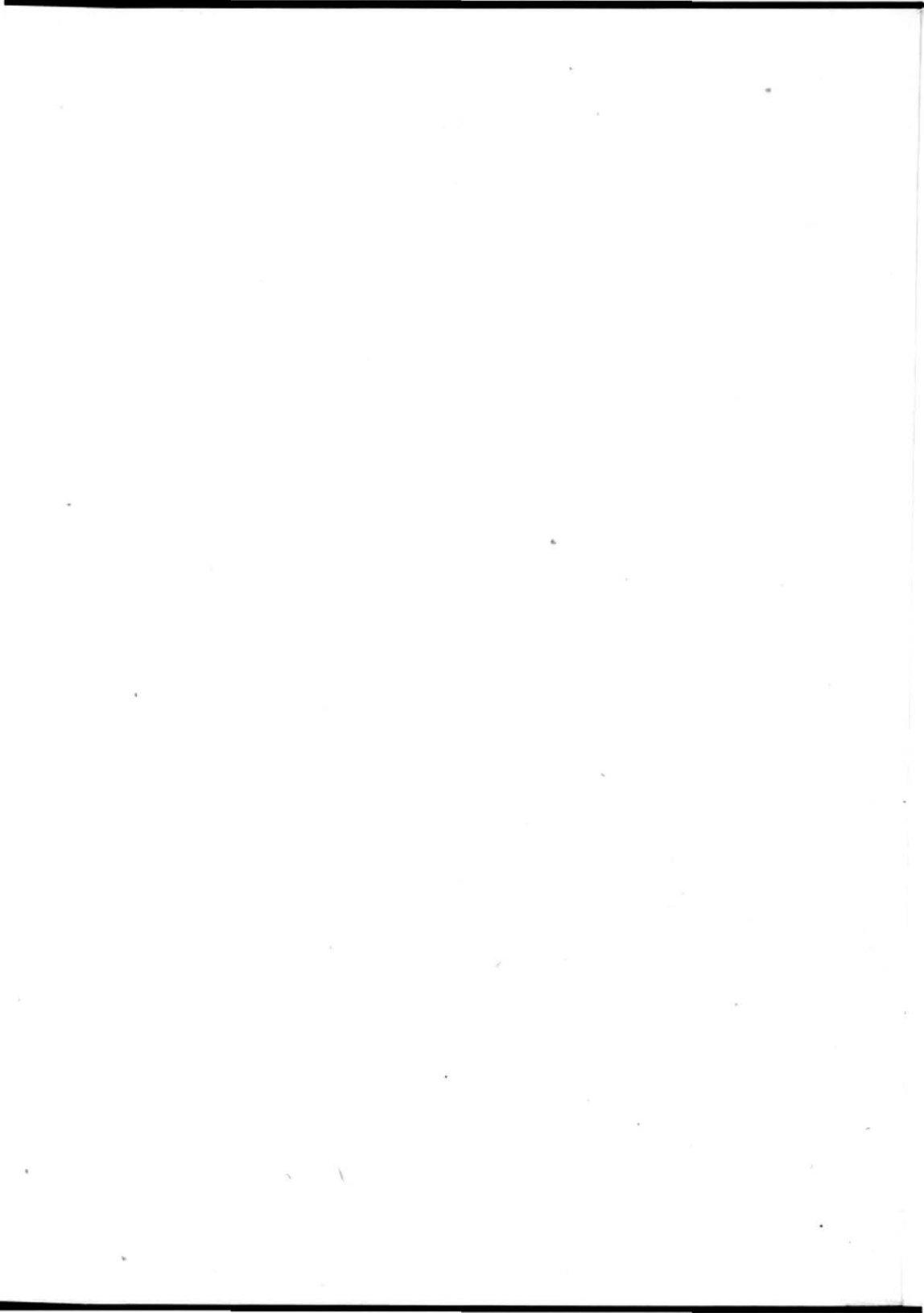
A naším úkolem je naučit se jednat za jakékoli situace tak, jak bychom museli jednat ve skutečném boji.

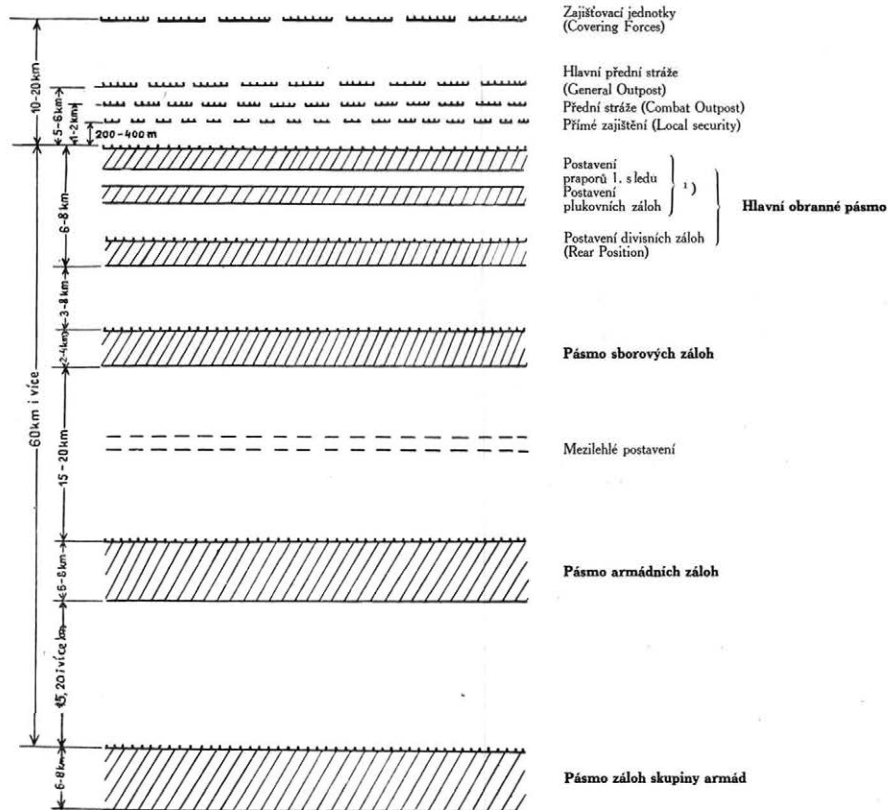

Schema 1. Příklad bojové sestavy armády při útoku na spěšně zaujatou nepřátelskou obranu.

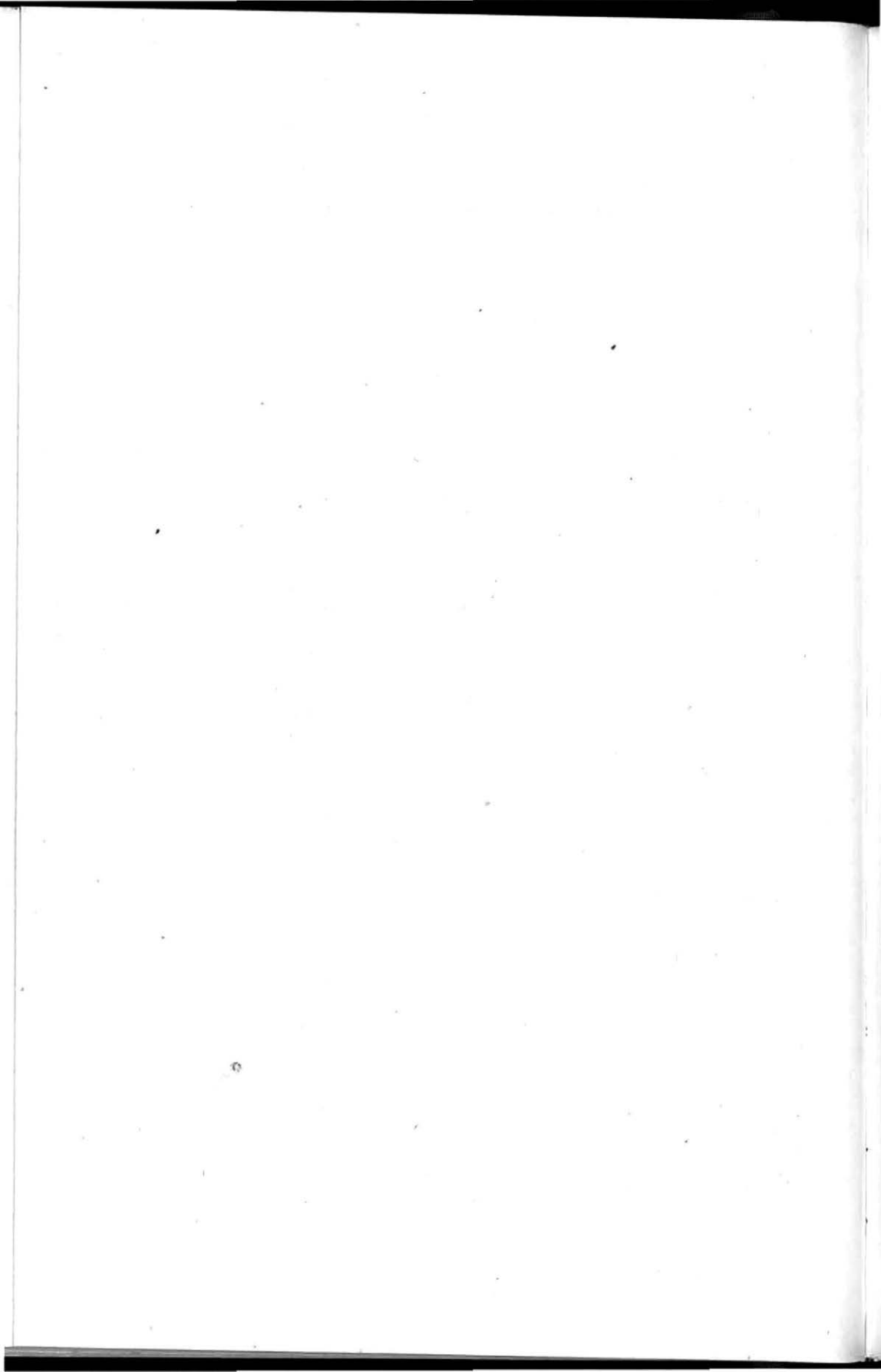
Velitel armády se rozhoduje již v době prolomování pásma armádních záloh pro útok na spěšně nepřítelům zaujímané pásmo záloh skupiny armád; Střednímu a pravokřídlému armádnímu sboru zúžuje útočné pásmo (ve schématu jsou nové hranice mezi sbory vyznačeny čárkovaně) a určuje místo a směr zasazení armádní rychlé skupiny. Velitelé armádních sborů mají možnost provést potřebná přeskupení svých bojových sestav již v průběhu postupu k pásmu záloh skupiny armád nepřítelů. (Poznámka: V schématu nejsou pro jednoduchost vyznačeny hranice mezi armádami a armádními sbory obvyklými značkami, ale pouze jednoduchou čarou.)

Schema 2. Přehled pojmenování prvků americké obrany

1) Tato dvě postavení dohromady označují Američané pojmem „Battle position“ (Bitevní postavení)

DĚLOSTŘELECKÝ ÚTOK

Pplk. děl. Karel Pernica

Poznámka redakce: Redakce časopisu upozorňuje, že článek pplk. Pernici o dělostřeleckém útoku je napsán na podkladě zkušeností získaných ve Frunzeově vojenské akademii v Moskvě, které autor neaplikoval ve všech směrech na dnešní možnosti naší armády. Některé závěry, k nimž autor dochází, je třeba brát jako závěry theoretické studie, které nelze šablonovitě uplatňovat při velitelsko-štábních cvičeních. Bylo by však užitečné, kdyby byla ve Vojenské mysli o některých návrzích v článku obsažených rozvinuta diskuse. Týká se to především otázky získání větších hustot hlavní změnou organizace dělostřeleckých jednotek, method kalkulace potřeby hlavní a pod. Redakce vyzývá především příslušníky vyšších dělostřeleckých štábů, aby se k těmto otázkám vyjádřili.

V článku uvedené organizační údaje o jednotkách, zařízení a materiálu byly zvoleny jen jako podklad pro nutné výpočty a úvahy a nesouhlasí se skutečnými organizačními počty naší armády.

Současná útočná operace se vyznačuje velkým rozmachem, který je dán značným množstvím sil a prostředků, šířkou útočného pásma, hloubkou operace, vysokým tempem útoku a značnou dobou trvání.

Nejmocnějším z pozemních palebných prostředků v současné útočné operaci je dělostřelectvo, které díky svým vlastnostem jediné může zabezpečit přesné a dlouho trvající umlčení nepřítele na značnou hloubku nepřátelské obrany.

V buržoasní vojenské teorii úloha dělostřelectva nikdy nebyla a dosud není doceněna, což pramení přímo ze základních protikladů buržoasního systému. Po prvé v historii vojenství bylo dělostřelectvo doceněno stalinskou vojenskou vědou, která na základě rozboru a studia soudobého útočného boje přišla k závěru, že dělostřelectvo je nejmohutnější útočnou zbraní, která na bojišti může plně zabezpečit pěchotě a tankům rychlé zdolání celé hloubky nepřátelské obrany. Proto se ne náhodou objevil ve stalinském vojenském slovníku pojem „dělostřelecký útok“, jehož podstatou je současné a postupné zničení a umlčení živé síly a palebných prostředků v celé taktické i operační hloubce. Zároveň s rozkazem s. Stalina o zavedení a provádění dělostřeleckého útoku byl vydán rozkaz k organizaci dělostřeleckých vyšších jednotek, které měly zabezpečit jeho provádění. Proto je dělostřelectvo hlavního velitelství, organizované v dělostřelecké divise, hlavním prostředkem průlomu. V nich je uskutečněno stalinské učení o vytvoření takových dělostřeleckých záloh, které by za jakýchkoli podmínek byly s to zabezpečit provedení dělostřeleckého útoku.

Nejdůležitějším obdobím v útočné operaci je průlom taktické hloubky obrany. Právě v tomto období má dělostřelectvo rozhodující význam. Letectvo jen činnost dělostřelectva zesiluje a prodlužuje. Po dokončení průlomu taktické hloubky a za boje v operační hloubce význam dělostřelectva klesá, a naopak velmi vzrůstá význam letectva, které doprovází tankové a mechanizované armády (sbory) při plnění jejich úkolů. Dělostřelectvo v tomto období činnost letectva jen doplňuje. Po skončení operačního obklíčení nepřítele přistupují vojska k jeho ničení. Přitom se stává dělostřelectvo opět rozhodujícím činitelem, zabezpečujícím rychlé zničení obklíčeného nepřítele. Poučným příkladem použití dělostřelectva při ničení velkého obklíčeného uskupení nepřítele je ničení stalingradského uskupení generála Pauluse, provedené podle plánu vypracovaného maršálem sovětského dělostřelectva Voronovem na podkladě přímých rozkazů a směrnic s. Stalina.

Možno proto říci, že dělostřelectvo zahajuje a zpravidla zakončuje každou útočnou operaci bez ohledu na její rozsah.

- Hlavní úkoly dělostřelectva při průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany:
- zabezpečení nepřetržitého doprovodu pěchoty a tanků v celé hloubce operace,
 - zničení a umlčení živé síly a palebných prostředků v celé taktické hloubce obrany a nejdůležitějších objektů v bližší operační hloubce,
 - zabezpečení zasažení rychlých skupin armády a frontu,
 - odražení protiútoků a protiúderů tanků a pěchoty nepřítele v taktické hloubce,
 - zabezpečení dosažených čar a postavení pěchotou a tanky,
 - boj se vzdušnými výsadky nepřítele, a to jak v taktické, tak i v operační hloubce,
 - protiletectvá ochrana prvků bojové sestavy útočících vojsk v celé hloubce operace.
- Úkoly dělostřelectva při rozvinutí taktického úspěchu v úspěch operační a při obklíčení nepřítele:
- zabezpečení a doprovod tankových a mechanisových vyšších jednotek při jejich boji v operační hloubce,
 - zabezpečení zasažení druhého a podle okolností i dalších sledů útočících armád,
 - odražení protiúderů, zvláště tankových jednotek nepřítele,
 - zabezpečení průlomu obranných postavení a pásem vytvořených nepřítelem v operační hloubce, z chodu,
 - zabezpečení dobytého prostoru a případného přeskupení útočné sestavy vojsk,
 - zabraňování příchodu operačních záloh nepřítele.

Úkoly dělostřelectva při ničení obklíčeného uskupení nepřítele:

- zabránit nepříteli v probití z obklíčení,
- zabezpečit přeskupení vlastních vojsk a vybavení úderných skupin dělostřelectvem,
- demoralisovat a postupně ničit obklíčeného nepřítele,
- podporovat boj pěchoty a tanků při ničení obklíčeného nepřítele,
- podporovat boj jednotek na vnějším obklíčovací kruhu a bránit nepříteli v pokusech o probití k obklíčenému uskupení z vnějška.

I. Plánování dělostřeleckého útoku

Zkušenosti z útočných operací Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce ukazují, že úspěch operace závisí na správném plánování dělostřeleckého útoku a na jeho hodnotném provedení.

Při průlomu současné obrany nepřítele, která se vyznačuje buďto značně rozvětvenou sítí zákopů jak podél fronty, tak i do hloubky obrany nebo dobře organizovanou ohniskovou obranou, zesílenou všemi druhy moderních zatarasovacích ženiných prostředků, vybavenou značným počtem automatických zbraní pěchoty, zakopanými tanky a podporovanou silnou dělostřeleckou a minometnou palbou, nutno při plánování dělostřeleckého útoku přistoupit k řešení těchto hlavních otázek:

1. Vytvořit na úseku průlomu rozhodující převahu dělostřelectva a minometů.
2. Správně využít celé mohutnosti a možnosti palby všech druhů děl a minometů podle jejich takticko-technických vlastností.
3. Zabezpečit trvalé a pružné řízení palby celé masy dělostřelectva a minometů v celé hloubce operace.
4. Zabezpečit důvtipný a rychlý manévř palbou i pohybem s cílem vytvořit hromadnou palbu na rozhodujících směrech a v rozhodujících prostorech operace.
5. Získat rozhodující převahu nad dělostřelectvem nepřítele a tuto si udržet až do konce operace.
6. Vyřešit otázku nerušeného přechodu dělostřelecké přípravy v dělostřeleckou podporu útoku současně se zahájením útoku pěchoty a tanků.
7. Vyřešit plnohodnotnou podporu pěchoty a tanků palbou i pohybem na celou hloubku boje v taktické hloubce obrany nepřítele.
8. Zabezpečit udržení dobytých postavení.

9. Vytvořit pevnou kostru protitankové obrany, zabezpečující hladký průběh operace i v případě, že se nepřítel pokusí útočící vojska srazit zpět protiútokem nebo protiúderem tankových jednotek.

Osnova plánování dělostřeleckého útoku vychází:

- z úkolu jednotky,
- ze zpráv průzkumu a rázu obrany nepřítele,
- ze systému jeho obranných zařízení, z dělostřeleckého a minometného uskupení a ze systému velení a pozorování,
- ze způsobu boje nepřítele v obraně,
- z množství, rozložení a pravděpodobného manévru nepřátelských záloh,
- z povahy terénu v celé hloubce operace.

Přípravné období.

V přípravném období je nutné vykonat všechny přípravné práce k provedení a zabezpečení dělostřeleckého útoku. Tyto práce možno rozdělit na tři hlavní skupiny:

- a) podrobné naplánování dělostřeleckého útoku ve štábu frontu a armády,
- b) materiální zabezpečení dělostřeleckého útoku,
- c) provedení přeskupení dělostřelectva, zaujetí palebných postavení a provedení zastřílení a přípravy střeleckých prvků.

Při řešení obsáhlého úkolu naplánování dělostřeleckého útoku nutno postupně splnit tyto hlavní dílčí úkoly:

- vypočítat potřebné množství dělostřelectva a minometů pro jednotlivá údobí dělostřeleckého útoku a pro jednotlivá období útočné operace, na základě úkolu a stupně vybudování nepřátelské obrany,
- naplánovat vytvoření dělostřeleckých skupin,
- sestavit grafikon dělostřelecké přípravy a doby jejího trvání na podkladě množství dělostřelectva a minometů, jejich takticko-technických možností a stupně vybudování nepřátelské obrany,
- určit způsob podpory útoku pěchoty a tanků a její hloubku, na podkladě množství dělostřelectva, pozorování, hloubky úkolů jednotek prvního sledu armádních sborů, systému obrany nepřítele a terénních možností,
- organisovat zabezpečení boje pěchoty a tanků v hloubce, způsob zabezpečení zasazení mechanisovaných divisí, se zřetelem na možnosti dělostřelectva, na terén a na možnosti nepřítele,
- naplánovat zabezpečení průlomu pásma sborových záloh nepřítele z chodu a zabezpečení zasazení armádní (frontové) rychlé skupiny, podle možností nepřítele, možnosti vlastního dělostřelectva, tempa útoku a podle terénu,
- organisovat zabezpečení boje mechanisovaných a tankových jednotek v operační hloubce, vzhledem k jejich pravděpodobnému úkolu, k možnostem nepřítele a k možnostem vlastního letectva,
- organisovat zabezpečení zasazení druhého sledu armády, s přihlédnutím k jeho úkolu, k úkolům jednotek prvního sledu armády, k možnostem dělostřelectva a letectva, k možnostem nepřítele a k terénu,
- naplánovat zabezpečení útočné operace před protiútoky a protiúderem nepřátelských záloh hlavně tankových a mechanisovaných, vzhledem na možnosti nepřítele, na terén a na možnosti vlastního dělostřelectva a letectva,
- naplánovat zabezpečení dobytého terénu v jednotlivých údobích útočné operace,

podle povahy terénu a možností vlastního dělostřelectva, pěchoty, tanků a ženijního vojska,

- organisovat bojové protiletectvé a protitankové zabezpečení útočné sestavy vojsk v celém průběhu útočné operace,
- napláňovat provedení manévru dělostřelectva v průběhu útočné operace, a to jak pohybem tak i palbou,
- napláňovat organisaci velení dělostřelectvu na celou hloubku útočné operace,
- organisovat materiální zabezpečení dělostřelectva, hlavně střelivem a pohonnými hmotami,
- napláňovat organisaci součinnosti mezi jednotlivými skupinami dělostřelectva a mezi dělostřelectvem a ostatními druhy vojsk, způsob součinnosti mezi dělostřelectvem jednotlivých vyšších jednotek, mezi prvními a druhými sledy,
- zpracovat plán zaujetí východiště útoku dělostřelectvem, plán provedení zastřelení a získání prvků pro střelbu,
- provést přípravu velitelů a mužstva na provedení plánovaného dělostřelectvého útoku.

Stanovení potřebného množství dělostřelectva pro provedení dělostřelectvého útoku

Při určování potřebného množství dělostřelectva k provedení dělostřelectvého útoku je rozhodující stanovit množství dělostřelectva na dělostřelectvou přípravu a podporu útoku, protože množství dělostřelectva k zabezpečení boje pěchoty a tanků v taktické hloubce značně klesá.

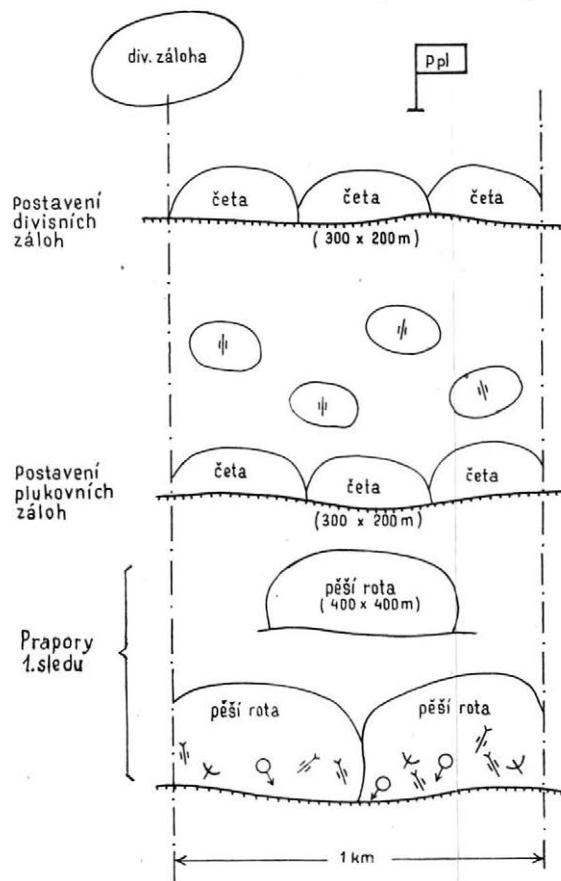
Při stanovení potřeby dělostřelectva a minometů na dělostřelectvou přípravu je účelné zachovat tento postup:

- vypočítat celkovou plochu, kterou je nutno umlčet (zničit) během dělostřelectvé přípravy, a to na všech postaveních nepřítele, v celé taktické hloubce obrany,
- vypočítat kolik oddílů bude třeba k umlčení živé síly za předpokladu, že prapory prvního sledu a postavení plukovních záloh nepřítele budou umlčovány současně, postavení divisních záloh a pásmo sborových záloh postupně (při tom počítáme s potřebou jednoho dělostřelectvého oddílu na umlčení cílů na ploše 6 ha),
- vypočítat, kolika dělostřelectvémi oddíly bude třeba k provedení umlčení (zničení) nepřátelského dělostřelectva; při tom vycházíme z počtu zjištěných nepřátelských dělostřelectvéch a minometných baterií, zvětšeného o určitý počet baterií, které budou zjištěny až v době útoku, a z potřeby jednoho dělostřelectvého oddílu na umlčení jedné nepřátelské baterie,
- určit množství cílů pro přímou střelbu; při tom vycházíme z počtu zjištěných cílů zvětšených o počet cílů předpokládaných, násobeného 1,5, což dá množství dělostřelectva, které je nutno vydělit pro přímou střelbu,
- vyčlenit pro umlčení systému velení a rušení práce týlu na každý km fronty jeden až dva dělostřelectvé oddíly,
- určit počet děl potřebných k boření; při tom se vychází z takticko-technických možností dělostřelectva při boření a z druhu dělostřelectva, které je pro útočnou operaci k dispozici.

Hrubý rozpočet potřeby dělostřelectva provádí štáb dělostřelectva frontu, přihlíží k rázu obrany nepřítele, k úkolům stanoveným jednotlivým vyšším jednotkám a operačním uskupením, k takticko-technickým vlastnostem dělostřelectva, které je k dispozici, k volenému způsobu porážení nepřítele dělostřelectvou palbou (umlčení, zničení). Štáb dělostřelectva armády na podkladě přesných dat o nepřátelské obraně a rozhodnutí velitele armády zpracuje podrobnou kalkulaci potřeby dělostřelectva a minometů, jakož i délku dělostřelectvé přípravy a množství střeliva nutného ke splnění úkolu.

Výpočet potřeby hlavní na 1 km fronty průlomu na podkladě plochy, kterou zaujímají jednotlivé prvky nepřátelské obrany (používá se při ohniskovém systému nepřátelské obrany)

Potřeba hlavní

umístění VS 12

postupné umístění živé síly na ploše 3×6 ha, t. j. 18 ha 80

umístění čtyř dělostřeleckých baterií (na každou jeden děl. oddíl) 48

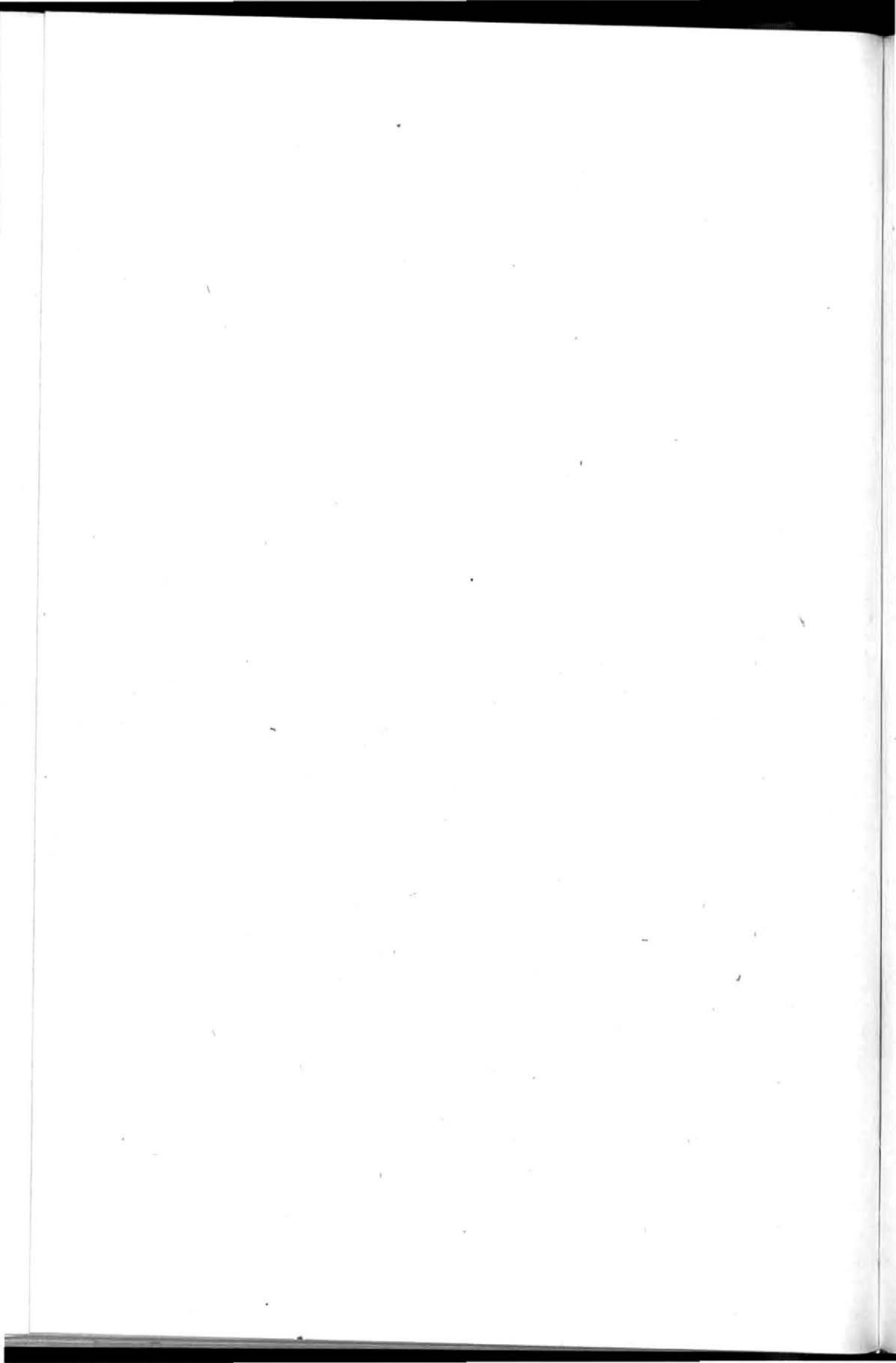
umístění živé síly na ploše 3×6 ha, t. j. 18 ha 36

dtto na ploše 16 ha 32

dtto na ploše 2×16 ha, t. j. 32 ha 64

umístění 12 zjištěných cílů (přímá stř.) 18

Celková potřeba 228 hlavní na 1 km

Výpočet potřeby hlavní na podkladě délky zákopů (používá se při zákopovém systému obrany nepřítele)

- na 1000 m zákopů $\times 3 = 3000 \times 1,5 = 4500 \text{ m} : 20 \text{ m}^1$. 225 hlavní
 - na 12 cílů pro přímou střelbu 18 „
 - na čtyři zjištěné dělostřelecké baterie po 1 děl. odd. . . . 48 „
 - na umlčení VS a zálohy 12 „
- (živá síla v postaveních plukovních a divisních záloh bude umlčena v období boření bateriemi, které se boření neúčastní)

Celková spotřeba 303 hlavní na 1 km
t. j. zhruba 300 hlavní/km.

Základní propočet potřeby dělostřelectva k provedení podpory útoku u armádních sborů na směru hlavního úderu armády při šířce průlomu 12 km

(Sestava: dva AS v prvním sledu, jeden AS v druhém sledu)

Ú k o l y	Počet dělostř. oddílů 122 mm	Počet hlavní
Pro palebný val (1. skupina)	48	576
Pro palebný val (2. skupina)	48	576
K zabezpečení styků mezi armádami a sbory v systému palebného valu	4	48
Pro postupná palebná soustředění v systému palebného valu (dva dělostřelecké oddíly na 1 km)	24	288
Pro boj s dělostřelectvem nepřítele	48	576
K rušení velení, práce týlu a pohybů záloh	24	288
Celkem	196	2352

Část dělostřelectva se palebného valu nezúčastní. Jsou to zpravidla:

- 82mm minomety divisi prvního sledu sborů,
- 122mm minomety divisi prvního sledu sborů,
- 76mm protitanková děla z protitankových oddílů divisi prvního sledu sborů,
- 76mm protitanková děla ze sborových protitankových záloh,
- 76mm protitanková děla z armádní protitankové brigády,
- 82mm minomety divisi druhého sledu armády,
- 82mm minomety mechanisovaných divisi,
- 120mm minomety mechanisovaných divisi,

¹⁾ Pro hrubý předběžný výpočet lze počítat s průměrnou potřebou 1 hlavní na umlčení každých 20 m zákopů. Při přesné kalkulaci je nutno vzít v počet délky zákopů odpovídající jednotlivým rážím, t. j. u ráže 76 mm 15 m, u 122 mm 20 m a u 152 mm 25 m.

50% děl a minometů plukovních dělostřeleckých skupin osmi pluků prvního sledu; ovšem pouze v tom případě, je-li dostatečná hustota děl a minometů, jak tomu bylo v posledních útočných operacích Sovětské armády za Veliké vlastenecké války.

Celkem to je asi 1150 děl a minometů.

Celková spotřeba pro dělostřeleckou přípravu a podporu útoku bude $2352 + 1150 = 3502$, t. j. zhruba 3500 hlavních. Při šířce průlomu 12 km to odpovídá hustotě 292 hlavních na 1 km.

Z uvedených kalkulací hustoty dělostřelectva pro dělostřeleckou přípravu a podporu útoku vysvítá, že střední norma hustoty děl a minometů pro průlom současného ohniskového systému obrany kapitalistických armád bude činit zhruba 220 až 230 hlavních na 1 km a 280 až 300 hlavních při průlomu ustálené obrany, budované zákopovým systémem.

Naskytá se nyní otázka, kde armáda vezme potřebný počet hlavních, aby bylo dosaženo tak vysokých hodnot. Sečteme-li všechny použitelné hlavně v armádě o třech armádních sborech, každý o dvou pěších a jedné mechanizované divisi a jedné tankové divisi, dojdeme k počtu asi 2000 děl a minometů.

K úhradě vpředu vypočtené potřeby 3500 hlavních se tudíž nedostává zhruba 1500 hlavních. Na počet hlavních v naší armádě má nepříznivý vliv ta okolnost, že mechanizované divise armádních sborů nejsou po stránce dělostřelecké tak vybaveny jako divise pěší. Tuto nevýhodu nutno proto odstranit organisováním silných dělostřeleckých průlomových divisí, tak jak byly organisovány v Sovětské armádě a které dosahovaly v průměru asi 350 hlavních. Sovětské armády byly posilovány tak, aby na každý sbor v pásmu průlomu přišly jedna až dvě dělostřelecké divise, kromě několika samostatných dělostřeleckých brigád.

Závěr: Zesílení stávajících dělostřeleckých divisí bylo by možno provést buď na úkor dělostřelectva pěších divisí tím, že by se zmenšil organický počet hlavních v divisích, anebo jinou organizací divisního dělostřelectva.

Uvedu příklad možného řešení této otázky:

Poměr počtů obsluhy děl k počtům orgánů velení a dopravy v baterii je zhruba 1 : 1. Kdyby byl zvýšen počet děl v baterii ze 4 na 6, bylo by možno při zachování dosavadního celkového počtu hlavních v divisi a při nezměněných počtech personálu u velitelství dělostřeleckého oddílu a pluku vyšetřit velitelské orgány dvou dělostřeleckých oddílů (po případě velitelské orgány jednoho dělostřeleckého pluku) a celkový stav velitelství čtyř baterií.

Z těchto vyšetřených osob bylo by možno zesílit počty dělostřeleckých divisí, nebo z nich vytvořit samostatné dělostřelecké brigády.

Vyřešením této otázky by byla získána opravdová „dělostřelecká pěst“, které by mohlo hlavní velitelství používat k uskutečňování rozhodujících úderů.

Za Veliké vlastenecké války dosahovala Sovětská armáda v jednotlivých operacích od roku 1943 průměrné hustoty okolo 200 až 220 hlavních na 1 km. V posledních údobích Veliké vlastenecké války dokonce 250 až 350 hlavních.

Uvedu několik příkladů: V stalingradské bitvě dosáhla 65. armáda v pásmu útoku širokém 12 km a při počtu 1627 hlavních hustoty 135,5 hlavních na 1 km; v pásmu průlomu širokém jen 8 km dosahovala pak hustota 200 hlavních na 1 km.

V 5. stalinšském úderu dosáhl 1. běloruský front hustoty 197,5 hlavních na 1 km v pásmu průlomu širokém 26 km. V sestavě frontu bylo 5153 hlavních.

V 6. stalinšském úderu v pásmu průlomu 18 km dosáhl 1. běloruský front při celkovém počtu hlavních 4104 hustoty 228 hlavních na 1 km.

Ve varšavsko-poznaňské operaci dosáhla 69. armáda hustoty 259 hlavních při pásmu průlomu širokém 7 km.

V berlínské operaci dosáhla 8. gardová armáda hustoty 344 hlavních na 1 km průlomu.

Z uvedených hustot je patrná stoupající tendence zvyšování hustoty dělostřelectva. Domnívám se, že tato tendence není skončena, a že je třeba počítat i v našich podmínkách s nutností vytvářet na úsecích připravovaných průlomů nejméně tak vysoké hustoty dělostřelectva jaké byly dosahovány Sovětskou armádou na konci Veliké vlastenecké války.

Vytváření dělostřeleckých skupin

1. Pěchotní dělostřelectvo je utvořeno z praporečnických a plukovních děl a minometů, kterým velí velitel pluku prostřednictvím velitele dělostřelectva pěšího pluku a za dělostřelecké přípravy prostřednictvím velitele plukovní dělostřelecké skupiny. Úkolem tohoto dělostřelectva je umlčet (zničit) během dělostřelecké přípravy nepřátelské palebné prostředky a živou sílu v prvním a druhém zákopu, pobořit styky zákopů se spojovacími zákopy a vytvořit průchody v minových a drátěných zátarasech. V průběhu útoku plní úkoly stanovené přímo velitelem pěšího pluku (praporu). Zpravidla to bude umlčení živé síly nepřítele, který přímo brání jednotkám pěšího pluku (praporu) v útoku.

2. Plukovní dělostřelecké skupiny jsou vytvářeny podle počtu pěších pluků divisi prvního sledu a podle úkolu, situace a množství prostředků. U divisi útočících v pásmu průlomů armády mohou mít 4 až 6 dělostřeleckých oddílů u pěších pluků prvního sledu divise a 3 až 4 dělostřelecké oddíly u pěších pluků druhého sledu divise.

U divisi útočících na pomocném směru jsou tyto skupiny podstatně menší a dosahují maximálně počtu 3 až 4 dělostřeleckých oddílů. U druhých sledů divisi útočících na pomocném směru plukovní dělostřelecké skupiny zpravidla nepřesahují jeden nebo dva oddíly, po případě nejsou pro nedostatek dělostřelectva vůbec vytvořeny.

3. Divisní dělostřelecké skupiny jsou vytvořeny u všech divisi prvního sledu armády a nepřesahují počet 4 až 6 oddílů u divisi útočících v pásmu průlomů a 2 až 4 oddíly u divisi útočících na pomocném směru.

4. Sborové dělostřelecké skupiny. Sborová dělostřelecká skupina bývá složena z 1 až 2 dělostřeleckých brigád, sborového dělostřeleckého pluku a dělostřelectva druhého sledu sboru, které nebude zpravidla organicky včleněno do skupiny. Nepůsobí-li v pásmu útoku sboru armádní dělostřelecká skupina, může být vytvořena v armádním sboru sborová dělostřelecká skupina protibaterijní činnosti.

Útočí-li armádní sbor na silně opevněné postavení nepřítele, po případě na opevněný rajon, vytvoří se někdy v armádním sboru sborová dělostřelecká skupina pro boření.

5. Armádní dělostřelecké skupiny. Armádní dělostřelecká skupina bývá v síle 2 až 3 dělostřeleckých brigád a dělí se zpravidla podle počtu sborů prvního sledu na podskupiny. Z přiděleného dělostřelectva velké mohutnosti se vytváří u armády dělostřelecká podskupina daleké činnosti, určená k umlčení nepřítele v pásmu sborových záloh a nepřátelských záloh mezi hlavním pásmem obrany a pásmem sborových záloh jakož i k rušení činnosti týlu a systému velení nepřítele, k zabránění odchodu nepřítele před útočícími jednotkami a příchodu záloh na bojiště. Síla armádní dělostřelecké skupiny a její vybavení musí odpovídat úkolům, které jsou před dělostřelectvem armády postaveny. Ve Veliké vlastenecké válce měly armádní dělostřelecké skupiny 120 až 220 hlavních.

6. Minomety jednotek druhého sledu sboru, po případě armády je možno použít při nedostatku dělostřeleckých minometných jednotek k zesílení dělostřelecké přípravy a podpory útoku.

7. Na všech stupních, pěším plukem počínaje, organizují se dělostřelecké protitankové zálohy v síle: u pěšího pluku do 12 hlavních, u divisi průměrně 24 hlavních, u sborů až do 48 hlavních a na stupni armády asi 72 hlavních.

Při vytváření protitankových záloh je nutno vycházet z množství tanků nepřítele a z možnosti jejich manévru směřujícího do útočného pásma té nebo oné jednotky.

8. Se zřetelem k obraně nepřítele mohou být vytvořeny zvláštní protiminometné skupiny vybavené 120mm minomety nebo 122mm houfnicemi. Počet hlavních protiminomet-

ných skupin musí dosáhnout nejméně 150% předpokládaného počtu hlavní nepřátelských minometů. Protiminometným skupinám nutno přidělit průzkumné a měřické jednotky dělostřelectva. Tyto skupiny se někdy vytvářejí v armádním sboru a jsou podřízeny veliteli dělostřelectva sboru.

9. Skupiny raketometné mohou být vytvořeny, jestliže nedostatek raketometných jednotek nedovoluje jejich rozdělení po jednotlivých skupinách a ráz nepřátelské obrany vyžaduje mocné dělostřelecké palby na větší uskupení pěchoty a tanků nepřítele, po případě na umlčení silných opěrných bodů.

10. Protiletadlové dělostřelecké skupiny se zpravidla tvoří již v armádních sborech z organických a posilových jednotek protiletadlového dělostřelectva. Při nedostatku prostředků se tvoří až na stupni armády, při čemž chrání nejdůležitější uskupení dělostřelectva a prostor soustředění armádní rychlé skupiny.

Plánování dělostřelecké přípravy

Každá dělostřelecká příprava musí bezpodmínečně začínat neočekávaným dělostřeleckým přepadem na celou taktickou hloubku obrany. Nejlepším způsobem je zahájení salvou všeho dělostřelectva tak, aby zasáhla nepřítele s překvapením, způsobila u něho zmatek a tím dosáhla co největších ztrát na živé síle.

Protože po dělostřeleckém přepadu nenásleduje ztěk vlastní pěchoty, není třeba délku přepadu prodlužovat na delší dobu než 10 minut. Krátký dělostřelecký přepad v trvání jen 2 až 3 minut by naproti tomu nepřinesl výsledky, které jsou od dělostřeleckého přepadu očekávány.

V prvním případě, kdy dělostřelecký přepad bude delší než 10 minut, má nepřítel během těchto 10 minut možnost se ukrýt, i když za značných ztrát na živé síle. V druhém případě dáváme nepříteli možnost, aby se po krátkém 2 až 3 minuty dlouhém přepadu vzpamatoval, ukryl jak živou sílu tak i palebné prostředky pěchoty a tím předešel větším ztrátám při následující methodické palbě. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je nejvhodnější délka prvního dělostřeleckého přepadu od 5 do 10 minut.

Hlavním úkolem prvního dělostřeleckého přepadu je narušení velení a pozorování nepřítele, způsobení ztrát na jeho živé síle, demoralisace a desorganisace práce jeho dělostřeleckých a minometných skupin, jakož i práce týlu.

Následujícím údobím dělostřelecké přípravy bývá zpravidla údobí boření s cílem zboření obranných zařízení nepřítele, t. j. boření styků zákopů, pevnůstek a palebných srubů, zničení nepřátelských zbraní a znemožnění manévru živou silou nepřítele během dělostřelecké přípravy a po jejím skončení. Během tohoto údobí mohou být provedeny palebné přepady na místa soustředění plukovních a divisních záloh. Délka tohoto údobí závisí na množství cílů, na pozorovacích možnostech a na takticko-technických vlastnostech dělostřelectva, které je k dispozici. Bude se zpravidla pohybovat mezi 30 až 50 minutami, v jejichž průběhu může být veden boj s nepřátelským dělostřelectvem a minomety, pokud tyto palby neruší možnost pozorování palby děl určených k boření. Pro boření styků zákopů nejlépe vyhovuje 120mm minomet nebo 122mm houfnice. K boření pevnůstek a palebných srubů ze zakrytých palebných postavení se používá 152mm houfnic a kano nových houfnic.

Potom může následovat 10minutový přepad pozorovatelem, velitelských stanovišť a minometných palebných postavení nepřítele s cílem zabránit nepříteli znovu organisovat narušené velení.

V dalším údobí dělostřelecké přípravy může být prováděna přímá palba děl směřující ke zničení nově zjištěných cílů na předním okraji nepřátelské obrany spojená s opakovaným úderem po dělostřeleckých a minometných postaveních nepřítele.

V posledním údobí dělostřelecké přípravy musí být bezpodmínečně opakován silný palebný přepad na cíle prvního palebného přepadu. Jeho intenzita se musí neustále stupňovat a vyvrcholit palbou všeho dělostřelectva na první tři zákopy a na palebná postavení

nepřátelských minometů a děl. Cílem tohoto přepadu je zabezpečit hladký průběh zteče a rychlý přechod v podporu útoku.

Dělostřelecká příprava se nesmí plánovat stále stejným šablonovitým způsobem. Vždy musíme vycházet ze správného zhodnocení rázu obrany nepřítele, jeho morálního stavu, množství a jakosti vlastního dělostřelectva, povolené spotřeby střeliva a jiných zvláštních okolností. V žádném případě, pokud jde o obranu nepřítele v polních podmínkách, nelze délku dělostřelecké přípravy prodlužovat na dobu delší než 80 až 100 minut. Jen při útoku na opevněný rajon nepřítele bude délka dělostřelecké přípravy prodloužena na 150 až 250 minut, a to za předpokladu, že byla před tím provedena předběžná dělostřelecká příprava.

Vzhledem k hlavnímu úkolu dělostřelecké přípravy, t. j. k úspěšnému umlčení (zničení) živé síly a palebných prostředků nepřítele činí délka údobí umlčení celkem 20 až 40 minut a údobí boření jednoho cíle nepřímou palbou (jedné čtyři nebo baterie) až 60 minut, vychází celková délka dělostřelecké přípravy 80 až 100 minut.

Podpora útoku pěchoty a tanků

Způsob podpory útoku určuje v hrubých rysech velitel armády, v podrobnostech velitel armádního sboru. Při rozhodování, jakým způsobem provést dělostřeleckou podporu útoku, nutno uvážit:

- že nejlepší způsob podpory útoku je dvojitý palebný val, který zabezpečuje současně umlčení značné hloubky obrany nepřítele, (při vzdálenosti základních čar 200 až 400 m a při průměrné hloubce rozptylu i s účinkem granátu asi 100 m umožňuje současně umlčení pásma o hloubce 300 až 500 m);
- které divise prvního sledu armády bude třeba při nedostatku prostředků podporovat dvojitým palebným valem a které jednoduchým, po případě jen postupnými palebnými soustředěními;
- jaké množství a druh dělostřelectva je k dispozici;
- zda stačí při daném rázu obrany nepřítele položit dvojitý palebný val jen na hloubku praporů prvního sledu nebo zdali jej bude nutno provést až do hloubky postavení plukovních záloh, po případě jak kombinovat jednotlivé způsoby podpory pěchoty, t. j. postupné soustředění palby a dvojitý palebný val;
- zda úkol a situace na pomocném směru umožňuje provést jen postupná palebná soustředění a tím získat možnost uvolnění od úkolů palebného valu nejméně 50% děl z plukovních dělostřeleckých skupin divisi na pomocném směru ve prospěch podpory útoku divisi na směru hlavního úderu;
- kolik dělostřelectva z plukovních dělostřeleckých skupin je nutno vyloučit z palebné podpory útoku pro splnění úkolů velitelů praporů a pluků.

Při plánování dělostřelecké podpory útoku nutno pamatovat na splnění zásadního požadavku podpory útoku, t. j. že dělostřelectvo musí vést palbu během podpory útoku i na ty cíle, které byly dělostřelectvu určeny k umlčení nebo zničení v taktické hloubce obrany nepřítele již v údobí dělostřelecké přípravy, dále pak na palby, které jsou nutné k zabezpečení útoku na křídlech a stycích jednotlivých útočících jednotek.

Nejdůležitějším okamžikem dělostřeleckého útoku je správné provedení přechodu z dělostřelecké přípravy k dělostřelecké podpoře útoku, která zpravidla začíná na druhém zákopu, nebo ve výjimečných případech na cílech mezi prvním a druhým zákopem. Současně musí být proveden úder na všechny zjištěné a předpokládané spojovací uzly, pozorovatelné, velitelské stanoviště, dělostřelecké a minometné baterie. Část dělostřelectva určená k boji s nepřátelskými zálohami vede na ně neustále methodickou palbu, aby bylo dosaženo umlčení, zdržení nebo znemožnění provedení jakéhokoli manévru.

Zabezpečení boje v hloubce

Po skončení palby na poslední čáru palebného valu nebo posledního postupného palebného soustředění přechází dělostřelectvo k zabezpečení boje pěchoty a tanků v hloubce, t. j. zpravidla před postavením plukovních záloh nepřítele. Toto údobí, i když je zaplánováno předem, zahajuje se na jednotlivých úsecích fronty na žádost velitelů pěchoty, t. j. velitelů praporů a pluků. Palby se plánují jak na cíle předem zjištěné tak i na cíle předpokládané tak, aby splnily tyto úkoly:

- umlčení živé síly a palebných prostředků umístěných v zákopech nebo v opěrných bodech,
- zabránění protiútokům nepřátelské pěchoty a tanků,
- znemožnění příchodu a manévru nepřátelských záloh z hloubky obrany,
- znemožnění ústupu nepřítele, který je v boji s vlastní pěchotou a tanky,
- zabezpečení dobytého terénu,
- zabezpečení zasazení všech druhých sledů, s důrazem na zasazení druhého sledu sboru, bude-li zasazen,
- zabezpečení průlomu postavení divisních záloh z chodu,
- zabezpečení přechodu do pronásledování po skončení průlomu postavení divisních záloh a zabezpečení průlomu z chodu pásma sborových záloh nepřítele.

Nejdůležitějším okamžikem tohoto údobí dělostřeleckého útoku je příprava a zabezpečení průlomu postavení divisních záloh nepřítele. Dělostřelectvo při tom plní tyto úkoly:

- provádí dělostřelecký přepad na cíle v postavení divisních záloh nepřítele,
- podporuje boj pěších divisí, které zakončují průlom hlavního obranného pásma,
- zabezpečuje zasazení druhého sledu divisí určených k průlomu postavení divisních záloh nepřítele,
- zabezpečuje přesun, rozvinutí a zasazení druhých sledů sborů a jejich útok.

Dělostřelecké zabezpečení průlomu pásma sborových záloh nepřítele

Pásmo sborových záloh může být bráněno buďto jednotkami nepřítele, kterým se podařilo ustoupit a obsadit toto pásmo dříve, než k němu pronikla útočící vojska, nebo zálohou velitele armádního sboru (t. j. pěší nebo obrněnou divisi) anebo zálohou velitele armády. Na tom bude záviset síla obrany nepřítele a jeho vybavení dělostřelectvem a minomety. Při plánování dělostřeleckého útoku je proto nutno vycházet z pravděpodobného zámyslu a prostředků nepřítele. Dělostřelecké zabezpečení průlomu pásma sborových záloh se plánuje nejprve v základních rysech a v průběhu útoku se neustále upřesňuje tak, aby v době proniknutí pěchoty a tanků k pásmu sborových záloh bylo dělostřelectvo v nejkratší době plně připraveno k zabezpečení průlomu tohoto pásma.

Při plánování průlomu pásma sborových záloh je nutno počítat se skutečností, že útočící jednotky nebudou mít v tomto údobí více dělostřelectva než $\frac{1}{2}$ až $\frac{2}{3}$ z původního počtu, protože část dělostřelectva bude na přesunech a část dělostřelectva může být již v této době stažena a soustředěna velitelem armády (frontu) k zabezpečení zasazení rychlých skupin anebo druhých sledů a k podpoře jejich boje v operační hloubce.

Při výpočtu potřebného množství dělostřelectva k zabezpečení průlomu pásma sborových záloh možno vycházet z těchto předpokladů:

Armáda se může ve svém pásmu útoku střetnout na pásmu sborových záloh s nepřátelskými silami do jedné divise, bránícími se v jednotlivých opěrných bodech spojených mezi sebou zákopy.

Nepřátelská pěší divise může mít v tomto případě všechny prapory zasazený do obrany, t. j. celkem 81 opěrných bodů čt, každý v rozměru asi 6 ha. K jejich umlčení

bude třeba 81 děl. oddílů.

Kromě toho bude třeba (nepočítáme-li ze zesílením nepřátelské divise):

- na umlčení dělostřelectva v počtu 12 baterií 12 děl. oddílů,
- na umlčení minometných baterií v počtu 12 (t. j. 24 děl. bat.) 8 děl. oddílů,
- na umlčení jedné třetiny protitankových děl v počtu 40 (t. j. 80 děl) 7 děl. oddílů,
- k zamezení nepřátelského pozorování a velení v útočném pásmu širokém 25—30 km po jednom děl. odd. na 2 km 15 děl. oddílů,
- k zabezpečení styků a křídel sborů a armády 4 děl. oddíly,
- k zabránění pohybu v týlu nepřítele po jedné baterii na 1 km, t. j. 15 děl. baterií 5 děl. oddílů.

Celková potřeba 134 děl. oddílů,
t. j. asi 1600 dělostřeleckých a minometných hlavních.

- Armáda může mít v tomto údobí k dispozici dělostřelectvo a minomety těchto jednotek:
- tří pěších divisí (za předpokladu, že síly do jedné pěší divise zůstaly pozadu k dokončení boje v hlavním obranném pásmu),
- dvou mechanisovaných divisí armádních sborů prvního sledu armády,
- organické prostředky sborů prvního sledu armády,
- části, po případě celé armádní dělostřelecké skupiny,
- armádní protitankové zálohy,
- části posilového dělostřelectva, které bylo ponecháno armádě k dokončení průlomu taktické hloubky obrany a v době zahájení průlomu pásma sborových záloh je již přesunuto do nových palebných postavení umožňujících účinnou podporu pěchoty a tanků, útočících na pásmo sborových záloh nepřítele.

To je celkem asi 1100 hlavních. Z toho je patrné, že k dokončení průlomu taktické hloubky obrany je nutno armádě ponechat asi 500 hlavních posilového dělostřelectva.

Zabezpečení boje v operační hloubce

Při plánování dělostřeleckého zabezpečení útoku v operační hloubce je nutno vycházet z toho, co je známo o rázu obrany připravované nepřítelem v operační hloubce, z množství, rázu a činnosti operačních záloh nepřítele, z možností vlastních jednotek (t. j. z rychlosti jejich útoku, opotřebovanosti, množství a druhu rychlých skupin, síly jednotek druhých sledů armád), ze síly vlastního a nepřátelského letectva a výsadkového vojska, z časových možností vlastních a nepřátelských jednotek a z možnosti přísunu dělostřeleckého střeliva.

V přípravném období operace zhruba sestavený plán musí být neustále upřesňován podle situace vyvíjející se na frontě. Důvtipné a rychlé využití dělostřelectva a vhodná organizace velení je nejtěžší zkouškou velitelů dělostřelectva na všech stupních, a to i u jednotek prvního sledu armády, které budou zpravidla za boje v operační hloubce ochuzeny o podstatnou část posilového dělostřelectva, při čemž úkoly na ně kladené mohou být stejně důležité jako úkoly jednotek vcházejících do průlomu nebo bojujících v operační hloubce.

Jak bylo již v úvodní části článku zdůrazněno, při zabezpečení boje v operační hloubce vzroste značně význam letectva, protože dělostřelectvo nebude s to nepřetržitě následovat podporované jednotky v celé své mase, nehledě k tomu, že se zvýšené tempo operace v operační hloubce velmi nepříznivě projeví snížením zásobovacích možností dělostřeleckým střelivem. Bude proto dělostřelectvo v tomto údobí jen doplňovat činnost letectva, a to jen takovými jednotkami dělostřelectva, které se mohou rychle přesunovat (minometné jednotky, pluky 76mm kanonů, 122mm houfnic a raketomety, které se tu zvlášť dobře uplatní).

Jako příklad plánování a provedení dělostřeleckého útoku při boji v operační hloubce možno uvést dělostřelecký útok provedený v únoru 1944 při likvidaci rogačevského předmostí. 3. armáda 1. běloruského frontu dostala za úkol likvidovat nástupiště Němců na

levém břehu Dněpru východně od Rogačeva a Žlobina. Cílem operace bylo získat výhodné východiště pro 5. stalinský úder plánovaný na červen 1944. Šlo o část území, kterého se jednotky 1. běloruského frontu v konečné fázi kurské bitvy nezmocnily.

V pásmu průlomu 3. armády byly zjištěny tyto nepřátelské cíle: tři baterie kanonů 75mm (12 hlavních), patnáct baterií 105mm (45 hlavních), tři baterie děl 150mm (12 hlavních), 6 baterií minometů 82 a 120mm (24 hlavních), 8 těžkých kulometů, 3 samostatné protitankové zbraně, 6 lehkých kulometů, 11 velitelských pozorovatelů a stanovišť, 10 jednotlivých okopů, 12 palebných srubů, 8 úkrytů, 52,5 km zákopů a 24,5 km drátěných zátarasů.

V sestavě armády v pásmu průlomu bylo soustředěno:

143 protitankových kanonů 45mm, 43 plukovních kanonů 76mm, 258 divísních kanonů 76mm, 99 houfnic 122mm, 35 kanonových houfnic 152mm, 194 minometů 82mm a 170 minometů 120mm. Celkem 942 hlavních.

Operace byla rozpočtena na čtyři dny a zahájena dne 21. února 1944 z prostoru sv. od Rogačeva.

Přísun střeliva byl proveden během čtyř dnů před zahájením útoku od (17. do 20. února). Armáda měla ke konci dne 16. února tento počet střeliva v palebných průměrech:

	u jednotek	ve skladech	celkem
minomety 82 mm	0,82	1,38	2,2
minomety 120 mm	0,58	0,52	1,1
protitankové kanony 45 mm	0,95	0,75	1,7
kanony 76 mm (plukovní)	0,52	0,38	0,9
kanony 76 mm (divísní)	0,96	0,54	1,5
houfnice 122 mm	0,41	0,49	0,9
kanonové houfnice 152 mm	1,0	—	1,0

Během čtyř dnů bylo dovezeno jednotkám střelivo na 308 třítonových nákladních autech. Dovezené množství mělo zabezpečit operaci nejméně na tři dny střelivem.

Při zahájení dělostřelecké přípravy se měla pěchota podle plánové tabulky boje přiblížit k Dněpru a tam zaujmout východiště útoku ve vzdálenosti 200 až 300 m od nepřátelských drátěných zátarasů. Tato okolnost spolu s nedostatkem tříštvotrhavých granátů v oddílech divísních kanonů 76mm vedla k tomu, že velitel dělostřelectva armády musel plánovat místo dlouho trvající dělostřelecké přípravy jen desítiminutový dělostřelecký přepad na cíle zjištěné průzkumem.

Tím klesla spotřeba střeliva v údobí dělostřeleckého zabezpečení útoku a jevila se celkově takto:

Spotřeba střeliva	minomety		PT kanony	kanony		houfnice		% pal. prů- měru
	82 mm	120 mm	45 mm	76 mm plu- kovní	76 mm diví- sní	122 mm	152 mm	
na zastřílení	6	3	—	—	2	2	2	5
na 10minutový palebný přepad	40	20	35	20	10	6	8	30
na podporu útoku	36	16	35	20	15	8	12	25
na zabezpečení boje v hloubce	50	25	50	30	15	8	8	40
celkem	132	64	120	70	42	24	30	100
celkem v palebných průměrech na 1 den boje	1,1	0,8	0,6	0,5	0,3	0,3	0,5	—

Dne 21. února 1944 ráno přešla armáda do útoku, prolomila obranu nepřítele a ke konci dne dosáhla čáry přibližně 6 km vzdálené od východiště útoku. K večeru dne 23. února pronikly jednotky 3. armády na čáru: Votňa, Černolessje, Věrnchnaja Toščica, Dědovo, Kordon, Blizněcy, t. j. o 45 až 50 km do hloubky obrany nepřítele. V následující dny bylo prováděno pronásledování ustupujícího nepřítele a zpevnění dobytého předmostí na západním břehu Dněpru. Tato operace může nám být příkladem jednak pro plnění samostatného úkolu armády, který se zpravidla vymyká zvyklostem v plánování útočné operace ve svazku frontu, jednak jako příklad provedení průlomu obranného postavení nepřítele v operační hloubce, kdy vlastní jednotky narazí na předem obsazené a dobře vybudované pásmo armádních záloh nebo na některé z mezilehlých postavení.

II. Zabezpečení útočné operace proti protiúderům tankových jednotek nepřítele

Odrazit protiútoky a protiúderů nepřátelských tankových jednotek není výslovně věcí dělostřelectva, i když je dělostřelectvo rozhodujícím činitelem. Odražení protiúderu se zúčastní všechny druhy vojsk v těsné součinnosti, při čemž dělostřelectvo tvoří kostru a páteř jednotek určených rozhodnutím velitele k odražení nepřátelského protiúderu. Z dělostřeleckých jednotek se tato otázka nejvíce dotýká protitankového dělostřelectva na všech velitelských stupních a dělostřelectva v zakrytých palebných postaveních těch vyšších jednotek, proti kterým protiúder směřuje nebo které byly rozhodnutím velitele armády k jeho odražení určeny.

Ze zkušeností Sovětské armády v organizaci protitankové obrany v průběhu útočné operace jsou nejcennější zkušenosti 42. armády 3. pobaltského frontu. Způsob protitankové obrany, používaný u této armády v průběhu útočných operací byl převzat zprvu všemi armádami 3. pobaltského frontu a později se ho používalo téměř v celé Sovětské armádě.

Podle zkušeností 42. armády je nejvýhodnější organisovat protitankovou obranu v útočném pásmu armády v hlubších prostorech tak, aby každý z protitankových prostorů přehrazoval jeden pravděpodobný směr zasazení tanků. Protitankové prostory vybavit protitankovými prostředky tak, aby měly dostatečnou hloubku. Zpravidla byla v protitankovém prostoru organisována nejméně čtyři protitanková postavení, a to:

První protitankové postavení organisovali velitelé pěších pluků v bojové sestavě pěchoty. Bylo vyztužováno protitankovými děly, tanky, samohybnými děly a protitankovými minami. Do postavení byla zahrnuta plukovní dělostřelecká skupina.

Druhé protitankové postavení organisovali velitelé divisí. Zahrnovalo protitankové dělostřelectvo divise a část anebo případně celou divisní dělostřeleckou skupinu. Bylo organisováno ve vzdálenosti 800 až 1000 m za týlem praporů prvního sledu.

Třetí protitankové postavení organisoval velitel armádního sboru ve vzdálenosti 2 až 3 km za druhým protitankovým postavením. Zahrnovalo hlavní masu dělostřelectva v zakrytých palebných postaveních a protitankové prostředky velitele armádního sboru, jestliže jich nebylo použito k zesílení některého z předcházejících protitankových postavení.

Čtvrté protitankové postavení organisoval velitel armády z armádních protitankových prostředků a z armádní dělostřelecké skupiny ve vzdálenosti 5 až 7 km od útočících vojsk.

Všechna shora uvedená protitanková postavení zahrnovala protitankovou zálohu příslušné jednotky. Síla této zálohy byla různá podle úkolů jednotky a podle prostředků, které měla k dispozici armáda.

Takto vytvořený hluboký systém protitankové obrany je s to odrazit jakýkoli protiúder nepřátelských tankových jednotek, neboť nepřítel pronikající do hloubky útočné sestavy a zeslabený ztrátami, naráží na stále vzrůstající odpor protitankových prostředků.

III. Organizace velení dělostřelectvu vševojskové armády

Organizace velení dělostřelectvu závisí na úkolech, na počtu vytvořených dělostřeleckých skupin. V schematickém náčrtu uvádím příklad organizace velení, a to jak po linii velení vševojskového, tak dělostřeleckého a i po linii dělostřelecké součinnosti. Na základě této organizace velení je pak třeba vyřešit odpovídající soustavu spojení, která by plně a bez závad zajistila velení (viz. obr. 2).

D. Materiální zabezpečení dělostřeleckého útoku

Současná útočná operace se vyznačuje velkým množstvím techniky, zvláště pak dělostřelecké, což je dobře patrné z příkladů, které jsem uvedl vpředu. Je zcela pochopitelné, že veliký rozmach současné útočné operace vyžaduje také velké spotřeby střeliva, kterou může zabezpečit jen velmi přesná, operativní a dobře organizovaná služba dělostřeleckého zásobování.

V současné době se pojem útočné operace neomezuje jen na vševojskovou armádu, ale vztahuje se i na front, po případě skupinu frontů, které řeší operační úkoly v pravém slova smyslu. Jedna z armád, zpravidla ta, která vede pak hlavní úder frontu, je nejvíce dotována posilovými prostředky, kdežto ostatní armády plní na vedlejších směrech podružné úkoly, které však jsou v rámci celé operace rovněž důležité.

Rozdíl ve vybavení dělostřeleckou technikou je nejlépe patrný z rozdílu počtu hlavní u 2. a u 8. armády bojujících v sestavě volchovského frontu v lednu r. 1943:

Ráž a druh zbraně	2. armáda		8. armáda	
	počet hlavní	hustota hlavní	počet hlavní	hustota hlavní
minomety 82 a 120 mm	1420		660	
děla 45 mm (protitank.)	210		100	
děla 76 mm (protitank. pěch. div.)	375		190	
děla 107, 122, 152, 203 mm	280		90	
celkový počet děl	865		380	
celkový počet děl a minometů	2285	při šířce pásma průlomu 6 1/4 km 365 hlavní/km	1040	při šířce pásma 7,9 km 132 hlavní/km

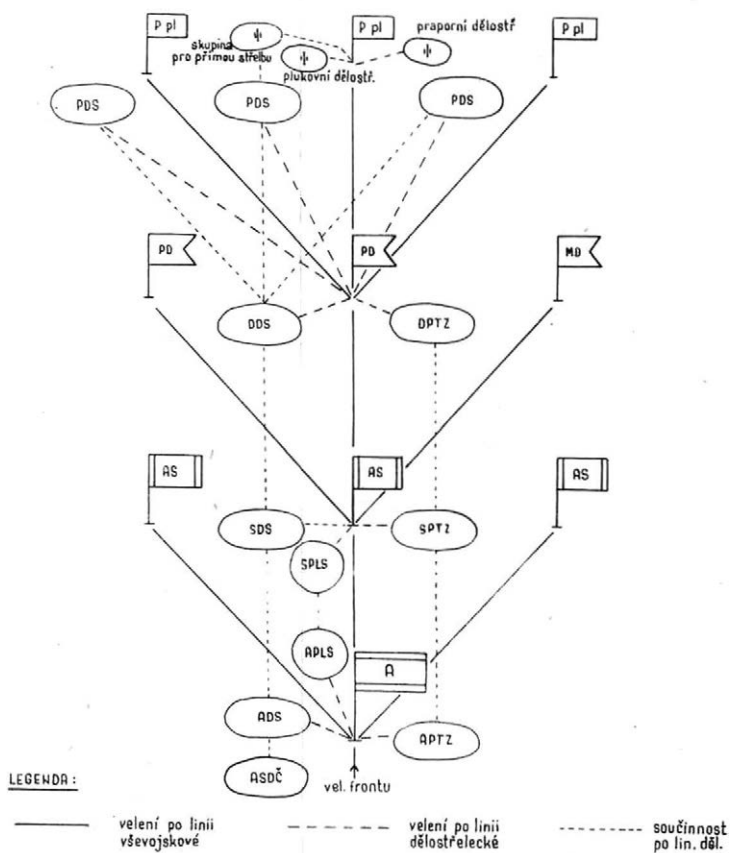
Obdobně měla vojska 8 armády v březnu 1943 ve voronovo-lodvinské operaci tyto počty hlavní:

děla 45 mm (protitank.)	227	minomety 82 mm	770
„ 76 mm	370	„ 120 mm	424
„ 122 mm	148		
„ 152 mm	132		
„ 203 mm	60		
„ 280 mm	12		

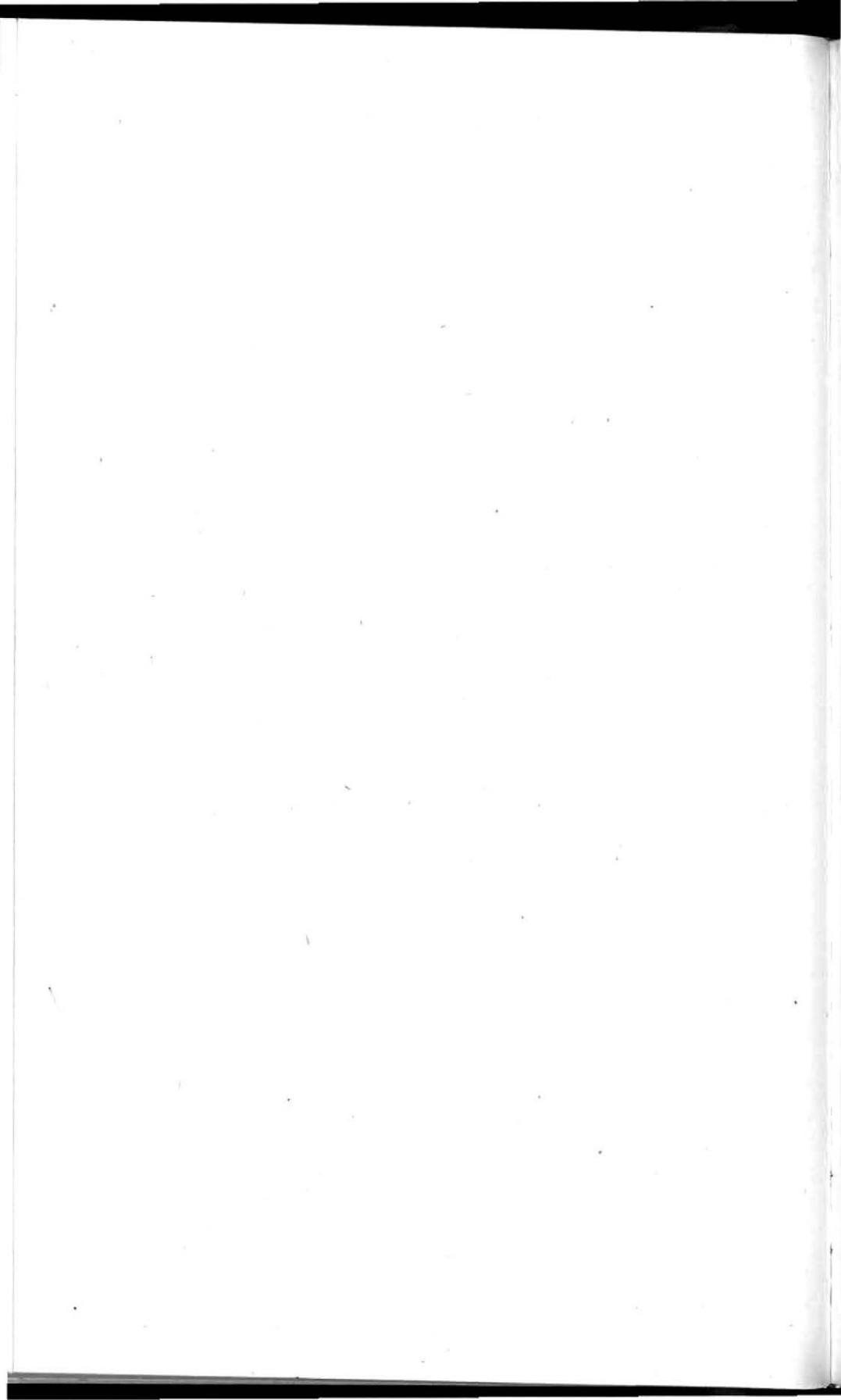
Celkem 949 děl a 1194 minometů.

Úhrnem 2143 děl a minometů, t. j. hustota 162 hlavní na 1 km, při šířce pásma na 13,2 km.

Z uvedených příkladů je možno učinit závěr, že armáda na směru hlavního úderu mívala nejméně dvakrát tak velký počet děl a minometů jako armáda na pomocném směru. To je třeba mít na paměti při organizaci zásobování jednotek frontu střelivem. Za

Obr. 2. Schema organizace velení dělostřelectva vševojskové armády

Veliké vlastenecké války bylo dosahováno vysokých hustot hlavní na km (na př. 365 hlavní/km u 2. A, nebo 500 až 610 hlavní/km v konečné fázi Veliké vlastenecké války).

Je pochopitelné, že takové hustoty dělostřelectva kladou na službu dělostřeleckého zásobování vysoké požadavky. Jako názorný příklad uvedu zásobovací problém již vzpomínuté 2. armády volchovského frontu v lednové operaci r. 1943, jejímž cílem bylo prolomit blokádu Leningradu.

Druh střeliva	jeden palebný průměr armády	
	počet kusů	počet vagonů
puškové střelivo	13 579 000	27
speciální pěchotní střelivo	5 530 000	4
střelivo do protitankových pušek	286 000	6
ruční granáty	213 000	13
miny všech druhů	311 000	125
dělostřelecké střelivo	162 000	131
Celkem		306 vagonů

V červencové operaci roku 1943 směřující k dobytí orelského nástupiště byla tato sestava dělostřelectva 11. gardového armády západního frontu:

Druh střeliva	počet kusů	počet vagonů
puškové střelivo	17 040 000	34
ostatní pěchotní střelivo	5 480 000	7
miny všech druhů	202 000	105
dělostřelecké střelivo	196 000	266
Celkem		412 vagonů

Složení jednoho palebného průměru 11. gardové armády:

Jednotka	Šířka pásma km	Dělostřel. pluků	Raketom. brigád	Raket. pluků	Tanko- vých brigád	Tanko- vých pluků
16. gardový střelecký sbor (o čtyřech PD)	7	15	3	3	2	2
8. gardový střelecký sbor (o třech PD)	5,5	18	—	4	1	1
36. gardový střelecký sbor (o třech PD)	3,5	8	—	1	—	—
Celkem	16 km	41	3	8	3	3

Již z uvedených čísel týkajících se jednoho palebného průměru armády operující na hlavním směru úderu frontu je vidět, jak velké námahy a dobré organisace přísunu vyžaduje jen zabezpečení útočné operace armády střelivem, a to jak po železnici, tak po silnicích a cestách.

Množství spotřebovaného střeliva závisí na rázu a délce operace. Délka operace pak závisí na úkolu, rázu obranných zařízení nepřítele a na stupni jeho odporu. Tak na př. pogorelo-gorodiščenská operace 31. armády západního frontu trvala od 5. do 23. srpna roku 1943, t. j. 18 dní. Operace směřující k průlomu leningradské blokády trvala od 12. do 19. ledna 1943, t. j. 8 dní.

Operace 16. armády západního frontu v prostoru Žizdry trvala od 22. února do 15. března roku 1943, t. j. 20 dní.

Červencová operace 11. gardové armády západního frontu směřující k ovládnutí orelského východiště útoku trvala od 12. do 27. července, t. j. 15 dní.

Útočné operace Sovětské armády provedené v roce 1944 měly průměrnou délku trvání 25 až 40 dní. Ke konci Veliké vlastenecké války se tempo operací opět zrychlilo a délka trvání frontových operací klesla na 10 až 14 dní.

Z uvedených dob trvání útočných operací možno vytvořit závěr, že se průměrná doba jejich trvání pohybuje mezi 14 až 20 dny. Za tuto dobu armády zpravidla vyplní úkol jim stanovený a operace přerůstají v jinou fázi.

Aby byla operace správně plánována, je třeba nejprve získat přesné údaje o nepříteli, o rázu jeho obrany a o systému palby. Na základě závěru zhodnocení situace učiní velitel armády rozhodnutí a stanoví operační uskupení armády, směr hlavního úderu, pásmo průlomu, soustředění dělostřelectva v pásmu průlomu a dělostřelecké uskupení na pomocném směru. Na podkladě rozhodnutí velitele armády se sestavuje i plán materiálního zabezpečení útočné operace, který v jedné ze svých částí obsahuje:

- rozpočet potřeby a sestavení žadanek o přiděl střeliva,
- sestavení plánu zabezpečení operace střelivem a jeho rozdělení na jednotlivé jednotky vcházející do sestavy armády,
- sestavení plánu sběru a obnovy výzbroje v průběhu operace,
- sestavení plánu odsunu zbraní, nábojnic a obalů dělostřeleckého střeliva.

Sestavení rozpočtu střeliva se neprovádí na základě subjektivních přání a žádostí jednotlivých velitelů dělostřelectva, nýbrž na podkladě přesného rozboru rázu nepřátelské obrany a na základě všeobecného plánu operace (jejího rozmachu). Plán spotřeby střeliva se proto sestavuje ve štábu armády za přímé účasti náčelníka operačního oddělení armády, velitele dělostřelectva, náčelníka dělostřeleckého zásobování a náčelníka zpravodajského oddělení.

Získaná data zasílá náčelník dělostřeleckého zásobování armády náčelníku dělostřeleckého zásobování frontu, který potom společně s velitelem dělostřelectva frontu určí spotřebu střeliva pro jednotlivé armády a přidělí armádám potřebný počet střeliva.

Rozpočet spotřeby střeliva je nutno provádět po jednotlivých obdobích útočné operace, při čemž pro každé období je nutno stanovit přesný počet palebných průměrů. Z podrobnějšího rozdělení prvního období musí být jasno, kolik střeliva se povoluje na dělostřeleckou přípravu, podporu útoku, zabezpečení boje v hloubce a na rozvinutí úspěchu.

Na základě zkušeností z Veliké vlastenecké války možno stanovit přibližné, střední normy spotřeby střeliva na jednotlivá údobí. Zkušenosti ukazují, že se největší množství dělostřeleckého střeliva spotřebuje zpravidla při dělostřelecké přípravě, a to:

u děl 152 mm	od 0,8 až do 1	palebného průměru,
u děl 122 mm	0,7 „ „ 1	„ „
u minometů 120 mm	0,8 „ „ 1	„ „
u děl 76 mm	0,6 „ „ 0,9	„ „
u minometů 82 mm	0,5 „ „ 0,9	„ „

Spotřeba střeliva menších ráží nikdy nedostupuje těchto hodnot a spotřeba střeliva ráží větších než 152 mm je závislá na rázu obrany nepřítele a možno ji zpravidla určovat přímo v kusech.

Uvedené střední normy nemohou být brány jako pravidlo, jsou však přesto směrným ukazatelem při hrubém plánování operace, protože byly získány empiricky přímo v nesčetných operacích Sovětské armády.

Střední normy pro podporu útoku se pohybují mezi 0,8 až 1,1 palebného průměru, na zabezpečení boje v hloubce 0,3 až 0,5 palebného průměru a v dalším průběhu zpravidla 0,2 palebného průměru na den.

Celkem je tedy pro armádní operaci v trvání 15 dní třeba:

na dělostřeleckou přípravu	1	palebný průměr,
na dělostřeleckou podporu	0,9	palebného průměru,
na dělostřelecké zabezpečení	0,4	" "
na 14 dnů bojů v hloubce $14 \times 0,2$	2,8	" "

Celkem 4,2 palebného průměru.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že armády zpravidla předkládaly frontu a front hlavnímu velitelství vyšší požadavky, než které odpovídaly skutečné potřebě. Proto velitelství frontu, po případě orgány hlavního velitelství jsou povinny zkontrolovat požadavky armád a usměrnit jejich požadavky vycházející z možností výroby, situace skladů a možností dopravních. Podle celkových požadavků frontů určuje pak hlavní velitelství střední limit spotřeby střeliva pro tu nebo onu operaci. Velitel dělostřelectva armády, jakmile dostane limit, bude nucen opravit jednotlivá požadovaná množství střeliva a přidělit je jednotlivým dělostřeleckým skupinám podle důležitosti plněných úkolů. Velitel dělostřelectva armády pak sám osobně určuje, kolik střeliva je nutno přidělit dělostřeleckým skupinám divisi prvního sledu, zvláště pak divisi útočícím na směr hlavního úderu armády.

V každém případě si musí velitel dělostřelectva armády zajistit určitou zálohu střeliva k plnění úkolů, které nebyly předem předvídané.

Nejvážnějším problémem zásobování dělostřeleckým střelivem je jeho přisunutí do palebných postavení dělostřelectva ve východišti útoku.

Přisun střeliva činil denně průměrně 30 až 45 vagonů, t. j. náklad 180 až 270 třítunových aut. Protože v tomto období je současně přivážen i jiný materiál, jsou přivážena a soustřeďována vojska, jsou prováděna přeskupení a vystřídávání, je odpovědným úkolem štábu armády zorganizovat hladký průběh všech těchto pohybů. Hlavním organisátorem bude tu operační oddělení armády společně se štábem týlu. Jen těsná spolupráce a vzájemná výpomoc může plně zabezpečit zvládnutí tohoto úkolu.

Druhým nesnadným úkolem náčelníka dělostřeleckého zásobování a štábu armády je organizace zásobování mechanisovaných a tankových jednotek střelivem a ostatním materiálem, protože tyto jednotky svou rychlostí pohybu značně ztěžují plynulé doplňování střeliva a materiálu na potřebné normy. Ke splnění tohoto úkolu organisají se zpravidla automobilní letučky, které se neustále pohybují za mechanisovanými a tankovými jednotkami. Stane-li se, že se tankové jednotky příliš vzdálily od zásobovacích tepen a skladů, je možno jejich zásobování střelivem uskutečňovat z části i letučky. K tomu účelu vyžádá velitel armády od frontu přidělení jednoho nebo dvou dopravních pluků, po případě tuto povinnost převezme náčelník týlu frontu a sám organisuje zásobování předsunutých jednotek vším potřebným v rámci celého frontu.

Nutno si však uvědomit, že tento způsob zásobování má kromě velké výhody, t. j. rychlosti, značnou nevýhodu, a to malou únosnost dopravních letounů a omezené možnosti jejich přistávání mimo vybudované letiště. Proto je možno při leteckém způsobu zásobování dopravovat jednotkám jen to, co potřebují nejnnutněji, při čemž zpravidla připadne na střelivo jen malé procento vzhledem k jeho velké váze.

Náčelník týlu a náčelník dělostřeleckého zásobování musí být v útočné operaci vždy připraveni na to, že se značně prodlouží vzdálenost mezi čelními sledy armády a sklady. Jen pružnost velení týlu může odstranit tento nedostatek mající nepříznivý vliv na průběh operace.

Závěr

1. Nejdůležitějším prostředkem hlavního velitelství k zabezpečení provedení soudobé útočné operace po stránce dělostřelecké jsou samostatné dělostřelecké divise a samostatné dělostřelecké brigády. Tyto jednotky musí být organizačně vybaveny takovým materiálem, který může s hlediska takticko-technických vlastností děl a minometů splnit v plné míře úkoly kladené na dělostřelectvo tvořící armádní a sborové dělostřelecké skupiny a který je vhodný pro zesílení činnosti organického dělostřelectva pěších a mechanisovaných divisií.

2. Jen dokonale vypracovaný plán dělostřeleckého útoku může plně zabezpečit provedení útočné operace v celé hloubce.

3. Nejdůležitějším údobím dělostřeleckého útoku je údobí průlomu taktické hloubky, kdy dělostřelectvo bude mít hlavní úlohu.

4. Jen dokonalá organizace služby dělostřeleckého zásobování a těsná součinnost štábu dělostřelectva s vševojskovým štábem může úspěšně splnit nesnadné úkoly souvisící s materiálním zabezpečením dělostřeleckého útoku.

5. Dělostřelecký útok klade zvýšené požadavky nejen na velitele dělostřelectva, ale také na dělostřelecké štáby, jejichž poctivá a usilovná příprava v míru usnadní provedení tohoto složitého dělostřeleckého úkolu.

6. Dělostřelecký útok klade také velké požadavky na výrobu dělostřeleckého materiálu, jehož takticko-technické vlastnosti musí plně zabezpečit provedení soudobé útočné operace.

Literatura: Prameny a poznámky z Frunzeovy Vojenské akademie v Moskvě.

VÝZNAM A ÚPRAVA KOMUNIKACÍ V SOUDOBÉ ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACI

Plk. žen. Bohuslav Morávek

Komunikační podmínky mají podstatný vliv na vedení soudobé útočné i obranné operace. V území, kde je nedostatek komunikací nebo kde je jen málo výkonných komunikací, jako na příklad v hornatém, zalesněném a bažinatém terénu, mohou mít komunikační podmínky i rozhodující vliv. Obdobně tomu může být též za velmi nepříznivých povětrnostních poměrů, zvláště v době jarního tání, i v území, kde je sice dostatek komunikací, ale takové hodnoty, že se za nepříznivých povětrnostních poměrů stávají těžko sjízdnými nebo dokonce i vůbec nesjízdnými. Je proto nutno při plánování operace brát v úvahu i komunikační podmínky, a to nejen hustotu a rozvětvení komunikační sítě, ale i její výkonnost, t. j. únosnost a sjízdnost za trvajících a pravděpodobných povětrnostních poměrů.

Význam komunikací vyplývá z cíle soudobé útočné operace a ze způsobu jejího provedení.

Způsob vedení útočné operace je mimo jiné závislý i na systému a vedení obranné operace nepřítelem.

Soudobá obrana kapitalistických armád vyznačuje se především učením do značné hloubky. Zpravidla se skládá

- z hlavního pásma obrany 6 až 8 km hlubokého, vytvořeného z jednotlivých obranných rajonů praporů upravených ke kruhové obraně;
- z pásma sborových záloh, budovaného obyčejně ve vzdálenosti 3 až 8 km za hlavním pásmem, nesouvisle, systémem samostatných obranných rajonů praporů, s hloubkou 2 až 4 km;
- z pásma armádních záloh, 6 až 8 km hlubokého, ve vzdálenosti 15 až 20 km za pásmem sborových záloh;
- z pásma záloh skupiny armád, které bývá ve vzdálenosti 50 až 70 km za pásmem armádních záloh.

Mimo to jsou někdy mezi pásmem sborových a armádních záloh zřizována mezilehlá postavení buď jako východiště k protiútokům (protiúderům) nebo k obraně na místě proti výsádkům a proniklým vyšším mechanisovaným (tankovým) jednotkám.

Dosahuje tedy učením nepřátelské obrany zpravidla — v taktické hloubce 15 až 20 km, — v operační hloubce armády 50 až 70 km.

Celková hloubka operačního učením vojsk může dosáhnout 100 až 150 km.

Charakteristickým rysem způsobu vedení obranného boje a operace je snaha o aktivní vedení obrany, což vyvěrá z toho, že záloh na všech velitelských stupních se používá hlavně k provádění protiútoků (protiúderů) a jen v krajních případech k obraně na místě na přede-
dem připravovaných pásmech a postaveních.

Obranná pásma opírá o přirozené protitankové překážky a osady i v hloubce obrany, zejména na důležitých komunikacích, a připravuje je ke kruhové obraně.

Z toho vyplývá, že při vedení útočné operace musíme být připraveni zdolávat dobře organizovanou a hluboce učenou obranu, schopnou značné aktivity manévrem záloh na všech velitelských stupních.

Proto má-li být splněn hlavní úkol útočné operace, t. j. zničení hlavních sil nepřítele, nepostačí provést jen průlom taktické hloubky obrany nepřítele, nýbrž je třeba rychle rozvinout taktický úspěch v operační a získat volnost manévru do týlu jeho hlavních sil k jejich obklíčení a zničení dříve, než by měl nepřítel možnost tomu zabránit zásahem dalších svých operačních záloh z hloubky.

Z cíle útočné operace armády a obranných možností nepřítele vyplývá, že je nutno

- vést útočnou operaci do značné hloubky, zpravidla 100 až 150 km;

- soustředit prostředky tak, aby byl zachován výhodný poměr sil a prostředků po celou dobu operace, t. j. provádět útočnou operaci za normálních podmínek armádou v pásmu 25 až 40 km širokem a vlastní průlom v šířce 10 až 15 km;
- dodržet vysoké tempo operace, t. j. hlavními silami armády v taktické hloubce 10 až 15 km za den, v operační hloubce 15 až 20 km za den a rychlými jednotkami 25 až 40 km za den;
- provést operaci s utajením příprav, a tudíž s překvapením.

K dosažení konečného cíle musí armáda splnit řadu postupných úkolů, což vyžaduje, aby organizace a vedení útočné operace byly pečlivě a podrobně plánovány.

Důležitým činitelem při plánování operace jsou i komunikační podmínky, t. j. hustota a rozvětvení a výkonnost komunikační sítě se zřetelem na povětrnostní podmínky.

Široce rozvětvená a výkonná komunikační síť umožňuje rychlé a nerušené přeskupení vojsk a zaujetí útočné sestavy, jakož i včasný přísun materiálu všech druhů do východiště. Naopak nevhodná komunikační síť to bude ztěžovat, přeskupení bude trvat déle, přípravné období se prodlouží a tím se ztíží i utajení.

V průběhu operace bude třeba zabezpečit rychlý přesun bojových prostředků odkázaných na komunikace, zejména dělostřelectva, motorisovaných a mechanisovaných jednotek, jakož i plynulý přísun a odsun. Vzhledem k značnému počtu bojových prostředků nasazených z počátku na poměrně úzkém pásmu bude třeba velmi husté a výkonné komunikační sítě. Je přirozené, že čím více bude těchto komunikací, tím bezpečněji včas a spolehlivěji bude zajištěn postup jednotek a jejich materiální zabezpečení. Naopak bude-li komunikační síť velmi řídká a málo výkonná, bude mít nepřítel možnost účinněji provádět zatarasování a ničení cest a bude to vyžadovat mnohem více času i sil k jejich úpravě, což za určitých podmínek může mít vzápětí i ohrožení potřebného tempa operace.

Vhodně rozvětvená komunikační síť skýtá i lepší možnost k využití vyšších mechanisovaných a tankových jednotek. Lze těžko účelně jich využít tam, kde je komunikací málo, kde procházejí členitým a zalesněným terénem, kde má nepřítel možnost snadno je zatarasit a jednotky nemají možnost k odbočení nebo rozvinutí, leda jako pěší jednotky, čímž se opět tempo operace snižuje.

Pro nasazení vyšších mechanisovaných a tankových jednotek má však význam i průběh komunikačních tras. Příliš klikatý průběh trasy znamená ztrátu tempa a větší spotřebu pohonných hmot. Větší obydlená místa na komunikacích, bráněná nepřítelem, ztěžují rychlé uvolnění cesty pro průjezd vyšších mechanisovaných nebo tankových jednotek, nehledě k tomu, že se i po uvolnění stává průjezd jimi snadno zranitelný nepřítelem.

Velký význam mají i přepravy přes význačné vodní toky v hloubce nepřátelské obrany, neboť jejich zničení nepřítelem může mít podstatný vliv na tempo operace.

Komunikační síť musí umožňovat i rychlou změnu útočné sestavy během operace, což znamená, že vedle dostatečného počtu podélných komunikačních os je třeba i příčných rokůd umožňujících přesun podél fronty.

Bude to však i stupeň sjízdnosti komunikací za daných povětrnostních poměrů, který bude mít podstatný vliv na tempo postupu.

Z tohoto stručného rozboru vyplývá, že komunikační podmínky budou mít vliv na

- délku doby potřebnou na přeskupení sil a zaujetí útočné sestavy,
- volbu směru hlavního úderu armády,
- volbu směrů zasazení a účelné využití vyšších mechanisovaných a tankových jednotek,
- tempo operace,
- určení hloubky úkolů, zvláště se zřetelem na překonávání větších vodních toků v hloubce, a
- na plynulé a včasné materiální zabezpečení vojsk.

Pokládám jsem za nutné úvodem osvětlit vliv komunikačních podmínek na vedení útočné operace proto, že správné jejich zhodnocení přispěje nemalou měrou k zdárnému provedení operace.

Bylo by chyba přeceňovat význam komunikací, neboť řada operací byla úspěšně provedena i za velmi těžkých komunikačních podmínek, ale bylo by též chyba nedocenit jejich vliv na operaci, zvláště za dnešních podmínek, kdy s rostoucím rozvojem průmyslu narůstá i motorisace a mechanisace armády.

Úprava komunikací v přípravném období

Před útokem na dobře organisovanou nepřátelskou obranu předchází přípravné období, během něhož je třeba soustředit potřebné síly a bojové prostředky pro útok a zaujmout útočnou sestavu.

Bude se tedy provádět soustřeďování sil v prostorech soustředění, přesuny z těchto prostorů do prostorů výchozích pro vystřídání jednotek na frontě a konečně přesun do výchozího útoku. Mimo to se bude přivážet materiál všech druhů potřebný pro operaci.

Vzhledem k dosažení potřebné hustoty sil a bojových prostředků půjde o značné přesuny podél fronty i z hloubky fronty, které se zřetelem na utajení nutno provést v čase co nejkratším, co možná až před samým zahájením útoku.

Délka přípravného období bude různá, ale především bude záviset na čase, který potřebujeme k provedení soustředění a přeskupení sil. Délka přípravného období bývá 7 až 14 dní, ale může být i kratší, postačí-li provést jen přeskupení sil v rámci armády.

Čas k přeskupení sil bude vzhledem na utajení omezen, zvláště budou-li krátke noci, a bude proto k provedení přeskupení potřebí rozsáhlé komunikační sítě, zejména na směr hlavního úderu. Budou tedy mít vliv na provedení přeskupení a na délku přípravného období i komunikační podmínky.

Útočná operace armády může být prováděna buď armádou, která je v dotyku s nepřítelem, nebo armádou, která se přesune z hloubky k frontě a vystřídá jednotky na čáře dotyku.

Bude-li se armáda soustřeďovat v týlu, bude to pro utajení ve větší vzdálenosti od fronty. K zabezpečení jejího přesunu k frontě do výchozího prostoru pro vystřídání bude třeba zpravidla pro každý armádní sbor prvního sledu tří až čtyř komunikací; ostatní jednotky, které se budou přesunovat v dalších sledech, využijí těchto komunikací, ale musí se pro ně zabezpečit příjezdy z jejich prostorů soustředění na tyto komunikace. Komunikace, na nichž se budou přesunovat těžké tanky a samohybná děla, musí mít únosnost 60 t; u ostatních postačí únosnost 40 t.

Některé z os mohou být vyhrazeny jen pro přesun jednotek hipomobilních. K zabezpečení plynulého přesunu bude často nutno na hlavních osách zdvojit snadno zranitelné přechody přes vodní toky.

Protože přesun na větší vzdálenosti bude probíhat po etapách, musí se zabezpečit příjezdy a výjezdy na průběžné komunikační osy v prostorech denních odpočinků, které v jednom prostoru odpočinku pro jednu vyšší jednotku mohou dosáhnout průměrně celkové délky 20 km.

Rozsah úpravy komunikací pro přesun bude v každém konkrétním případě různý.

Předpokládáme, že se motorisovaná armáda složená z 10 vyšších jednotek bude přesunovat po 8 komunikacích ve 2 etapách na vzdálenost 100 km, při čemž napříč pásmem probíhají dvě vodní překážky v průměrné šířce 50 m a 5% z celkového počtu komunikací vyžaduje úpravu (viz obr. 1).

Celková délka komunikací bude 800 km; k tomu třeba připočítat po 20 km na každou vyšší jednotku v prostoru denního odpočinku, t. j. celkem 200 km; protože budou dva odpočinky bude to činit 400 km. Celkem bude délka komunikací 1200 km.

Z nich třeba upravit 5%, t. j. 60 km, bude-li nutno na nich upravit i mosty (zesílení), může to 1 ženíjný prapor provést za 8 dní (1 ženíjný prapor upraví za 1 den 7,5 km cesty i s úpravou menších objektů).

Na čtyřech osách se provede zesílení nebo zdvojení mostů přes dvě vodní překážky šířky 50 m, a to vcelku 4 mosty únosnosti 60 t a 4 mosty únosnosti 40 tun. Jeden ženíjný

prapor zřídí za jeden den 30 m 60tunového nízkovodního mostu nebo 60 m 30tunového. V našem případě by bylo třeba upravit 200 m 60tunového a 200 m 40tunového mostu, což by jeden ženijní prapor provedl za 10 dní.

Vcelku by úprava vyžadovala 1 ženijní prapor na 18 dní nebo 1 ženijní brigádu na 6 dní.

Kdyby se přesun dál ve velmi členitém terénu nebo v údobí náledí, tání, musí se po dobu přesunu na úseky těžko sjízdné rozestavit ženijní jednotky, které by udržovaly cesty ve sjízdném stavu. Na udržování 10 km cesty je třeba jedné ženijní čety. Kdyby tedy v našem případě z celkové délky komunikací 90 km procházelo těžko sjízdnými úseky, bylo by třeba na udržování určit 1 ženijní prapor.

Při náledí musí se pak silnice posypat pískem a v době tání připraví se i materiál k zpevnění vozovky v místech, kde hrozí nebezpečí, že se cesta během přesunu může stát těžko sjízdnou; v místech přechodů přes vodní překážky ponechají se v pohotovosti ženijní jednotky i s materiálem pro rychlou opravu anebo i stavbu poškozeného mostu za přesunu.

Bude-li provádět útočnou operaci armáda, která je v dotyku s nepřítelem, musí provést přeskupení sil z dosavadní sestavy do nové útočné sestavy. Při tom jí mohou být určité jednotky k usnadnění přeskupení odnаты a naopak může být zesílena dalšími posilovými prostředky, i vyššími jednotkami, a to buď přisunutými z týlu nebo uvolněnými z pasivních úseků fronty. Tyto nově přidělené jednotky budou armádě dány k dispozici zpravidla v prostoru soustředění, který bude 25 až 30 km a někdy i dále od fronty. Proto musí armáda včas upravit komunikace pro jejich přesun z prostoru soustředění do prostorů výchozích. Rozsah potřeby komunikací bude tu v každém konkrétním případě jiný. Je přirozené, že se k přesunu využije především komunikací používaných a udržovaných jednotkami v dotyku a těch, které budou připravovány pro zaujetí útočné sestavy, o nichž chci dále pojednat.

V přípravném období musí být upraveny též komunikace pro zaujetí útočné sestavy a pro přisuny a odsuny.

Pro potřebu pěších pluků prvního sledu upraví se dvě cesty z prostorů plukovních skladů, umístěných do hloubky 8 km od předního okraje až na výši prvního zákopu ve výchozí. Bude tedy pro pluk třeba upravit cesty v délce asi 16 km (viz obr. 2).

Pro potřebu divisí 1. sledu zřídí se rovněž jedna až dvě cesty (jedna zpravidla jen tehdy, postačí-li svou kapacitou pro přisun i odsun), a to z prostorů divisních skladů, které bývají v hloubce 8 až 10 km, až na výši prvního zákopu; při tom jedné z plukovních os (výkonnější) může být současně použito jako osy divisní. Budou-li divisní sklady dále v hloubce 15 až 20 km, délka komunikací se ještě prodlouží.

Mimo to je k zabezpečení příčného přesunu nutno upravit dvě rokády, a to jednu ve vzdálenosti asi 3 až 4 km a druhou asi 5 až 8 km od předního okraje, jednak k rozvinutí dělostřelectva, jednak k zabezpečení pohybu na výši muničních skladů a obvozišť.

Celkem u divise bude nutno upravit asi 40 km cest, z nichž 21 až 25 km bude divisního významu.

V rámci armádního sboru se kromě komunikací pro divise upraví jedna sborová osa od zadní hranice vojskového týlu až po přední okraj; může to být jedna z výkonných divisních os použitelná pro automobilní dopravu. K zabezpečení příčného pohybu upravuje se alespoň jedna rokáda ve vzdálenosti 10 až 15 km od předního okraje.

Mimo to je třeba připravit dvě až tři cesty pro zasazení mechanisované divise, a to z jejího vyčkávacího postavení, které bývá vzdáleno 8 až 12 km od předního okraje až po první zákop. Počet komunikací bude se řídit sestavou, v jaké pojede mechanisovaná divise an čaru zasazení, o čemž bude ještě dále pojednáno. Pro tanky se obvykle použije pomocných cest vytyčených podél komunikačních os tak, že jednotky na jedné komunikační ose budou moci projíždět ve dvou proudech; kolová vozidla po komunikaci a tanky vedle na vytyčených cestách. Tak se zkrátí délka pochodových proudů, urychlí se přesun a komunikace se tak neopotřebují jízdou tanků.

Bude-li použito jedné z divisních os jako sborové, bude nutno upravit celkem asi 30 až 40 km cest sborového významu a mosty na osách pro mechanisovanou divisi zdvojit.

Pro potřebu armády upraví se jedna armádní automobilová silnice z prostoru zásobovacích nádraží až na výši divisních skladů a v přípravném období se ještě prodlouží co možná až na přední okraj. Mimo to se podle možností upraví jedna až dvě příslunové a odsunové osy z prostoru zásobovacích nádraží k divisním skladům; obyčejně alespoň po jedné ose na každý armádní sbor prvního sledu. Délka těchto komunikací bude záviset na vzdálenosti zásobovacích nádraží od fronty. Tyto komunikace bude upravovat tyl až na zadní hranici vojskového tylu; ženijní vojsko jen v hloubce vojskového tylu, při čemž může být jako armádní automobilní silnice využito jedné ze sborových os.

V rámci armády bude však třeba zabezpečit přesun armádní rychlé skupiny z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru a z něho pak připravit cesty až na přední okraj pro její další přesun během boje do prostoru výchozího.

Pro přesun do prostoru vyčkávacího využije se především komunikací, kterých bylo již dříve používáno v tylu anebo které byly připraveny pro přesun armády z prostoru soustředění k frontě. Z prostoru vyčkávacího na přední okraj je však třeba upravit dvě až čtyři cesty, což závisí na složení armádní rychlé skupiny a na sestavě, v jaké se bude přesunovat; bude-li to tanková divise, zpravidla se upraví dvě osy v celkové délce asi do 60 km.

Předpokládáme, že armáda v sestavě dva armádní sbory v prvním sledu, jeden armádní sbor v druhém sledu a armádní rychlá skupina v síle tankové divise prolomuje v pásmu 10 km širokém. Bude-li armádní osa totožná s jednou osou sborovou, sborové osy totožné s jednou osou divisní a pro zasazení mechanisovaných divisí a armádní rychlé skupiny použije se zvláštních komunikací, bylo by třeba v rámci armády upravit ve východišti útoku celkem asi 220 až 280 km cest.

Za předpokladu, že komunikační síť byla nepřítelem značně zničena a že stav cest je takový, že by bylo nutno 50% upravovat (upravení vozovky, zesílení nebo oprava a zdvojení mostů), bylo by k provedení prací třeba jedné ženijní brigády na 7 dní (jeden ženijní prapor upraví za den 30 km vozovky nebo 7,5 km, bude-li zároveň upravovat i mosty malého rozpětí).

Dělostřelectvo a tanky budou využívat k zaujetí sestavy popsané komunikační sítě, ale musí se navíc pro ně upravit příjezdy z těchto komunikací do palebných postavení dělostřelectva, vyčkávacích prostorů a východišť tanků přímé podpory pěchoty.

Bude-li hustota 200 hlavních a 50 tanků na 1 km fronty, bude zhruba připadat na 1 km fronty hodnota asi 17 dělostřeleckých oddílů a 5 tankových rot.

Za předpokladu, že by bylo třeba průměrně v celku na každý dělostřelecký oddíl nebo tankový prapor upravit cestu v délce půl kilometru, bylo by nutno upravit na 1 km fronty 9 km pomocných cest; v celé armádě na 10 km průlomu pak 90 km, k čemuž by bylo potřeba 1 ženijní brigády na 1 den (1 ženijní rota upraví za 1 den 10 km pomocné cesty).

Bylo by tedy celkem u armády za daných předpokladů na úpravu cest ve východišti útoku třeba sil v hodnotě ženijní brigády na 8 dní.

V každém případě musí být komunikace počínaje divisními schopny automobilní dopravy. Pokud jde o únosnost, budou se divisní komunikace upravovat pro únosnost 40 t, sborové a armádní pro únosnost 60 t. Osy, na nichž se budou přesunovat tanky, upraví se na 40 nebo 60 t podle druhů tanků.

Z uvedeného příkladu vyplývá, jak značné požadavky jsou kladeny na hustotu, rozvětvenost a výkonost komunikační sítě v nástupovém prostoru a ve východišti. Její úprava a přizpůsobení, zvláště provádě-li nepřítel v tomto území soustavné ničení a zaminování, a za nepříznivých povětrnostních poměrů bude vyžadovat značných ženijních sil a času. Je proto nutno právě dnes v období válek motorů a strojů, které zvyšují požadavky na výkonost komunikací, se zvýšenou měrou přihlížet při plánování útočné operace, do jaké míry vyhovuje komunikační síť pro rychlé, nerušené a zastřené soustředění bojových sil a prostředků na voleném směru hlavního úderu a přihlížet k době potřebné pro její úpravu.

Zvláště to bude nutné v letním období, kdy noci jsou krátké a čas k zaujetí sestavy bude velmi omezen.

Ne méně důležitým pro zdárný průběh útočné operace je zastírání.

Má-li být operace provedena úspěšně, je třeba především nepřítele překvapit, což znamená utajit přípravy útoku, soustředění vojsk a hlavně pak vlastní manévry.

Proto se úseky silnic a cest nepřítelem pozorované maskují svislými a vodorovnými maskami. Zkušenosti z války potvrzují, že je třeba chránit umělými maskami až jednu třetinu cest. Zřízení jednoho kilometru cesty se svislými nebo vodorovnými maskami vyžaduje jeden až dva dny práce jedné ženijní roty.

Úprava komunikací při průlomu taktické hloubky obrany nepřítele

Průlom taktické hloubky obrany nepřítele budou provádět armádní sbory prvního sledu, a to zpravidla z počátku pěšími divisemi. Mechanisované divise budou nasazeny buď po prolomení hlavního pásma obrany, nebo již v součinnosti s pěšími divisemi prvního sledu k dokončení průlomu hlavního pásma obrany, aby se pak rychle zmocnily z chodu pásma sborových záloh a zabezpečily tak podmínky k zasazení armádní rychlé skupiny k rozvinutí úspěchu do operační hloubky.

Tento úkol může být zdárně splněn jen za předpokladu, že bude dodrženo potřebné tempo postupu, a proto bude třeba především zabezpečit

- nepřetržitou podporu pěchoty dělostřelectvem a tanky,
- včasný přesun a zasazení záloh nebo druhých sledů a
- plynulý přísun a odsun.

K zabezpečení těchto úkolů třeba zajistit i komunikace (viz obr. 3).

V útočném pásmu každého pěšího praporu musí se upravit jedna pomocná cesta k zabezpečení přesunu jeho doprovodných zbraní a k umožnění přísunu a odsunu. Na stupni pěšího pluku budou tedy udržovány zpravidla dvě pomocné cesty za prapory prvního sledu, které budou sloužit k obdobnému účelu jako pro prapory.

Pro potřebu divisi prvního sledu budou se upravovat jedna až dvě cesty pro každou divisi; jedna z nich může být vedena na jedné plukovní ose. Snahou musí být upravit co možná dvě cesty a jen výjimečně jednu za předpokladu, že vyhovuje svou šířkou také jako přísunová a odsunová osa.

Armádní sbor bude udržovat za útoku jednu cestu jako sborovou; může to být jedna z divisních os. Mimo to musí zabezpečit komunikace pro zasazení mechanisované divise.

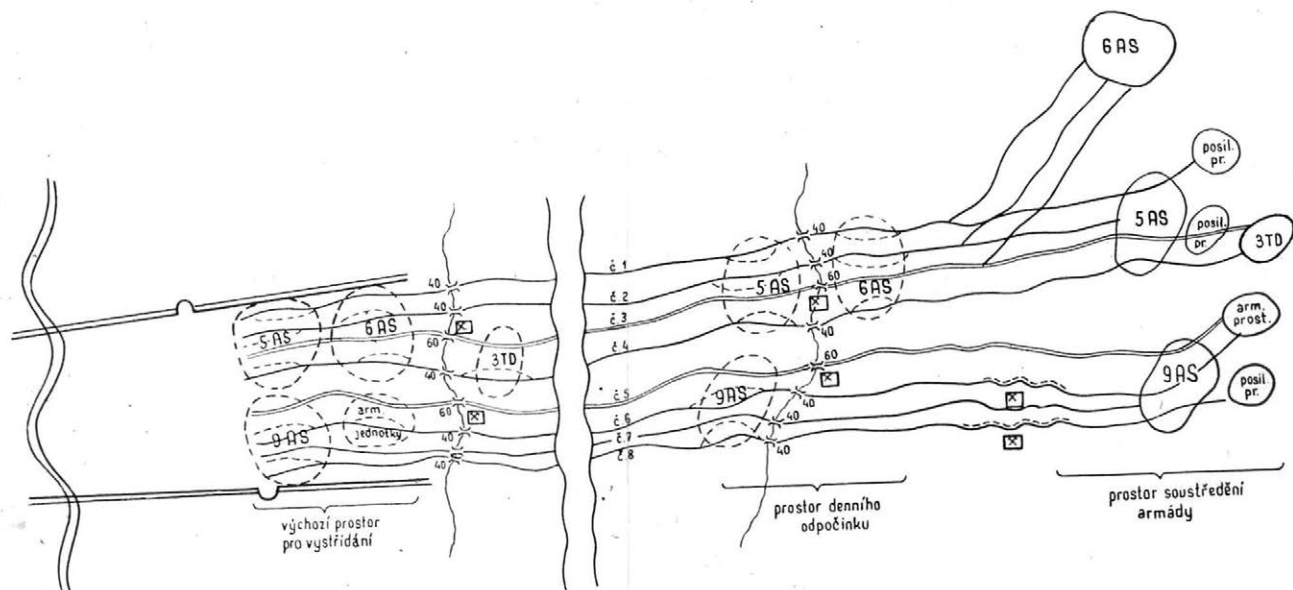
Již v přípravné době se upravují dvě až tři cesty z jejího vyčkávacího postavení až po přední okraj. Za útoku musí se tyto cesty prodloužit až na čáru zasazení mechanisované divise do útoku. Vzhledem k tomu, že mechanisovaná divise k dokončení průlomu hlavního pásma nepřátelské obrany bude potřebovat rozvinout své hlavní síly, musí se vytyčit, po případě upravit ještě další cesty od čáry rozvinutí až po čáru zasazení. Počet těchto komunikací bude závislý na sestavě mechanisované divise, při čemž pro každý mechanisovaný nebo tankový prapor bude nutno zabezpečit jednu cestu.

V rámci armády bude nutno zabezpečit na směru hlavního úderu alespoň jednu osu, zpravidla nejvýkonnější komunikaci, vyhovuje-li směru hlavního úderu a předvídanému průběhu operací. Mimo to na stupni armády je již v údobí průlomu taktické hloubky obrany nepřítele nutno pamatovat na zasazení armádní rychlé skupiny a připravit k jejímu zasazení do průlomu včas potřebné komunikace. Půjde o odminování a úpravu dvou až tří komunikací od předního okraje nepřátelské obrany dále do hloubky přes výchozí prostor až po předvídanou čáru jejího zasazení.

Splnění posledně jmenovaného úkolu bude mít vliv na nerušené a včasné zasazení armádní rychlé skupiny do průlomu, a tedy i na zdárný úspěch celé útočné akce.

Budou to tedy obdobná opatření jako u armádního sboru pro mechanisovanou divisi.

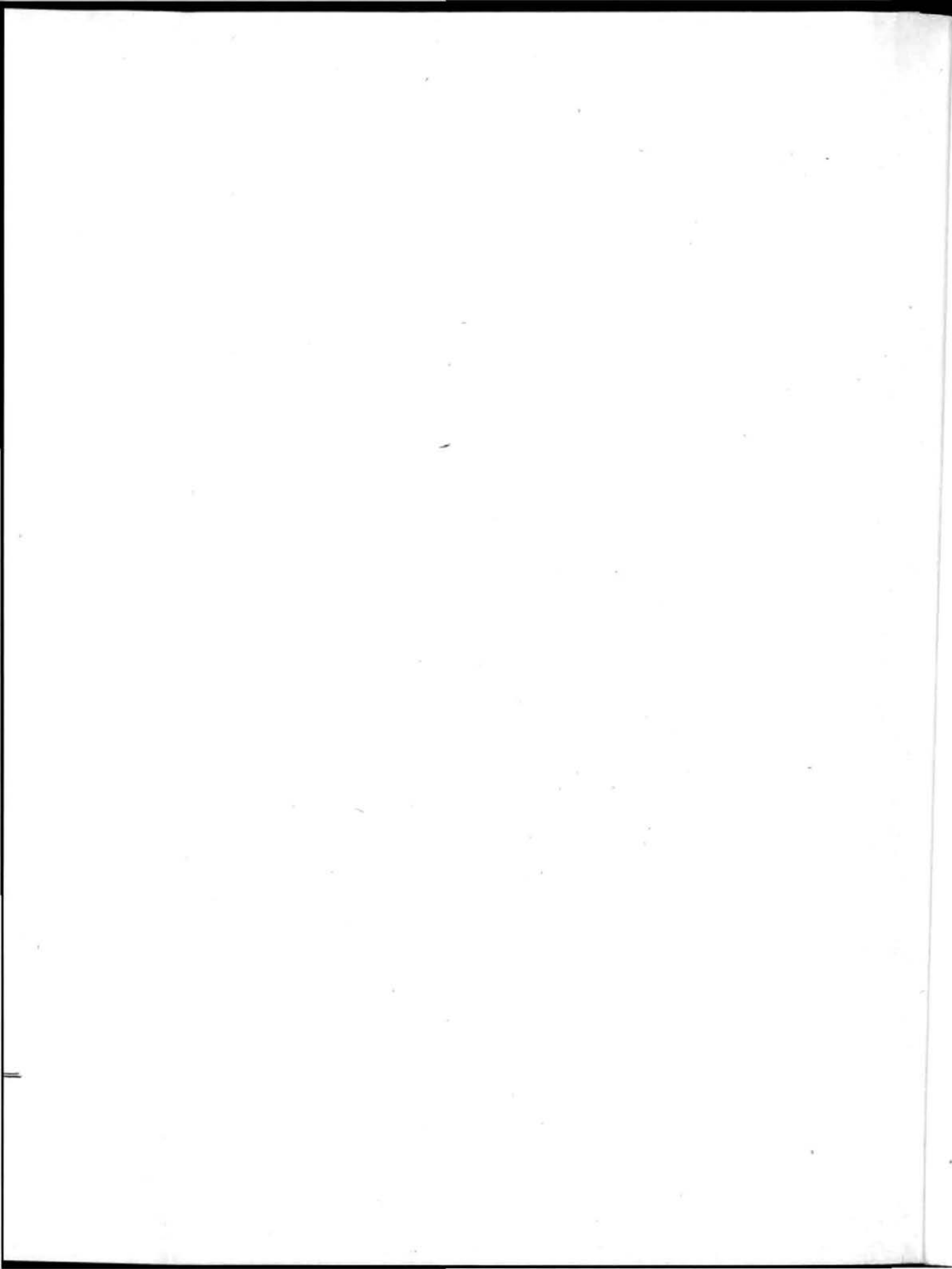
K zabezpečení postupu dělostřelectva využije se komunikací upravených divisemi nebo armádními sbory prvního sledu. Přesto bude nutno přezkušovat a upravovat příjezdy

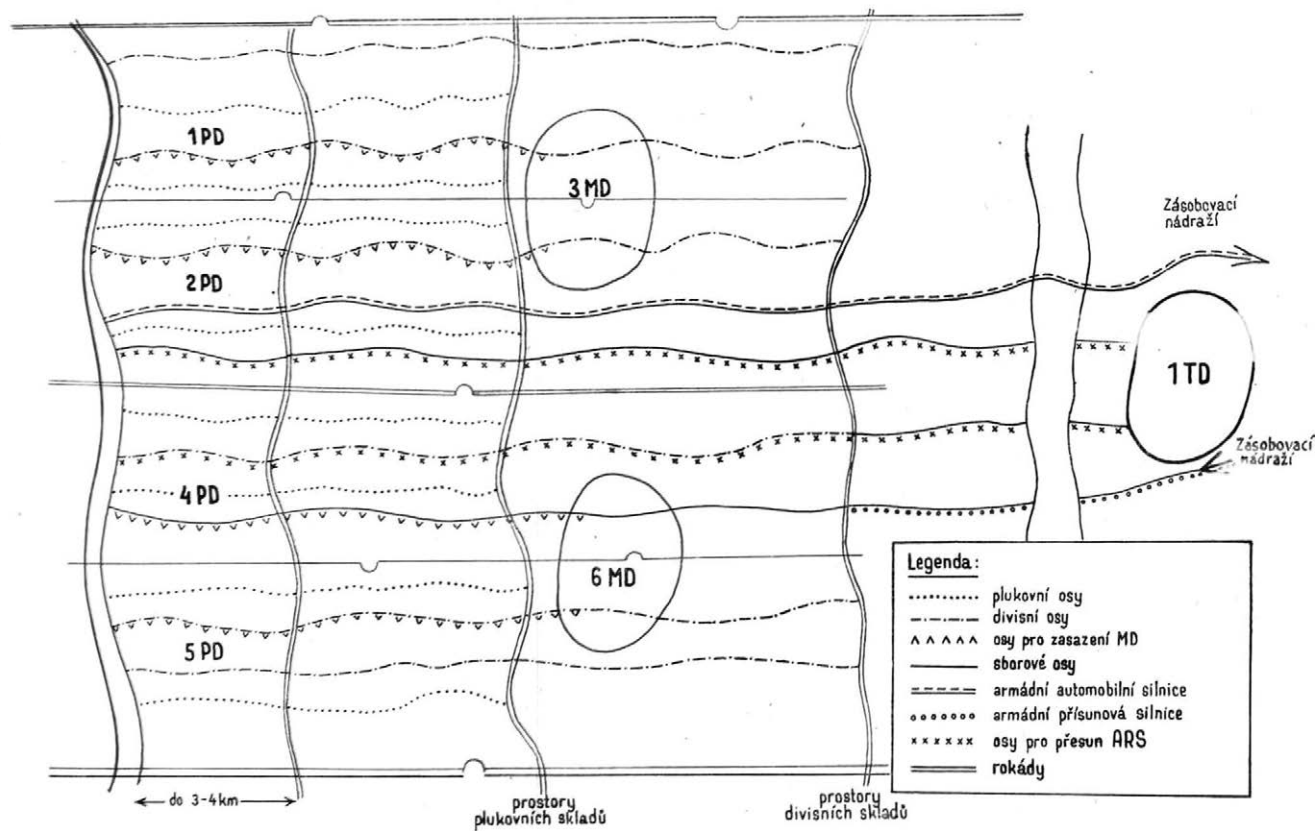

Legenda:

- komunikace únosnosti 40 tun
- ===== " " 60 tun
- - - - - pomocné cesty k zaujetí sestavy v místech odpočinku
- ===== úseky těžko sjízdné
- ☒ ženijní pohotovost s žen. materiálem a žen. technikou na důležitých přechodech a těžko sjízdných úsecích.

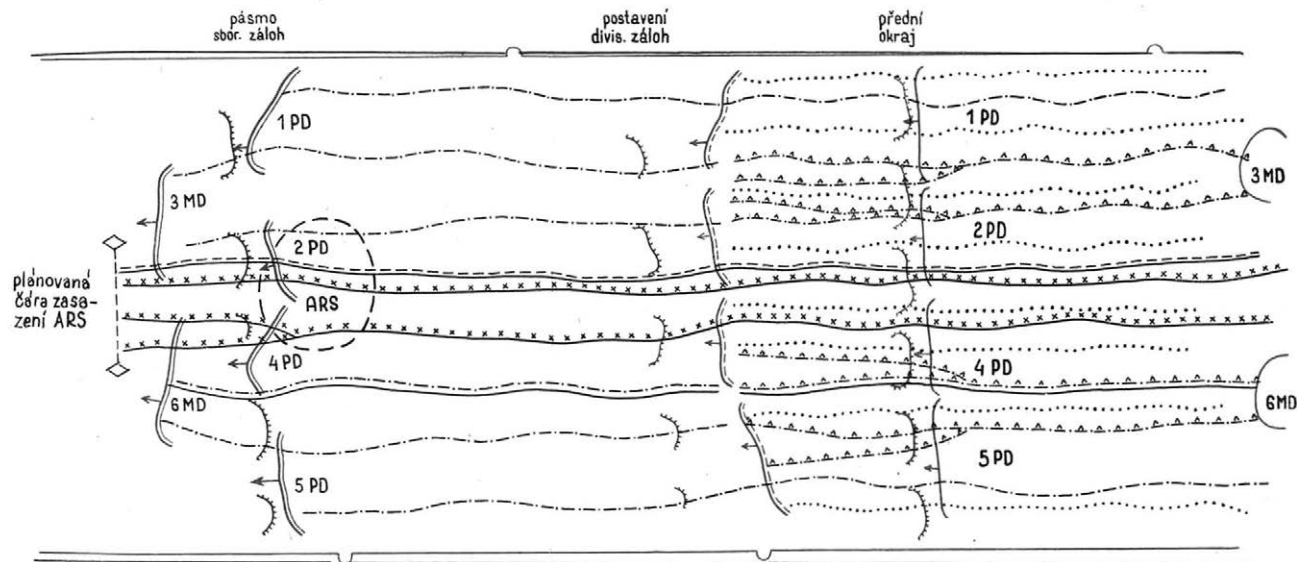
Schema 1. Schema komunikační sítě pro přesun armády z prostoru soustředění do výchozího prostoru (varianta)

Schema 2. Schema komunikací armády ve východišti (možná varianta)

Legenda:

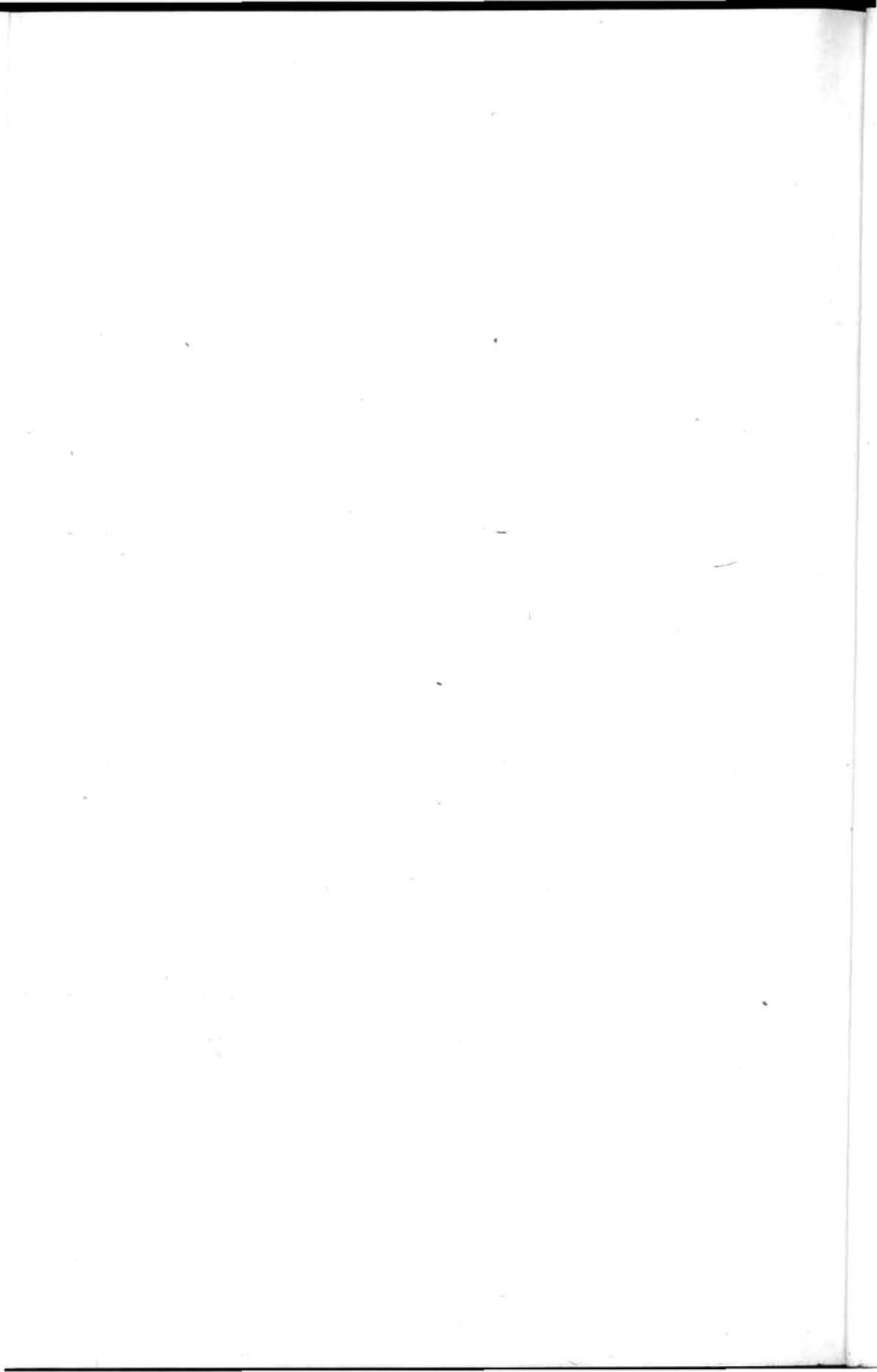
plukovní cesty
divisní komunikace
cesty pro zasazení MD
sborová komunikace
armádní komunikace
cesty pro zasazení ARS

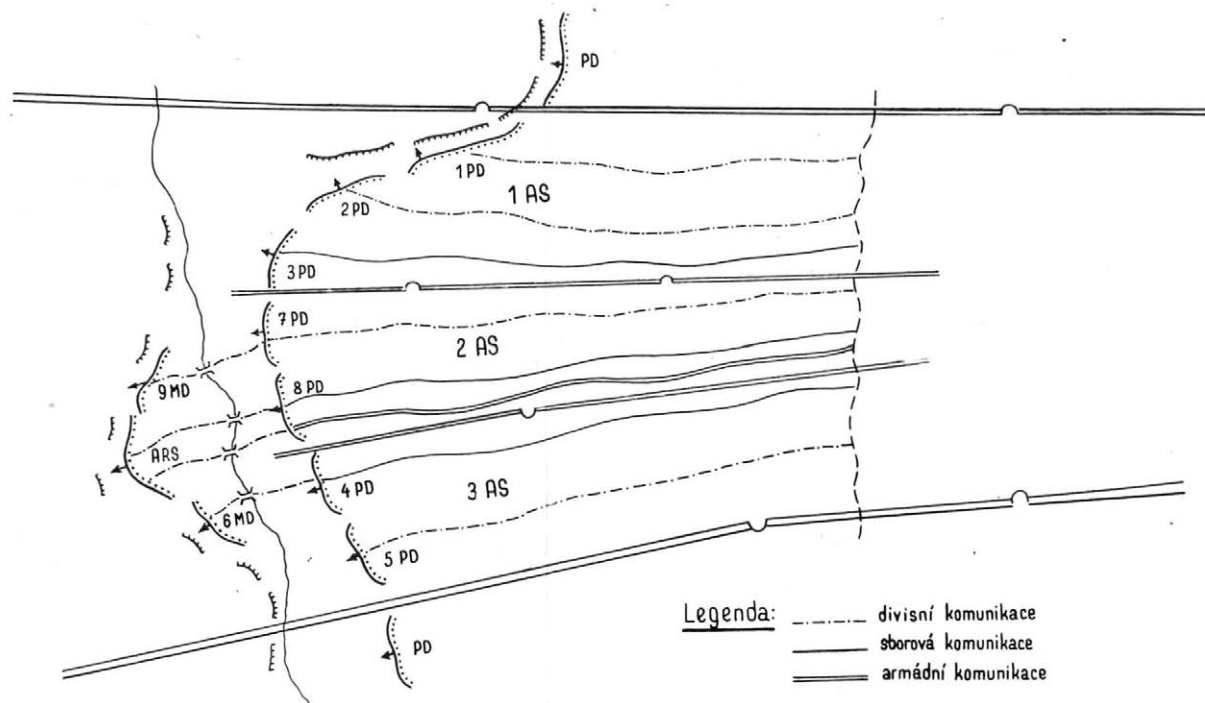
předvídaný výchozí prostor ARS

Poznámka:

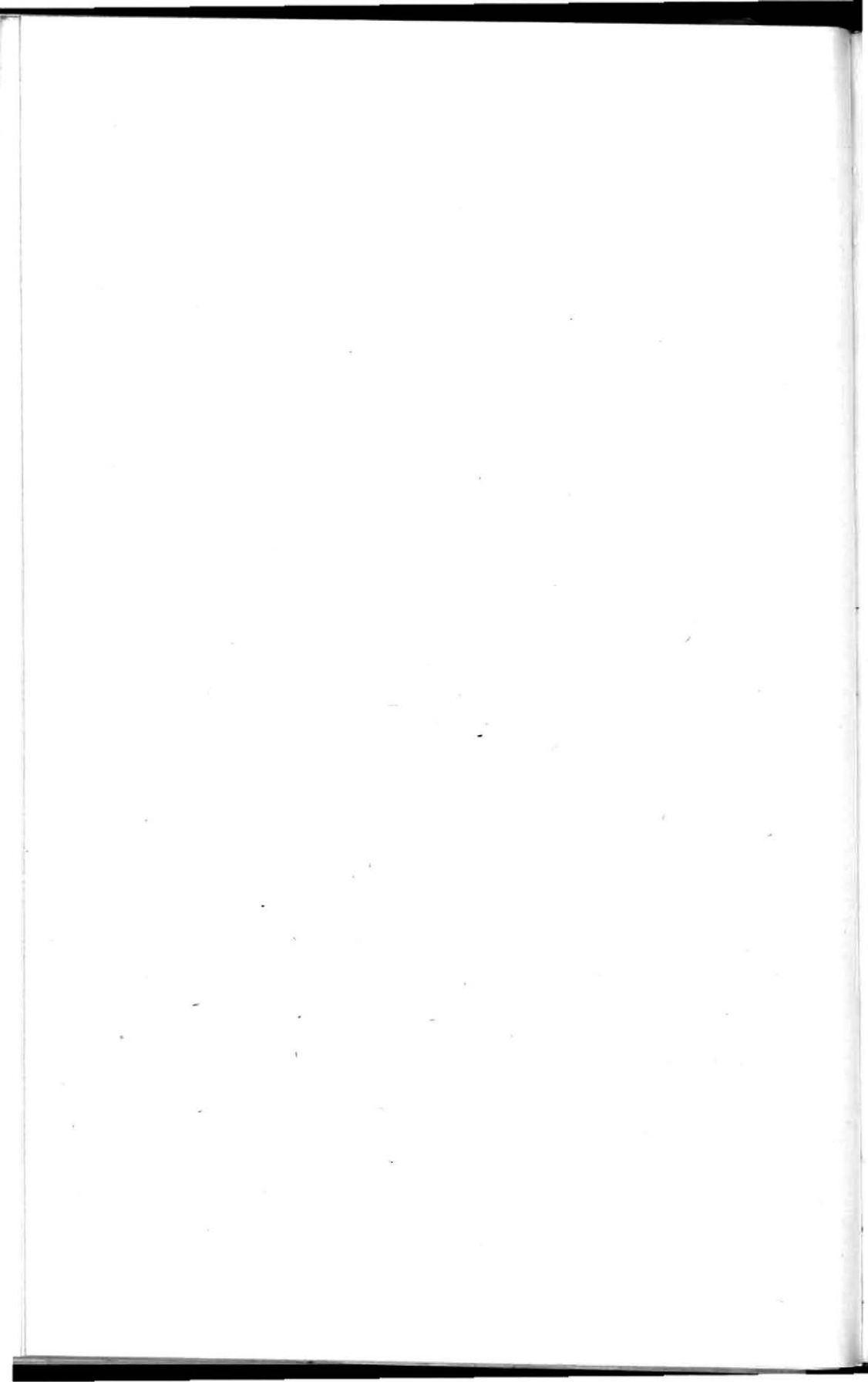
Pro přehlednost jsou v hloubce od postavení divisních záloh vyznačeny jen cesty divisní a výše

Schema 3. Schema komunikační sítě armády při boji v taktické hloubce nepřátelské obrany

Schema 4. Schema komunikační sítě při boji v operační hloubce nepřátelské obrany

z těchto cest do prostorů palebných postavení a v některých případech, kdy cesty upravené divisemi a sbory nedostačují, upravit i další. Z toho důvodu je nutno přidělovat dělostřelectvu ženijní jednotky k přezkoušení a úpravě cest, a to průměrně na hodnotu jednoho dělostřeleckého pluku jedno až tři ženijní družstva, podle toho, jaké jsou komunikační podmínky. Bude-li mít veškeré dělostřelectvo u armády hodnotu asi 60 dělostřeleckých pluků, bude k zabezpečení jeho postupu potřebí asi 5 až 6 ženijních rot.

K zabezpečení manévru vojsk a prostředků napříč frontou bude třeba příčných komunikací „rokád“, a to jak na stupni divise, tak i sboru a armády. Průběh rokád musí být volen v souladu s plánem boje a musí přihlížet nejen k předvídanému manévrování silami, ale i k situacím které se mohou vytvořit. Je pochopitelné, že rokád nižších jednotek budou využívat postupně za nimi následující vyšší jednotky, bude-li jim jejich průběh vyhovovat.

Jednotky druhých sledů využívají především cest upravených prvními sledy.

Pro divisi se upravují cesty pro únosnost 40 t, armádní a sborové cesty pro únosnost 60 t; při určování únosnosti třeba však přihlížet ke konkrétním potřebám, zvláště pak k přesunu útyarů, jejichž bojové prostředky mají větší váhu než 30 t.

Předpokládáme, že armáda útočí dvěma armádními sbory v prvním sledu; každý armádní sbor má v prvním sledu dvě divise s dvěma pěšími pluky a je předvídáno nasazení armádní rychlé skupiny po průlomu taktické hloubky obrany nepřítel.

Celkem bude třeba 8 až 16 os plukovních, 4 až 8 os divisních, 2 os sborových, 1 osy armádní, 4 os k zasazení dvou mechanisovaných divisí a alespoň 2 os k zasazení armádní rychlé skupiny. V celku postačí menší počet os, protože některých os bude možno použít současně pro divisi a armádní sbor, nebo pro armádu a armádní sbor a p.

Avšak vzhledem k nedostatku dostatečně výkonných komunikací, k zvýšení provozu na nich a k velkému jejich opotřebování tankovými jednotkami bude možno používat jedné osy maximálně pro potřebu dvou jednotek. K zabezpečení rychlého a nerušeného průjezdu armádní rychlé skupiny bude nejvýhodnější volit zvláštní komunikace a pro tanky volit vytyčené pomocné cesty terénem. Za těchto předpokladů by pak bylo potřebí 16 komunikací pro armádu.

Tyto komunikace se sbíhají do hrdla průlomu 10 až 15 km širokého. Bude velmi neschůdné vyhledat v tak úzkém hrdle dostatek výkonných, svým průběhem vyhovujících komunikací. Proto bude nevyhnutelně komunikací použito především pro armádu a sbory, kdežto divise a v komunikačně chudém kraji i sbory budou muset používat většinou podružných cest. K zasazení rychlých skupin bude potřebí komunikací bez náhlých zlomů trasy, které by mohly podstatně snižovat rychlost jízdy, komunikací dostatečně únosných, a proto, pokud to je možné, měly by se vyhýbat přechodům přes význačnější překážky, které by nebylo možno včas překlenout. Je logické, že průběh všech volebných komunikačních tras musí odpovídat zamýšlenému manévru a situacím, které mohou nastat.

Za průlomu taktické hloubky obrany nepřítel bude činit průměrná rychlost denního postupu 10 až 15 km. To znamená, že denně bude třeba upravit až 16 os do hloubky 10 až 15 km, t. j. celkem denně 160 až 240 km komunikací. Úprava takové sítě si vyžádá velmi značných ženijních sil, uvědomíme-li si, že za nynějších technických vymožeností má obránce možnost připravit a provádět rychlé, velmi účinné ničení komunikací a jejich zaminování.

Za předpokladu, že nejméně $\frac{1}{3}$ cest bude vyžadovat úpravy, bude nutno na tuto práci nasadit hodnotu až sedmi ženijních praporů denně (jeden ženijní prapor za jeden den upraví i s mstky malého rozpětí 7,5 km cesty).

Zvlášť obtížné bude včasné odminování a úprava cest pro zasazení rychlých skupin, kde bude třeba provádět odminování do větší šíře a po případě i obnovovat objekty větší únosnosti v čase velmi omezeném. Proto nutno k tomuto úkolu zpravidla určit až jeden ženijní prapor na jednu osu, neboť to bude jeden z nejdůležitějších ženijních úkolů při prů-

lomu taktické hloubky obrany nepřítele, poněvadž na včasném zasazení rychlé skupiny do průlomu závisí další zdárné rozvíjení úspěchu operace do hloubky.

V některých případech, jako v hornatém, zalesněném terénu nebo tam, kde je nedostatek komunikací, bude nutno zřizovat i pomocné cesty, což však vyžaduje velmi mnoho sil a času.

Pro informaci uvádím některé údaje o zřizování cest.

Jeden ženijní prapor může za jeden den provést jednu z těchto prací

- 1 až 3 km opravy polní cesty v letním období,
- 1 až 2 km zpevnění polní cesty chrástím,
- 0,5 až 0,7 km zřízení povalové cesty,
- 0,3 km zřízení jednosměrné kolejové cesty,
- 0,2 km zřízení dvousměrné kolejové cesty.

Z toho je patrné, jak nákladné je zřizování nových nebo úprava méně sjízdných cest.

Bude-li nutno zřizovat nové cesty, musí být armáda za tím účelem zesílena dalšími ženijními jednotkami podle konkrétní situace.

Úprava komunikací za boje v operační hloubce

Po průlomu taktické hloubky obrany nepřítele bude naše činnost směřovat především k tomu, abychom taktický úspěch rozšířili v úspěch operační, který by byl zakončen obklíčením a zničením hlavních sil nepřítele a dosažením nařízeného cíle.

Při plnění tohoto úkolu budou se vojska střetávat s operačními zálohami nepřítele, odrazet nepřátelské protiúder, budou rozvíjet úspěch do hloubky a šířky zdoláváním jeho dalších obranných pásem, pronásledováním nepřítele a rychlým pronikáním do boků a týlu nepřítele budou obklíčovati a ničit nepřítele. Při tom budou překonávat i vodní toky v hloubce nepřátelské obrany.

Rychlé tempo postupu bude tu rozhodující, aby nebyla nepříteli poskytnuta možnost přisunutím a zásahem dalších operačních záloh z hloubky zabránit dokončení obklíčení a zničení jeho sil.

Tempo postupu v operační hloubce dosahuje

- u rychlých jednotek 25 až 40 km a
- u hlavních sil 15 až 20 km za den.

Nepřítel se bude bránit proti rychlému pronikání útočících jednotek mimo jiné zatařasováním. Vzhledem k tomu, že nepřítel nebude mít zpravidla tolik času, sil a materiálu, aby mohl provádět souvislé plošné zatařasování, soustředí se obvykle na zaminovávání a ničení důležitých komunikačních směrů a často bude organisovat obranu osad, zejména pak komunikačních uzlů, aby tak zabránil rychlému pronikání rychlých vyšších jednotek. Výhodné podmínky bude mít proto v terénu nepřehledném, zalesněném a členitém, kde komunikací bude méně a kde tím účinněji je může zatařasovat.

Zabezpečení postupu jednotek vpřed a jejich plynulé materiální zabezpečení bude proto vyžadovat, aby komunikace byly včas upraveny.

Především přijde o zabezpečení rychlé armádní skupiny. Bude-li pronikat po dvou osadách tempem 25 až 40 km za den, musí být pro ni denně zabezpečeny komunikace v délce 50 až 80 km.

Hustota zatařasování a ničení bude v operační hloubce podstatně nižší než v taktické hloubce obrany nepřítele, ale přesto nutno počítat s tím, že nejméně 10 až 15% z celkové délky komunikací bude nutno upravit. Za tohoto předpokladu bude pak třeba pro armádní rychlou skupinu upravit denně 7,5 až 12 km cest, což by vyžadovalo tři až pět ženijních rot, když se upraví i objekty malého rozpětí. Tak početné ženijní síly nebude vždy možno určit pro úpravu komunikací, a proto se úprava komunikací omezí hlavně na jejich odminování a úpravu objezdů v místech, kde by stavba mostu vyžadovala více času a sil. V co největší míře se využije ženijní bojové techniky a k zřízení krátkých můstků se použije předem připravených prvků skládacích mostů. Nutno však mít na zřeteli, že na jedno

2,5tunové až 3tunové auto je možno naložit jen jeden běžný metr mostu únosnosti 60 t nebo dva běžné metry 16tunového mostu. Vzhledem na množství dopravních prostředků potřebných k jejich přepravě bude moci armádní rychlá skupina vézt a sebou asi 20 m 40tunového mostu.

Armádní rychlá skupina bude však v hloubce překonávat i vodní toky, a budou-li přepravy na nich nepřítelem zničeny, musí si je sama zřídit. Protože půjde zpravidla o řeky průměrné šířky 60 m, musí k jich zřízení použít mostových souprav, aby mosty byly co nejdříve zřízeny. Ve střední Evropě se vyskytuje větší vodní překážka průměrně jedna na každých 50 km, což znamená, že armádní rychlá skupina za svého postupu v operační hloubce narazí obvykle na jednu až dvě vodní překážky; jejich šířka bývá nejčastěji kolem 60 m. Proto musí být armádní rychlá skupina vybavena 120 až 240 m 40tunového mostu pro překonání obou překážek, podle toho, bude-li na každé z nich zřizovat jeden nebo dva mosty, neboli jednou a dvěma třetinami mostové soupravy SMS (z jedné se zřídí 156 km 40tunového mostu).

Při přechodu širšího vodního toku, nebo bude-li položen požadavek zřídit po dvou mostech na každé vodní překážce, zesiluje se jedním pontonovým praporem s jednou soupravou SMS ke stavbě mostu. Mostové soupravy se přidělují podle vývoje situace tak, aby mohly být včas zařazeny do proudů; předčasné přidělování mohlo by být v některých případech na újmu pohyblivosti armádní rychlé skupiny.

Zabezpečení postupu hlavních sil armády v operační hloubce obrany nepřítele bude rovněž klást značné požadavky na rychlou úpravu komunikací.

Uvážíme-li rychle tempo denního postupu 15 až 20 km, zjistíme, že bude třeba denně odminovat a upravit velmi značně rozsáhlou síť cest, což si ovšem vyžádá značné ženijní síly a velké jejich vypětí. Bude-li pak nepřítel soustavněji zatarasovat komunikace, bude to tím obtížnější, a proto za tohoto údobí operace bude výhodnější omezit úpravu komunikačních os na nezbytné minimum a upravovat menší počet os, což nám umožní soustředit ženijní síly na menší počet komunikací a provést jejich úpravu včas. Jinak by se mohlo stát, že by ženijní vojsko nestačilo provést úpravu komunikací v nařízeném tempu postupu, které tu je rozhodující.

Po průlomu taktické hloubky obrany nepřítele bude zpravidla nasazován i druhý sled armády.

Předpokládejme proto, že v prvním sledu armády budou tři armádní sbory s dvěma až třemi vyššími jednotkami v prvním sledu. Bude-li se pro každou pěší divisi upravovat po jedné, pro mechanisovanou divisi po jedné až dvou osách, pro armádní sbor a armádu po jedné ose, z nichž poslední se mohou shodovat s některými divisními osami, bude nutno upravit v celé armádě 8 až 12 komunikačních os. Při tempu postupu 20 km bude délka komunikační sítě v celku dosahovat 240 km za den. Bude-li nutno upravit nejméně 15% délky těchto komunikací, t. j. 36 km, vyžádá si to denně i s úpravou objektů malého rozpětí až hodnotu dvou ženijních brigád. Tato potřeba bude v každém konkrétním případě jiná a bude záviset hlavně na stupni jejich ničení a zaminování nepřítelem a na povětrnostních poměrech majících vliv na sjízdnost komunikací (viz obr. 4).

Protože nepřítel praktikuje velmi často obranu komunikačních uzlů a větších osad na komunikacích v hloubce obrany, bude třeba k této okolnosti přihlížet při výběru postupových komunikačních os zejména pro vyšší motorisované a mechanisované jednotky v těch případech, kdy nejsou možné objíždky těchto velkých osad. Jinak by pak bylo nutno tyto odpory předem likvidovat, aby byla cesta uvolněna, což by odšťavalo síly a snižovalo i tempo postupu.

Dále je třeba mít na paměti, že se armádní operace vede do značné hloubky a že tedy bude nutno překonávat velmi často i vodní toky, na nichž mohou být komunikace snadno a účinně přerušeny nepřítelem. Provádění násilného přechodu ať plánovitého nebo z chodu, budou-li mosty zničeny, bude mít vzápětí snížení postupu, a proto je nutno plánovat operace v hloubce se zřetelem na přechody přes vodní toky a včas se zmocnit neporušených mostů včasným vysláním předsunutých oddílů nebo zmocněním se přeprav výsadečnými

jednotkami. Velmi mnoho příkladů z Veliké vlastenecké války nám jasně ukazuje, že se to dá provést a jak to přispívá ke zdárnému dovršení operace.

Nepodaří-li se ovládnout neporušené přepravy, bude zpravidla třeba postavit jeden armádní most únosnosti 60 t a pro každou divisi prvního sledu rovněž po jednom mostu, z nichž jeden může být zároveň mostem sborovým.

Množství a únosnost mostů divisních a sborových bude záviset především na situaci, za jaké se přechod bude provádět, na šířce řeky a množství přepravních prostředků ke zřízení mostů a na útočné sestavě.

Bude-li se přechod provádět jako plánovitý, bude se stavět divisní most zpravidla únosnosti 10 t, sborový únosnosti 20 t, neboť těžší břemena (tanky, samohybná děla) budou se převážet na soulodích. Bude-li však v druhém sledu přecházet mechanisovaná divise, bude účelnější zřídit sborový most 40tunový a jeden z divisních mostů 20tunový.

Za přechodu z chodu bude v čele obvykle postupovat mechanisovaná divise, která podle šířky překážky postaví si jeden až dva mosty únosnosti 40 t, a těch pak využije i armádní sbor.

Při boji v hloubce snažíme se provést přechod z chodu, z čehož vyplývá, že se bude provádět v široké sestavě. Bude-li přecházet v prvním sledu armády 6 divisí, bude třeba postavit 6 mostů divisních únosnosti 20 nebo 40 t (tyto mosty na směru mechanisovaných divisí) a alespoň jeden armádní most únosnosti 60 t. Protože řeka bude mít zpravidla šířku kolem 50 až 60 m, musí se postavit 150 až 180 m 20tunového mostu, totéž množství 40tunového a 50 až 60 m 60tunového mostu. Za předpokladu, že armáda bude muset překonávat v hloubce obvykle dvě takové překážky a nebude možno mostové soupravy zastavené na první překážce včas uvolnit, potřeba mostových souprav se zdvojnásobí.

K jejich zřízení bylo by třeba 5 lehkých a 3 středních mostových souprav.

Ke zřízení 20tunového mostu je potřebí dvou ženijních rot a ke zřízení 40tunového nebo 60tunového tři ženijních rot. Bylo by tedy na stavbu mostů na jedné překážce třeba celkem šesti ženijních praporů, t. j. dvou ženijních brigád.

Při kalkulaci potřeby normovaných mostových souprav nebyla brána v úvahu potřeba ke zřízení soulodových přepravišť pro přepravu tanků a samohybných děl a pro přepravu těžkých břemen u armády, dokud nebude postaven 60tunový most, což bude vyžadovat a armády až tři mostových souprav SMS.

S 20% zálohou materiálu bude třeba průměrně u armády alespoň šesti lehkých a šesti až sedmi středních mostových souprav. Armáda organicky bude mít šest lehkých a čtyři střední mostové soupravy (čítaje v to ARS), takže bude třeba ji normálně zesílit alespoň třemi mostovými soupravami SMS; budou to organické mostové soupravy jednoho pontonového pluku a jedné ženijní brigády, kterými armáda bude zpravidla v útočné operaci zesílena.

Při přechodu širokých vodních toků bude počet mostů menší, protože by to vyžadovalo jinak značného množství materiálu.

Z toho vyplývá, že se materiál normovaných souprav musí šetřit na překonávání větších vodních toků a že na menší překážky bude používat především výpomocného materiálu, a to předem připravených skládacích prvků, aby stavba šla rychle. Proto bude nutno, aby každá divise vezla s sebou alespoň prvky pro zřízení mostu dlouhého 20 m.

Za postupu v hloubce musí být zabezpečen i příčný pohyb podél fronty k umožnění přeskupování a manévru sil a k usnadnění přísunu a odsunu. Rokády budou zpravidla upravovány alespoň v nejnutnějším rozsahu na výši divisních skladů a jejich vzdálenost bude závislá mimo jiné na tempu postupu; obvykle budou ve vzdálenosti 10 až 15 a někdy i 20 km.

Závěr

Závěrem z těchto úvah vyplývá důležitost komunikační sítě a její včasné obnovy k soustředění sil, k zaujetí útočné sestavy, k dodržení potřebného tempa postupu operace

při provádění průlomu a k zabezpečení výhodných podmínek pro další rozvíjení průlomu do hloubky. Tento význam komunikací bude tím větší, čím chudší bude kraj na komunikace, čím méně budou komunikace výkonné, čím méně budou příznivé povětrnostní poměry, čím lépe terénní poměry a čas jsouc k dispozici usnadňují nepříteli soustavnější ničení a zaminování komunikací a čím méně sil a prostředků máme na jejich obnovu. Proto je třeba, aby při volbě směru hlavního úderu bylo přihlíženo ke komunikačním možnostem, zvláště pak se zřetelem na využití tankového a mechanisovaného vojska, a k možnostem včasné úpravy komunikační sítě s hledisek dříve uvedených. Nutno důsledně promyslet i cirkulační možnosti a podle toho včas zorganizovat cirkulační službu, která nemalou měrou přispěje k spořádanému a nerušenému provozu na komunikacích. K urychlení obnovy komunikací bude pak třeba zabezpečit dostatek ženijních sil, využít maximálně strojů a včas připravit materiál na obnovu zničených objektů.

Tím ovšem není řečeno, že by nebylo možné vést úspěšně operaci i v kraji, kde komunikační podmínky jsou nevýhodné; jasným dokladem toho jsou četné příklady z operací Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce. Je však třeba to vzít při plánování operace v úvahu a učinit včas důkladná ženijní opatření.

Prameny: Polní řád čs. branné moci

Překlady sovětských přednášek

Článek div. gen. Tokana o plánování útočné operace armády, otištěný ve Vojenské mysli číslo 2/1952

LETECKÁ PODPORA MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI

Plk. let. Jan Kostohryz

Úvod

Mechanisovaná divise je rychlá jednotka. Leteckou podporu rychlých jednotek pronikajících do hloubky obrany nepřítele je nutno provádět jiným způsobem na rozdíl od podpory vojsk s menší rychlostí postupu.

Mechanisovaná divise nepřestává být rychlou jednotkou ani v sestavě armádního sboru. Přestože ve srovnání s ARS plní omezenější úkoly, je nutno leteckou podporu v její prospěch zabezpečovat podobně jako podporu ARS. Z toho vyplývá, že letecká podpora MD bude zabezpečována velitelem AS jiným způsobem než podpora pěších divisií sboru.

Letecká podpora ARS je zabezpečována operačním podřízením potřebných leteckých jednotek veliteli ARS. MD nemůže být tímto způsobem zabezpečena a podporována. Veliteli AS, který zabezpečuje leteckou podporu MD, nejsou žádné letecké síly podřizovány. Potřebné letecké síly jsou ve prospěch útočného boje jen na nejnutnější dobu vyhrazovány, dávány k jeho dispozici.

Aby velitel AS zabezpečil mechanisovanou divisi rychlou leteckou podporu, zpravidla vyhradí veliteli MD tu část leteckých prostředků, které plánuje k podpoře MD. Velitel MD jich pak využívá samostatně podle potřeby boje MD až do splnění svého úkolu.

1. Letecké zabezpečení MD v přípravném období

Letecké zabezpečení MD musí být zahájeno a připravováno již od doby, kdy je MD v prostoru soustředění, v rámci jednotek AS,

- protože MD již tam je velmi zranitelná a představuje jako cíl velké množství cenné techniky, kterou lze těžko rychle nahradit,
- protože letecké zabezpečení MD při jejím zasazení do průlomu a za boje v hloubce vyžaduje složitých příprav a po přesunu do vyčkávacího postavení bude na přípravu leteckého zabezpečení málo času.

Součástí leteckého zabezpečení MD v přípravném období je:

- a) stíhací ochrana, jejímž úkolem je znemožnit vzdušný průzkum a úderů nepřátelského letectva,
- b) letecký průzkum prostoru nastávající činnosti MD,
- c) organizování součinnosti letectva.

a) Stíhací ochrana

Stíhací ochrana MD je prováděna vždy v rámci ochrany všech vojsk armády a frontu a centrálně řízena velitelem letecké armády. Bude prováděna jak v hloubce, tak i na frontě. Nelze ji pojímat jako ochranu odděleně prováděnou ve prospěch MD. Je proti nepřátelským průzkumným letounům a úderům ze vzduchu poskytována již v prostoru soustředění, během přesunu do vyčkávacího postavení, při jejím zasazení do průlomu a za boje v hloubce. Ochrana nesmí být prováděna šablonovitě, nýbrž podle současné konkrétní vzdušné situace, hlavně podle aktivity nepřátelského letectva a jeho taktiky, a podle povětrnostních podmínek. Také stupeň a možnosti zastírání MD mají vliv na potřebu a způsob provádění stíhací ochrany, ať je MD v hloubce 10 nebo 60 km. Jestliže nepřítel nezná nebo nemůže zjistit umístění MD, nemůže ani provádět úderů svým letectvem. A to podstatně usnadní provádění stíhací ochrany a ušetří i prostředky stíhacích jednotek.

Maskování prostředků MD je zvlášť důležité proto, že množství bojové techniky může

prozradit prostor i ostatních vojsk. Je třeba si uvědomit, že ve značné míře právě mistrovské maskování korejských vojsk znemožňuje velmi často úder amerických leteckých jednotek, což sami Američané přiznávají.

Stíhací ochranu provádíme střehem nebo hlídkováním.

Je třeba počítat s tím, že hlídkování ve větším rozsahu provádíme až v den zahájení útoku. Že je stíhací ochrana střehem účinná, o tom svědčí tento historický příklad:

Při přípravě stalingradské operace byly tankové jednotky ve svých vyčkávacích prostorech 15 až 20 km od fronty již asi sedm dní před zahájením operace. Přestože stíhací ochrana byla prováděna střehem, byly tyto jednotky uchráněny před nepřátelskými nálety. Není pochyby o tom, že tyto jednotky zůstaly po celou dobu nepřátelskému letectvu utajeny díky mistrovskému maskování.

Vždy je třeba mít na vědomí, že hlídkováním můžeme nepříteli prozradit přítomnost chráněných vojsk.

Proto bude ochrana MD v rámci ochrany vojsk sboru a armády prováděna jak v prostoru souteředění AS, tak ve vyčkávacím postavení MD jenom střehem.

Zato tím intenzivněji musí být hlídkování prováděno od doby, kdy MD opouští vyčkávací postavení. Víme, že taktického letectva imperialistických armád je používáno většinou proti cílům v tylových prostorech a na bojišti jen proti velkým cílům, jakým je mechanisovaná divise.

b) Letecký průzkum

Letecký průzkum je prováděn a řízen centrálně v zájmu všech vojsk frontu. Velitel AS musí do svých požadavků na letecký průzkum zařadit i zvláštní požadavky velitele MD.

Jsou to zpravidla tyto požadavky:

- fotografování možných postupových cest do celé hloubky nařízeného úkolu MD, aby byl zjištěn stav těchto cest, mostů a překážek,
- fotografování některých úseků hlavního pásma obrany nepřitele, provedené v jiném měřítku nebo jiným způsobem (skloněné, panoramatické), než jsou snímky pořízené pro potřebu AS,
- zjišťování umístění, činnosti, složení a velikosti nepřátelských záloh v hloubce, jejich možností zasáhnout na směr postupu MD a jejich přisunových cest,
- zjištění postupu budování a obsazování pásma sborových záloh,
- zjišťování mezilehlých obranných postavení a opěrných bodů nepřitele, s důrazem na protitankové zbraně,
- zjišťování vývoje vzdušné situace v operačním prostoru.

Velitel MD bude potřebovat hlavně zprávy z taktické hloubky obrany nepřitele a z blízké operační hloubky.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je doporučováno použít k některým úkolům leteckého průzkumu v přípravném období té bitevní jednotky, která je předvídána pro provádění podpory AS a MD do okamžiku zasazení. Tak je této bitevní jednotce dána možnost předem se podrobně obeznámit se situací a prostorem její nastávající bojové činnosti. Avšak nejen to. V tomto období je letecký průzkum prováděn převážně fotograficky. A bitevní letouny vybavené fotografickou komorou pro pořizování šikmých snímků vhodně doplňují svislé fotografování prováděné z větších výšek průzkumnými letouny. Šikmý snímek, pořízený z malé výšky, prozrazuje i to, co neodhalí kolmý snímek.

Fotografická komora bitevního letounu má film, který stačí na ofotografování trati dlouhé 60 km, a proto se jich používá k pořizování snímků cest, průběhu vodních toků, nepřátelských opevnění v hloubce a p., což je důležité právě pro přípravu zasazení MD.

Takové fotografování se za Veliké vlastenecké války provádělo tímto způsobem:

Dvojice bitevních letounů provádí fotografování z přízemní výšky. Další bitevní roj letí asi 300 m vpředu a ve výšce 300 až 600 m, aby umlčoval protiletadlové prostředky nepřitele, jakmile tyto prostředky zahájí palbu. Celá skupina je chráněna rojem stíhačů. Takový fotografický průzkum byl prováděn téměř beze ztrát.

Vzhledem k hloubce úkolu MD může takto organisovaná skupina jedním letem provést fotografování téměř všech cest zajímavých velitele MD. Značný počet letounů, potřebný ke každému průzkumnému letu, vyváží výsledky průzkumu.

Je samozřejmé, že i tyto lety jsou plánovány a řízeny velitelem letecké armády.

Že je třeba prozkoumat všechny prostory, v nichž lze utajit různé překážky, přestože zdánlivě nejsou důležité pro postup MD, svědčí příklad ze lvovsko-přemyšlovské operace v r. 1944. Tankový sbor při rozvinování úspěchu sice za 36 hodin pronikl do hloubky 134 km, avšak při tom ztratil 6 hodin času na překonávání překážek v nedostatečně prozkoumaném úseku, hustě porostlém a bažinatém.

Proto musí mít velitel MD k zabezpečení tempa postupu předem podrobné zprávy o terénu i ze vzdálenějších prostorů a cest, a to i těch, které nepředvídá pro svůj manévry.

c) Organisování součinnosti v přípravném období

Velitel AS organisuje součinnost s velitelem bitevní divise určené k jeho podpoře. Při organisování součinnosti věnuje zvláštní pozornost leteckému zabezpečení MD.

To však neznamená, že se velitel MD dál o součinnost letectva a její zjištění nemusí starat.

Musí zajistit

- důkladnou znalost signálů součinnosti u svých jednotek a jejich správné používání. Nejlepším způsobem jsou společná cvičení součástí MD a bitevní divise, při nichž se prakticky provádí udávání cílů, navádění letounů a používání všech určených signálů součinnosti. Při té příležitosti se zapracují i letecké orgány zařazené do sestavy MD,
- určení bojových vozidel z početního stavu MD pro letecké orgány a montáž jejich radiových stanic.
- spojení mezi leteckými orgány a velitelskými orgány MD: velitel MD, velitelé pluků MD.

Z těchto důvodů je nutné, aby velitel bitevní divise odeslal určené letecké orgány k MD včas, t. j. již několik dní před zahájením útoku.

Nebude nikdy na škodu, jestliže po organisování součinnosti na stupni AS zajede velitel bitevní divise k veliteli MD a projedná s ním osobně potřebné otázky uskutečnění součinnosti.

Je třeba se vážně zabývat otázkou zabezpečení spojení leteckých orgánů zařazených do bojové sestavy MD a umístěných v bojových vozidlech. Jsou dostatečně známy potíže s umístěním radiových stanic v terénu a při udržování spojení. A tyto potíže se ještě zvětšují, umístíme-li radiové stanice do bojového vozidla, jako je transportér nebo dokonce tank, protože tato vozidla jsou tuny železa a již svou hmotou mohou značně snížit spojení nebo je znemožnit.

Za druhé je třeba uvážit, že v takovém vozidle nebude jen radiová stanice leteckého orgánu, nýbrž třeba i radiová stanice jiných orgánů nebo aspoň radiová stanice vozidla samotného. A dvě radiové stanice, umístěné vedle sebe, se navzájem mohou rušit, takže nebude mít spojení žádná z nich.

Je třeba si uvědomit, že všechna opatření, prováděná k zabezpečení součinnosti letectva s MD, budou prováděna souběžně s opatřeními ve prospěch všech divisí sboru, že musí být v soulase se všemi opatřeními u sboru a že musí být provedena včas. Tato opatření nebudou však učiněna jako opatření jednorázová, nýbrž potřeba si vynutí, aby byla během přípravného období měněna a přizpůsobována měnící se situaci. Proto styk leteckého velitele nebo jeho orgánu s velitelem MD musí být aspoň periodicky udržován.

Je ku prospěchu utužení součinnosti, když v přípravném období organisuje politické oddělení štábu AS besedu mezi veliteli letounů a veliteli pěších praporů a pluků, aby se navzájem seznámili. To ovšem závisí na čase a situaci.

2. Letecká podpora MD zasazené do průlomu

Prvek rychlosti, který vnáší mechanisovaná divise do útočného boje armádního sboru, vynucuje si některé zvláštnosti při provádění letecké podpory AS.

Až do prolomení hlavního pásma obrany nepřítel je pěším divisím poskytována více méně nepřetržitá letecká podpora.

Letecká podpora pěších divisí je řízena velitelem AS centrálně. Velitel pěších divisí nemá právo výzvy nad žádnými bojovými lety a v krajním případě mohou klást své požadavky na leteckou podporu veliteli AS.

Je tomu tak proto, že

- pěší divise prolomují nejmohutnější vybudované a nejhustěji obsazené pásmo obrany,
- velitel AS ze své pozorovatelnosti může pozorovat situaci a znát potřeby pěších divisí.

Po zasazení mechanisované divise je všechna letecká podpora nebo její valná část prováděna ve prospěch MD. Není to již nepřetržitá podpora, protože MD za svého pronikání do hloubky naráží postupně na jednotlivá, od sebe vzdálená pásma a obranná postavení. Není také možné, aby velitel AS řídil osobně provádění letecké podpory, protože zůstane vzadu s pěšími divisemi, a nemá tedy podrobný přehled o situaci MD.

Veliteli MD vyhradí určité množství bojových letů na celou hloubku boje a ten si je podle potřeby vyzývá prostřednictvím svého leteckého orgánu přímo z letišť. Nemůže být šablony na množství letů určených k podpoře MD. Bude to vždy však taková část letů určených k podpoře AS, aby i pěším divisím byla zabezpečena dostatečná podpora.

Vyděme z předpokladu, že útok AS bude zabezpečován jednou bitevní divisí, jejímž úkolem je provádět leteckou podporu útoku AS a zabezpečit a podporovat MD od okamžiku jejího zasazení do boje.

Bitevní divise bude plnit nebo bude připravena ve prospěch MD k plnění těchto úkolů:

v době průchodu průlomovým pásmem:

- umlčovat dělostřelectvo a minomety, zvláště na bocích průlomu,
- umlčovat opěrné body, které zůstaly v průlomovém pásmu, zvláště ty, které ovládají některou z cest postupu MD,
- zabraňovat manévru nepřátelských záloh, zejména na bocích průlomu, které by protiútokem mohly zdržet postup MD,
- průzkum postupových cest MD, blízkých záloh a přístupů do boků MD, a palebných postavení dělostřelectva na bocích průlomu,
- izolace směrů nastávajícího postupu MD od větších zásahů záloh nepřítel. Tento úkol bude prováděn hlavně leteckými jednotkami, které má k dispozici velitel armády, a naše bitevní divise se podle situace může zúčastnit jen menšími silami a jen do malé hloubky;

v době dokončování průlomu hlavního pásma obrany:

- zabezpečení vyražení MD k útoku,
- umlčování dělostřelectva a tanků v postavení divisních záloh,
- zabezpečení boků MD proti protiútokům,
- průzkum postupových cest a přilehlých prostorů na bocích;
- za postupu do hloubky a za boje o pásmo sborových záloh:
- brání nepříteli v zaujetí postavení sborových záloh a jeho odejít z hlavního pásma obrany,
- zabezpečení boků MD proti protiútokům nepřítel,
- podpora boje na mezilehlých postaveních obrany nepřítel,
- podpora za boje o pásmo sborových záloh a za postupu do větší hloubky,
- průzkum mezilehlých postavení, pásma sborových záloh a činnosti zjištěných operačních záloh.

Bude-li mít velitel bitevní divise dobré pozorování, t. j. bude-li vhodně umístěn na směru zasazení MD, může v prvním údobí řídit činnost bitevní divise sám jednak podle

plánu činnosti bitevní divise, jednak podle požadavků velitele MD. Může být tedy na příklad v době zasazení MD a při dokončování průlomu hlavního pásma obrany dán veliteli MD k dispozici jen menší počet letů. Pro boj v hloubce však musí být všechny lety vyhrazeny ve prospěch MD a dány veliteli MD k přímé podpoře.

Velitel MD bude sám nařizovat úkoly přidělených letů, sám se svým přiděleným leteckým orgánem bude odpověden za jejich správné a účelné využití. Nařízení k provedení takových úkolů dodává přidělený letecký orgán na síti výzvy, do níž může vstoupit, nebo může-li mít s sebou několik stanic, může být v této síti trvale. To ovšem neznamená, že velitel AS tím pozbývá jakékoli pravomoci nad těmito lety. Právě tak jako velitel armády může změnit všeobecný úkol bitevní divise podporující AS, tak velitel AS může měnit úkoly a použití bojových letů daných k dispozici veliteli MD. Tím je právě zabezpečováno centrální velení letectvu jak na celém bojišti, tak i na jednotlivých úsecích.

Rozpočet potřeby prostředků letecké podpory:

Z úkolů, které bitevní divise má plnit ve prospěch MD, vyplývá, že letecká podpora MD může být zahájena již za postupu MD k čáře zasazení a že je v ní pokračováno až do splnění úkolu MD.

Všeobecně stanoví jednotlivé úkoly velitel AS již v přípravném období, konkretizuje je v průběhu boje velitel MD.

Nutným předpokladem účelného a plného využití bojových letů plánovaných ve prospěch MD je jejich správné rozdělení na celou hloubku boje.

Rozpočet těchto letů na jednotlivá údobí boje MD nesmí být proveden schematicky. Záleží vždy na předvídaných obtížích boje MD a potřebách MD, které veliteli AS a MD dá konkrétní situace.

Proto je níže uvedená kalkulace jen ukázkou.

1. Dokončení průlomu hlavního pásma obrany nepřítele v součinnosti s pěšími divisiemi je útok na poměrně silné postavení divisních záloh, jehož hloubka je 1 až 1,5 km. Letecká podpora může být provedena bitevním doprovodem, který může trvat na př. jednu hodinu. Použijme skupin po 8 letounech. To znamená 24 letounů. Kromě toho bude třeba provést úderu na palebná postavení dělostřelectva za postavením divisních záloh, na tankové zálohy nepřítele nebo na soustředěné protitankové kanony. Podle situace si tato činnost vyžádá na př. dalších 20 letounů.

Dále bude třeba udržovat v pohotovosti síly k zabránění protiútoků nepřítele v síle 1 praporu s tanky, k čemuž postačí úder 10 až 20 letounů.

Celková potřeba letů ve prospěch MD při dokončování průlomu hlavního pásma obrany je 54 až 64 letounů.

2. Boj MD v hloubce. Nejprve je nutno zabezpečit boky MD proti protiútokům. Podle situace hrozí protiútok v síle 2 pěších pluků a 1 praporu tanků. Ke krátkodobému zdržení takového protiútku může za předpokladu, že tato nepřátelská záloha byla již za svého manévru napadena jinými leteckými jednotkami provádějícími operační součinnost, postačit soustředěný úder 40 až 50 letounů. Uvažujeme, že i pro útok na dvě zjištěná mezi-lehlá postavení bude třeba poskytnout podporu proti nejdůležitějším cílům v obou případech úderem po 10 letounech.

Podpora MD za boje o pásmo sborových záloh si vyžádá vzhledem k situaci nepřítele menší podpory než při dokončování průlomu hlavního pásma obrany, na př. hodnoty 40 letů. Cílem úderů jsou opět dělostřelectvo, nejdůležitější opěrné body a tanky.

Ovládnutím pásma sborových záloh úkol MD nekončí. MD má postoupit dál a zajistit určitou čáru nebo přechody na řece. I pro toto konečné údobí boje MD prvního dne musí být zabezpečena podpora. Zase vzhledem k situaci záloh nepřítele na př. postačí několik úderů malých skupin letounů, což si vyžádá asi 18 letounů.

Celkem tedy pro boj MD v hloubce bude třeba asi 120 bojových letů.

Je samozřejmé, že i když je letecká podpora MD velmi důležitá, nesmí být plánována a prováděna v takovém rozsahu, aby se na podporu boje pěších divisí dostalo jen málo pro-

středků. Velitel AS musí najít správný poměr mezi podporou pěších divisí a MD. Nemůžeme tedy všeobecně tvrdit, že k zabezpečení útočného boje MD stačí hodnota jedné bitevní divise jakožto platná norma. Ani nelze přeceňovat úkol a potřeby MD proti úkolu a potřebám pěších divisí.

Veliteli AS a veliteli podpůrné bitevní divise jsou předem známy úkoly jiných leteckých jednotek (bitevních a bombardovacích) plánované ve prospěch AS. Velitel AS má v některých případech možnost takové úkoly upřesňovat. A musí je vzít v úvahu při plánování činnosti dané podpůrné bitevní divise.

Provádění letecké podpory MD:

Hlavním účelem letecké podpory je zabezpečit rychlé proniknutí MD do hloubky a úspěšně dokončit prolomení celé taktické hloubky obrany nepřitele.

Bitevní divise, která je určena k podpoře AS a jejíž části v průběhu boje podporují MD, provádí taktickou součinnost. To znamená, že bude plnit úkoly v malé hloubce před postupujícími vojsky AS. Úkoly do větší hloubky, zvláště údery proti operačním zálohám nepřitele a hluboký letecký průzkum, budou provádět jiné letecké jednotky podle rozhodnutí velitele fronty a někdy velitele armády.

Proto činnost podpůrné bitevní divise nesmí být rozptylována do hloubky. Rozptýlenou činností do hloubky bychom učinili málo.

Nutno mít na zřeteli, že bitevní roj v počtu 6 až 8 letounů obsáhne pásmo asi 4 km. Dva roje, tedy 6 až 8 km, což je útočné pásmo celého sboru, bude tedy podporovat všechny tři divise AS současně. Není proto nutné ani hospodárné v takové situaci určovat zvláštní roj pro každou divisi.

Z téhož důvodu nemůže být poskytována podpora souběžně postupujícím předstuným oddílům pěších divisí. Těm bude poskytnuta letecká podpora jen v takových případech, kdy při hrozícím nepřátelském protiútoky většími silami bude ohrožen bok MD.

Údery bitevní divise k odražení protiútoků nepřitele jsou vždy prováděny jako soustředěné údery. Tu je třeba, aby velitel MD předvídal provedení takových úderů. Je vždy účinnější zdržet a oslabit protiútok dříve, než plnou silou narazí na naše útočící vojska. Velitel MD musí znát celkovou situaci tak, aby zhodnotil možnosti a zámysl nepřitele, aby nerozptyloval letecké údery proti případným místním protiútokům, provedeným malými silami.

Bitevní divise se může zúčastnit i ničení ustupujících sil nepřitele. Tyto údery nemohou být jen libovolným ničením ustupujících skupin. Musí odpovídat celkovému manévru MD na jejich zaskočení a obklíčení a nerušenému postupu MD do hloubky.

Letecká podpora k ovládnutí pásma sborových záloh se zpravidla uskuteční soustředěnými nebo postupnými údery. Má být zaměřena jen na směr hlavního úderu MD a ne ve prospěch všech jednotek MD v útočném pásmu sboru. Jsou-li velitelem armády plánovány proti pásmu sborových záloh nepřitele údery dalších bitevních nebo bombardovacích jednotek, musí velitel MD podle konkrétní situace časově a prostorově upřesnit všechny tyto údery. Je možné, aby použil úderů podpůrného letectva plánovaných velitelem armády již před zahájením útoku na toto pásmo. Zvláště to bude nutné při úderech bombardovacího letectva, kdy se musí počítat s větší bezpečnostní vzdáleností.

Letecká podpora MD za boje o pásmo sborových záloh musí být přizpůsobena situaci nepřitele. Víme, že MD povede boj o toto pásmo zhruba ve dvou možných situacích:

a) sborové zálohy nepřitele většinou sil prováděly protiútoky a pásmo zůstává jen slabě obsazeno,

b) sborové zálohy zůstaly v pásmu sborových záloh a připravily se k obraně.

V prvním případě postačí slabší letecká podpora. Bude to vynuceno tím, že bitevní divise musela již dříve působit proti protiútokům těchto záloh.

d) Provádění leteckého průzkumu. Bitevní divise podporující AS a MD provádí v celém průběhu své bojové činnosti pozorování bojiště, po případě i hlubší průzkum. To umožňuje veliteli AS i MD získávat stále zprávy potřebné k řízení boje podřízených

jednotek, avšak jen tehdy, budou-li těchto možností využívat a dávat bitevní divisi časté průzkumné úkoly. To prakticky znamená, aby zpravodajští důstojníci měli stále připraveny průzkumné úkoly, které mohou být připojovány k nařizovanému bojovému úkolu bitevní divise. Bitevní divise provádí průzkum převážně jen při plnění svých bojových úkolů.

Čím více bude využito průzkumné činnosti bitevní divise, tím lepší předpoklady k řízení boje bude mít i velitel MD.

Tento letecký průzkum je prováděn jenom pozorováním. Zjištěné zprávy jsou vysílány radiem přímo z letounů buď na zvláštní vlně k tomu určené nebo v nutném případě i na vlně navedení.

Odposlouchány jsou leteckými orgány u velitele AS a MD, po případě i veliteli PD. Úkolem leteckého průzkumu za boje MD v hloubce je zjišťovat

- sílu, druh a směr ustupujícího nepřítele z hlavního pásma obrany a s pásma sborových záloh,
- obsazení mezilehlých postavení a pásma sborových záloh,
- složení, umístění a činnost taktických záloh nepřítele, zejména zjištění přípravy protiútoků těchto záloh.

Zprávy o složení a pohybech operačních záloh získává průzkumné letectvo frontu.

3. Zajištění součinnosti letectva s MD

Již v druhé části pojednání bylo řečeno, že v přípravném období musí být organizována součinnost do celé hloubky nastávajícího boje MD.

Byla také vyjmenována opatření, která zabezpečují provádění součinnosti. K tomu je třeba ještě vyřešit otázku osobního styku velitelů letecké jednotky s jednotkami MD, spojení přidělených leteckých orgánů a způsob velení letecké jednotce, po případě uskutečnění letecké podpory.

Protože stíhací ochrana a hluboký letecký průzkum budou prováděny v rámci ochrany útočné sestavy armády a v rámci provádění průzkumu pro celou armádu (front), nebudeme se jimi obírat.

Věnujeme se však zajištění činnosti bitevní divise, jejíž prostředky jsou k podpoře MD určeny velitelem AS.

Nejprve, jaký osobní styk bude bitevní divise potřebovat?

Bylo již řečeno, že velitel bitevní divise, který dle na pozorovatelně velitele AS, může zůstat na svém místě i po zasazení MD do průlomu a k veliteli MD vyšle jiný orgán. Může se ovšem se souhlasem velitele AS a nadřízeného leteckého velitele připojit sám k veliteli MD a u velitele AS ponechat svého zástupce. To závisí na situaci, na plánovaném použití bitevní divise, t. j. zda bitevní divise má podporovat MD celou svou silou nebo jen částí a zda je vůbec zamyšlena po zasazení MD nějaká podpora ostatních pěších divisi AS. V každém případě však musí být u velitele MD odpovědný a vhodný letecký orgán, který podle rozhodnutí velitele MD má možnost uskutečňovat letecké zásahy. Na dálku a v mnohých případech i při neznalosti situace MD nemůže velitel AS a velitel bitevní divise zabezpečit účinnou podporu, a to zvláště po průchodu MD průlomem. Jakou pravomoc velitel bitevní divise svému zástupci stanoví, záleží na celkové situaci, na obtížnosti úkolu MD a na podmínkách provádění součinnosti letectva s MD, na podmínkách spolehlivého radiového spojení a konečně i na schopnostech určeného leteckého orgánu.

Protože MD postupuje svými jednotlivými pluky po dvou nebo i třech pochodových osách, je třeba, aby u každého pluku MD byl jeden letecký návodčí. A to i v tom případě, když na př. tankosamohybný pluk bude v prvním údobí boje v druhém sledu MD.

Takovým přidělením leteckých orgánů je zabezpečen nutný osobní styk i s jednotlivými částmi MD, bude zabezpečeno dodávání informací o situaci na všech směrech postupu a dodávání požadavků na letectvo, navádění letounů a udávání cílů. Na rozdíl od PD je tu tedy zpravidla větší počet leteckých orgánů, což je odůvodněno nesouvislostí fronty

jednotek MD a velmi důležitým požadavkem udržení vysokého a nezdržovaného tempa postupu.

Celkem je tedy v sestavě MD: jeden letecký orgán s předem stanovenou velitelskou pravomocí a jeden až tři letectví návodčí.

Jediným pojítkem těchto orgánů bude radio, o jehož problémech byla již učiněna zmínka. Letecký orgán u velitele MD, pohybující se v sestavě MD, má mít aspoň dvě radiové stanice: jednu v síti navedení, jednu v síti výzvy. Stanice výzvy použije i pro spojení s velitelem bitevní divise. Letectví návodčí mají po jedné radiové stanici v síti navedení.

Z toho vyplývá závažnost problému umístění montáže radiových stanic ve vozidlech leteckých orgánů pro udržování spojení. A to je problém, který řešen improvisací až v čas potřeby, může znemožnit splnění úlohy leteckých orgánů a ztížit provedení leteckého zabezpečení boje MD.

- Uvedeným osobním stykem a spolehlivým spojením je zabezpečeno
- včasné provedení úderu na nejnebezpečnější cíle ohrožující postup MD,
- udávání cílů a navádění vzájemně mezi jednotkami MD a bitevní divise,
- provádění kontroly činnosti součástí bitevní divise,
- znalost současné pozemní a vzdušné situace,
- rychlé rozhodování o účelnosti a provedení letecké podpory.

Velení a provádění součinnosti je kromě trvalého spojení a zařazení leteckých orgánů do sestavy MD třeba zabezpečit potřebnými signály pro dodávání krátkých zpráv a zabezpečit způsob udávání cílů letounům.

Signály jsou vždy stanoveny směrnicemi pro součinnost letectva s pozemními vojsky. Budou důležité tyto signály:

a) Dávání letounem: „Jsem váš letec“, „Označte se“, „Ve směru mého letu pěchota“, „Ve směru mého letu tanky“, „Ve směru mého letu dělostřelectvo v palebném postavení“, „Ukažte cíl“, „Ve směru vašeho postupu překážky na silnici“, „Ve směru vašeho postupu zničený most“.

b) Se země budou dány hlavně signály pro označení předního okraje sestavy bud raketami nebo označováním vozidel terčí. Důležité je udávání drobných cílů letounům. Provádí se výhodně střelbou svítícím střelivem a u tanků střelbou z kanonů dýmovým střelivem zarámováním cíle.

c) Je samozřejmé, že vlastní tanky budou označeny podle dohovoru velitelů organizovaného na vyšším stupni, t. j. u armády nebo frontu.

4. Letecké zabezpečení MD ve zvláštních případech

Zasazením ARS v druhém dni útočné operace armády nastává období, kdy nejdůležitější úkol připadá ARS. I činnost letecké armády je zaměřena hlavně ve prospěch ARS. Letecká podpora armádních sborů na směrech hlavního úderu armády se podstatně zmenší. Může být poloviční nebo i menší ve srovnání s hodnotou podpory první den operace. Protože pozornost velitele armády je přenášena do větší hloubky, může být těmto velitelům AS ponecháno nad plánovanými lety právo výzvy. Velitelé AS pak těchto letů využívají sami podle svých úkolů. Síla této podpory bude záviset na místě a úloze, kterou bude mít AS v armádní operaci.

Boj AS I. sledu armády bude veden k rozvinutí úspěchu, k prolomení a ovládnutí dalších obranných pásem a postavení nepřítele a k obklíčení uskupení nepřítele v taktické hloubce obrany na vedlejších směrech, kde se nepřítel dosud brání. Toto zabezpečení letecké podpory AS si vyžádá i více méně samostatný úkol MD sboru.

Útočnou operaci armády podporuje zpravidla jeden bitevní sbor se třemi bitevními divisemi a další bombardovací jednotky. Z toho nejméně jednu bitevní divisi je třeba operačně podřídit veliteli ARS. Určitý počet letů dalších bitevních divisí je třeba poskytnout k podpoře AS na směru hlavního úderu. Větší částí letů těchto divisí bude použito proti operačním zálohám nepřítele.

Velitelé bitevních divisí dostanou všeobecné úkoly pro činnost v operační hloubce již v přípravném období. Proto také mohli předem organisovat součinnost mezi leteckými jednotkami jen v hrubých rysech. Podrobně mohou organisovat součinnost, a to i s pozemními vojsky, teprve v noci před zasazením ARS a při přípravě rozvinutí operace do hloubky.

Pro činnost leteckých jednotek zabezpečujících ARS a MD, po případě AS musí být včas stanoveny:

- síla a způsob leteckého zabezpečení AS a MD,
- upřesnění úkolu letectva ARS v době zasazení a v údobích boje ARS, v nichž AS nebo jeho MD má provádět součinnost s ARS,
- způsob a hodnota zásahů letectva vyhrazených pro AS, provedených ve prospěch zasazení a boje ARS, na které cíle, do jaké hloubky a v kterém směru,
- umístění a spojení leteckých orgánů u velitelů ARS a AS (MD),
- smluvené signály součinnosti a upřesnění jejich použití, doplněné podle potřeby signály součinnosti nařízené velitelem frontu.

Velitelé určených vyšších leteckých jednotek organisují součinnost s pozemními veliteli hlavně co do cílů a doby zásahu v jednotlivých údobích, směru činnosti, hloubky činnosti.

Potom organisují součinnost letečtí velitelé mezi sebou.

Velitel letecké jednotky podporující útok AS a MD při tom oznámí:

- jakým způsobem, kdy a proti jakým cílům, nebo za jaké situace může zasáhnout ve prospěch ARS,
- jakým způsobem a jakými silami bude prováděna podpora AS (MD) v době provádění součinnosti MD a ARS, po případě
- jaké požadavky bude mít a za jaké situace na letectvo podporující ARS.

Je to nutné, protože prostory činnosti obou leteckých jednotek nebudou od sebe aspoň z počátku příliš vzdáleny a protože obě pozemní podporované jednotky budou plnit své úkoly ve vzájemné součinnosti.

Je také třeba, aby velitel bitevní divise, podporující útok AS, odevzdal po navázání osobního styku své dosavadní zkušenosti týkající se hlavně:

- provádění součinnosti s MD,
- provádění nepřátelské protiletecké obrany a hodnocení její účinnosti.

Jen takto organisovanou součinností leteckých jednotek a odevzdáváním zkušeností bude možno sladit činnost všech leteckých jednotek a zabezpečit účinnou podporu jak MD, tak ARS.

Protože zasazení ARS a jeho zabezpečení jinými jednotkami armády, na př. MD, je operací řízenou velitelem armády, budou se velitelé zúčastněných leteckých jednotek řídit plánem velitele armády. Velitel AS, po případě MD, bude jen upřesňovat jednotlivé otázky součinnosti podle konkrétní situace.

Protože se toto pojednání obírá jen součinností letectva s MD, nebude řešeno, co vše nařídí velitel AS a ARS, nýbrž bude jen pojednáno o součinnosti letectva s MD při plnění těchto možných úkolů MD:

- při boji MD s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS,
- při pronásledování a obklíčení nepřítele v součinnosti s ARS,
- při rozdrčení obklíčeného nepřítele.

Zabezpečení boje MD s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS.

ARS po svém zasazení postupuje do značné operační hloubky. Vždyť na př. sovětské vyšší tankové jednotky, které se 17. ledna 1945 zúčastnily obsazení Varšavy, dosáhly již druhého dne hloubky 81 km, 19. ledna pronikly do hloubky dalších 40 km, 20. ledna 50 km, 22 až 23. ledna po proniknutí do hloubky dalších 110 km obklíčily Bydhošť. To znamená, že tankové jednotky pronikly za 6 dní do hloubky téměř 300 km.

Proto je účelné, aby MD zabezpečila do značné hloubky úder ARS, zvláště za boje s operačními zálohami, tím, že

- zachytí hlavní úder nepřátelských záloh a umožní volný manévř ARS do boku a týlu nepřítele,
- kryje bok a týl ARS proti hrozícímu úderu nepřátelských záloh.

Tím se ovšem MD opět oddělí od sestavy AS a bude nutno zabezpečit ji letectvem stejným způsobem jako při pronikání taktickou hloubkou obrany nepřítele.

Vzhledem k daným úkolům MD ve prospěch ARS bude letectvo podporující MD a ARS plnit tyto úkoly:

- svými údery oslabovat soustředěné operační zálohy nepřítele,
- zdržovat operační zálohy na postupu proti MD a ARS,
- ničit nepřítele útočícího na MD,
- provádět průzkum ve prospěch MD v prostoru hrozícího útoku nepřítele,
- je připraveno za příznivé situace zúčastnit se společných úderů na nepřátelské zálohy s letectvem ARS.

Letecký představitel u MD musí od velitele MD dostat včas pokyny:

- proti které skupině nepřítele provést údery,
- v jakém pásmu má být nepřátelská záloha napadána,
- na jakou dobu má být zdržena.

Jeho prostředky jsou však omezeny, proto musí opět dalšími jednotkami zasáhnout do boje vyšší letecký velitel (bitevního sboru, letecké armády). Je třeba si uvědomit, že cíle v operační hloubce jsou vesměs cíle velké a že údery proti nim si vyžádají značných leteckých sil.

Je řada příkladů z Veliké vlastenecké války, kdy se letectvu podařilo soustředěnými údery úplně vyřadit postupující operační zálohu.

Tak v krymské operaci doprovázela bitevní divise tankový sbor zasazený k rozvinutí úspěchu. V operační hloubce byla postavena sovětskému tankovému sboru do cesty německá 20. tanková divise. Byla úplně zničena jen údery letectva, takže se vůbec do boje nedostala. Jen v jediném dnu (20. června) byly jednomu z proudů 20. tankové divise způsobeny na bojové technice 50% ztráty, na živé síle do 60%.

Letectvo svými údery ničí nepřátelské operační zálohy a znemožňuje nebo aspoň zdržuje provedení jejich zamýšleného manévru. Letectvo bojuje s těmito zálohami většinou svých prostředků ještě dříve, než se s nimi střetnou naše pozemní vojska (MD, ARS).

Letecká podpora při pronásledování a obklíčení nepřítele mechanisovanou divisí v součinnosti s ARS.

Při pronásledování nepřítele musí být údery letectva v souladu s činností jednotek MD i s činností ARS. Letectvo má zabezpečit rychlé pronikání MD v určených směrech a umožňovat obklíčení určených nepřátelských sil. Přechody přes vodní toky mohou být ničeny jen se souhlasem velitele armády.

Při pronásledování využívá mechanisovaná divise sboru plně své rychlosti pohybu a dostává se na značné vzdálenosti od pěších divisí. Nepostupuje-li velitel AS s velitelem MD, musí mu dát potřebné množství letů od podpůrné bitevní divise. Velitel MD jich využívá přímo výzvou.

MD a ARS provádějí operační obklíčení nepřátelských uskupení. Podpůrným leteckým jednotkám musí být určeny prostory jejich činnosti podle rozsahu činnosti MD a ARS. Je pravděpodobné, že v některých případech je možno centralisovat velení zúčastněným leteckým jednotkám v rukou velitele ARS. Ovšem jen do příchodu pěších divisí sboru, kdy operační obklíčení bude změněno v taktické.

Letecká podpora při rozdrčení obklíčeného nepřítele.

Taktické obklíčení nepřítele je provedeno pěšími divisemi sboru. MD je zpravidla na vnějším okruhu obklíčení, odkud postupuje vstříc nepřátelským zálohám určeným k uvolnění obklíčených sil.

Rychlost zásahů letectva podporujícího armádní sbor jak proti obklíčenému nepříteli, tak proti jeho vnějším zálohám je důležitá.

Letecký průzkum již před dokončením obklíčení zjišťuje:

- síly obklíčeného nepřítele a jejich uskupení, zvláště tanků a dělostřelectva,
- přeskupování obklíčených sil nepřítele,
- přípravy nepřítele k obraně nebo k probití z obklíčení,
- zálohy nepřítele v blízké operační hloubce.

Po dokončení obklíčení nepřítele se činnost letectva podporujícího boj AS dělí prostorově:

- na činnost proti obklíčeným silám nepřítele ve prospěch pěších divisí,
- na činnost proti přicházejícím zálohám ve prospěch hlavně MD.

Letectvo plní současně tedy dva odlišné úkoly. Záleží vždy na konkrétní situaci, jakými silami každý z nich bude plněn.

Bude záležet na vzdálenosti a druhu zjištěných záloh v blízké operační hloubce a na síle a aktivitě obklíčeného nepřítele. V jednom případě zahájí letectvo všemi svými silami soustavné ničení obklíčeného nepřítele, v druhém případě budou úderu letectva vedeny hlavně proti přicházejícím zálohám.

Závěr

V současné útočné operaci má MD důležité místo a úlohu při rychlém rozvíjení operace. Proto také i součinnost letectva s MD nabývá většího významu.

Při leteckém zabezpečení MD je důležité rozhodnout o způsobu jeho provádění. Bojová činnost MD se pro svou rychlost a hloubku podobá činnosti ARS, a je tedy nutné zabezpečit MD letectvem podobným způsobem jako ARS. MD ovšem nemůže být zabezpečena leteckými jednotkami operačně podřízenými veliteli MD, protože tyto jednotky nejsou podřízovány ani veliteli AS. Letecké jednotky jsou jen plánem součinnosti letectva s armádou pro podporu AS vyhrazeny a z nich je pak poskytována podpora i MD.

Velitel AS nemůže ve většině případů sám rozhodovat o všech úkolech podpůrného letectva, protože nebude v boji znát přesně ani situaci, ani potřebu MD. Proto musí ze svých leteckých prostředků dát veliteli MD k jeho přímé dispozici tolik letů, kolika lety se rozhodl MD podporovat. V údobí boje jako je zasazení MD a dokončování průlomu hlavního pásma obrany všemi divisemi AS, může velitel AS za příznivých podmínek řídit činnost leteckých jednotek podporujících MD sám s velitelem bitevní divise.

Bude záležet na situaci, kolik bojových letů si ponechá velitel AS ve svých rukou, aby mohl zasahovat ve prospěch boje celého sboru, t. j. i ve prospěch pěších divisí. Na to bude mít vliv úkol MD, situace nepřítele a možnosti pozorování.

Protože toto rozhodnutí o použití leteckých prostředků učiní velitel AS již v přípravném období, musí je v průběhu boje přizpůsobovat současně situaci a nepokládat je za nezměnitelné.

Pokud MD působí v těsné součinnosti s PD v rámci AS, bude podporována bitevním letectvem, které působí v útočném pásmu AS. Velitel MD disponuje několika přidělenými vzlety bitevního letectva zpravidla teprve až po vyražení MD vpřed, kdy již bude částečně odtržena od pěších divisí.

Při přípravě součinnosti leteckých jednotek s MD a vůbec s vyššími tankovými jednotkami je důležité zabezpečit spolehlivé radiové spojení leteckých orgánů zařazených do sestavy těchto rychlých jednotek již v míru.

Letecký průzkum ve prospěch MD bude prováděn podpůrným bitevním letectvem. V široké míře musí být využito též zpráv průzkumného letectva letecké armády. Pozorování bojiště a rychlé získávání zpráv bitevními letouny bude při rychlosti postupu MD často rozhodujícím prvkem k udržení spádu útoku MD.

Stíhací ochrana prováděná stíhacím letectvem bude prováděna vždy tak, aby byla zabezpečena co největší bezpečnost mechanizovaných divisí, přitom však aby byly byly

dodrženy i zásady hospodárneho použiti stíhacích jednotek. Proto nebude ochrana vždy prováděna hlídkováním, nýbrž až do zasazení mechanizovaných divisi většinou střehem. Stíhací ochrana bude vždy plánována a prováděna stíhacím letectvem letecké armády jako ochrana útočné sestavy vševojskové armády (frontu).

Zvláštní pozornost si vyžádá i organizování součinnosti podpůrných leteckých jednotek s ostatními leteckými jednotkami působícími v pásmu AS. Od zasazení ARS bude nutno udržovat nejtěsnější součinnost mezi velitelem letecké jednotky přímo operačně podřízené armádní rychlé skupině a veliteli leteckých jednotek podporujících ty mechanizované divise, které pracují ve prospěch ARS.

Pro svou důležitou úlohu se MD stává středem pozornosti a zájmu vlastního letectva, které ji musí v celém průběhu boje poskytnout dostatečnou ochranu, podporu a získávat ji dostatek potřebných zpráv.

MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI ARMÁDNÍHO SBORU

Pplk. děl. Jaroslav Šolc

Tímto pojednáním navazuji na článek „Bojová činnost mechanisované divise v hloubce obrany nepřítele v útočném boji armádního sboru“ plk. pěch. Jána Lipovýho, uveřejněný ve Vojenské mysli čís. 4/1952, str. 11.

I. Úvod

Mechanisované útvary a vyšší jednotky Sovětské armády v letech Veliké vlastenecké války získaly bohaté zkušenosti, které dovolily nalézt nejučelnější způsob jejich organizace, způsob boje a způsob, jak nejlépe jejich boj materiálně zabezpečit.

Tyto zkušenosti nás učí, že správná a bojové situaci odpovídající práce týlu mechanisované divise je jedním z rozhodujících činitelů, který podmiňuje úspěšnou bojovou činnost mechanisované divise, zabezpečuje její stálou bojeschopnost a zvětšuje dobu trvání její bojové činnosti.

Při organizaci a plánování materiálně technického zabezpečení mechanisované divise v útočném boji armádního sboru a prolomení taktické hloubky obrany nepřítele a při dalším rozvíjení úspěchu je třeba přihlížet k několika základním podmínkám, které mají vliv na práci jejího týlu. Jsou to:

- mechanisovaná divise jako rychlá vyšší jednotka vybavená mohutnou bojovou technikou, výzbrojí a velkým počtem různých druhů motorových vozidel spotřebuje v boji značné množství materiálních prostředků, zvláště munice, pohonných hmot a mazadel;
 - při úspěšném průběhu útočného boje se rychle zvětšuje vzdálenost bojujících sledů od zásobovacích zdrojů;
 - směr bojové činnosti mechanisované divise může být velmi podstatně změněn, a to i v průběhu jednoho dne boje;
 - mechanisované divisi druhého sledu armádního sboru se neurčuje samostatný týlový prostor. Týlové útvary, ústavy a součásti se rozmísťují ve vyhrazeném prostoru stanoveném týlovým rozkazem armádního sboru;
 - mechanisovaná divise jako druhý sled armádního sboru v útočném boji o prolomení taktické hloubky obrany nepřítele musí být připravena k zasazení v takové sestavě, aby mohla
 - vejít rychle do průlomu uskutečňovaného divisemi prvního sledu, zmocnit se z chodu pásma sborových záloh nepřítele a rozvinout tento úspěch do hloubky;
 - vyžaduje-li to situace, účastnit se boje o dokončení průlomu hlavního obranného pásma nepřítele a poté rozvinout úspěch do hloubky.
- Tyto skutečnosti vyžadují od řídicích týlových funkcionářů divise, aby
- byli stále pohotoví k manévru zásobami, týlovými součástmi, útvary a ústavami, přísunovými a odsunovými cestami;
 - při plánování materiálně technického zabezpečení a při řízení činnosti týlu neustále počítali
 - se značným a neustálým prodlužováním přísunových a odsunových cest;
 - se stálým nebezpečím, že nepřítel i poměrně nepatrnými silami může přerušit tyto cesty, odříznout tak týlové sledy od bojujících vojsk a zničit je. Toto nebezpečí hrozí

od operačních a jiných pohyblivých záloh nepřítele, od jeho jednotek ustupujících před frontou vševojskových vyšších jednotek, od ohnisek odporu, které MD obešla a ponechala je ve svém týlu, nebo v průběhu obkličovacích operací od vojsk nepřítele, snažících se probít se z obkličení, po případě též současně od vojsk, která se snaží přijít obkličené skupině na pomoc zvenčí. Pronikne-li mechanisovaná divise do větší hloubky nepřátelské obrany, bude nutno počítat i se zásahem nepřátelských vzdušných vysádků.

Jako jeden z mnohých příkladů z Veliké vlastenecké války možno uvést případ, kdy se týlové útvary genplk. tankových vojsk Katukova zúčastnily za 3 dny (od 3. do 6. března 1945) šesti bojových srážek se skupinami poražených a ustupujících německých fašistických vojsk, jejichž početní stavy se pohybovaly od 20 do 400 mužů.

Při organizování práce týlu mechanisované divise v útočném boji armádního sboru právě tak jako při její bojové činnosti nelze používat nějakého schématu; tu musí být v nejširším měřítku uplatněna a rozvinuta tvůrčí iniciativa jak velitelů, tak i týlových funkcionářů.

2. Sestava týlu mechanisované divise v útočném boji

V přípravném období útočného boje armádního sboru jsou všechny týlové prostředky mechanisované divise a jejich útvarů rozmisťovány spolu se svými bojovými úvary nebo v jejich blízkosti.

Při zasazení divise do boje se týlové prostředky útvarů a mechanisované divise dělí na dva sledy. Do prvního sledu jsou vřazeny dílenské a odsunové prostředky, zdravotnické prostředky, potřebné množství munice, PHM a p. Do druhého sledu týlu divise se vřazují ostatní týlové prostředky divise a útvarů, kterých není třeba v takové blízkosti bojujících sledů divise a které mohou být ponechány od nich ve větší vzdálenosti pod ochranou bojových sledů pěších vyšších jednotek.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je výhodné, aby se týlové součásti dělostřeleckého a minometného pluku mechanisované divise v útočném boji rozmisťovaly a přemisťovaly v jednom sledu, týlové součásti mechanisovaného a tankosamohybného pluku a mechanisované divise ve dvou sledech.

Sestava týlových útvarů (součástí) mechanisované divise při jejím zasazení do průlomu, a to buď k prolomení postavení divisních záloh nebo jejich vzetí z chodu, může být na př. tato:

- týlové sledy praporů (oddílů) postupují se svými prapory (oddíly) nebo se soustřeďují ve sledy, postupující na zadu útvarů (pluků);
- první a druhé týlové sledy útvarů (pluků) mechanisované divise postupují za hlavními silami svých útvarů (pluků); postupují-li po jedné ose 2 až 3 útvary, je možné sloučit jejich týlové sledy a zařadit je na zadu valných sil celého proudu. Může to být též v čele nebo i na zadu prvního sledu týlu mechanisované divise. Toto opatření značně usnadňuje jejich centralizované řízení náčelníkem týlu divise;
- první sled týlu mechanisované divise postupuje na zadu hlavních sil divise;
- druhý sled týlu divise a s ním též potřebná vozidla a týlové součásti útvarů (pluků), někdy na př. polní kuchyně, jestliže se nepočítá s delší dobou bojové činnosti divise, do průlomu ve vyčkávacím postavení, v prostoru divisních skladů, odkud se přemisťují posuny 30 až 50 km pod ochranou čelních sledů vojsk pěších vyšších jednotek podle pokynů náčelníka týlu mechanisované divise.

Při plánování zasazení mechanisované divise jako druhého sledu armádního sboru je třeba vždy počítat — jak vřede uvedeno — s možností, že divise bude podle vývoje situace použito, aby zesílila úder pěších divisí prvního sledu k rychlému dokončení průlomu postavení divisních záloh hlavního pásma obrany nepřítele nebo aby vešla bez průtahů do průlomu provedeného prvním sledem armádního sboru a udeřila v nejkratší době na pásmo sborových záloh nepřítele. Vzhledem k tomu a také proto, že v boji mechanisované

divise o dokončení průlomu hlavního pásma obrany využívá týlových zařízení pěších divisí prvního sledu armádního sboru, bude zpravidla výhodné volit sestavu týlu podle naznačeného způsobu.

V každém konkrétním případě však třeba volit složení a učení týlu do bojové sestavy mechanisované divise tak, aby odpovídalo stanovenému úkolu, všeobecné taktické situaci (možnost napadení skupinami nepřítele, které zůstaly v prostoru průlomu, protiútoky nepřátelských záloh, rychlost postupu pěších divisí, možnost zasazení ARS na téže směru jako mechanisovaná divise a využívání společných přísunových a odsunových cest a p.) a ostatním podmínkám (roční a denní doba, povětrnostní podmínky a p.). Kromě toho složení, sestava a umístění týlu musí zabezpečovat rychlé doplňování zásob, rychlou pomoc porouchaným bojovým i dopravním vozidlům, zdravotnickou pomoc raněným a nemocným, snadné velení a výhodné spojení.

V období činnosti mechanisované divise v hloubce nepřátelské obrany a při nebezpečí napadení nepřítelem se všechny týly soustřeďují do skupin podle útvarů a podle situace i v rámci celé divise a rozmisťují se, aniž omezují svou činnost, v prostorech nepřístupných tankům a blíže k vlastním bojujícím sledům.

Rozvíjí-li se mechanisovaná divise do útočné sestavy (na př. pro boj o pásmo sborových záloh nepřítele), je třeba se při tvoření sledů týlu řídit těmito základními ustanoveními:

- ve východišti útoku se týlové sledy přibližují co možná nejbližší k čáře dotyku;
- sledy týlu a týlové orgány musí být neustále připraveny k postupu za útočícími vojsky. Ve východišti útoku se člení týl mechanisované divise a jejich útvarů zpravidla takto:
- týly praporů se rozmisťují ve vzdálenosti 0,5 až 3 km od čelních jednotek (mimo dosah účinné puškové a kulometné palby);
- první sledy týlu pluků se rozmisťují ve vzdálenosti 3 až 5 km od čáry dotyku (mimo dosah účinné palby minometů);
- první sled týlu divise se rozvíjí ve vzdálenosti 5 až 10 km od čáry dotyku (mimo dosah účinné palby dělostřelectva);
- druhý sled divise se rozvíjí ve vzdálenosti 10 až 15 km od čáry dotyku. V daném případě na př. bude zpravidla ještě ve vyčkávacím postavení zaujatém před zahájením útoku armádního sboru.

Možné rozmístění týlu MD ve východišti armádního sboru k útoku a v okamžiku, kdy mechanisovaná divise je použito k dokončení průlomu postavení divisních záloh nepřítele, je naznačen v připojeném schématu 2.

Přejde-li mechanisovaná divise po zlomení nepřátelského odporu do pronásledování, musí za hlavními silami následovat první sled týlu s nejnútnejšími zásobami munice, PHM a ostatního materiálu v množství podle předvídané spotřeby. Podle situace — a to může být dost často — bude nutné přidělit prvnímu sledu týlu k jeho přímé ochraně a obraně bojovou součást. Druhý sled týlu divise zůstává na místě pod ochranou pěších divisí a přemísťuje se kupředu podle pokynů náčelníka týlu mechanisované divise.

3. Plánování materiálního zabezpečení

Jedním z hlavních úkolů týlových funkcionářů při plánování materiálního zabezpečení mechanisované divise v útočném boji armádního sboru je stanovit především potřebu a způsoby přísunu hlavních druhů materiálu, t. j. munice, PHM a proviantního materiálu.

Při plánování zásobování materiálem je třeba vždy hodnotit,

- jak je mechanisovaná divise zabezpečena na celou dobu trvání útoku zásobami, které jsou jí k dispozici;
- jak je třeba tyto zásoby rozložit;
- zda stačí dopravní prostředky divise a jejich útvarů k provedení přísunu a plynulého doplňování spotřebovaného materiálu;

- jaké druhy zásob a v jakém množství je třeba vřadit do prvního sledu týlu divise;
- jakou zálohu materiálu a dopravních prostředků je třeba vytvořit;
- jakou určit normu denní spotřeby jednotlivých druhů materiálu při omezeném výdeji munice a PHM za předpokladu ztíženého nebo dočasně znemožněného přísunu.

Spotřeba munice

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že spotřeba munice v útočném boji mechanisované divise je velmi nerovnoměrná, a to nejen v jednotlivých dnech boje, ale i u jednotlivých útvarů divise. Rovněž tak, pokud jde o jednotlivé její druhy. Největší spotřebu lze předpokládat prvního dne, kdy může dojít k boji o dokončení průlomu postavení divisních záloh hlavního obranného pásma nepřítele. V tomto případě bude zpravidla největší spotřeba dělostřelecké a tankové munice, která může dosáhnout průměru 0,5—1 pp. Obdobně tomu může být v boji o prolomení druhého obranného pásma. V dalších dnech možno počítat s menší spotřebou munice.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války možno vzít jako střední normu předpokládané spotřeby:

- na první den boje při zasazení do průlomu:
do 0,5 pp pro ruční zbraně, do 1 pp tankové, dělostřelecké a minometné a do 0,75—1 pp raketometné munice;
- na jeden den usilovného boje v hloubce nepřátelské obrany 0,4—0,5 pp munice všech druhů;
- na jeden den méně usilovného boje v hloubce nepřátelské obrany do 0,25 pp munice všech druhů.

V každém konkrétním případě plánování spotřeby munice musí odpovídat rázu připravovaného boje, jeho hloubce a době trvání, konečným cílům boje, rázu možných úkolů zbraní a na místě ne posledním i stupni výcviku osádek bojových vozidel, hlavně střelců. Vždy však třeba pamatovat, že při plánování nutno vycházet z největší možné spotřeby a nikoli ze střední normy spotřeby.

K srovnání jako příklad uvedu spotřebu munice za boje 1. a 5. tankové sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce:

Druh munice	1. tanková armáda v bogoduchovské operaci v době od 1. do 14. 8. 1943		5. tanková armáda v operaci severozápadně od Voroněže v době od 6. do 12. 7. 1942
	průměrně denně v pp	největší denní spotřeba v pp	průměrně denně v pp
pěchotní munice	0,01	není údajů	0,39
miny 82 mm	0,06	0,28	0,30
miny 120 mm	0,07	0,20	0,35
dělostřelecká munice:			
45 mm	0,012	0,05	není záznamu
76 mm	0,015	0,17	0,50
122 mm	0,07	0,40	—
152 mm	0,09	0,40	—
protiletadlová munice	0,10	0,40	0,70

Nadměrně nízký průměr denní spotřeby 1. tankové armády lze vysvětlit především vysokými trvalými ztrátami bojových prostředků (zbraní) během boje a tím, že při neměnní se výši palebných průměrů zbraní, které zůstaly, střelily municí přidělenou původně

zbráním během boje vyřazeným, aniž se zvyšovala celková spotřeba munice stanovená před zahájením operace.

Jiný příklad nám uvádí přehled spotřeby munice za útočných bojů n-ské mechanisované brigády západního frontu za období od 7. do 13. 7. 1942.

Druh munice	Spotřeba střeliva v pp			Poznámka
	Za celé období útoku (7 dní)	Největší za den	Střední za den (zaokrouhlená)	
Do pušek a kulometů	0,7	0,44	0,1	Spotřeba min byla přísně omezena
Do samopalů	2,2	0,6	0,3	
Do protitankových pušek	0,5	0,2	0,7	
Do protiletadlových kulometů	1,2	0,5	0,17	
Ruční granáty	0,7	0,2	0,1	
Do protitankových děl	0,4	1,0	0,34	
Do protiletadlových děl a kulometů	2,1	1,0	0,3	
Do malořážních tankových děl	0,8	0,5	0,11	
Do 76 mm tankových děl	1,4	0,75	0,2	
Do minometů 82 a 120 mm	1,5	1,0	0,21	

Spotřeba PHM

Při plánování spotřeby PHM je třeba vycházet z pravděpodobného pracovního zatížení motorových vozidel v celém období útočného boje i v jednotlivých jeho dnech.

Podle zkušeností Sovětské armády lze za střední normu pracovního zatížení bojových vozidel a traktorů vzít za den bojové činnosti 6 až 8 motohodin, t. j. spotřeba 0,6 až 0,8 dávky, u řadových vozidel denní výkon v kilometrech asi 25 až 30 km při spotřebě 0,1 dávky; u dopravních vozidel denní výkon 100 až 150 km při spotřebě 0,3 až 0,5 dávky PHM. Při tom je ovšem třeba vzít v úvahu příslušný opravný činitel, který na špatných, rozblácených cestách, v horském terénu, za bezcestí nebo při velmi nepříznivých povětrnostních podmínkách může dosáhnout hodnoty 1,25 až 2,0.

Při plánování potřeby a stanovení norem spotřeby PHM pro mechanisovanou divisi použitou v útočném boji armádního sboru možno počítat na první 4 dny boje spotřebu PHM asi jako v tab. na str. 71.

K tomu ovšem nutno připočítat spotřebu PHM pro přesun z vyčkávacího postavení divise na čáru rozvinutí a na čáru zasazení, která může dosáhnout 2–3 motohodin pro tanky a samohybná děla, t. j. 0,2 až 0,3 dávky a 0,1 dávky pro ostatní bojová vozidla.

Jako historický příklad uvádím:

Na podzim roku 1943 v útočných operacích řady sovětských armád, trvajících 15 až 20 dní, činila průměrná denní spotřeba nafty kolem 0,25 dávky, spotřeba benzinu pro bojová vozidla kolem 0,35 dávky a automobilního benzinu 0,5 až 0,6 dávky. Větší spotřeba benzinu pro bojová vozidla než spotřeba nafty se vysvětluje tím, že kroně tanků T-70 jím byly poháněny obrněné transportéry a auta cizích značek (ukořistěná vozidla). Spotřeba automobilního benzinu bývá vždy větší než jiných druhů pohonných hmot, protože jsou jím poháněna dopravní vozidla, která provádějí přísnusy a mají proto největší denní výkon.

Skupina vozidel	Pracovní zatížení pro bojová vozidla a traktory v motohodinách (pro kolová vozidla v km)					Potřeba PHM (v dáv- kách) s opravným činitelem spotřeby 1,5	
	prvního dne při zasazení do útoč- ného boje	druhého a třetího dne	čtvrtého dne	celkem za 4 dny	průměr za den	na 1 den	na 4 dny
		při činnosti v hloub- ce nepřátelské obra- ny					
Bojová vozidla a traktory	10	8×2=16	6—8	32—34	8	0,75—1,2	3—4,8
Řadová vozidla	25—30	30×2=60	15—30	100—120	25—30	0,1—0,15	0,4—0,6
Všechna vozidla (průměrně)						0,3—0,5	1,5—2

Byly uvedeny normy průměrné denní spotřeby PHM za několikadenní období. V jednotlivých dnech však, zvláště na začátku útoku, kdy je počet vozidel schopných provozu větší, než tomu bývá na konci operace, může být denní spotřeba PHM ovšem značně vyšší než uvedené číslice. V přípravném období bude spotřeba větší, hlavně u kolových vozidel.

Jak se může spotřeba PHM u mechanisovaných a tankových vojsk během boje za různých podmínek měnit, o tom svědčí tyto další příklady z Veliké vlastenecké války, i když opět jde o boje tankových armád.

Název jednotky a operace	Spotřeba v dávkách					
	nafty		KB-70		automobilního benzinu	
	za celé období	průměrně denně	za celé období	průměrně denně	za celé období	průměrně denně
1. tanková armáda v období bogoduchovské operace od 1. 8. do 14. 8. 1943	2,38	0,17	5,20	0,37	6,60	0,47
2. tanková armáda v orelské operaci od 16. 7. do 1. 8. 1943	3,50	0,20	5,40	0,32	5,60	0,33
5. tanková armáda v ope- raci sz. od Voroněže od 1. do 17. 7. 1942	1,40	0,20	2,80	0,40	2,50	0,35

Větší spotřeba KB-70 5. tankovou armádou je odůvodňována nedostatečným přísunem automobilního benzinu. Vzhledem k tomu muselo být používáno KB-70 s přídavkem petroleje. Je možné, že ze stejného důvodu byla poměrně vyšší spotřeba KB-70 i u ostatních tankových armád.

Rozmach operace 1. tankové armády a její tempo byly značně vyšší než u 2. tankové armády, z čehož vyplývá i vyšší průměrná spotřeba automobilního benzinu.

Všimněme si však také, jak se měnila váha dávky pohonných hmot 1. tankové armády:

Ke dni	Celkem tun	Podle druhů PHM (v tunách)		
		nafty	KB-70	automobilního benzinu
1. 8. 1943	433	195	48	190
14. 8. 1943	288, t. j. méně o 35%	50, t. j. méně o 76%	38, t. j. méně o 20%	200 ¹⁾

Poznámka.

1. Zvýšení dávky nastalo při příchodu nových posilových útvarů k tankové armádě. Průměrné snížení dávky pohonných hmot dosahuje 30 až 35%, t. j. jedné třetiny, při čemž toto snížení je nejvyšší u nafty, t. j. pohonných hmot bojových vozidel, a to následkem jejich trvalých ztrát.

Potřeba olejíků na základě válečných zkušeností činila průměrně:

u bojových vozidel	15%	váhy základních pohonných hmot, t. j. paliva.
u ostatních vozidel	5%	

Spotřeba proviantního materiálu

Spotřebu proviantního materiálu lze při plánování vyjádřit spotřebou 1 denní dávky na den a muže. Prakticky to bude vyžadovat, aby mechanisovaná divise měla v den zasazení do útočného boje 1 až 3 denní dávky nad pohyblivé zásoby, z nichž nejméně 1 až 3 (konservy, suché produkty) budou uloženy v bojových vozidlech, kde se jimi tak zvýší počet dávek nedotknutelnou dávkou na 2 až 4. Toto opatření nabývá zvlášť velkého významu u bojových vozidel útvarů a součástí určených k pronásledování.

Jakmile je určeno nadřízeným velitelem množství jednotlivých druhů zásob, které jsou mechanisované divisi na jednotlivé dny nebo na celou dobu plnění úkolu stanoveny, a způsob jejich přísunu, je třeba rozhodnout, kde je uložit, aby byla na nejmenší možnou míru zkrácena délka přísunu během boje. Podle zkušeností je výhodné uložit přidělené zásoby (které jsou nad pohyblivé zásoby a které není nařízeno vzít do bojových vozidel a na dopravní prostředky) na zemi, v divisních skladech, zřízených zpravidla v prostoru vykávacího postavení mechanisované divise, ve vzdálenosti 10 až 15 km od čáry dotyku.

Průměrné množství zásob složených na zemi v divisních skladech v okamžiku zasazení divise do útočného boje má zabezpečit divisi na 1 až 3 dny boje, nejméně však na dobu předvídanou k prolomení taktické hloubky obrany nepřítele. Netvoříme nadměrné zásoby na zemi, aby část jich nezůstala zbytečně nespotřebována, a to proto, že divise může postoupit značně kupředu nebo může být přesunuta na jiný směr.

Lze to odůvodnit tím, že se při průměrném denním postupu o 25 až 35 km divise vzdálí během 2 až 3 dnů o 75 až 100 km, což je krajní vzdálenost k provedení jednoho koloběhu za 24 hodin.

Ke zmenšení množství zásob složených na zemi v divisních skladech anebo k jejich rychlému vyvezení mohou být učiněna tato opatření:

- zvýšení zásob na dopravních prostředcích (útvarů i divisního automobilního praporu),
- uložení částí zásob na ostatních vozidlech, není-li tím snížena jejich použitelnost k plnění vlastních úkolů.

K udržení úplných pohyblivých zásob hlavních druhů materiálu do zahájení boje, a tak k menší závislosti na přísunu v prvním údobí boje nebo později ve větší hloubce nepřátelské obrany, je výhodné provést tato opatření:

- naplnit PHM všechny volné sudy, baňky, cisterny a p., a umístit je na nákladních autech;
- na bojových vozidlech upevnit zvenčí nádoby s PHM, z nichž se po dosažení prostorů východiště útoku doplní nádrže bojových vozidel; tam tyto záložní nádoby musí být z tanků odstraněny;
- zvýšit úměrně zásobu munice v tancích a u děl; k nakládání většího počtu munice do tanků se však přikračovalo podle zkušeností sovětských tankistů jen výjimečně, neboť to zpravidla ztěžovalo práci obsluhy tanků uvnitř a mnohdy mělo za následek i větší jejich bojové ztráty. Na př. v tanku T-34 se vezlo nejvýše 1,25 pp munice.

Tanky a samohybná děla součástí (útvary) určených během boje k pronásledování musí mít v okamžiku zahájení pronásledování úplné pohyblivé zásoby, nejméně však zásobu PHM na 5 motohodin a 0,5 pp munice.

Dovolí-li to situace, přidělují se k pronásledování útvary a součásti, které spotřebovaly nejméně munice a PHM. Pro jejich materiálně technické zabezpečení lze odebrat zásoby a prostředky od součástí, které budou v druhém sledu v záloze. Je-li spotřeba munice a PHM velká a je-li potřeba organisovat jejich doplnění, jsou útvary určené k pronásledování zásobovány vším potřebným přednostně. V tom případě má hlavní význam rychlost při doplňování zásob, protože by se nepříteli mohlo podařit ustoupit na novou obrannou čáru a organisovat tam odpor, což nelze připustit.

K rychlému doplnění zásob útvarům určeným k pronásledování mohou být provedena tato opatření:

- doplnění munice a PHM převzetím zásob od útvarů, které se nezúčastní pronásledování nebo které se posunují v druhém sledu;
- doplnění PHM z barelů a baněk vezených na vozidlech;
- výměna prázdných kulometných zásobníků za zásobníky již předem naplněné.

Předvídáje možnost přechodu k pronásledování musí náčelník týlu divise v součinnosti s náčelníkem dělostřeleckého zásobování a zástupcem velitele pro technické věci včas předstoupit dopravní vozidla se zásobami munice a PHM.

4. Organisace přísunu

Náčelník mechanisované divise organisuje v útočném boji přísun materiálních prostředků a potřeb využitím předepsaných dopravních prostředků divisního automobilního praporu a dopravních prostředků podřízených útvarů (součástí).

Pohyblivé zásoby a materiál přidělený nad tyto zásoby se rozmisťuje v příslušných plukovních a divisních skladech uložením na zemi. Divisní sklady se nemají vzdálit od čáry čelních bojových sledů na větší vzdálenost než 30 až 50 km. Jejich vzdálenost od zásobovací stanice (předsunutých oddělení armádních skladů) nemá přesahovat 50 až 75 km.

Posilové prostředky mechanisované divise si odebírají při vzdálenosti do 75 až 100 km od zásobovací stanice (předsunutých oddělení armádních skladů) přidělené zásoby vlastními prostředky.

Při větších vzdálenostech, než jak je tu uvedeno, bývají dopravní prostředky mechanisované divise zesilovány podle množství přísunovaných zásob buď na rozkaz velitele armádního sboru dopravními prostředky pěších divisí, není-li tam těchto prostředků plně využito, anebo dopravními prostředky armády.

Během boje činí zpravidla větší obtíže při přísunu a doplňování zásob doplňování munice u tankosamohybného pluku než u mechanisovaných a dělostřeleckých pluků, kde se tento úkon může provést bez zastavení palby. Tanky k tomu účelu musí dočasně přerušit boj. Jeden palebný průměr munice v tanku podle zkušeností z Veliké vlastenecké války

stačí zpravidla na jeden den boje. Byly však časté případy střetnutí se silným nepřítelem, kdy spotřeba dosáhla, a to hlavně u malých součástí, výše i dvou palebných průměrů za den.

Proto je nutno předem dobře rozmyslet a organisovat zásobování tankovou municí během boje. Je-li nutno doplnit municí v tancích během boje na postupných předvídaných shromaždištích (záměnných shromaždištích), předsunou se tam včas vozidla s municí. Jindy zůstávají tanky na bojišti za nejbližšími úkryty a vozidla s municí se vysílají až k nim.

Pro takové případy je třeba vozidla s municí včas včlenit do sestavy prvního sledu týlu (k dílensko-vyprošťovací skupině) a předsunout je pak k tankům na pokyn z technické pozorovatelný pluku podle rozhodnutí velitele.

K rychlému zásobování tanků municí je třeba, aby na dopravních prostředcích byla munice všech druhů, potřebných pro tank, t. j. munice dělostřelecká, kulometná, do samopalů, pistolí, signální a ruční granáty.

Přísun teplé stravy se provádí se setměním. Kuchyně se z prostoru hospodářských výdejen rozmístěných zpravidla v prostoru prvního sledu týlu pluků tak, aby dýmem neprozradily své i jejich umístění, přisunují do prostoru rotních muničních výdejen. Není-li možné provést zásobování teplou stravou péčí hospodářských výdejen, připravují si příslušníci součástí teplou stravu samostatně z předem vydaných suchých produktů.

K zabezpečení plynulého přísunu je třeba vyhradit mechanisované divise jednu samostatnou výkonnou přisunovou a odsunovou osu. Má-li armádní sbor ve svém útočném pásmu jen jednu takovou silnici, určuje náčelník týlu sboru pořadí pro její využití dopravními prostředky vyšších jednotek a útvarů sboru centralisovaně, a to zpravidla se zvláštním zřetelem ve prospěch mechanisované divise.

Bojuje-li mechanisovaná divise v terénu bez cest a kde je možné použít jen terénních vozidel, organisují se k provádění přísunu skupiny vozidel tohoto typu nebo traktorů, a to buď z vlastního počtu nebo péčí nadřízeného. V takových případech nutno počítat se značně menším denním výkonem vozidel a na druhé straně se značně vyšší spotřebou PHM (1,5krát až 2krát).

Důležitou otázkou při organisování přísunu je regulování pohybu dopravních vozidel posilových prostředků, které jak bylo naznačeno, zpravidla posílají svá prázdná vozidla přímo na zásobovací stanici (předsunutá oddělení armádních skladů). Je účelné usměrňovat dopravní prostředky těchto útvarů přes prostor divisních skladů, a tak je zapojovat do proudů (sledů) prázdných vozidel odesílaných divisi rovněž na zásobovací stanici (předsunutá oddělení armádních skladů).

Pronikne-li mechanisovaná divise do větší hloubky nepřátelské obrany a prodlouží-li se přisunové cesty, je třeba automobilní přisunové (a odsunové) proudy (sledy) aut dobře chránit. Bojové zabezpečení přísunu obsahuje bojové zajištění přisunových a odsunových cest a ochranu transportů.

Je třeba si uvědomit, že přisunové a odsunové cesty do hloubky proniklých mechanisovaných a tankových vojsk, jsou vystaveny nejen útokům pozemních rychlých jednotek nepřítel, nýbrž i útokům nepřátelských součástí ustupujících před frontou pěších jednotek nebo bránících se dosud v ohniscích odporu, které bojové součásti mechanisované divise obešly, a konečně také i možným útokům skupin vzdušných výsadků. Jako příklad z Veliké vlastenecké války uvádím shození německého vzdušného výsadku 23. 2. 1942 v Maksari z 15 letounů, který přerušil na značnou dobu přisunovou a odsunovou cestu 26. tankového sboru.

Na úsecích, blízkých prostoru umístění a bojové činnosti divise, zabezpečuje si divise přisunové cesty vlastními prostředky.

V některých případech může být zabezpečení komunikací organisováno armádním sborem anebo armádou (postupují-li za mechanisovanou divisi další rychlé jednotky, jako na příklad ARS). Válečné zkušenosti Sovětské armády nám ukazují čtyři základní možné způsoby:

a) Vysunutí rychlých oddílů z různých druhů vojsk na ohrožené křídlo.

V armádním operačním měřítku bylo tohoto způsobu použito při operaci 5. tankové armády, kdy 8. mechanisovaný sbor s východem na řeku Čir dostal za úkol zajistit komunikace proti západu a jihozápadu.

b) Na přísunových cestách se ponechávají menší posádky tam, kde by nepřítel mohl přerušit komunikace. Tyto posádky mohou na př. být zesíleny soustředěnými tam porouchanými bojovými vozidly s nepoškozenými zbraněmi.

c) Na ohrožených úsecích hlídají rychlé oddíly tanků s motorisovanou pěchotou nebo výsadky samopalníků. Tohoto způsobu bylo na př. úspěšně použito 17. tankovým sborem v prostoru osady Vološino v donské oblasti.

d) Na ohroženém křídle (směru) se zřizuje pevná ochrana, nedovolující nepříteli udeřit na přísunové cesty a týly.

V době po zasazení mechanisované divise a při jejím postupu do hloubky nepřátelské obrany budou do jisté míry plnit ochranu přísunových a odsunových cest proti ohrožení nepřítelem předsunuté oddíly pěších divisi, které svým postupem zabezpečují boky mechanisované divise.

Podaří-li se nepříteli přes všechna opatření dočasně přísunové cesty přerušit, stává se úplně přirozeným způsobem dopravy zásob vzdušná doprava. Vyžaduje však značného množství letounů, a to jak pro dopravu zásob, tak i pro bojové zajištění dopravních letounů (ochrana stíhacími letouny, boj s nepřátelským letectvem, ve vzduchu na jeho letištích, hlídkování nad místem přistávání nebo shazování zásob).

Hromadný přísun zásob vzduchem se provádí zpravidla jen tehdy, když se mechanisovaná divise značně vzdálila od pěších vyšších jednotek armádního sboru, když není možné včas obnovit pozemní přísun a když pohyblivé zásoby byly ve značné míře již spotřebovány.

Přísun vzduchem se organizuje a provádí prostředky velitelství frontu (armády, má-li přidělené dopravní letectvo).

Podle rozsahu plánovaného denního přísunu a skutečné spotřeby se pro mechanisovanou divisi — podle zkušeností Sovětské armády — průměrně počítalo s přísunem: 0,5 pp munice, 0,5 dávky PHM, 1 denní dávka proviantu v celkové váze denní potřeby zásob asi 400 t. Vezmeme-li na př. střední únosnost dopravního letounu 2 t, je k dopravení uvedených nákladů zapotřebí 135 letů těžkých bombardérů nebo 200 letů dopravních letounů.

K bojovému zabezpečení dopravních letounů je potřebí přibližně stejného počtu letů bojového letectva.

5. Technické zabezpečení

Úkolem technického zabezpečení mechanisované divise v přípravném období útočné operace je

- provést technické ošetření, t. j. technické prohlídky, zásobování municí, pohonnými hmotami a mazadly a vodou (v součinnosti s náčelníkem týlu a náčelníkem dělostřeleckého zásobování);
- s urychlením opravit poškozená vozidla, a to nejdříve vozidla bojová, a z nich ta, která vyžadují nejmenší opravy;
- organisovat a provést technický odsun poškozených vozidel, které nelze vlastními prostředky opravit, do shromaždiště porouchaných vozidel nadřazeného;
- doplnit na normu záložní díly, součástky, materiál a nářadí na opravy vozidel během boje;
- přezkoušet a zabezpečit spolehlivost výkonu odsunových prostředků (traktorů, vyprošťovacích tanků) a doplnit potřebné pomůcky pro vyprošťování (lana, řetězy a p.);

- sestavit plán technického zabezpečení, který je součástí plánu materiálně technického zabezpečení a který zpravidla řeší tyto hlavní otázky:
 - a) pro přesun:
 - poučení osádek před přesunem;
 - přípravu bojových vozidel k přesunu;
 - stanovení průzkumu a vyhodnocení osy přesunu;
 - organizaci služby technického zabezpečení proudů (sledů);
 - organizaci shromaždiště porouchaných vozidel;
 - ošetřování bojových vozidel při zastávkách;
 - ošetřování bojových vozidel v prostoru soustředění (vyčkávacím);
 - b) pro vlastní boj:
 - technickou přípravu bojových a dopravních vozidel ve vyčkávacím postavení;
 - soustředění potřebného materiálu;
 - organizace a vybavení technických pozorovatelů a spojení s nimi;
 - organizaci zásobování bojových vozidel PHM a municí (v součinnosti s náčelníkem dělostřeleckého zásobování s náčelníkem týlu) během boje;
 - rozsah a způsob technické pomoci bojovým vozidlům během boje;
 - organizaci vyprošťování a odsun porouchaných tanků z bojiště, jejich opravu a zásobování tankovým materiálem;
 - rozmístění důstojníků tankové technické služby v boji;
 - rozsah a způsob ošetřování bojových vozidel v prostoru shromaždiště;
 - rozbor s osádkami o využití zkušeností z předcházejících bojů pro boj nastávající.

Díky včasnému a přesnému splnění těchto základních opatření, nezbytných k dosažení a udržení neustálé bojové pohotovosti a prováděných v nejtesnější součinnosti s náčelníkem týlu, služba technického zabezpečení sovětských mechanisovaných a tankových vojsk ve Veliké vlastenecké válce úspěšně splnila svůj úkol a rychle vracela poškozená vozidla po jejich opravě a doplnění potřebnými zásabami útvarům.

Při útočné činnosti mechanisované divise vyznačují se odsuny a opravy porouchaných bojových vozidel řadou zvláštností.

Všechna vozidla vyžadující běžné opravy jsou v době zasazení mechanisované divise do útočného boje a při jejím postupu prostorem taktické hloubky nepřátelské obrany opravována okamžitě jejich osádkami a pojižděnými dílenskými součástmi (praporů, oddílů) nebo dílenskými skupinami útvarů k nim vyslanými. Není-li možno je těmito prostředky opravit na místě poruchy nebo v plukovních shromaždištích porouchaných vozidel, připraví je k odsunu do shromaždiště porouchaných vozidel divise.

Zástupci velitele pro technické věci (velitele divise, pluku, praporu), aby získali hlášení o porouchaných tancích, organizují pozorování bojiště z pohyblivé technické pozorovatelnosti. Na technickou pozorovatelnost pluku se zpravidla určuje jeden důstojník technické tankové služby, 2 pozorovatelé z poddůstojníků a spojky. V prostoru technické pozorovatelnosti praporu jsou na začátku boje také zástupci velitelů rot pro technické věci. Během boje se technické pozorovatelnosti přemísťují za bojovými sledy tanků posuny tak, aby zabezpečily nepřetržitě pozorování bojiště. Je-li toho třeba (členitý terén, široké pásmo činnosti a špatné pozorovací podmínky), mohou být organizovány též technické pozorovatelnosti u rot.

Na základě hlášení o porouchaných vozidlech, přijatých z technických pozorovatelů praporů (rot), vydá zástupce velitele pluku pro technické věci pokyny náčelníku dílensko-vyprošťovací skupiny pro vyslání prostředků k poskytnutí pomoci porouchaným vozidlům.

Dílensko-vyprošťovací skupinu tvoří dílna typu A s traktory a zdravotnickým autem. Rozmísťuje se se zahájením útoku tanků co nejbližší technické pozorovatelnosti pluku.

Jsou-li přístupy k poškozeným tankům postřelovány nepřítelem a nelze-li proto k nim přijet s vyprošťovacími a dílenskými prostředky, vysílají se dílenská skupiny k těmto bojovým vozidlům pěšky. Je-li třeba, je jejich práce na bojišti kryta palbou pěchoty a dělostřelectva, podporujícími tanky.

Tanky, které nelze opravit na místě poruchy (poškození), odsunují se do nejbližšího skrytu, vhodného pro provedení opravy nebo do shromaždiště porouchaných vozidel pluku. Je-li poškozený tank pod dělostřeleckou a kulometnou palbou nepřítele, použije se k jeho odsunu z bojiště do nejbližšího skrytu pojízdného, avšak boje neschopného tanku. Použit bojeschopných tanků k odsunu porouchaných tanků během boje není dovoleno. Porouchaná vozidla se z nejbližších skrytů odsunují do shromaždiště porouchaných vozidel (SPV) traktory.

V útočném boji musí orgány tankové technické služby věnovat největší pozornost hlavně opravám bojových vozidel (tanků, samohybných děl, vozidel dopravního sledu). K jejich opravě musí být všechny prostředky pluků podle potřeby zesíleny pracovními silami tankových a automobilních dílen divise a také z počtu osádek vozidel, která se stala na delší dobu nepojízdnými.

SPV pluků se rozvíjí před začátkem útoku v prostoru prvního sledu týlu pluku mimo dosah kulometné a minometné palby, co možná nejbližší k čáře dotyku, aby tak byla na nejmenší míru zmenšena hloubka technického odsunu. Ve středně členitém terénu to nebývá ve větší vzdálenosti než 3 až 5 km od čáry fronty. Podle situace mohou být všechna anebo jen u některého pluku sloučena se SPV divise.

Střední opravy vozidel provádějí divisní tankové a divisní automobilní dílny, které k tomu účelu rozvíjejí divisní SPV.

První místo SPV mechanisované divise se zahájením útočného boje armádního sboru zpravidla rozvíjí v hloubce 5 až 6 km od čáry fronty v prostoru rozmístění prvního sledu týlu divise, t. j. zpravidla ještě pod ochranou pěších divisí armádního sboru.

Jakmile bojová sestava divise postoupí o 4 až 5 km vpřed, je zpravidla účelné pro zkrácení hloubky technického odsunu přemístit divisní SPV dopředu na vzdálenost 3 až 5 km od prvního místa rozvinutí. Rozvíjí se zpravidla v prostoru nahromadění největšího počtu porouchaných vozidel, která mají být opravena prostředky divise.

Do nového místa SPV se z počátku přemísťuje ta část prostředků z původního SPV (čís. 1), která skončila opravy. Po skončení všech zbývajících oprav se přemísťují do SPV čís. 2 všechny dílenské prostředky. Nahromadila-li se v jednotlivých SPV velká množství vozidel a dílenské prostředky divise by se jejich opravami příliš opoždily za bojujícími sledy, přebírá tato vozidla nadřízený orgán (armádní SPV).

Opravy mohou být též prováděny v prostorech shromaždiště, noclehu, denního odpočinku nebo velkých zastávek divise (útvárů). Rozsah oprav v každém jednotlivém případě určuje na návrh svého zástupce pro technické věci velitel divise.

Z vozidel, která nelze vzhledem taktické situaci anebo z technických příčin odsunout, odeberou se zbraně, důležitá technická zařízení, munice a PHM. Vozidla se pak ponechávají v úkrytu nebo se znehodnotí, aby jich nemohlo být použito k žádnému účelu nepřítelem ustupujícím před hlavními silami pěších vyšších jednotek.

Při rychlém postupu v hloubce nepřátelské obrany, kdy hlavní části sil mechanisované divise a jejich útvary postupují v prouděch (sledech) po cestách, je nutné okamžitě se zahájením postupu organisovat technické zabezpečení těchto proudů (sledů), aby mohla být poskytnuta účinná technická pomoc osádkám po celé délce osy přesunu. K tomu účelu jsou organisovány technické uzavírací hlídky útvárů a divise.

Technické uzavírací hlídky jsou složeny z dílenských, vyprošťovacích a zdravotnických prostředků a z potřebné zásoby PHM; pohybují se na zadu proudů (sledů) svých útvárů (divise).

Do technické uzavírací hlídky proudů každé osy postupu divise jsou zařazeny dílenské prostředky pro opravu bojových vozidel, pro opravu kolových vozidel traktory nebo vyprošťovací tanky, 1 až 2 zdravotnická vozidla s lékařem k poskytnutí lékařské pomoci a k provedení odsunu raněných a vozidla s PHM (1–2 auta). Technická uzavírací hlídka divise se pohybuje na zadu hlavních sil divise nebo v čele sestavy prvního sledu týlu divise. Velitelem je třeba vždy určit zkušeného důstojníka tankové technické služby.

Za jejich včasné organisování, vybavení potřebnými součástmi, personálem a zásobami je odpověden zástupce velitele pro technické věci a náčelník týlu.

Úkoly technické pomoci, poskytované technickými uzavíracími hlídkami, jsou

a) u praporů:

- poskytnout technickou pomoc osádkám a vydat potřebné součástky na opravu;
- opravit na místě bojová vozidla, jejichž oprava nevyžaduje doby delší než dvě hodiny;

b) u pluků:

- opravit bojová vozidla, jejichž oprava nevyžaduje doby delší než dvě až čtyři hodiny;
- odsunout bojová vozidla, která vyžadují opravu delší než čtyři hodiny, na SPV divise;
- odesílat bojová vozidla, která se během přesunu opozdila, k příslušným útvarům (součástem).

Nejzazší dobu pro opravu prostředky technických uzavíracích hlídek určuje velitel divise.

SPV mechanisované divise se zřizuje na vhodných křižovatkách cest ve vzdálenosti 20 až 30 km jedno od druhého.

Vozidla, která nelze opravit do doby odchodu jednotek z místa zastávky (shromaždiště atd.), možno ponechat k dokončení oprav na místě, ale jen pod spolehlivou ochranou bojových součástí. K zesílení ochrany a obrany lze s výhodou použít zbraní opravovaných vozidel.

6. Regulace dopravy

Průběh Veliké vlastenecké války jasně prokázal, že u tankových a mechanisovaných vojsk, která jsou vysoce manévrovým bojovým prostředkem, tvoří téměř 70 až 75% veškeré jejich bojové činnosti — pohyb (přesuny).

Zabezpečit jim na cestách plánovitý a plynulý pohyb, ať již jde o jejich proudy, sledy i jednotlivá bojová nebo dopravní vozidla, a udržet přísnou dopravní kázeň na osách přesunu i přísunu, to je úkolem regulačních součástí, které jsou organizačně ve svazku těchto jednotek anebo které jsou k tomu účelu podle potřeby jejich štáby vytvořeny.

Organisace regulace dopravy u nich závisí na podmínkách, za kterých se přesuny nebo doprava (přísuny, odsuny) provádějí.

Jestliže se na př. osy přesunu mechanisované divise (přísunové, odsunové osy) shodují s hlavní osou silničního úseku armády, provádějí regulaci dopravy jednotky, obsluhující danou osu (silniční provozní prapor, rota).

Je-li třeba, určí velitel mechanisované divise těmito orgánům na pomoc vlastní regulační orgány, a to v rozsahu potřebném ke správnému a rychlému provedení přesunu.

Jestliže se pochodová osa (přísunová a odsunová cesta) neshoduje s hlavní osou silničního úseku armády a přesun mechanisované divise je prováděn po ose, která není regulačními orgány armády obsluhována, organisuje regulaci dopravy velitel mechanisované divise vlastními prostředky.

Je-li mechanisované divise použito ve svazku armádního sboru a koná-li přesun po cestách v prostoru vojskového týlu (při zasazení do průlomu), je regulace jejího pohybu na cestách organisována velitelem divise využitím vlastních prostředků nebo regulačních prostředků divisi prvního sledu podle nařízení velitele armádního sboru.

Konkretní vyřízení všech otázek, které souvisí se zabezpečením plynulého pohybu na vyhrazených osách přesunu (přísunu a odsunu), provádí štáb mechanisované divise a organizačně plánovací oddělení týlu divise v nejtěsnější součinnosti se štábem (štábem týlu) armádního sboru a té vyšší jednotky, v jejímž prostoru je divise zasazena k plnění svého úkolu.

Je potom věcí operačního oddělení a jeho součinnosti s týlem mechanisované divise,

aby stanovil potřebný počet orgánů k zabezpečení plynulého pohybu všech útvarů a součástí mechanisované divise tak, jak toho situace vyžaduje, a přesně jim stanovil úkoly.

Hlavním úkolem regulačních orgánů divise je

- průzkum a vytyčení osy pochodu,
 - doprovod proudů (sledů),
 - organizace seřazování proudů (sledů),
 - přísné dodržování dopravní kázně na osách přesunu (přisunu, odsunu).
- Štáb mechanisované divise, vysílající vlastní regulační orgány nebo využívající regulačních orgánů jiných velitelství (armády, divisi prvního sledu a p.), je povinen vydat regulačním orgánům jasný rozkaz (pokyny), v němž je zpravidla třeba uvést
- vlastní situaci a v potřebném rozsahu úkol mechanisované divise,
 - osy přesunu,
 - náčelníky regulačních úseků,
 - lhůtu, kdy má být regulace připravena,
 - jaké útvary a součásti vlastní i posilové, kdy a v jakém pořadí se budou po dané ose pohybovat (nejlépe vydat jim výpisy z grafikonu přesunu),
 - místa malých a velkých zastávek,
 - kterým úsekům (místům) osy přesunu je třeba věnovat zvýšenou pozornost,
 - jak a kde bude organizována protiletecká obrana proudů (sledů),
 - jak naložit s porouchanými vozidly,
 - pořadí ukončení jejich činnosti nebo jejího omezení a připojení se regulačních orgánů k jednotce,
 - velitelské stanoviště a stanoviště druhého sledu štábu divise.

Při přesunu mechanisované divise bez ochrany vojsk zpředu (při zasazení mechanisované divise do průlomu jako druhého sledu armádního sboru) provádí se průzkum a vytyčování os přesunu pod ochranou taktického průzkumu nebo zvlášť určeného zajištění. Provádí to regulační uvolňovací oddíl (RUO) vytvořený z prostředků divise.

Regulace při boji mechanisované divise v hloubce nepřátelské obrany se provádí hlavně pohyblivými regulačními orgány, které zabezpečují vytyčení os přesunu (přisunu a odsunu) postupným přemísťováním se od čáry k čáře a organizováním opatření k vlastní ochraně.

Pro nemožnost provést předem průzkum cest seznamují se regulační orgány s osami přesunu jejich studiemi na mapě, studiemi výsledků leteckého průzkumu, údajů válečných zajatců nebo zpráv od sympatisujícího místního obyvatelstva.

Jakmile projdou součástí týlového zabezpečení proudů, regulační hlídky se ihned stahují, při čemž nutno bezpodmínečně odstranit všechny stopy vytyčení os přesunu (ukazatele, nápisy, značky). Podle situace je výhodné, jak to potvrzují zkušenosti z Veliké vlastenecké války, organizovat ihned klamné vytyčení os přesunu.

K zabezpečení rychlého vytyčení směru nové osy přesunu, na níž je možné přejít jen na rozkaz štábu nadřízené vyšší jednotky (armádního sboru, armády), je třeba mít vždy připravenou určitou zálohu regulačních orgánů na autech a motocyklech. Těch je možné použít jako pohyblivých regulačních hlídek ke stálému dozoru během pohybu proudů (sledů) a ke spojení náčelníka úseku s regulačními stanicemi a hlídkami.

K plynulému seřazení proudů (sledů) mechanisované divise na osy přesunu stavějí se podle rozkazu štábu divise regulační hlídky zpravidla

- ve východištích proudů (sledů),
- na křižovatkách cest,
- v místech, kde se k útvarům připojují součásti přidáné k nim po dobu přesunu nebo k provedení bojového úkolu,
- u výjezdu na úsek osy přesunu, na kterém se provádí seřazení proudů.

Podle stejných zásad, jak je výše uvedeno pro regulaci pohybu na osách přesunu, je organizována regulace na přisunových a odsunových cestách mechanisované divise náčelníkem týlu mechanisované divise pro potřeby týlu.

- Regulační hlídky pro potřebu týlu se stavějí podle skutečné potřeby a celkové situace
- u vyčkávacích míst před vjezdem do prostoru divisních skladů,
 - u nákladacích ramp divisních skladů,
 - před vjezdem vozidel do prostoru vykládacích stanic,
 - na úzkých místech přísnových a odsunových cest a na důležitých jejich křižovatkách,
 - u vjezdu do osad a výjezdu z nich,
 - na místech vykládání (překládání) materiálu,
 - u shromaždišť lehce raněných,
 - u shromaždišť porouchaných vozidel.

Aby však regulační orgány divise mohly svůj nadmíru důležitý úkol splnit, je třeba je podporovat v plnění jejich povinností všestrannou a stálou pomocí velitelů všech stupňů a jejich neustálou pohotovostí zničit nepřítele, který by mohl ohrozit jejich činnost.

7. Řízení týlu

Význam dobře promyšlené organisace týlu ke splnění úkolu mechanisované divise, použité v útočném boji armádního sboru, je nesporný, neboť zabezpečuje dobu trvání, hloubku a rychlost jejich bojových akcí.

Základ k organisaci materiálně technického zabezpečení a k řízení týlu mechanisované divise je položen již v přípravném období útočné operace.

Během boje záleží řízení týlu hlavně v manévrování zásobami a prostředky, t. j. v způsobení organisace a práce týlu měnící se situací.

Řízení týlu mechanisované divise záleží

- v přijetí rozhodnutí pro materiálně technické zabezpečení velitelem mechanisované divise;
- ve vypracování a vydání rozkazů a pokynů pro jeho plnění příslušnými orgány;
- v organisaci součinnosti mezi službami mechanisované divise a také s řídícími týlovými orgány vševojskových pěších vyšších jednotek armádního sboru, působících v pásmu, kde mechanisované divise bude použito v útočném boji;
- v organisaci součinnosti týlu se štábem divise, s veliteli (náčelníky) druhů vojsk a v zabezpečení nepřetržitého vzájemného informování a spojení mezi štábem, týlem a orgány technického zabezpečení;
- v kontrole práce týlu;
- v manévru zásobami a ostatními prostředky týlu během boje.

Velitel mechanisované divise ve svém rozhodnutí stanoví úkoly pro materiálně technické zabezpečení útočného boje na podkladě osobního zhodnocení situace a na podkladě informačních zpráv a návrhů, které mu předkládají náčelník týlu a zástupce pro technické věci.

Velitel divise při hodnocení nepřítele (pozemního i vzdušného) zjišťuje, v kterých úsecích, z kterých směrů a s jakými silami může nepřítel ohrožovat komunikace divise, možnosti palby nepřátelského dělostřelectva na sledy týlu divise při jejich průchodu posledním postavením nepřátelské obrany, možné ztráty osob i materiálu a předpokládané prostory těchto ztrát.

Při hodnocení úkolu a vlastních vojsk musí velitel divise určit předpokládanou spotřebu hlavních druhů materiálu (munice, pohonných hmot a mazadel), použití motorových vozidel v různých údobích boje, ujasnit si celkový stupeň zabezpečení svých vojsk, stav materiálu a dopravních prostředků, a zjistit, čeho se nedostává ke splnění příštího úkolu a jak přivést zabezpečení divise do stavu umožňujícího úspěšné splnění bojového úkolu.

Musí také určit, kde a kdy během bojové činnosti bude potřebí doplnit pohonné hmoty a munici bojových vozidel a jaké minimální zásoby musí mít divise na počátku každého údobí bojové činnosti.

Při hodnocení terénu nutno uvážit počet cest v pásmu předvídané činnosti, jejich směr,

jakost a stav, zjistit příčné směry, z nichž nepřítel může ohrožovat vlastní vojska, stanovit křížovatky důležitých cest s hlediska nutnosti jejich bojového zabezpečení a kterých může být použito jako východiště pro manévry sledů týlu a určit prostory pro umístění sledů týlu.

Při hodnocení vlivu roční a denní doby i stavu počasí je nutno si uvědomit jejich vliv na denní výkonnost dopravních prostředků, na spotřebu PHM a co je nutno zařídit k zabezpečení plynulého přísunu.

Konečně při rozpočtu času a vzdálenosti musí uvážit délku přísunových a odsunových cest v každém údobí bojové činnosti a jejich vliv na rozsah a způsob přísunu a rovněž určit dobu pohotovosti celého týlového systému k zabezpečení příštího úkolu.

Organizační práce v této velmi důležité otázce k zabezpečení úspěchu je tak závažná, že velitel mechanisované divise nemůže je přenést jen na náčelníka štábu, náčelníka týlu a zástupce pro technické věci, i když jsou tito funkcionáři v tomto směru zkušení a jsou také plně spoluodpovědní, neboť řešení otázek materiálně technického zabezpečení je vždy neodlučně spjata s řešením otázek operačních, a je tedy věcí velitelskou.

Potřebné podrobné podklady pro materiálně technickou část rozhodnutí velitele divise připravují náčelník týlu divise a zástupce velitele pro technické věci v těsné součinnosti s náčelníkem štábu, využívajíce k tomu podle potřeby i informací od velitelů (náčelníků) druhů vojsk a náčelníků služeb.

Těsné a nepřetržité spojení a také včasné a vzájemné informování náčelníka štábu, náčelníka týlu a zástupce pro technické věci a využití součinnosti s veliteli (náčelníky) druhů vojsk jsou nutnými předpoklady přesné práce celého systému řízení týlu.

Pokud jde o přípravu zasazení mechanisované divise do útočného boje, vypracovává štáb společně s náčelníkem týlu divise a zástupcem velitele pro technické věci:

- podrobné schema členění týlu ve sledy při zaujetí sestavy divise pro zasazení do útočného boje (schema musí být zpracováno s největší přesností);
- plán přemístění týlu podle postupných cílů; tento plán se sestavuje jako doplněk plánové tabulky boje a předvídá, kam a které týlové útvary se přemístí, dosáhnou-li bojové sledy určitých čar v terénu;
- konkrétní opatření k bojovému zabezpečení sledů týlu;
- požadavky k nadřízenému a štábům pěších divisí armádního sboru, pokud jde o otázky zabezpečení komunikací divise a využití týlových zařízení pěších divisí;
- plán spojení s týlem a uvnitř týlu.

Na podkladě rozhodnutí velitele vypracovávají v těsné součinnosti

- náčelník týlu — plán organizace týlu a materiálního zabezpečení,
- zástupce velitele pro technické věci — plán technického zabezpečení.

Plán materiálního zabezpečení musí být zpracován do všech podrobností na přípravné období a první den boje, v hlavních rysech na druhý (podle okolností i na další dny) bojové činnosti a musí předvídát

- potřebu rozhodujících druhů zásob podle údobí boje (hlavní druhy munice a pohonných hmot),
- zabezpečení vojsk těmito zásobami na začátku a na konci každého údobí boje, počítaje s normami přidělu od nadřízeného a s možnou těžbou z místních zdrojů;
- prostředky a způsoby k zabezpečení potřeby, a to
 - a) zásoby a prostředky, které je potřebí mít s sebou;
 - b) zásoby, které nutno nahromadit do začátku boje na zemi (v divisních skladech);
 - c) přísunové cesty a nutná opatření k jejich zařízení jak s hlediska ženijního, tak i s hlediska organizace regulace pohybu;
 - d) organizace přísunu v přípravném období a v jednotlivých údobích bojové činnosti a způsob využití dopravních prostředků divise a podřízených útvarů;
- členění týlu divise a týlu útvarů divise ve sledy ve vyčkávacím prostoru, jejich umístění

v sestavě divise při zasazení do útočného boje a rozmístění v jednotlivých údobích příští bojové činnosti;

- prostředky a opatření k bojovému zajištění komunikací a sledů týlu;
- spojení s týlem a v týlu;
- místo druhého sledu štábu divise, náčelníka týlu divise, organizačně plánovacího oddělení a jednotlivých náčelníků služeb v jednotlivých údobích bojové činnosti.

Se zahájením útoku je druhý sled štábu umístěn v prostoru prvního sledu týlu divise. Náčelník týlu divise je zpravidla na velitelském stanovišti divise. Není-li tam, je tam vždy jeden důstojník z týlu jako styčný orgán.

Zástupce velitele pro technické věci dle zpravidla na velitelském stanovišti divise, aby právě tak jako náčelník týlu získal potřebné informace o situaci, seznámil se včas s novými úkoly divise a aby mohl veliteli divise podat ve vhodnou dobu potřebné údaje a informace o stavu technického zabezpečení divise. Tuto úlohu může správně plnit jen tehdy, jestliže všechny otázky technického zabezpečení řeší ve vzájemné součinnosti s náčelníkem týlu.

Plán technického zabezpečení musí předvídat

- opatření k obsluze, opravě a odsunu bojových vozidel, a to v přípravném období a během boje,
- opatření k plynulému a včasnému přísunu munice a PHM pro bojová vozidla v jednotlivých údobích boje (tyto otázky plánuje zástupce velitele pro technické věci v součinnosti s náčelníkem týlu a náčelníkem dělostřeleckého zásobování),
- rozdělení vlastních a posilových (má-li je divise přiděleny) dílenských a vyprošťovacích prostředků podřízeným útvarům,
- způsob použití dílenských prostředků k opravám, rozsah a dobu trvání oprav prováděných na jednom místě,
- místa (prostory, čáry v terénu) pro rozvinutí dílenských prostředků v jednotlivých údobích boje,
- využití dílensko-vyprošťovacích prostředků pěších divisi v době průchodu mechanisované divise průlomem.

Oba tyto týloví řídicí funkcionáři zpracovávají uvedené plány jako samostatné týlové dokumenty, avšak v nejtěsnější vzájemné součinnosti. Oba plány po schválení velitelem divise jsou základními články plánu materiálně technického zabezpečení a ten pak je nedílnou součástí plánu boje mechanisované divise.

Zpracované plány samy o sobě ovšem nejsou zárukou úspěchu v boji. Je třeba, aby všichni týloví funkcionáři dokonale zvládli otázky řízení týlu v boji, manévru zásobami, týlovými prostředky a komunikacemi.

Součinnost se štáby a náčelníky týlu pěších divisi armádního sboru, v jejichž pásmu divise působí, organizuje se za řízení štábu týlu armádního sboru za tím účelem, aby byla plánována a provedena konkrétní opatření rázu materiálně technického, stanovená rozhodnutím velitele sboru.

Velitel armádního sboru v části „Materiálně technické zabezpečení“ svého rozhodnutí určuje, pokud jde o použití mechanisované divise v útočném boji:

- komunikace vyhrazené mechanisované divisi pro přesun do východiště a pro zasazení do útoku;
- prostor pro rozmístění týlu mechanisované divise, je-li nutné jej volit v jiném než ve vyčkávacím prostoru mechanisované divise;
- způsob a pořadí zabezpečení přísunu zásob ve prospěch mechanisované divise v přípravném údobí, při jejím zasazení a během jejího postupu v hloubce nepřátelské obrany;
- způsob odsunu raněných a nemocných, poškozeného, nepotřebného a ukořistěného materiálu a stupeň využití týlových zařízení pěších divisi prvního sledu armádního sboru;
- organizaci a zabezpečení regulace dopravy v pásmu zasazené mechanisované divise a v hloubce nepřátelské obrany s hlediska potřeby této divise;

- rozsah, způsob a prostředky pro úpravy komunikací vyhrazených pro mechanisovanou divisi;
- způsob ochrany a obrany přísunových a odsunových cest mechanisované divise v prostoru před frontou pěších divisí sboru.

Náčelník týlu armádního sboru je pak ve smyslu rozhodnutí velitele armádního sboru povinen

a) před zasazením mechanisované divise do útoku:

- organisovat kontrolu a pomoc při plánování materiálního zabezpečení mechanisované divise;
- organisovat včas potřeby manévru materiálem od pěších divisí ve prospěch mechanisované divise;
- v součinnosti se štábem armádního sboru a mechanisované divise organisovat regulační službu na komunikacích vyhrazených mechanisované divisi, a to se zřetelem na přísuny a odsuny;
- organisovat úpravu těchto komunikací podle rozhodnutí velitele v součinnosti se zenižním náčelníkem sboru;
- závčas vydat nařízení a zabezpečit zastavení veškerého provozu na komunikacích vyhrazených pro mechanisovanou divisi;
- stanovit rozsah a způsob využití zdravotnických a podle potřeby i jiných týlových zařízení pěších divisí prvního sledu ve prospěch mechanisované divise;

b) po zasazení mechanisované divise do útočného boje:

- organisovat odsun raněných a nemocných od mechanisované divise do chirurgické polní pohyblivé nemocnice I. linie nebo do divisních obvazišť pěších divisí. (Příklad viz schema 2);
- rychle zbavit mechanisovanou divisi veškerého poškozeného materiálu a přednostně organisovat pro ni využití dílenských prostředků, aby neklesla rychlost a pružnost jejího manévru;
- vytvořit podle potřeby pohyblivou zálohu materiálu, hlavně munice a PHM, k rychlému doplnění zásob mechanisované divisi v hloubce nepřátelské obrany, a to využitím dopravních prostředků pěších divisí, posilových dopravních prostředků, má-li je přiděleny, nebo vyžádáním si takových prostředků od týlu armády;
- organisovat rychlé dodávání a využití výsledků týlového průzkumu;
- podávat veliteli armádního sboru iniciativní návrhy na bojové zajištění přísunových cest pro mechanisovanou divisi;
- neustále se informovat o taktické a materiální situaci mechanisované divise, aby mohl v nejkratší době provést její materiální zabezpečení tak, jak to situace vyžaduje.

Provádění všech těchto opatření vyžaduje iniciativního, pružného a rychlého rozhodování, tvrdého a osobního řízení náčelníkem týlu a všemi řídicími týlovými funkcionáři a nejtěsnější součinnosti náčelníka týlu a zástupce velitele pro technické věci. Proto přítomnost náčelníka týlu divise a zástupce velitele pro technické věci na velitelském stanovišti divise v rozhodujících údobích boje a častý osobní styk s náčelníkem týlu armádního sboru je nutný nejen v údobí organisace bojové činnosti, nýbrž i v jejím průběhu.

Závěr

Veliká pohyblivost mechanisované divise, rozsáhlé možnosti náhlých změn směru její činnosti, nerovnoměrná spotřeba hlavních druhů materiálu a nutnost udržet ve stále bojové pohotovosti co největší počet bojových vozidel vyžadují dobře promyšlenou organizaci týlu a jeho práce v celém období použití mechanisované divise, t. j. od okamžiku, kdy dostala úkol, až do jejího splnění.

Toho mohou dosáhnout:

1. Velitel, štáb, velitelé (náčelníci) druhů vojsk: dokonalou znalostí organizace týlu a způsobu práce jeho řídicích a výkonných orgánů, včasným a správným vydáním úkolů, lhůt a prostředků k jejich provedení, neustálou kontrolou správného provádění vydaných rozkazů, nařízení a pokynů v otázkách materiálně technického zabezpečení, soustavným a pružným řízením týlu po celou dobu trvání úkolu.

2. Řídící funkcionáři týlu: dovedností rychle a správně manévrovat zásobami, manévrovat týlovými útvary (ústavy) a součástmi, zvláště pak dílenskými a vyprošťovacími prostředky, používat různých druhů přísunů a v nutných případech převzít centralisované řízení týlu podřízených útvarů.

3. Nadřízený vševojskový velitel a náčelník týlu: provedením opatření k ulehčení práce týlu mechanisované divise v období jejího zasazení do útočného boje (vyhrazení výkonných přísunových a odsunových cest, prostředky k jejich regulaci, ochraně a obraně, využití zdravotnických etap vševojskových vyšších jednotek), k okamžitému uvolnění komunikací vyhrazených mechanisované divisi, k šetření jejich sil a prostředků k materiálně technickému zabezpečení boje v hloubce nepřátelské obrany.

* * *

Týl tankových a mechanisovaných vojsk Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce splnil úspěšně všechny úkoly, dané mu jejich veliteli, a tak značnou měrou přispěl k tomu, že se z této složky branných sil SSSR stala ta úderná a významná síla soudobé války, jaká jí právem je v sovětské vojenské vědě přikládána.

Je nyní povinností všech velitelů a týlových funkcionářů naší armády, aby při studiu zkušeností Sovětské armády věnovali zvláštní pozornost otázkám týlu mechanisované divise a výsledky studia aby pak v plném rozsahu uplatňovali v denní praxi k neustálému zvyšování bojové pohotovosti naší armády.

Prameny: Polní řád obrněných tankových a mechanisovaných jednotek RA, díl II a III, překlad.

Týl mechanisované divise, návrh předpisu.

Příručka takticko-technických dat.

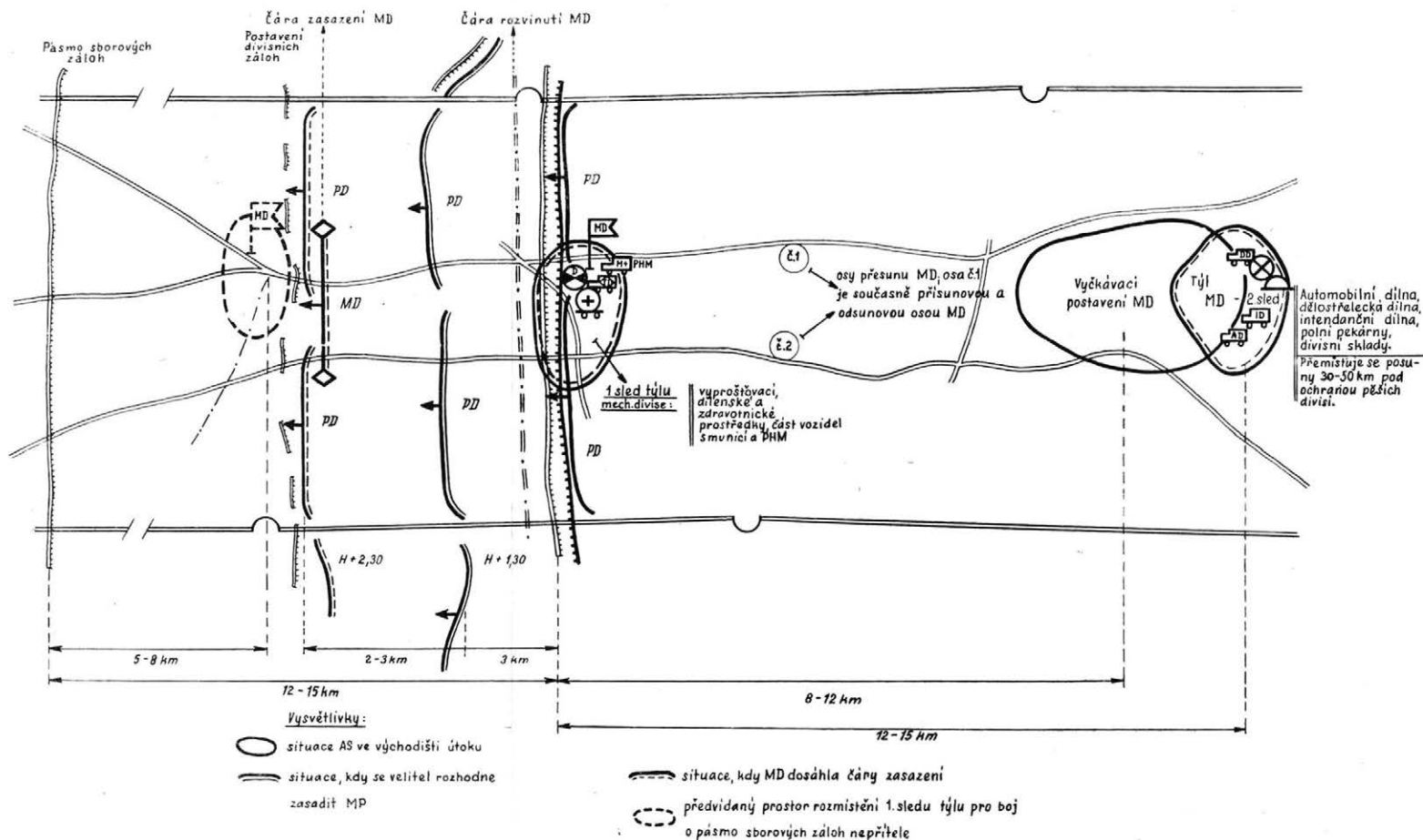
Organisace a činnost týlu tankových a mechanisovaných útvarů a vyšších jednotek ve vševojskovém boji, V. L. Byčkov, překlad.

Žurnal bronětankových a mechanizirovaných vojsk čís. 7, 11, 12/1939; 4, 5/1945; 2, 3/1946.

Tankist čís. 3/1947, 1/1948.

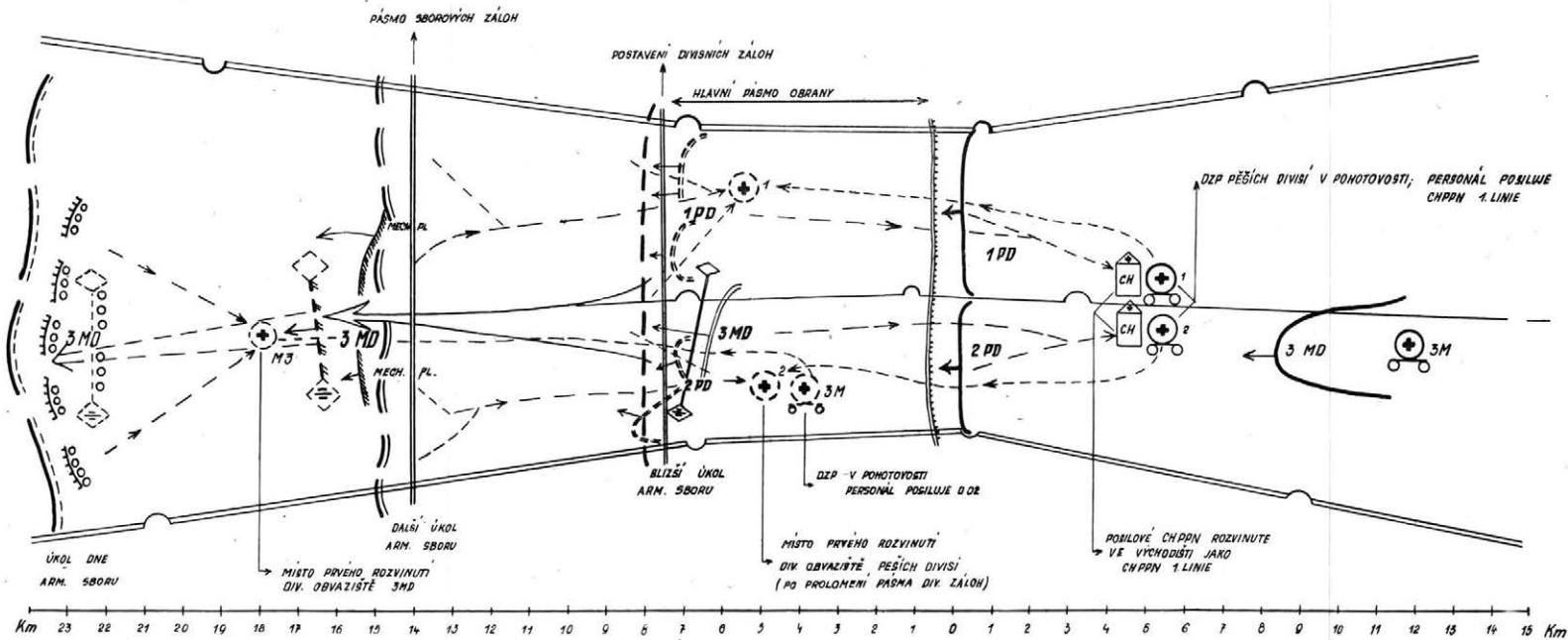
Týl krasnoj armii v otčestvennoj vojne, sborník materiálu čís. 1/1944.

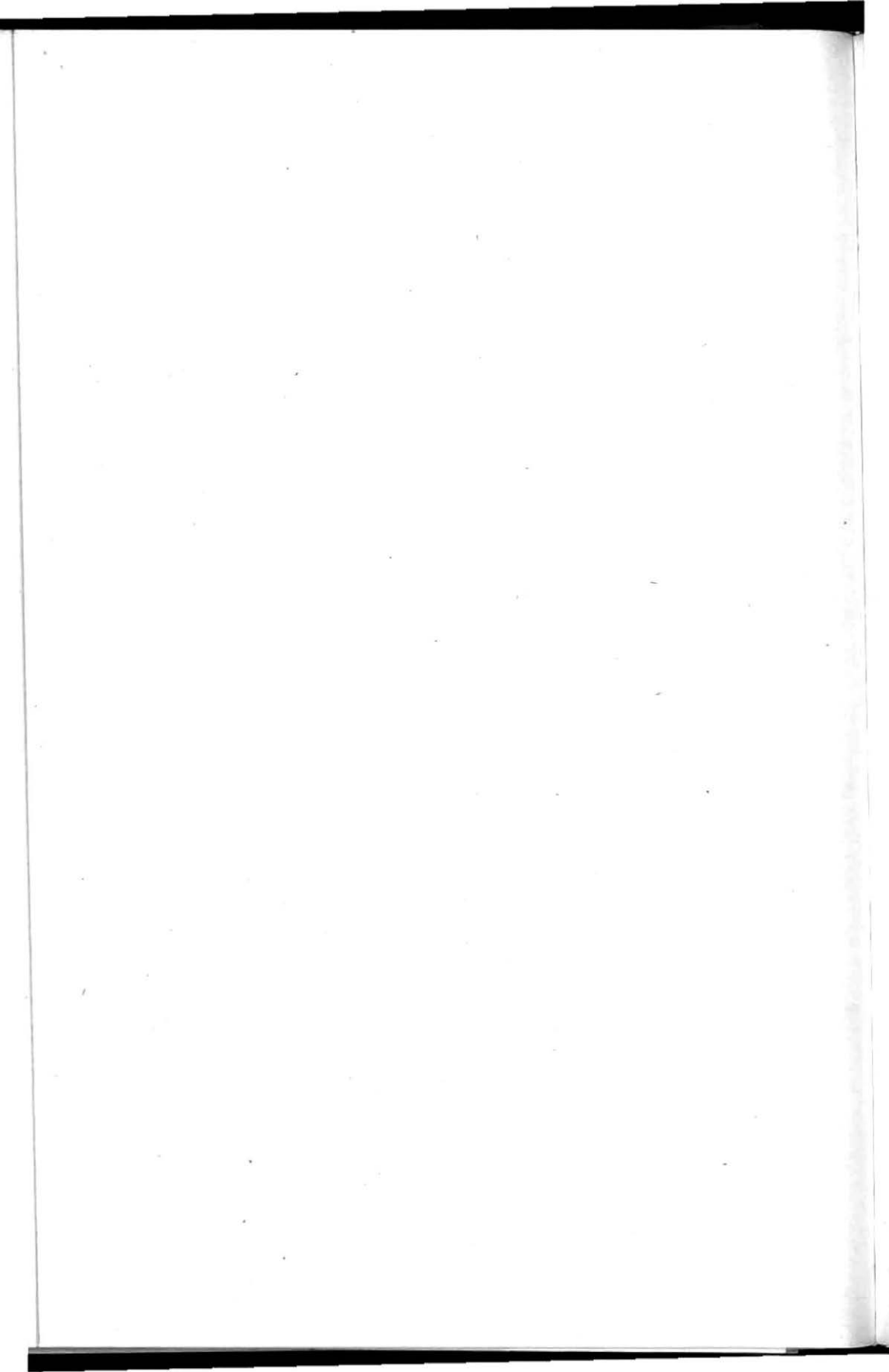

Schem 1. Členění týlu mechanizované divise, zasazené k dokončení průlomu divaních záloh nepřítele. (Možný způsob, nikoli šablona.)

Schema 2. Látěbné odsunové zabezpečení útoku armádního sboru na směru hlavního úderu armády (příklad)

MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ BITEVNÍHO LETECKÉHO SBORU PODPORUJÍCÍHO RYCHLOU JEDNOTKU FRONTU (ARMÁDY)¹⁾

Pplk. let. Václav Bulant

Úkoly týlu letecké armády při zabezpečení letectva spolupracujícího s rychlou jednotkou

1. Náčelník týlu letecké armády je povinen určit velitelství letecké technické divise, které bude zabezpečovat letištní manévry k podpoře rychlé skupiny, a osvobodit je od všeho nepotřebného materiálu a také od těžkého materiálu.

2. Podle předvídaných úkolů vybavit leteckou technickou divisi jedním nebo několika leteckými stavebními prapory.

3. Určit a zasadit do počtu letecké technické divise určitý počet letištních praporů s nejschopnějším personálem a dokonalou technikou. U letištních praporů je nutno provádět bojovou a politickou přípravu, která by odpovídala situaci. Letištní prapory se budou pohybovat v hloubce nepřátelského týlu, jejich personál musí mít tedy dokonalý střelecký výcvik a vysokou morálku.

4. Zesílit určené týlové útvary ochrannými a obrannými prostředky, pojítky a zastíracími prostředky.

5. Organizovat převzetí a ošetřování odebraného nepotřebného nebo těžkého materiálu.

6. Včas soustředit týlové útvary do výchozího letištního rajonu.

7. Dodat veliteli letecké technické divise zprávy o stavu letišť a možnostech jejich výstavby v pásmu pravděpodobného postupu, jakož i o počtu a jakosti cest v tomto pásmu.

8. Stanovit prostřednictvím náčelníka týlu frontu (armády) místo soustředění a způsob postupu určených týlových útvarů v sestavě rychlé jednotky.

9. Vydat veliteli letecké technické divise směrnice a údaje pro spojení se štábem týlu letecké armády.

10. Zabezpečit leteckou technickou divisi bojovými materiálními prostředky a potravinami na určitý počet dní bojové činnosti. Veškeré zásoby se soustřeďují v rukou letecké technické divise (nedělí se na sledy).

11. Podle situace uskutečňovat v průběhu operace zásobování útvarů rychlé jednotky.

12. Zesilovat týlové útvary technikou a personálem, vyžaduje-li toho situace.

13. Udržovat spojení s velitelem letecké technické divise a informovat ho včas o opatřeních velitelství letecké armády učiněných ve prospěch letecké technické divise.

Zabezpečení rozmístění útvarů vyšší letecké jednotky, spolupracující s rychlou jednotkou

Letectvo spolupracující s rychlou jednotkou je účelné rozmístit co nejbližší k čáře dotyku v prostoru zasazení rychlé jednotky do průlomu.

Je-li určen pro velitele letecké technické divise nový letištní rajon, má velitel letecké technické divise tyto úkoly:

¹⁾ Jde o dokončení článku od téhož autora „Bitevní letecký sbor v součinnosti s rychlou skupinou při zasazení a vedení boje“, otiskného ve VM čís. 1/1953, str. 56.

1. Průzkum letištního rajonu (operačních letišť, osad, železničních stanic a přísunových cest).
2. Rozdělení letištních praporů na jednotlivá letiště.
3. Organizaci převzetí tylových útvarů přidělených do počtu letecké technické divise.
4. Organizaci ochrany a obrany objektů letištního rajonu.
5. Připravit zásoby v místech určených velitelem armády.
6. Naplánovat a provádět další přísun materiálních prostředků letištním praporům.
7. Připravit se na plnění úkolů.

Zabezpečení rozmístění v hloubce obrany nepřítel

Jakmile dostane velitel letecké technické divise konkrétní úkol od velitele letecké vyšší jednotky, je povinen

1. uvést v soulad řadu otázek s velitelem rychlé jednotky, a to: prostor soustředění útvarů letecké technické divise před zasazením rychlé jednotky do průlomu, možnosti ochrany útvarů letecké technické divise za pohybu, možnosti zásobování automobilními pohonnými hmotami a potravinami prostřednictvím zásobovacích orgánů rychlé jednotky, možnosti využití automobilních dílen rychlé jednotky pro opravy automobilních prostředků letecké technické divise;

2. provést propočty potřeby materiálně technických prostředků a automobilních prostředků,

3. prostudovat pochodovou osu pro postup útvarů letecké technické divise a možnosti výstavby letišť v prostoru pochodové osy,

4. promyslet organizaci pochodových proudů útvarů,

5. určit operační skupiny pro vyhledávání letištních rajonů a stanovit úkoly náčelníkoví operační skupiny,

6. určit záložní útvary (letištní prapory, letecké stavební prapory), informovat je o situaci a stanovit jim úkoly,

7. určit dopravní prostředky pro přesuny pozemních sledů leteckých útvarů podle požadavků velitele vyšší letecké jednotky,

8. organisovat kontrolu provádění úkolů útvarů letecké technické divise.

Na tomto podkladě sestavuje náčelník štábu letecké technické divise plán jejího přemístění (název útvarů, místo umístění, kam se budou přemísťovat, pochodová osa o přesun, vzdálenost v kilometrech, doba příchodu do konečného místa pochodu, úkoly).

Materiální zabezpečení leteckých útvarů spolupracujících s rychlou jednotkou

V materiálním zabezpečení není zvláštních těžkostí. Je však ztížen přísun materiálních prostředků na nová letiště. Každý letištní prapor musí mít na svých vozidlech materiální prostředky postačující nejméně na jeden den bojové činnosti stíhacího nebo bitevního leteckého pluku.

Při přípravě munice pro palubní zbraně letounů je třeba zabezpečit plnění nábojových pásů už ve skladech letecké technické divise. Při získání kořisti (letecké pumy, letecký benzin) je nutno ji okamžitě využít se svolením velitele letecké vyšší jednotky.

Velení týlu zabezpečujícího leteckou vyšší jednotku při součinnosti s rychlou jednotkou

Velení týlu se v tomto případě zásadně liší od normálně používaných způsobů. Velitel letecké technické divise vchází do plné podřízenosti velitele letecké vyšší jednotky. Velitel letecké vyšší jednotky osobně se stará o organizaci a výstavbu týlu. Je povinen

1. určit prostory pro výstavbu letišť,

2. stanovit počet letišť, která je nutno vybudovat, a lhůty pro výstavbu,

3. dávat pokyny k vytvoření zásob materiálu,

4. organisovat zabezpečení letištního manévru útvarů a vyšší jednotky,
5. organisovat ochranu, obranu, zastírání a spojení v letištním rajonu,
6. dávat pokyny letecké technické divisi o způsobu využití kořisti, pohonných hmot a mazadel, potravin a ostatního materiálu,
7. organisovat sběr, opravu a odsun automobilních prostředků.

Velitel letecké technické divise je v tomto případě skutečným zástupcem velitele letecké vyšší jednotky. Uskutečňuje veškerá opatření, která nařídil velitel letecké vyšší jednotky. Je-li přísun materiálních prostředků automobilními prostředky přerušen, navazuje velitel letecké vyšší jednotky spojení s velitelem letecké armády a ta pak organisuje přísun materiálních prostředků vzduchem.

Nyní uvedu několik konkrétních příkladů práce velitele a štábu letecké technické divise.

Pokyny velitele LTD náčelníkovi štábu LTD

(Příklad)

1. Připravit materiál pro informační zprávu o činnosti týlu pro velitele bitevního leteckého sboru.
2. Určit průzkumné sledy pro průzkum vykládací stanice, osady
3. Dát předběžná rozhodnutí velitelům letištních praporů.
4. Pohotovost materiálu hod.

Propočet zabezpečení materiálními prostředky bojové činnosti útvarů X-tého bitevního leteckého sboru

(Příklad)

Na den D 1 je třeba materiálně zabezpečit:

pro bitevní letectvo	600 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	300 letounových vzletů;

u letištních praporů je k dispozici (munice a PHM):

pro bitevní letectvo	na 900 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	na 300 letounových vzletů;
přebývá tedy u bitevního letectva munice a PHM	na 300 letounových vzletů.

Na dny D 2 až D 4 je třeba materiálně zabezpečit:

pro bitevní letectvo	1600 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	1000 letounových vzletů;

u letištního praporu je k dispozici (munice a PHM):

pro bitevní letectvo	na 300 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	není munice ani PHM;

ve skladech LTD je k dispozici (munice a PHM):

pro bitevní letectvo	na 900 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	na 300 letounových vzletů;

bude přísunuto na zásobovací stanici (munice a PHM):

pro bitevní letectvo	na 900 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	na 300 letounových vzletů;

přebývá celkem munice a PHM:

pro bitevní letectvo	na 500 letounových vzletů,
pro stíhací letectvo	na 200 letounových vzletů.

Závěr: Úkoly bitevního leteckého sboru jsou plně zabezpečeny.

Zhodnocení týlové situace velitelem bitevního leteckého sboru

(Příklad)

1. Zhodnocení materiálních možností vzhledem k nastávajícímu bojovému úkolu

Bojová činnost útvarů sboru až do dne D3 vto je materiálně plně zabezpečena. Ke konci dne D3 bude k dispozici munice v palebných průměrech a PHM v dávkách pro dva vzlety stíhacího a bitevního letectva.

Dne D4 bude ještě přisunuto pro bitevní letectvo materiálních prostředků na 3 bojové vzlety a pro stíhací letectvo na 5 bojových vzletů. Dále budou každodenně přisunovány materiální prostředky na jeden vzlet bitevního letectva a na tři vzlety stíhacího letectva.

Závěr: Bojová činnost útvarů sboru je plně zabezpečena až do dne D 4 vto přísunem materiálních prostředků.

2. Organizace přísunu materiálních prostředků

Přísun materiálních prostředků na letištní uzly čís. 17 a 19 nebude působit těžkosti, poněvadž oba uzly jsou poblíže vykládací stanice. K přísunu materiálu na letištní uzel čís. 20 může být využito dopravních prostředků LTD.

Závěr: Přísun materiálních prostředků na letištní uzel čís. 20 organisovat automobilním praporem LTD. Přísun na letištní uzly čís. 17 a 19 podle rozhodnutí velitele LTD.

Na letištních uzlech čís. 17 a 19 udržovat stále zásoby ve výši 3 palebných průměrů munice a 3 dávek PHM. Na letištním uzlu čís. 20 mít ke konci dne D3 nejméně 3 palebné průměry munice a 2 dávky PHM.

3. Zabezpečení letištního manévru

Letištní manévry útvarů X-tého bitevního leteckého sboru je zabezpečen silami a prostředky 321. a 322. letištního praporu a 32. leteckého stavebního praporu. Pohotovost letišť k přijetí útvarů ke konci dne D 3.

Příchod ubytovacích sledů útvarů sboru na nová letiště 21. 6. 18.00.

Závěr

Závěrem je nutno zdůraznit, že pečlivé a včasné materiální zabezpečení bojové činnosti letectva spolupracujícího s rychlými jednotkami má rozhodující význam pro úspěšné splnění jejich úkolů v nařízeném tempu.

Velitelé leteckých jednotek musí věnovat tomuto zabezpečení velkou pozornost. Svá rozhodnutí mohou činit jen po důkladném zhodnocení týlové situace. Naproti tomu u velitelů leteckých týlových útvarů je nutné, aby byli i v operačním směru na výši, znali potřeby letectva a snažili se všemi prostředky zabezpečit letištní manévry a tím i tempo operace.

K článku plk. Jána Lipového „Zasazení MD do průlomu v útočném boji AS“ (Vojenská mysl, č. 3/1952, str. 33)

Plk. děl. Karel Pernica

V článku plk. Lipového „Zasazení MD do průlomu v útočném boji armádního sboru“, uveřejněném v třetím čísle minulého roku, nebyly plně zpracovány některé otázky zasazení MD do boje, které velitele nejvíce zajímají. Jedná se o tyto otázky:

1. Kdy mechanizovanou divisi zasadit.
2. Kdy musí velitel armádního sboru dát rozkaz k zasazení MD.
3. Čára zasazení a čára rozvinutí MD.
4. Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD.

Jelikož článek plk. Lipového jinak vyčerpává obsahovou tematiku zasazení MD, je cílem tohoto diskusního příspěvku pouze prohloubit a názorně vysvětlit ty otázky, které v uvedeném článku nebyly plně vyčerpány, neboť nesprávný jejich výklad by mohl uvést naše velitele k mylným závěrům.

A. Zasazení MD

Úloha a použití MD v útočném boji armádního sboru budou záviset na úloze a místě armádního sboru v armádní útočné operaci. Budou jiné u armádního sboru, který útočí na hlavním směru úderu armády, u armádního sboru v druhém sledu armády, u armádního sboru na směru pomocného úderu, při útoku na silně vybudovanou obranu a při útoku na obranu spěšně zaujatou.

Útok na silně vybudovanou obranu nepřítel (Armádní sbor je zasazen na hlavním směru úderu armády)

Útočné pásmo armádního sboru bude zpravidla stejné jako pásmo průlomu, t. j. 4 až 6 km při útoku na obranu nepřítel vybudovanou na 80 až 100%; 5 až 8 km při útoku na obranu nepřítel vybudovanou nad 50%.

Bojová sestava armádního sboru: dva sledy; zpravidla v prvním sledu obě pěší divise, v druhém sledu mechanizovaná divise.

Úkol pěších divisí: prolomit hlavní obranné postavení, zmocnit se postavení plukovních záloh a po zasazení svých druhých sledů splnit bližší úkol sboru, t. j. prolomit a zmocnit se celé hloubky hlavního obranného pásma (průměrná hloubka 7 až 8 km).

Ke splnění dalšího úkolu sboru — prolomení a zmocnění se pásma sborových záloh — zasazuje velitel armádního sboru svůj druhý sled.

Naskytá se otázka: kdy velitel armádního sboru zasadí svůj druhý sled (MD) a kdy se velitel armádního sboru musí k jeho zasazení rozhodnout.

Při zkoumání těchto dvou otázek je třeba uvážit tyto důležité okolnosti:

— Zdáli velitel armády plánuje zasazení armádní rychlé skupiny v útočném pásmu armádního sboru. V případě, že takové zasazení plánuje, kdy a s jakým úkolem se tak má stát,

— jaké bude vzhledem k obraně nepřítel, terénu a roční době průměrné tempo útoku divisi prvního sledu armádního sboru,

- jaká je roční doba (délka světlého dne),
- jaká je vzdálenost vyčkávacího prostoru MD od předního okraje obrany nepřítel,
- jaký je charakter bojové činnosti nepřítel,
- jaká je schůdnost terénu pro přesun a rozvinutí MD.

Zpravidla bude ARS zasazena v pásmu armádního sboru útočícího na hlavním směru armády, a to nejčastěji s úkolem: zrána D 2 vejít v průlom, prolomit z chodu pásmo sborových záloh nepřítel, rozvíjet úspěch v operační hloubce nepřítel a vytvořit výhodné podmínky pro boj hlavních sil armády s operačními zálohami nepřítel.

Z toho je patrné, že průlom celé taktické hloubky spočívá na armádních sborech prvního sledu armády, že musí být dokončen v průběhu prvního dne útoku a že k ránu druhého dne útoku musí být vytvořeny podmínky výhodné pro zasazení ARS.

Taktická hloubka obrany nepřítel může být podle terénních podmínek od 15 do 20 km.

Průměrné tempo útoku divisi prvního sledu při průlomu hlavního pásma obrany býva mezi 1,5 až 2 km v hodině; to znamená, že ho při hloubce do 8 km překonají za 4 až 5 hodin.

Dělostřelecká příprava bude zpravidla zahájena 30 až 60 minut po rozednění, jestliže obránce neprovedl účinnou protipřípravu. Délka dělostřelecké přípravy bude 90 až 120 mi.-ut. Divise prvního sledu mohou tudíž vyplnit bližší úkol sboru za 6 až 8 hodin po rozednění.

Z tohoto výpočtu je patrné, že jedním z hlavních činitelů, určujících průběh útočného boje armádního sboru, bude délka světlého dne; ta může být od 8 hodin (koncem prosince) do 16 hodin (v polovici června). Střední délka světlého dne je asi 12 hodin.

Ze schématu 1 a 2 je patrné, že k zasazení MD do průlomu postavení plukovních záloh ke společnému prolomení postavení divisních záloh může se přikročit pouze v případě, kdy nejméně jedna z pěších divisí prvního sledu jest větší částí sil zavázána do boje v pásmu praporů prvního sledu a v postavení plukovních záloh a první sled sboru nemá tudíž dostatečné průrazné síly k prolomení silně obsazeného a vybudovaného postavení divisních záloh. Zasazením MD si velitel armádního sboru zabezpečuje udržení tempa průlomu i za cenu částečného opoždění svého druhého sledu, jelikož MD bude plně zavázána do boje a bude zasazena v okamžiku, kdy divise prvního sledu budou zasazovat své druhosledové pluky a kdy dělostřelectvo bude dokončovat přesun a zaujetí nových palebných postavení k podpoře boje o postavení divisních záloh nepřítel. Ve skutečnosti bude v tomto případě MD prolomovat postavení divisních záloh společně s pěšími divisemi, při čemž hlavní údernou silou armádního sboru bude MD. Tempo průlomu bude přibližně stejné jak u PD tak i u MD.

O tomto způsobu zasazení MD možno prohlásit, že je jednou z velmi nepříznivých možností zasazení MD, kdy velitel armádního sboru jest nucen za cenu ztráty části úderné síly MD udržet přijatelné tempo útočného boje. Nevýhodou tohoto způsobu jest to, že nebude zpravidla předem zplánován a jeho plánování bude provedeno teprve v průběhu boje, to je v době, kdy MD již bude na přesunu.

Tento případ zasazení MD nelze však předem vyloučit. Jako příklad takového použití rychlé skupiny, poukazují na zasazení frontové rychlé skupiny za Veliké vlastenecké války v Běloruské operaci.

Ze schematu je patrné, že v tomto případě dokončí PD i MD průlom postavení divisních záloh současně. Tento způsob zasazení MD má nevýhodu, že MD bude rozvinuta a zasazena se značnou časovou ztrátou, odpovídající době potřebné k organizaci těsné součinnosti mezi jednotkami MD a pěších pluků. Není vyloučena možnost, že tempo útoku v pásmu, kde MD bude zasazena, ve výhodném případě může dostoupit i 3 až 4 km, což znamená získání času. Další nevýhodou je možnost, že mezi vojsky PD a MD dojde k promíchání, které může mít velmi nepříznivý vliv na časovou hranici a dokonce může způsobit velmi nepříjemné desorganizování útoku. Je proto nutné již v míru cvičit společný boj pěších i mechanisovaných vojsk o postavení divisních záloh, t. j. zasazení mechanisovaných vojsk do prostoru, kde bojuje pěchota a způsob odpoutání mechanisovaných vojsk od pěchoty po skončení prolomení postavení divisních záloh.

Doba dosažení pásma sborových záloh je přibližně stejná jako v prvním případě, při čemž MD naváže dotyk s druhým pásmem obrany přibližně o hodinu dříve než čela PD. Tento způsob boje je výhodnější než předešlý, hlavně pokud se týká bojeschopnosti mechanisované divise, nedává však veškeré předpoklady úspěšného a plánovaného průběhu útočného boje armádního sboru.

Ze schematu 3 je patrné, že zasazení MD po skončeném průlomu postavení divisních záloh divisi prvního sledu sboru je nejlepším způsobem zasazení MD. Výhodou je možnost zabezpečení zasazení MD divisi prvního sledu a plná bojová hodnota jednotek MD, které nebyly nikterak vyčerpány průlomem nebo doprolamováním postavení divisních záloh. Mechanisovaná divise neztrácí v tomto případě čas rozvíjením a sesedáním, jelikož vejde do průlomu v praporních proudcích svého prvního sledu. Není tudíž zapotřebí pohyb MD na některé čáře zadržovat, čímž se dosáhne hladký a nepřerušovaný průběh útoku.

Závěrem možno říci: všechny uvedené základní možné varianty (A, B a C) mohou být velitelem AS použity. Kdy která z těchto variant bude v daném případě nejvýhodnější, určí velitel AS podle konkrétní situace.

Tak na příklad: Varianta A bude použita v případě, když nepřítel klade silný odpor a divise prvního sledu zasadí své druhé sledy k boji o postavení plukovních záloh.

Varianta B bude použita v případě, kdy se nepříteli podařilo zadržet pluky prvního sledu divisi a silnými jednotkami obsadit postavení divisních záloh, při čemž útočnému boji armádního sboru hrozí ztráta tempa útoku při prolamování postavení divi-

ních záloh nedostatečnými silami divisi prvního sledu.

Varianta C bude použita v případě, jestliže

— velitel sboru předpokládá hladký průběh průlomu hlavního pásma obrany,

— síly pěších divisi prvního sledu sboru jsou dostatečující k prolomení hlavního pásma obrany,

— nepřítel má silně obsazené druhé pásmo obrany, a jestliže nepřítel v průběhu boje stahuje síly a organizuje jimi obranu na opásmu zbrových záloh.

Kdy musí dát velitel AS rozkaz k zasazení MD?

Velitel AS musí přijmout rozhodnutí na zasazení MD při variantě A nejpozději do 30 až 60 minut po zahájení útoku, při variantě B nejpozději v okamžiku boje o postavení plukovních záloh, t. j. asi 1 hod. 30 min. až 2 hodiny po zahájení útoku, při variantě C přibližně v okamžiku, kdy vojska prolomila postavení plukovních záloh a připravují se k boji za postavení divisních záloh, t. j. asi 2 až 3 hod. po zahájení útoku.

Rozvinutí MD

Ve všech uvedených případech zůstává veliteli MD 1,5 až 2 hodiny k provedení přesunu a rozvinutí MD. Vzhledem k tomu, že vyčkávací postavení MD při zahájení útoku bude vzdáleno od předního okraje nepřítel 8 až 12 km, je střední pochodová rychlost MD při jejím zasazení do boje 15 km, a délka proudů mechanisovaných pluků prvního sledu MD 18 km (31 tanků, 1 veliký tank, 5 obrněných automobilů, 80 obrněných transportérů a 260 automobilů = 377 · 50), může MD při variantě A dosáhnout čelem čáru rozvinutí za 1 hod., ukončit rozvinutí 1. sledu za 2 hod.;

při variantě B dosáhnout čelem čáru rozvinutí za 1,15 hod., ukončit rozvinutí 1. sledu za 2,15 hod. a při variantě C dosáhnout čáru rozvinutí za 1,30 hod., ukončit rozvinutí 1. sledu za 2,30 hod.

Tento propočít dokazuje, že velitel sboru musí v každém případě vydat rozkaz pro zahájení přesunu MD bezpodmínečně dříve než vydá rozkaz pro její zasazení za účelem získání času pro organizaci zasazení MD a to ve shora uvedených časových rozmezech.

Při zasazení MD podle varianty A bude hrát čas rozhodující úlohu při plnění úkolu sboru, jelikož se MD bude rozvíjet plně a tím nejen že se prodlouží doba stanovená k jejímu rozvinutí, ale prodlouží se i doba potřebná k organizaci útoku MD, jež si vyžadá minimálně 1,5 až 2 hodiny, i když část, t. j. 0,5 až 1 hodina může jít na vrub přesunu.

Při variantě B jest zdanlivě časová tíže menší, jelikož se zpravidla nebude rozvíjet MD celá, ale pouze její první sled. Časová ztráta zde nevzniká proto vlivem rozvíjení MD, ale v důsledku potřeby 1 až 2 hodin na organizaci součinnosti, jelikož přibližně v tutéž dobu velitelé PD zasazují své druhé sledy, čímž se organizace součinnosti stává komplikovanější. Jest pochopitelné, že s organizací součinnosti může být započato před zahájením rozvíjení MD. V tomto případě velitelský stupeň AS, PD a MD nejlépe ukáže, jak pružně dovede velet a organizovat součinnost v průběhu boje.

Při variantě C MD za přibližně stejnou dobu (po zahájení přesunu) i jako při variantě B může přejít do pronásledování v mezipásmém prostoru.

Závěr: Nevyžaduje-li toho zvlášť situace na bojišti, zasadit MD po skončení průlomu hlavního pásma obrany divisemi prvního sledu, jelikož pouze v tomto případě jest nejen zachována plná bojovschopnost MD, ale i časově jsou splněny požadavky pro průlom celé taktické hloubky v průběhu prvního dne útoku. Nutno však vždy uvážit, že za stávajícího vybavení prvního sledu AS průlomovými prostředky, které zpravidla nedosáhnou v počtech tanků a děl na 1 km potřebné hustoty, nutno v plánu boje AS plánovat nejméně dvě varianty zasazení MD, při čemž první varianta bude se shodovat s předpisovými normami (za předpokladu správně provedeného ocenění situace a ujasnění úkolu), druhá o stupeň nižší, kdy nepřítel neprovede protiútok divisními zálohami a obsadí postavení divisních záloh. V každém případě nutno v plánu boje AS počítat se skutečností, že v organizaci americké PD je tankový prapor v hodnotě 66 středních a 4 těžkých tanků a že počet tanků prvního sledu našeho armádního sboru nebude zpravidla převyšovat 90 až 100 tanků, což nedovolí vytvoření druhého tankového sledu v divisích prvního sledu AS. Tento nedostatek tanků bude velitel AS zpravidla odstraňovat zasazením MD na doprolovení postavení divisních záloh. V případě, že první sled AS bude dostatečně vybaven posilovými tanky, bude velitel AS plánovat zasazení MD až po skončení průlomu hlavního obranného pásma.

Bojová sestava MD: bude odpovídat především rázu obrany nepřítel a jeho pravděpodobné činnosti na bojišti v době, kdy MD má být zasazena.

Nejčastějším případem bude zasazení mechanizovaného a tankového pluku v prvním sledu, při čemž tankový pluk bude zasazen na směr hlavního úderu MD. Tato bojová sestava však vyžaduje důkladné organizace dělostřeleckého umlčení PT obrany na postavení sbor. záloh nepřítel. V případě dobře organizované obrany, včas zaujaté, s široce rozvinutými ženijními překážkami a zátarasy budou zpravidla v prvním sledu MD oba mech. pluky.

Není vyloučena i možnost bojové sestavy v jednom sledu, která bude zpravidla použita v případech narychlo organizované nebo narychlo zaujaté obrany nepřítel, a to jak při průlomu hlavního obranného pásma, kdy může být nasazena v prvním sledu armádního sboru, tak při průlomu pásma sborových záloh nepřítel, zpravidla však pouze v případě, kdy průlom z chodu se nazdařil a velitel AS se rozhodl provést průlom druhého pásma obrany s urychlenou přípravou ve zkráceném čase.

Závěr: Čl. 284 sl. předpisu „Průlom ustálené obrany“ stanoví: „Použití rychlých vyšších jednotek, určených k rozšíření úspěchu v operační hloubce, k samostatnému průlomu neb k sloučení průlomu druhého obranného pásma, je přípustné jen tehdy, byly-li síly a prostředky vyšších jednotek všech druhů vojsk spotřebovány“. Tento článek jasně ukazuje na povinnost velitele armádního sboru dokončit ke konci druhého dne útoku průlom celé taktické hloubky obrany nepřítel a zabezpečit zasazení rychlých vyšších jednotek. Jest proto na velitele armádního sboru, aby v průběhu průlomu natolik zvládl vyvíjející se situaci a správným jejím vyhodnocením vyloučil možnost předčasného neb pozdního zasazení mechanizované divise. Zasazení dvou

MD sborů prvního sledu armády k průlomu pásma sborových záloh i bez účasti pěších divisí může zabezpečit dostatečně široké pásmo pro zasazení ARS do průlomu, při současném zabezpečení dostatečně rychlého tempa útoku k splnění úkolu sboru na sklonku D I.

Dělostřelecké zabezpečení zasazení MD
V okamžiku, kdy MD bude zasazena do průlomu stojí před dělostřelectvem sboru tyto úkoly:

- podpora boje pěchoty a tanků mezi postavením plukovních a divisních táloh,
- provedení palebného přepadu na nepřátelská postavení na čáře zasazení,
- zabezpečení rychlého tempa útoku a zasazení druhých sledů divisí a druhého sledu sboru,
- umlčení těch praporů nepřítel v týlu vlastních vojsk, kterých se pěchota dosud nezmocnila a které by mohly ohrozit palbu i aktivními akcemi přesun MD,
- vést boj s minomety a dělostřelectvem nepřítel,
- znemožnit přesuny záloh nepřítel a případné protiútoky do boků útočné sestavy sboru,
- rušit pozorování,
- zabezpečit vyjití vojsk po průlomu hlavního pásma obrany do mezipásenného prostoru,
- provést částečnou decentralizaci dělostřelectva a tím umožnit rychlejší tempo pronásledování v mezipásenním prostoru.

Zásadním požadavkem jest, aby pěchota prvního sledu sboru se nezastavovala před postavením divisních záloh nepřítel a začala s průlomem tohoto postavení v okamžiku, kdy k němu přijde. Tato zásada sovětského umění vyžaduje pochopitelně tvrdé organizace součinnosti všech jednotek a sboru, které v tuto dobu budou stát před úkolem průlomu postavení divisních záloh nepřítel, hlavně pak důkladnou organizaci dělostřeleckého zabezpečení průlomu.

Po skončení podpory útoku dělostřelectvo zabezpečuje plynulost boje v hloubce obrany nepřítel palebnými soustředěními vedenými na žádost pěchoty a tanků a na základě vlastního pozorování.

Vycházíme-li z organizace nepřátelské obrany víme, že na postavení divisních záloh může se sbor setkat s odporem divisní zálohy nepřítel v síle do pluku a s částí sil praporů 1. sledu, které ustoupily na postavení plukovních záloh, jejichž bojová hodnota však bude již silně ořezána. Musí proto dělostřelectvo provést jednorázovou krátkou přípravu průlomu tohoto postavení, jehož hloubka nebude zpravidla větší než hloubka rotního rajonu obrany budované buď ohniskovým systémem nebo systémem zákopovým. V žádném případě však nebude hlubší jak 1 až 1,5 km.

Potřeba dělostřelectva:

a) ohniskový systém:	
jeden p. pl. = 27 čelních opěrných bodů po 6 ha —	
potřeba pro umlčení	27 děl. oddílů
24 ks min. 81 mm potřeba	4 „
12 ks min. 106 mm potřeba	2 „
12 PT kanonů 7,5 cm	2 „
oslepení pozorovatelů	
(1 km — 1 odd.)	6 „
celkem	41 děl. oddílů

t. j. 592 hlavní za předpokladu, že zálohy, dělostřelectvo a týly bude umlčovány ADS;

b) zákopový systém:

18 km zákopů vyžaduje 600 hlavní, t. j. 50 oddílů, ostatní potřeba zůstává (14 odd.), t. j. celkem 768 hlavní (64 oddílů).

Sbor v tomto okamžiku bude disponovat vším dělostřelectvem a to jak organickým tak i posilovým. Vycházíme-li z předpokladu, že AS na směr hlavního úderu armády bude posílen jednou dělostřeleckou divízí a dělostřelectvem druhého sledu armády, které může plnit úkol bez změny palebných postavení po celou dobu průlomu hlavního obranného pásma, bude velitel dělostřelectva AS disponovat hlavními dělostřeleckými pluky divízi prvního sledu, dělostřeleckými pluky MD, dělostřeleckého pluku AS, dělostřelecké divíze, dělostřelectva AS druhého sledu armády.

Celkem to bude asi 650 hlavní.

Bude-li přemístění dělostřelectva plánováno podle zásady, že $\frac{1}{3}$ dělostřelectva bude na starých palebných postaveních ve východišti útoku (v daném případě hlavního sledu armády, které se zpravidla dává s podmínkou, že nesmí změnit svá palebná postavení), $\frac{1}{3}$ dělostřelectva bude se přemísťovat a $\frac{1}{3}$ bude na nových palebných postaveních, bude mít velitel dělostřelectva AS k zabezpečení průlomu postavení divízních záloh asi $\frac{2}{3}$ hlavní, čili počet, který zhruba splňuje požadavek jednorázového umlčení celého postavení divízních záloh v případě, že jest budováno ohniskovým systémem.

Plánování palby bude v tomto údobí boje AS provedeno tak, že dělostřelectvo povede na nových palebných postaveních palbu podle požadavků a plánů velitele divíze a velitelů pluků, dělostřelectvo na starých palebných postaveních podle požadavků velitele AS. Velitel AS může v tomto okamžiku účinně projevit svůj vliv na zabezpečení zasazení svého druhého sledu pouze v tom případě, jestliže dělostřelectvo skončí svůj přesun a to dříve než se začne přesunovat MD.

Trvání dělostřeleckého přepadu nesmí přesahovat 15 až 20 minut, což jest doba, ve které pěchota překoná posledních 400 až 500 m na ztečnou vzdálenost.

Štáb dělostřelectva sboru je povinen vypracovat plán dělostřeleckého zabezpečení zasazení druhého sledu sboru, který jest pak součástí celkového plánu zasazení MD.

PTO

Přesun, čára rozvinutí a čára zasazení MD musí být chráněny od možných protiútoků tanků nepřítele. Proto v plánu zasazení MD štáb sboru vyhodnotí

jednotlivé nebezpečné směry, které dávají nepříteli možnost použití tanků a organizuje celý systém protitankové obrany prostředky divízi prvního sledu a prostředky sboru.

V žádném případě nesmí dojít k tomu, aby část, případně celá MD byla napadena protiútokem nepřítele, a to jak divízní zálohou tak i jeho druhým sledem sboru případně sborovou zálohou.

Na včasné zastavení a odrazení tankového protiútku nepřítele musí být pamatováno již v rozhodnutí velitele AS a při organizaci součinnosti prováděné velitelem sboru i veliteli divízi v období organizace a plánování útočného boje. Povinností velitele sboru je určit prostředky a odpovědného velitele pro odrazení nepřátelského protiútku podle jednotlivých možných směrů, a to na celou hloubku plánovaného útočného boje.

V okamžiku zasazení MD budou protitankovým zabezpečením zainteresovány zpravidla veškeré protitankové prostředky prvního sledu sboru, sborové protitankové zálohy a sborového POZ a není vyloučeno, že i některé kanonové oddíly ze sestavy PDS a DDS prvního sledu sboru.

PLO

Protiletecká obrana přesunu MD a jejího zasazení bude organizována štábem sboru za využití organických a posilových protiletadlových prostředků a bude hlavním úkolem sborové PL skupiny v průběhu boje.

Vzhledem k tomu, že zasazení mechanizovaných divízi sborů prvního sledu jeví se důležitým okamžikem útočné operace, budou štábem armády koordinovány plány protiletecké obrany sborů s plánem protiletadlové obrany armády.

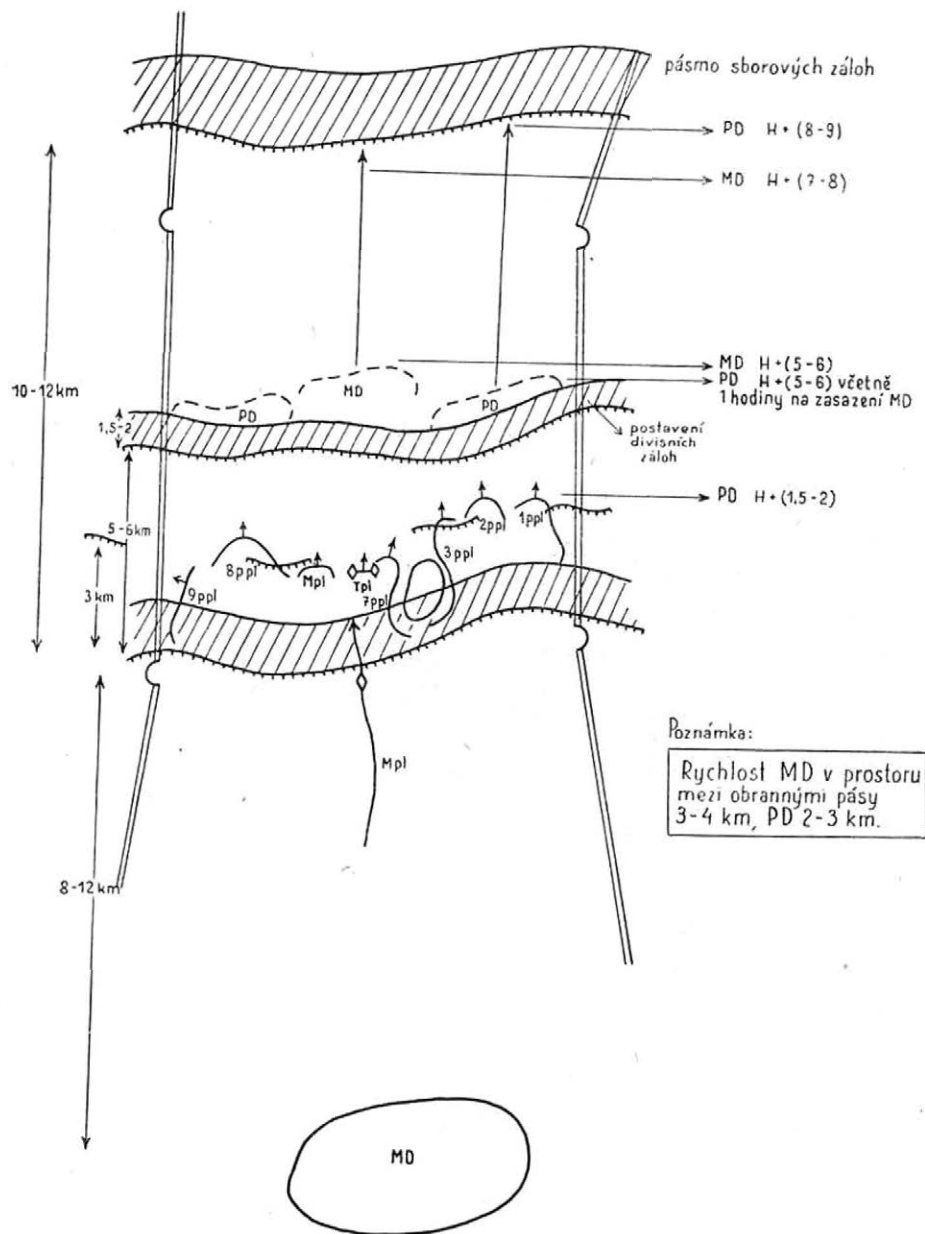
Závěr:

MD může být zasazena v kterékoli fázi útočného boje AS.

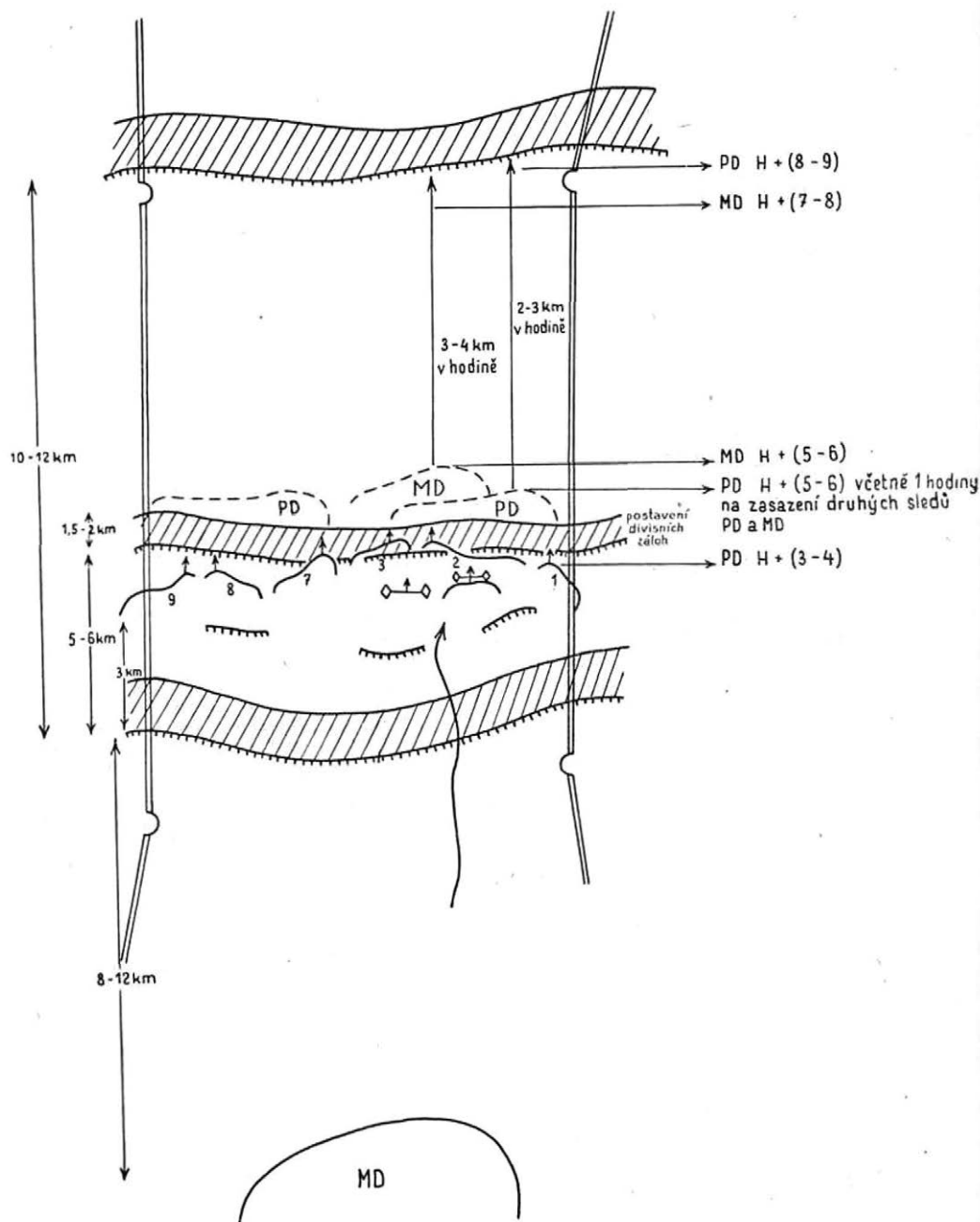
Nejpříznivějším způsobem zasazení MD je zasazení po skončení průlomu hlavního obranného pásma divízí prvního sledu.

V důsledku nedostačujícího vybavení AS průlomovými prostředky (hlavně tanky a dělostřelectvem) nutno předvídat možnost zasazení MD v nejlepším případě k doprolomení postavení divízních záloh nepřítele.

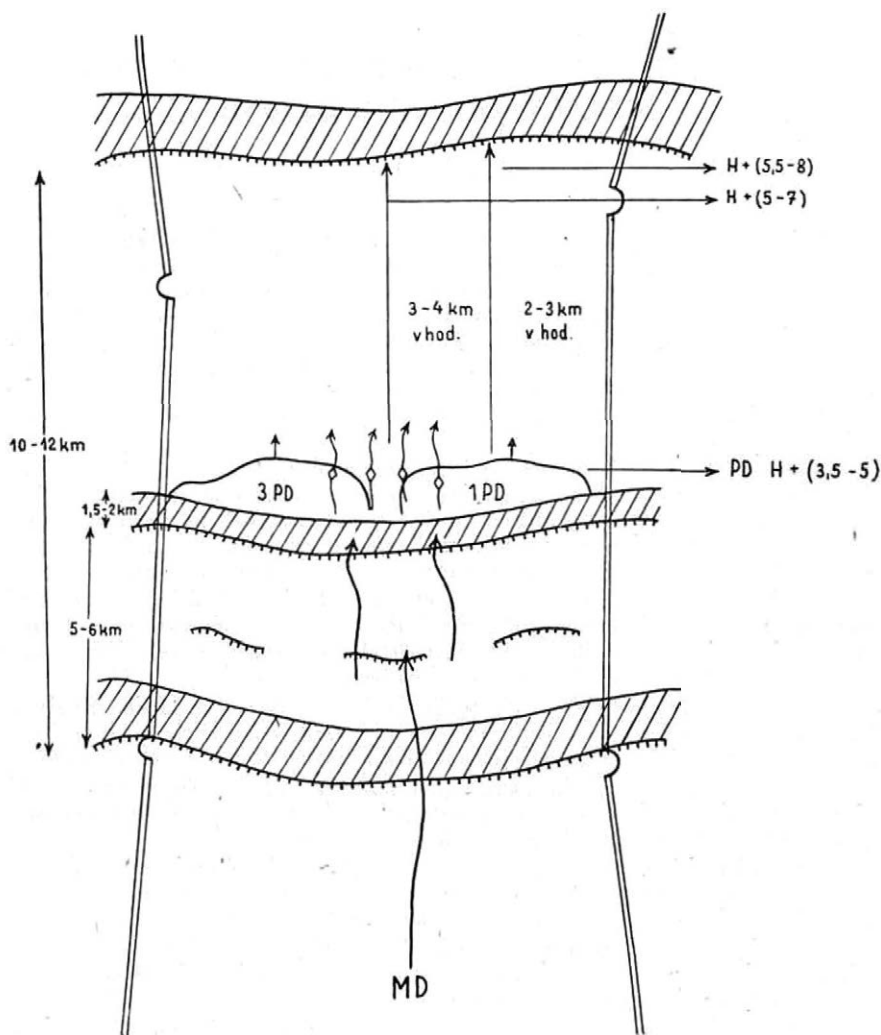
Při plánování útočného boje AS nutno vždy pečlivě uvážit a podrobně rozebrat všechny prvky oceněné situace s důrazem na nepřítele a jeho možnosti.

Schema I. MD prolamuje postavení divisních záloh (varianta A)

Schema 2. MD doprolamuje postavení divisních záloh (varianta B)

Schema 3. MD je zasazena po skončeném průlomu postavení divisních záloh (varianta C)

Poznámka redakce: Na výzvu otištěnou v minulém čísle VM na str. 114 nedostala redakce VM žádný další diskusní příspěvek k článkům plk. Jána Lípového, otištěným ve 3. a 4. čísle VM/1953 a ani k ostatnímu obsahu Vojenské mysli. — Plk. Lípový sám ústně diskutoval s několika čtenáři své studie o otázkách zasazení MD do průlomu a na podkladě této diskuse napsal několik doplňujících poznámek ke svým článkům, které redakce otiskuje na dalších stránkách této rubriky.

NĚKOLIK POZNÁMEK K BOJOVÉ ČINNOSTI MECHANISOVANÉ DIVISE

Plk. pech. Ján Lipový

Mechanisovaná divise patří mezi nejmladší jednotky naší armády. V každé vědě, i ve vojenské vědě, je přirozeným zjevem, že velká pozornost všech pracovníků v daném oboru bude věnována právě nejnovějším poznatkům v oboru dané vědy, všem novým prvkům a zjevům, které se v ní vyskytly. Jen na základě neustálého studia, zevšeobecnování a rozšiřování znalostí v dané vědě a široké výměny názorů je možné vědu zdokonalit, obohatit a rozšiřovat. Povinností všech příslušníků československé armády je neustále studovat a rozšiřovat svoje znalosti v oboru vojenské vědy. Tato povinnost vyplývá jednak z přísahy, ze základních ustanovení našich řádů předpisů, jednak z povinností, které má každý občan k celé lidské společnosti.

Když vycházíme z mezinárodní politické situace a ze skutečnosti, že budujeme socialismus v naší vlasti za podmínek zostřeného třídního boje, který plnou měrou zasahuje i armádu jako mocenský nástroj vládnoucí třídy, musíme jasně pochopit, že jen zdokonalováním vlastní práce, prohlubováním znalostí v oboru vojenské vědy a aktivním zapojením se do rozšiřování poznání v tomto oboru je možné stát se platným členem naší společnosti.

Setkávám se často s poznámkami, že v oboru mechanisované divise není dostatek materiálu ke studiu, že je proto nejistota zdali je mechanisovaná divise správně používána, že není čeho se chytit a p. K tomu však poznamenávám, že podkladů pro studium a bádání v každé vědě, i ve vědě vojenské, máme mnoho a nevyčerpatelných.

Máme ke studiu a praktickému uplatňování skvělé podklady v učení klasiků marxismu-leninismu a ve světovém názoru marxisticko-leninské strany v dialektickém a historickém materialismu, z kterých je třeba vycházet a tvořivě je uplatňovat ve všech oborech vědy.

Máme nevyčerpatelnou studnici v bohatých zkušenostech Sovětské armády, získaných v těžkých bojích občanské války a Veliké vlastenecké války, které nám nezištně odevzdává. Je však třeba se ptát, zda studujeme a uplatňujeme plně tyto zkušenosti?

Budeme-li vycházet z těchto podkladů, není problémů, které bychom nemohli rozřešit. Je k tomu však třeba především poznat a osvojit si to, co je už v daném oboru známo, a na základě toho pak dialekticky postupovat k dalším poznáním.

Žádná theorie však nevznikne sama od sebe, nýbrž jen v těsném spojení s praxí. Theorie vycházející z praktických zkušeností se může na jejich podkladě dále rozvíjet a potom opět pomáhat k dalšímu rozvoji praxe.

Aplikujeme těchto několik úvah na praktické zkušenosti rozvoje znalostí o mechanisované divisi. Vycházím ze zkušeností redakčního kruhu časopisu „Vojenská mysl“. V posledních číslech časopisu byly uveřejněny články o použití mechanisované divise. Jsou to první v časopise otiskované články na toto thema. Autor článků může dané otázky rozvádět nesprávně, může se mýlit, může se dopustit i chyb, jeho vývody mohou být v rozporu s praxí. Bude proto na prospěch věci, když soudruzi od mechanisovaných divisí, od štábů sborů a okruhů vyjádří ve svých diskusních příspěvcích své stanovisko a dále rozvedou ony otázky. Jen tak bude možno dojít k vyjasnění sporných otázek a k správným závěrům. Poznátky získané z takovéto diskuse budou ku prospěchu všem příslušníkům naší armády, protože dají podklad pro vyhranění theorie v dané problematice.

Rozvedu několik otázek souvisejících s použitím mechanisované divise, s kterými jsem se setkal při různých diskusích.

Nejdůležitějším okamžikem pro velitele armádního sboru v průběhu boje bude přijetí rozhodnutí pro zasazení druhého sledu sboru. Velitel sboru nebude moci hned na začátku boje přesně určit, kdy a jak bude zasazovat mechanisovanou divisi. Může to učinit, teprve až se situace na frontě vyvine tak, že bude moci zhodnotit, zda budou pěší divise schopny splnit bližší úkol sboru bez ztráty tempa nebo ne. Když však už jednou učiní rozhodnutí, bude v zájmu úspěšného průběhu boje, aby mechanisovaná divise vyšla na čáru zasazení v nejkratší době. K zabezpečení tohoto požadavku je třeba pečlivě organisovat výjezd jednotek mechanisované divise z vyčkávacího postavení a regulační službu na komikacích, po nichž se bude mechanisovaná divise přesunovat na čáru zasazení.

Rychlý a plynulý výjezd z vyčkávacího postavení během opatření, o nichž byla zmínka v mém článku otiskném v 3. čísle Vojenské mysli ročník 1952, zabezpečíme tím, že už při zaujímání vyčkávacího postavení organisujeme rozmístění vozidel čelem na cesty k výjezdu a v tom pořadí, v jakém se budou zařadovat do proudu v jednotlivých součástech (viz připojený náčrt I). Přitom je důležité, aby každé vozidlo mělo připraven a zabezpečen výjezd z ochranného okopu, v kterém je umístěno. Dále je třeba, aby bylo organisováno spojení mezi součástmi (motocyklisty, signály) zatím účelem, aby byl oznámen příjezd posledního vozidla. Na těchto detailech v souhrnu závisí plynulost a rychlost výjezdu na čáru zasazení a tím i vliv na úspěch boje armádního sboru.

Velmi vážný vliv na úspěšný a hladký výjezd mechanisované divise na čáru zasazení má dokonale organisovaná a prováděná regulační služba. Je vhodné, aby v přípravném období byl proveden nácvik regulačních orgánů, které mají zabezpečit přesun mechanisované divise, aby byly obeznámeny s osou přesunu a se zvláštnostmi osy. Je nutno upozornit regulační orgány na důležitá místa, ostré zatáčky, křižovatky a p., na kterých může dojít k zatarasení cest a kde bude možno zatarasena místa objet. Je též velmi důležité, aby před zahájením přesunu mechanisované divise přešel po každé ose odpovědný orgán štábu sboru, opatřený plnou mocí, s příslušnými pomocníky, po případě i s vyprošťovacím vozidlem, který překontroluje úplné uvolnění cesty určené k přesunu mechanisované divise ode všech cizích vozidel, nebo učiní okamžitá opatření k odstranění vozidel, která jsou na cestě. Vzhledem k tomu, že mnohé těžkosti způsobují i ti vševojskoví velitelé, jejichž vyšší jednotky se přesunují nebo jsou ještě na komunikacích, je nutné, aby náš nový předpis Dopr-III-1 pro regulaci na silnicích a cestách studovali a ovládali nejen důstojníci automobilního vojska, ale i všichni vševojskoví velitelé všech stupňů a důstojníci vševojskových štábů.

Živé diskuse a různé názory se projevují o čáře rozvinutí a o čáře zasazení mechanisované divise.

Čarou zasazení rozumíme čáru v terénu, na které velitel sboru plánuje zasadit mechanisovanou divisi do boje. Na tuto čáru jsou plánována všechna opatření, která organisují k zabezpečení zasazení mechanisované divise štáb sboru, velitelé a náčelníci druhů vojsk a jejich štáby.

Při vedení boje je čarou zasazení čára v terénu, na které čela jednotek mechanisované divise předbíhají čelní jednotky pěších divisí a zahajují boj s nepřítelem. Skutečná čára, na které budou jednotky mechanisované divise předbíhat čelní jednotky pěších divisí, může být odlišná od čáry plánované.

Na čáru rozvinutí jsou dva zásadně odlišné názory.

V jednom z názorů se hovoří, že čára rozvinutí je čára v terénu, na které jednotky mechanisované divise přecházejí z pochodových proudů do bojové sestavy, což je odůvodňováno takto: Velitel sboru nemůže před zahájením boje s určitostí rozhodnout, zda bude zasazovat mechanisovanou divisi na dokončení průlomu hlavního pásma obrany, nebo zda mechanisovaná divise vejde do průlomu v pochodových proudech, protože nezná hlavního činitele — odpor nepřítele. Z uvedeného důvodu musí mít možnost vést mechanisovanou divisi tak, aby se mohl rozhodnout pro různé způsoby zasazení ještě i tehdy, když je už

mechanisovaná divise v pohybu. Velitel sboru může upřesnit rozhodnutí o způsobu zasažení mechanisované divise nejvýše do té doby, než čela pochodových proudů postoupí do míst, v kterých musí zahájit rozvinutí. Čára rozvinutí musí být proto tak daleko od plánované čáry zasažení, aby byl získán dostatečný hluboký prostor, v kterém bude moci mechanisovaná divise přejít z pochodové do bojové sestavy. Nejvhodnějším místem k označení čáry zasažení bude původní přední okraj.

Podle druhého názoru je čára rozvinutí čarou v terénu, na které budou jednotky mechanisované divise už rozvinuty v bojové sestavě. To znamená, že jednotky mechanisované divise zahájí rozvinutí už před touto čarou z vlastní iniciativy, v různém čase a v různé vzdálenosti od předního kraje.

Buď jak buď, ať už rozumíme čarou rozvinutí zahájení nebo zakončení rozvinutí, musí si velitel sboru ponechat možnost mít vliv na zahájení přechodu pochodové sestavy do bojové, protože když už se mechanisovaná divise rozvíjí, nebude moci velitel sboru přijmout rozhodnutí zasadit mechanisovanou divisi do boje v pochodových proudech, po případě musí počítat se ztrátou času. Každá změna bojové sestavy, zvláště v době, když jsou na poměrně malé ploše nahuštěny dvě pěší divise, jedna mechanisovaná divise a značný počet různorodé techniky, bude znamenat velké vypětí vojsk a štábů, jakož i ztrátu času.

Podstata otázky není však v čarách, protože ty mají význam jen pro formu technického provedení. Kdo vidí podstatu provedení zasažení mechanisované divise v různých druzích čar a celou cestu z vyčkávacího postavení na čáru zasažení zasílá čarami, stává se formalistou a odbočuje od řešení hlavních otázek. Podstatou taktického rozhodnutí je určení čáry a způsobu zasažení mechanisované divise do boje. Všechno ostatní, co je ve spojení s provedením přesunu mechanisované divise na čáru zasažení a provedení jejího rozvinutí, je otázkou technického výcviku. Technický výcvik musí být proveden tak, aby změny z pochodových útvarů mechanisované divise do bojových byly provedeny co nejrychleji, organizovaně a bez zastávek.

Štřel jsem se též s případem, že si někteří důstojníci nesprávně vysvětlují jeden z úkolů mechanisované divise „obklíčit nepřítele v taktické hloubce obrany“.

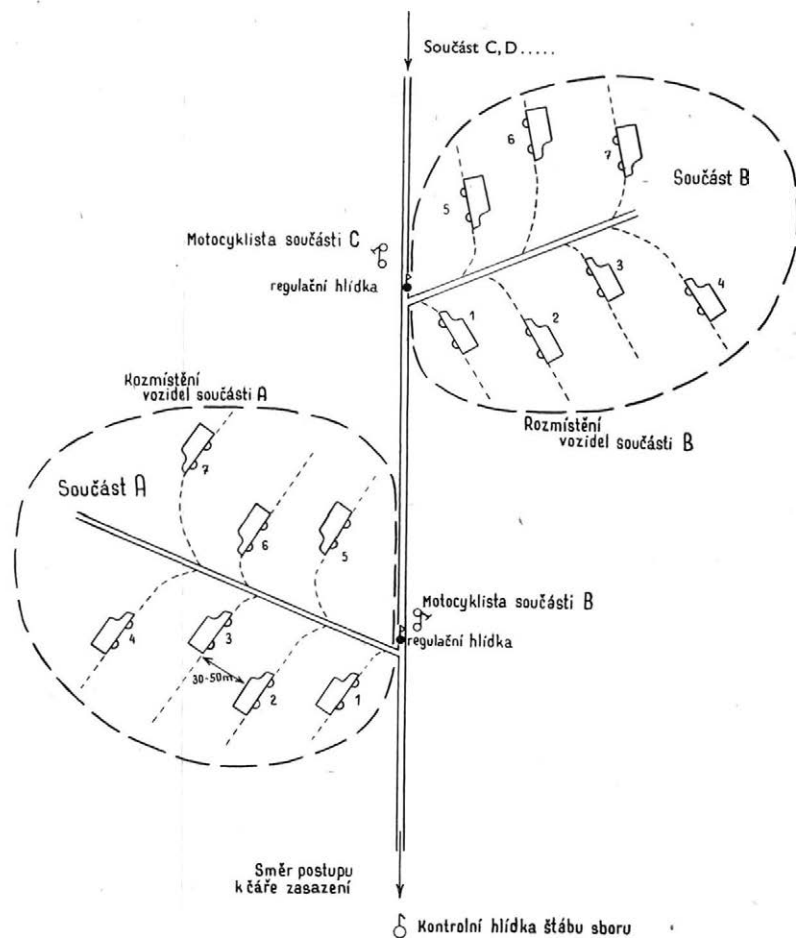
Když velitel sboru zasazuje svůj druhý sled, musí vidět stále hlavní cíl bojové činnosti sboru první den operace — ovládnutí pásma sborových záloh nepřítele v chodu. Od tohoto cíle se nesmí dát odpoutat žádnou činností nepřítele, protože hlavní úkol sboru prvního dne je prolomit celou taktickou hloubku obrany nepřítele.

Po ovládnutí pásma sborových záloh bude úkolem mechanisované divise zpravidla ve spolupráci s armádní rychlou skupinou rozvinout úspěch průlomu do operační hloubky. Mohou však být zvláštní případy, závislé na zvláštnostech situace, kdy bude výhodné usměrnit mechanisovanou divisi k rozšíření průlomu, aby byl obklíčen nepřítel, ve spolupráci se sousedy, jak ukazuje schematický náčrt.

V přehledu naznačeném v náčrtu byl nepřítel obklíčen v taktické hloubce a obklíčení provedla mechanisovaná divise, při čemž splnila napřed hlavní úkol prvního dne útočné operace: zajistila ovládnutí pásma sborových záloh nepřítele. Bude nesprávné usměrňovat mechanisovanou divisi už po prolomení hlavního obranného pásma k rozšíření průlomu. Je pravda, že se situace na frontě utváří různě, a proto není možné předepsat formalku platnou pro všechny případy. Každé rozhodnutí velitele musí vyplývat z pečlivého zhodnocení zvláštností dané situace.

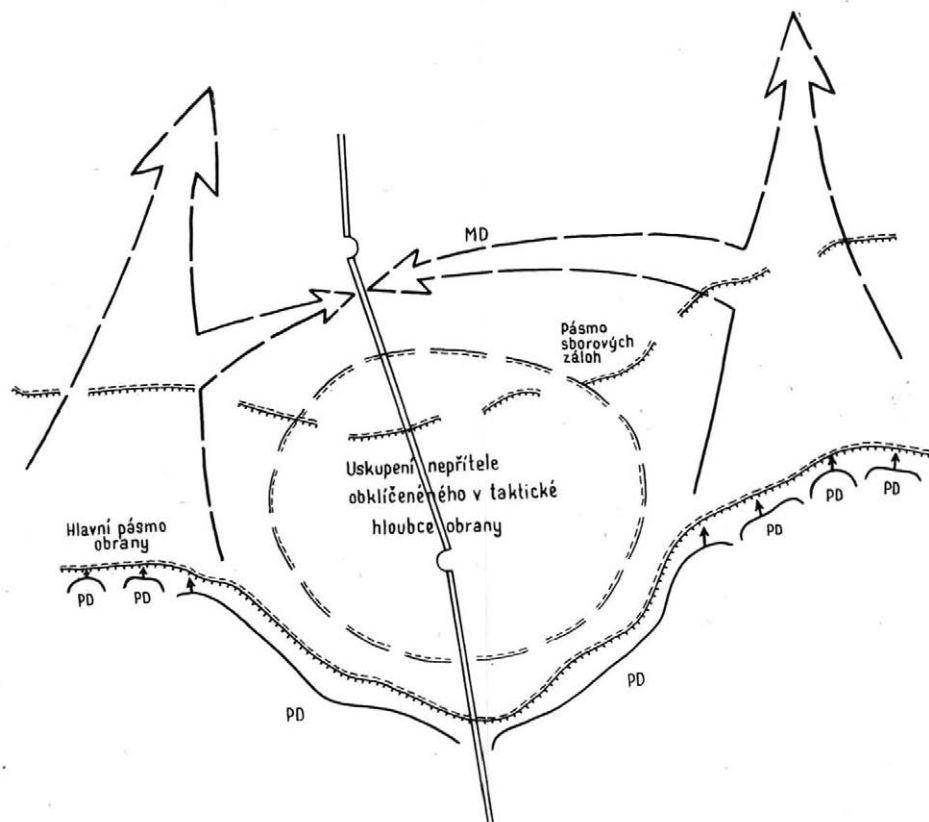
Závěrem těchto krátkých poznámek připomínám skutečnost, že se vyskytují ještě četné další otázky, o kterých je nutno rozvinout diskusi ve prospěch vyhranění teorie a zvýšení našich znalostí. Neznámé problémy se musí řešit formou dialektickou. Jen tehdy je nejpravděpodobnější, že se přijde na kořen problému, jestliže se do jejich řešení zapojí celé kolektivy, praktici i theoretici, když vzájemně spojí svoje síly a když si budou vyměňovat své poznatky. Ze souhrnu této práce mohou pak být vyvozeny potřebné závěry.

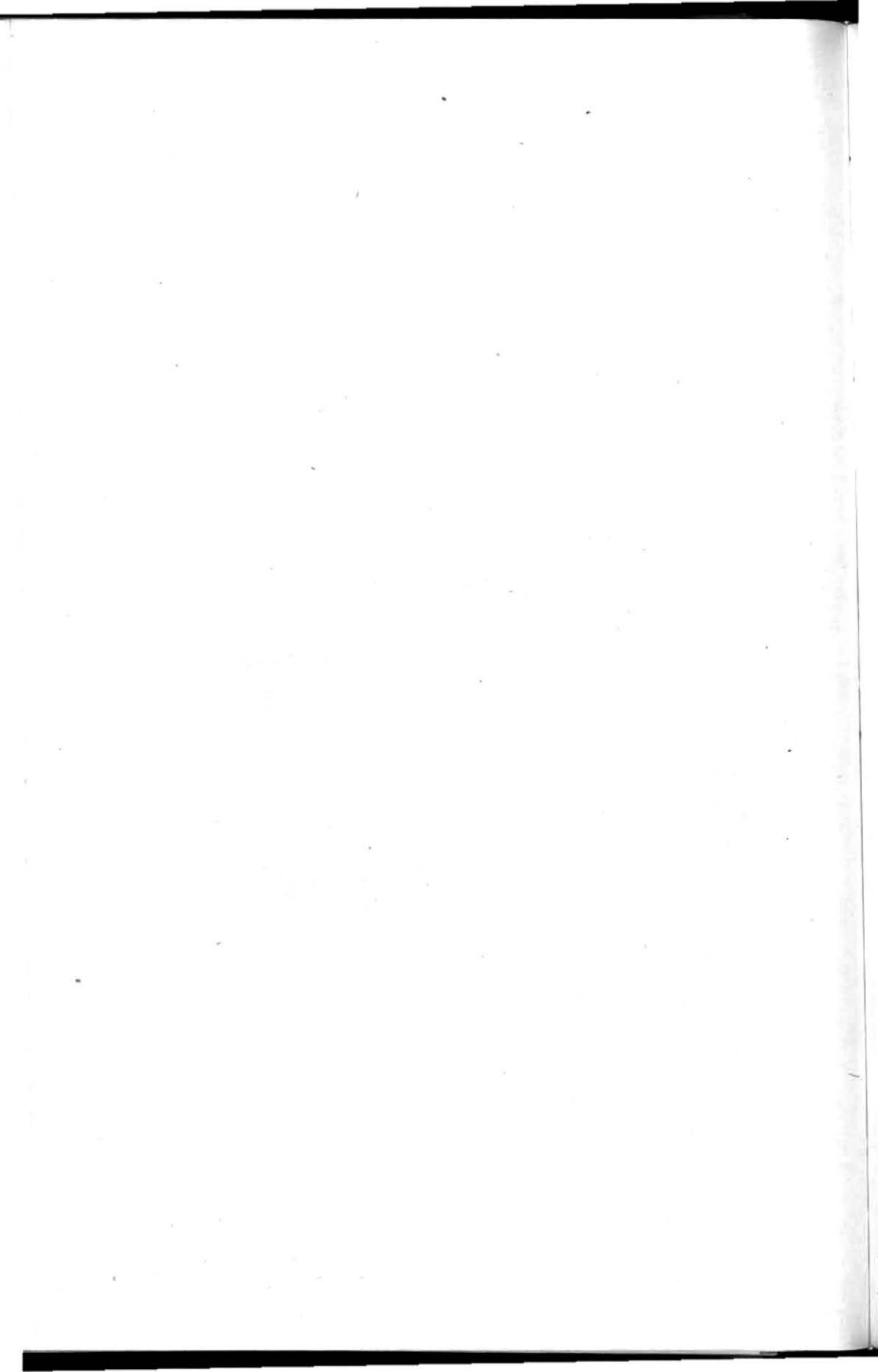

Obr. 1.

Obr. 2.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

K METHODICE ODBORNÉ A VĚDECKÉ PRÁCE

(Výňatky z přednášek Dr. Františka Hyhlíka, prosloušených k posluchačům na vojenské akademii)

I. Předpoklady odborné a vědecké práce

1. Socialistický způsob odborné a vědecké práce

Socialistická společnost, a tedy i její armáda potřebuje odborně zdatné, ideově a politicky vyspělé pracovníky, kteří — vyzbrojeni učením marxismu-leninismu — učí se poznat a zvládnout vědu a její pomocí přetvářet a měnit dosavadní skutečnost. Budujeme socialismus na všech frontách práce, vychováváme jiného člověka, nového typu, vyzbrojeného rysy komunistické morálky, člověka, který je schopen nejen vytvářet, celé stejně úporně a odhodlaně hájit socialistický a komunistický řád a jejich vymoženosti. K uskutečnění těchto vysokých cílů je zapotřebí vytvářet správné pracovní předpoklady, osvojovat si nové, těmto úkolům přiměřené pracovní metody a oprostit se od zastaralých a neúčelových způsobů práce, které zejména svým formalismem brzdily cestu vpřed.

V tomto pojednání si všimneme některých základních požadavků a předpokladů pro methodiku odborné a vědecké práce a tím chceme pomoci důstojníkům a generálům k tomu, aby poznávali a získávali správné pracovní rysy, které požadujeme od odborného a vědeckého pracovníka v socialistické společnosti a vychovatele nových kadrů.

Především je zapotřebí důkladné a ustavičné revize starých způsobů práce, výchovy, vyučování a studia, které jako buržoasní přežitky ve vědomí lidí stále škodlivě působí na nové způsoby práce. Je zapotřebí se učit novému, bolševickému způsobu práce, a to ve všech úsecích našeho života, a tedy také ve studiu a v odborné a vědecké práci.

Nelze si představit, že by v socialistické společnosti někdo dobře myslel, uvažoval, pozoroval, zkoumal a využíval svých schopností, aniž by si vytvořil správný pracovní styl, vhodný a přiměřený způsob práce. Je to způsob práce prolnutý marxismem-leninismem ve všech oblastech našeho života a práce. Je charakterisovaný vysokou ideovostí spjatou s rozvojem tvůrčích schopností člověka a jeho aktivity. Proto v socialistickém způsobu práce jsou shrnuty všechny vlastnosti člověka žijícího v socialistické společnosti: a) Kolektivnost, která se projevuje na př. tím, že člověk ochotně a rád dává své znalosti, vědomosti a zkušenosti druhým a raduje se z úspěchů svých spolupracovníků. b) Socialistická neuvědomělost a uvědomělý poměr k práci, v kterých se odráží ochota k plnění úkolů nezbytných pro budování socialismu. Uvědoměle pracující člověk má jasný cíl, ví, proč pracuje, dovede proto snáze odstraňovat překážky a bojovat s vnějším nebo vnitřním nepřítelem, kdežto co člověk neuvědomělý tápe nebo pracuje jen proto, aby se uživil, přičemž je mu celkem jedno, co dělá. c) Uvědomělá kázeň, která se projevuje v houževnatém úsilí pracujícího člověka splnit plán kvalitou i množstvím práce, věnovat se z přesvědčení úkolům, které společnost především potřebuje a občanům ukládá. Pracovní kázeň je zvláště nezbytným předpokladem úspěchu ve všech oborech práce a povolání. Nesmírné přednosti socialistické pracovní kázně se projevují prakticky v pracovním hrdinství milionů sovětských lidí, kteří si uvědomují „že nepřetržité upevňování socialistického státu, růst jeho hmotného a kulturního bohatství, zlepšení práce všech jeho orgánů znamená další rozmnožení blahobytu každého jednotlivého sovětského člověka, další rozvoj jeho intelektuálních i morálních kvalit“. (M. I. Kalinin, Dopis voličům leningradského městského volebního okresu, Gospolitizdat 1946, str. 7.) Jsou-li tato slova o pracovní kázni zaměřena na pracující v závodech, tím spíše platí na naše odborné a vědecké pracovníky, na

naše studující na všech druzích škol, kde socialistická pracovní kázeň je jedním z předpokladů studijního úspěchu. d) Pevná vůle a socialistický pracovní charakter jsou dalšími výraznými rysy socialistického pracovního stylu. „Charakter se utváří jak v nejodpovědnějších a nejtěžších okamžicích života, tak v každodenní všední činnosti.“ (Kornilov-Smirnov-Těplov, Psychologie, Praha 1951, str. 473.) Socialistický řád vyžaduje od každého zcela jinak zaměřené pracovní vlastnosti, než tomu bylo ve společnosti buržoasně kapitalistické. Houževnatost, cílevědomost, neúnavná píle, snaha proniknout k podstatě problému jsou dnes jinak motivovány než dříve. Tam to byla často honba za titulem, za společenským postavením, za snadnějším výdělkem a za podobnými cíli. Uvědomělý pracovník v socialistické společnosti je proniknut touhou po zvládnutí vědy, snahou dopátrat se podstaty problému proto, aby svou prací co nejúčinněji přispěl k budování socialistické a komunistické společnosti. Toto ideové zaměření, naprosto odlišné od zaměření v kapitalismu, vede k potlačení nežádoucích povahových vlastností, jako jsou nesamostatnost, nerozhodnost, nejistota, pasivita. e) Vysoká uvědomělost, zásadovost a cíle vědomost jsou další základní rysy nového pracovního stylu, které se odrážejí v naší odborné a vědecké práci. Tyto rysy jsou určovány marxisticko-leninským učením, které dává „možnost orientovat se v situaci, pochopit vnitřní souvislost okolních jevů, předvídat běh událostí a rozpoznat nejen to, jak a kam se vyvíjejí události v přítomnosti, leč i to, kam a jak se nutně budou vyvíjet v budoucnu“. Proto si nemůžeme představit socialistického pracovníka, v jehož pracovním způsobu by se neobrážely aplikace zásad dialektického a historického materialismu. Zákonitosti marxismu-leninismu se mohou stát metodou a nástrojem k revolučnímu přetváření a zlepšování skutečnosti jen tehdy, jestliže si je každý poctivý a uvědomělý pracovník osvojí nikoli slovně a dogmaticky, povrchně a zmateně, nýbrž tak, že proniknou do jeho života a práce a stanou se nedílnou součástí, vodítkem a kompasem v jeho životě veřejném i soukromém. Proto každý odborný a vědecký pracovník bude především usilovat o zvládnutí učení marxisticko-leninského, neboť jen tak může dospět ke konkrétnímu rozboru a tím i k pochopení každého jevu. Nic nepomůže sebevětší počet prostudovaných učebnic logiky, rozmanitých metodologií a návodů k proniknutí do podstaty věcí a podobných spisů. Podmínkou úspěšné práce je umění a schopnost používat učení marxismu a leninismu k řešení nejrozmanitějších aktuálních problémů. J. V. Stalin v odpovědi A. Cholopovovi praví: „Školometi a talmudisté chápou marxismus, jednotlivé závěry a poučky marxismu jako souhrn dogmat, která se nikdy nemění přes změny podmínek vývoje společnosti. Domnívají se, že naučí-li se nazpaměť těmto závěrům a poučkám a začnou-li je citovat bez ladu a skladu, budou s to řešit potom jakékoli otázky, spoleháje na to, že se jim naučené závěry a formule hodí pro všechny doby a země, pro každou příležitost v životě. Ale tak mohou myslet pouze lidé, kteří vidí literu marxismu, ale nevidí jeho podstatu, učí se nazpaměť textům marxistických závěrů a pouček, ale nechápou jejich obsah.“ (Sovětská diskuse o základních otázkách jazykovědných. Soubor diskusních statí z listu Pravda a časopisu Bolševik, Praha 1951, str. 279.)

Správné ideologické zaměření, soustavné politické školení, studium marxismu-leninismu a ovládnutí zákonů dialektiky a jejich aplikace na řešení daných úkolů jsou základními předpoklady úspěšné práce odborného a vědeckého pracovníka v naší armádě.

2. Osobní schopnosti a vlastnosti odborného a vědeckého pracovníka

Vycházejíce z těchto předpokladů zaměříme se především na to, jak pomoci mladým odborným pracovníkům, kteří se snaží pronikat s vědeckou důkladností ke kořenům věci. Ukážeme úskalí, o která by se mohly jejich snahy rozbít, a poukážeme na chyby, kterým se mohou snadno vyhnout.

Ještě však je zapotřebí vypořádat se s jednou námitkou, která se stále mnohde vyskytuje. Jak je to vlastně se schopnostmi člověka a s jeho předpoklady pro odbornou a vědeckou práci. Ještě je rozšířen a mnohde i zakořeněn reakční názor buržoasních biologů, pedagogů a psychologů, že totiž všechny schopnosti člověka jsou vrozeny a zděděny, že každý člověk

se může zpravidla uplatnit jen v jednom povolání, že už je každý jaksi předurčen k určité práci. Lidské štěstí prý je v tom, zda se jedinci skutečně podaří dostat se do onoho povolání, které je mu „předurčeno“, neštěstí pak v tom, že se člověk dostal na místo jiné, což prý je jeho „osudem“. Tato nesmyslná, veskrze reakční, nábožensky motivovaná smyšlenka podlamuje stále ještě úsilí našeho lidově demokratického zřízení po zapojení na př. mládeže do oněch pracovních oborů, které s hlediska výstavby státu jsou prioritní. Tato myšlenka, která byla náležitě uplatňována v kapitalistické a třídní společnosti, není ničím a nijak prokázána. Právý opak je potvrzen, že totiž každý člověk v socialismu a komunismu má nesmírné, neomezené možnosti růstu a rozvoje, že nikdy o člověku nemůžeme s konečnou platností prohlásit, že už není schopen dalšího vývoje, ledaže jde o omezení rázu biologického (vysoké stáří, nemoc a pod.).

„Schopnostmi se nazývají takové individuální zvláštnosti, které jsou podmínkami úspěšného vykonávání jedné nebo několika činností. Schopnosti se nedají redukovat na dovednosti a umění, které již člověk má. Právě na schopnostech závisí, jak snadno a rychle si člověk znalosti, umění a dovednosti osvojí.“ Vrozené jsou jen vlohy, které jsou základem rozvoje schopnosti. Schopnosti se rozvíjejí v činnosti, především v procesu výchovy a vyučování. K tomu, aby se správně rozvinula u člověka na př. organizační schopnost, je zapotřebí dát mu k takovému rozvoji příležitost, t. j. velmi brzy mu svěřovat zprvu jednoduché, pak obtížnější až velmi nesnadné úkoly vyžadující organizačních předpokladů. Jednotlivé schopnosti se vytvářejí v procesu takové činnosti, která onu schopnost především vyžaduje. Vlohy se rozvíjejí ve schopnosti v procesu činnosti a jsou tři druhy činnosti, jimiž každý člověk v životě prochází a které mají nesmírný význam pro rozvoj schopností a povahových vlastností lidí: hra — učení — práce. Rozvoj všech schopností vyžaduje soustavnou, plánovitou pedagogickou práci. Předtím, než začneme s touto soustavnou výchovou a přípravou, nemůžeme nikdy hovořit o schopnostech nebo neschopnostech člověka. Také neexistují žádné stropy, které by omezovaly růst schopností člověka. Vždycky můžeme vytvořit nové předpoklady pro rozvoj nových schopností. Nový společenský řád, nové výrobní vztahy, nové možnosti a cesty výchovy odhalily mnoho nadaných lidí, kteří byli vykořisťovatelským řádem ničení, deptání a držení nejen v závislosti na boháčích, ale mnohdy také ve víře ve vlastní neschopnost.

Tedy nikoli vykládáním a řečením o schopnostech jako „záračných“ vlastnostech, nýbrž ukládáním vhodných úkolů, přiměřeně stupňovaných co do obtížnosti, dobře promyšlených, rozvíjíme schopnosti mládeže i dospělých, na př. vnímavost, pozorovací schopnost, představivost, paměť, tvůrčí fantazii, logické myšlení, vyjadřovací schopnost, organizační, kreslířskou, počtářskou zručnost a mnohé jiné. Ale nejenom schopnosti, stejně i povahové rysy kladné i záporné jsou výsledkem činnosti, výsledkem soustavné výchovy, stálého působení na člověka a jeho vedení k určitému způsobu jednání, chování, vystupování a práce.

Máme-li v armádě důstojníky, kteří neměli možnost a příležitost k rozvoji schopností a povahových vlastností, protože žili v nepříznivých podmínkách, protože třídní společnost je vyřadila z účasti ve vyšším vzdělání a schopnosti se nemohly u nich plně rozvinout, máme nejlepší příležitost k tomu, abychom napravili křivdu vykořisťovatelského systému a pomohli jim rozvíjet schopnosti, přetvářet schopnosti v nadání a objevovat talenty. Ke každému je zapotřebí přistupovat s vírou v rozvoj jeho osobnosti, s vědomím, že v socialismu jsme schopni při správném vedení odstraňovat z vědomí lidí bludy a zla, rozvíjet psychiku a vychovávat ony vlastnosti komunistické morálky, které potřebujeme u obránce vlasti a bojovníka za mír, u důstojníka nového typu. Čeho je k tomu třeba? 1. Musíme umět vychovávat a vést člověka nového typu. 2. Musíme věřit ve vychovatelnost člověka, ve změnu společenského řádu a v to, že se změnou vztahu lidí k výrobním prostředkům změní i vlastnosti člověka a jeho osobnost, věřit v tvůrčí síly a schopnosti mas i jednotlivců. 3. Člověk, o kterého jde, musí chtít rozvíjet a vychovávat ty schopnosti, které nezbytně potřebuje k svému povolání.

Schopnosti k odborné práci a k vědeckému řešení problému se dají stejně vychovávat

a utvářet jako jiné schopnosti. Je to práce obtížná a namáhavá, vyžaduje velké houževnatosti, trpělivosti a lásky k člověku, ale vede k úspěšnému výsledku. Tento úkol si musí uvědomit všichni učitelé a velitelé, kteří mají v našich nejmladších kadrech vypěstovat vysoké kvality bojových schopností a vlastností odborných a vědeckých pracovníků, kteří by dovedli po vzoru sovětské vojenské vědy pokračovat v práci a uplatňovat získané znalosti a vědomosti při všech příležitostech.

Jakými vlastnostmi a schopnostmi se má vyznačovat odborný a vědecký pracovník? Má se naučit správně, logicky myslet a uvažovat, má mít dobrý postřeh a vyvinutou pozorovací schopnost. Jeho vnímavost, představivost a paměť se mají zaměřovat především k oborům, v kterých má být odborníkem. To neznamená, že by měl být jen úzce jednostranný. Jeho zájmy mají být bohaté a široké, ale v určitém směru přece jen speciálně rozvinuté. Má mít organizační schopnosti, které získává a cvičí při všech příležitostech, t. j. nejenom v životě služebním, ale i soukromém. Účelná organizace soukromého života přispívá k organizaci práce v povolání. S organizačními schopnostmi souvisí cílevědomost a plánování práce. Z opravdového zájmu o práci a zvolené povolání vyvěrají další vlastnosti charakteru, jako píle, svědomitost, houževnatost, iniciativa, soustředěnost a bezmezná vytrvalost. Tedy nejen vlastnosti rozumu, ale také vlastnosti vůle jsou nezbytným předpokladem úspěšné odborné a vědecké práce, kdy zvlášť na počátku je zapotřebí mimořádného úsilí, velké sebedůvěry a vysoké uvědomělosti posluchačů. Z vlastností vůle zdůrazňujeme především schopnost překonávat překážky, umění bojovat sám se sebou a schopnost své osobní záliby a zájmy podřít zájmům celku, zájmům pracovním. Doplníme-li tyto vlastnosti opravdovým zájmem, hlubokým zaujetím a nadšením a zápalem pro věc, kterou řešíme, překonali jsme základní nesnáze před započetím práce.

Jednou z nejvýznamnějších vlastností odborného a vědeckého pracovníka je pracovní poctivost. S problémy a úkoly musíme poctivě zápasit a ne se jich zmocňovat pohodlnou cestou — to jest přejímáním od druhých tak, že je vydáváme za své. Tento buržoasní zlozvyk je mnohde silně zakořeněn. Jsme stále ještě svědky na př. toho, že se opisuje ze studu. Z několika knížek nebo brožur obratným a někdy i neobratným opisováním vznikají knížky a brožury nové. Myšlenky poctivých pracovníků si mnozí nepoctivě přisvojují. Nebo jiný způsob nesprávné práce odborníka: kniha je od začátku do konce naplněna citáty, pisatel stále jen říká, co k určitému problému kdo řekl, co o něm kde napsal, uvádí nejrozmanitější výroky druhých, ale nás by také zajímalo, co tomu říká on sám. A to se zpravidla nedovíme. Pak ovšem v podtitulu má být uvedeno, že citáty a výňatky vybral a sestavil ten a ten, a nikoli aby si tam pisatel uváděl honosně autorské jméno.

Je samozřejmé, že se musíme opírat o sovětské prameny, o nepřeberné bohatství sovětských odborníků a vědeckých pracovníků, ale ve zpracování uložených problémů a úkolů to musí být patrné. Proti nepoctivosti v práci budeme důsledně bojovat. Odborný a vědecký pracovník musí soustředit pozornost a všechny svůj zájem jen na daný úkol. Musí zanechat všeho vedlejšího, nesmí myslet na zbytečné malichernosti a zatěžovat mozek činností, která by ho odváděla od vytčeného cíle. Není správné ulpívat na špatných tradicích a zvycích, je zapotřebí důsledně se oprostit od buržoasních pracovních způsobů, směle a kriticky se zmocňovat problémů, soustředit na ně všechny své schopnosti, nedat se strhnout příliš obecnými poznatky, nezabřednout do knih, které se sice o problému zmiňují, ale jen všeobecně. Osobní plán v zaměstnání i v soukromí je nutno podřít danému úkolu. Vytrvalá práce, trpělivé hledání a přemýšlení vede na konec k úspěchům, i když z počátku jsou tu nesnáze; ty však odradí jenom slabochy. Pracovní vlastnosti je zapotřebí posilovat četbou klasiků marxismu a leninismu, učit se Leninově houževnatosti, víře a síle přesvědčivosti, Stalinově cílevědomosti a uvědomování si boje sovětských vědců, na př. s přírodou a s mnoha obtížnými názory zakořeněnými v kapitalistickém řádu. Učme se využívat každého volného času k práci. Neoslabujme svou nervovou soustavu bezplánovitou činností. Stále si uvědomujeme, že každé dílo velké hodnoty je plodem

vysoké uvědomělosti, správného politického zaměření, vytrvalosti, trpělivosti, pracovního nadšení a pozornosti. Vědecký pracovník v socialistické společnosti žije s lidem a pro lid. Odbornou a vědeckou práci prolíná láska k socialistické vlasti, která se odráží ve veškeré naší činnosti. Socialistický patriotismus se projevuje i v hrdosti na slavnou a hrdinnou minulost národa; z ní je zapotřebí čerpat posilu pro uložené úkoly. Odborný a vědecký pracovník musí mít nejen důkladné znalosti v oboru, v kterém pracuje, ale musí mít také náležité všeobecné vzdělání, zejména v oborech, které přímo nebo i nepřímo souvisí s jeho hlavní činností. Při tom je zapotřebí se vyvarovat encyklopedičnosti, v níž končívají všechny roztěkané, neklidné a zmatené hlavy, které se nedovedou soustředit delší dobu toliko na jednu základní myšlenku. Dnes mohou něco dokázat a objevit jen odborníci ve svém pracovním oboru, ne jednostranní hloubalové, kteří se utápějí v malicherné práci. Budoucnost patří pracovníkům, kteří pozorně sledují nejdůležitější výsledky v těch oborech a vědeckých disciplínách, jimiž se zabývají, a uplatňují je při všech pracovních příležitostech, a především těm, kteří žijí intenzivním politickým životem, jenž se pak působivě odráží v celé jejich činnosti.

K významným vlastnostem odborného a vědeckého pracovníka patří skromnost. Pracovní skromnost vyplývá z vědomí, že se všechny vlastní úspěchy opírají o pomoc ostatních a že nejsou jen výsledkem práce pracovníka samého. Pracovní skromnost vyplývá z upřímné a otevřené sebekritiky a svědčí o tom, že se takový pracovník houževnatě a vytrvale obírá uloženým úkolem do všech důsledků a snaží se proniknout skutečně k jeho podstatě. Tato skromnost se projevuje také v poctivém shledávání literatury a pramenů.

II. Podstata odborné a vědecké práce

Především jde o to naučit se samostatně zpracovat určitý úkol, opatřit si k tomu vhodné pomůcky a prameny a naučit se tyto prameny zpracovávat. Z poznatků získaných v přednáškách, četbou, v odborné a vědecké literatuře, především u sovětských odborníků, naučit se sestavit referát, pojednání nebo napsat obsáhlejší práci o určitém problému. Umět vypracovat pojednání a vyřešit úkol jasně, konkrétně, názorně a vědecky přesně, vypracovat řešení tak, aby se v něm zračil správný myšlenkový postup, logický úsudek a úvaha. Jiným znakem odborné a vědecké práce je methodické zvládnutí určitého problému, t. j. umět úkol zpracovat tak, že jej můžeme dobře vyložit, správně methodicky osvětlit s rozmanitých hledisek, seznámit s ním podřízené jednotky, po příp. podat o něm výstižné informace tak, aby každý přesně věděl, o čem jde, co se od něho žádá, zkrátka, aby vylicení situace bylo názorné, živé, přesvědčivé. K tomu nám ukazuje jasnou cestu dialektika. Dialekticko-materialistická metoda vede k proniknutí do podstaty jevů a k poznání zákonů, jimiž se tyto jevy řídí, ukazuje cestu k rozlišení toho, co je podstatné, od toho, co je méně podstatné, to, co je nutné, od toho, co je náhodné. Je samozřejmé, že zdrojem poznání je objektivní skutečnost, bez znalosti faktů ztrácí dialektika svou sílu. Co by bylo platné, kdyby člověk sebelepě znal zákony dialektiky, kdyby je formálně ovládal do všech jemností, když by neměl dostatečnou zásobu poznatků a skutečných vědomostí, které by mohl dialektickými zásadami a zákony uplatňovat v životě a v povolání.

Proto je zapotřebí se učit zkoumat jevy shlediska jejich vnitřních protikladů. Umět vyhmátnout hlavní článek řetězu v dané chvíli a zaostřit na něj pozornost. Leninsko-stalinská poučka o hlavním článku v historickém řetězu událostí je aplikace základní dialektické these o vzájemné podmíněnosti jevů. Tvrdit ovšem jen, že jevy na sebe navzájem působí, a nenalézt mezi těmito bohatými souvislostmi souvislosti podstatné a nezbytně nutné a neoddělit je od souvislostí náhodných a méně podstatných, znamená totéž jako neříci o problému vůbec nic. Tím, že vedeme člověka k tomu, aby našel hlavní článek, učíme ho hledat rozhodující příčinné souvislosti. To ovšem vyžaduje velmi široký obzor, dokonalou znalost vlastního oboru a dobré znalosti oborů příbuzných. Stále je zapotřebí si uvědomovat, že všechny jevy jsou na sobě závislé, že všechno souvisí se vším, že všechno je v neustálém pohybu, vývoji, vzniku a zániku, v pohybu od jednoduchého k složitějšímu. Tak se na-

učíme myšlenkově řešit nejen problémy současné, ale také předvídat vývoj událostí v budoucnosti. Právě theorie marxismu-leninismu je nejen nástrojem poznání a přetváření skutečnosti, ale také nástrojem předvídání jejího vývoje.

Žádný problém nemůžeme pochopit v plném jeho rozsahu, jestliže se jím zabýváme odděleně. Proto i myšlení, které samo o sobě je velmi složitý psychický proces, je třeba zkoumat jako celek a všimnout si toho, které požadavky mají být splněny, má-li jít o myšlení skutečně vědecké. Nebylo by správné se domnívat, že se schopnost vědecky myslet může rozvinout jen u několika jednotlivců nebo jen u vybrané skupiny lidí, nebo že vědecky myslí jen ten, kdo se zabývá nějakou vědeckou disciplínou. Mnohdy se setkáváme, a v socialistické společnosti častěji než za kapitalismu, s tím, že člověk pracující v oboru od vědy odlehlel, má znamenitý postřeh, úsudek, je neobyčejně bystrý, pohotový, vyznačuje se pádností a přesvědčivostí důkazů, kdežto jiní, kteří se dlouho vědou obírají, nemuseli se naučit vědecky myslet.

Správné myšlení má být přesné, důsledné, jasné a zdůvodněné. Ale jsou tu další požadavky na vědecké myšlení. Je to soustavnost nebo systematicčnost myšlení. Naše myšlenky mají být spolu spjaté, jedna na druhou má navazovat, jednáme-li o nějakém problému, má jedna z druhé vyplývat. Člověk, který myslí soustavně, má poznatky uspořádány, zorganizovány, chápe je v jejich dialektické souvislosti. Pak mu není obtížné, aby poznatky dovedl správně rozříditi podle významnosti a závažnosti, a pak také snáze dovede odlišit věci podstatné od méně podstatných, je mu snazší analýsa, srovnání, spojování poznatků a jejich zdůvodňování. Systematicčnost myšlení se však nesmí projevoval formálním rozškrtávkováním poznatků, malicherným zařazováním do jakýchsi příhrádek, hromaděním a registrováním poznatků bez ohledu na jejich konkrétní využití. Jestliže máme poznatky neuspořádané, chaoticky popletené, nejasné, je samozřejmě, že i kvalita myšlení za mnoho nestojí. Vinu je nutno hledat už v přijímání poznatků, ve vnímání, zejména ve špatné metodě pozorovací, v nedostatečném postřehu, v málo aktivní pozornosti a v povrchním zájmu. Jen ten, kdo pracuje soustavně, objevuje ve svém oboru nejrozmantější zákonitosti a vztahy a pečlivě z nich vyvozuje důsledky a závěry, je člověk s předpoklady k vědeckému myšlení. Takový myšlenkový postup se dá u člověka vychovat při soustavné, cílevědomé a houževnaté práci.

Každého zkoumaného problému je zapotřebí si všimnout také s hlediska vývoje, kterým prošel a který působil na jeho utváření a přetváření. Toto vývojové hledisko je často dalším znakem vědeckého myšlení.

Člověk, který vědecky myslí, brzy poznává podstatu své práce, dovede si přesněji vytyčovat pracovní cíl a dovede správně rozlišovat věci podstatné od méně podstatných. Poznává, co je staré, odumírající a co je nové, co se rodí, co se mění, a jakými změnami problém, věc nebo jev prochází. Vědecký pracovník usiluje o řešení nových problémů a úkolů, které před něj staví socialistická a komunistická společnost. Hledá nové úkoly, odhaluje obtížné problémy, snaží se je řešit novými metodami, osvětluje je s nového hlediska, odhaluje v nich nové rozpory, při čemž jeho práce je záměrná, účelná, nikoli nahodilá, nepotřebná, nehraje si s problémy, ale zápasí s nimi. A v tom všem jsou obsaženy další rysy vědeckého myšlení.

Z úkolů, které určuje společenský řád a budování nové společnosti, zaměřuje se odborný a vědecký pracovník na ty, které potřebuje mít objasněny praxí. Právě toto cílevědomé spojení s praxí je dalším rysem vědecké práce. Nikoli ten, kdo v záplavě knih a vzdálený skutečného světa bádá o malichernostech a neužitečných věcech, nýbrž ten, kdo usiluje o rozvoj nové socialistické vědy, socialistické kultury a techniky, je opravdovým vědeckým pracovníkem. Podněty k jeho práci mu dává skutečný život. Hledá theoretické základy rozmanitých praktik, dosavadních způsobů výroby, method léčení, organizace práce, vyzbrojuje se dosavadními poznatky a přistupuje k řešení nových problémů a úkolů v nejtěsnější spolupráci s praktiky, kteří se tak stávají jeho spolupracovníky. Získané poznatky neschovává, neisoluje se, nýbrž dává je tam, kde je jich třeba, a tak se jeho přičiněním pracovní proces zkvalitňuje, starý a zastaralý způsob práce se nahrazuje novým. Takovou pra-

cí, takovým myšlením se však mění celý člověk. Proto vědecký a odborný pracovník v socialismu se tak zásadně liší od vědeckého pracovníka minulosti. Změnily se i jeho charakterové vlastnosti, vytvořily se u něho nové schopnosti, a proto socialistická věda stále odhaluje nové talenty.

Při vytváření nové socialistické vědy a při osvojování si nových pracovních metod je nám vzorem věda sovětská a sovětský odborný a vědecký pracovník. Učme se od sovětských odborníků vědecky myslet. Máme k tomu mnoho příležitostí. V Československu jsou sovětské odborníky, kteří ve všech odborných a vědeckých institucích, ústavech a na vysokých školách ochotně učí naše pracovníky a ochotně jim dávají své bohaté zkušenosti. Všímejme si způsobu jejich myšlení. Jejich logické stavby přednášky, referátu, jejich způsob diskuse, jejich přesné formulace myšlenek, důkazů, jejich prostého, jasného, přísně vědeckého a naprosto srozumitelného výkladu, rozboru fakt a problémů.

Profesor Zdeněk Nejedlý při založení Československo-sovětského institutu v Praze objasnil charakteristické rysy sovětské vědy a ukázal zejména na její cílevědomost, která se projevuje v tom, že je zaměřena k budování komunistické společnosti; a k tomu cíli je soustředěna práce ve všech oborech. Proto před sovětskými vědci nejsou žádné nepřekonatelné překážky, pracují ve všech oborech s vědomím, že všechno je možno poznat a na konec zvládnout. Sovětská věda je organizována a plánovitě řízena ku prospěchu celé sovětské společnosti. Sovětské vědecké a odborné pracovníky jsou spjatí společným úsilím, proto si vzájemně pomáhají, pracují v radostném soudružském prostředí, v morální a politické jednotě sovětského lidu. Je tedy dalším rysem sovětské vědy její kolektivnost. Právě takový kolektivismus vede k rozvoji nejlepších vlastností vědeckého pracovníka. My se především musíme od sovětských vědců učit překonávat zaháněný v nás individualismus, sobectví, žárlivost a závist na úspěchy druhého.

Výrazným znakem sovětské vědy je její kritičnost. Každá nová myšlenka je podrobená ostré, zevrubné, poctivé kritice, kritice, která pomáhá vědeckým pracovníkům, kritice prostě nevražlivosti, zaujatosti, podceňování, vychloubání a jiných rysů povahy typických pro buržoasní vědce.

Dalším rysem sovětské vědy je opravdová tvořivost, schopnost neustálého tvůrčího rozvoje. Věda se nevzdaluje od skutečnosti, odvážně zápasí se všemi problémy, je hluboce oddána každodenním drobným úkolům, řeší je odpovědně a nebojácně. Sovětské odborné a vědecké pracovníky jsou při své práci spojeni se sovětským lidem, proto je jejich věda živá a aktuální a proto její výsledky patří všemu sovětskému lidu. Sovětská věda je nesmiřitelná ke všemu škodlivému, a proto je bojovná. Její bojovnost se projevuje v hlubokém poznání objektivní skutečnosti a v důsledně pravdivém vylíčení této skutečnosti.

Hrdé vlastenectví sovětských vědců vyplývá z důsledného proletářského internacionalismu, který nemá nic společného s kosmopolitismem vědy buržoasní, před kterou nebude sovětská věda poklonkovat a proti které dnes vede na mnoha frontách ostrý zápas.

Je samozřejmé, že se sovětská věda rozvíjela také v ostrém boji s přežitky minulosti, v boji s buržoasními vědci, a tento boj ani dnes není v Sovětském svazu ukončen. Proto sovětská věda musí být stále bdělá a ostražitá a pro nás je neocenitelným přínosem, že se z jejich zkušeností a z boje proti buržoasním přežitkům můžeme stále učit a čerpat pro dnešní zápas, který u nás v oblasti vědecké a odborné práce intenzivně probíhá.

III. Jak pracuje odborný a vědecký pracovník

1. Ujasnění úkolu

Jádro práce netkví v množství nahromaděného faktického materiálu, nýbrž v jeho kvalitativním výběru. Odborný pracovník vybírá z rozmanitého materiálu nejprve typické příklady. Ujasňuje si pojmy a přesně je formuluje. Provádí diferenciaci materiálu a poznatků, t. j. rozlišení mezi věcmi podstatnými a podružnými. Přesvědčuje se, zdali pojmy skutečně

ovládá. To znamená, zda umí nejen vyjmenovat charakteristické znaky určitých poznatků, ale zda jich dovede používat v praxi, zda s pojmy umí zacházet, zda si je dovede znázornit. Řešení složitějších problémů začíná zpravidla správně formulovanou otázkou. Často se říká, že myšlení vůbec začíná otázkou. A tu je zapotřebí se naučit vidět otázku, správně ji formulovat, umět zjistit, v čem je její podstata, zda otázka je konkrétní a jakým směrem se bude ubírat její řešení.

Při ujasňování úkolu má velký význam správný myšlenkový postup. Abychom mohli správně rozvíjet schopnost myšlení, je zapotřebí uvědomit si jednotlivé vlastnosti myšlení. Především vedeme posluchače k myšlení konkrétnímu; proti tomu existuje myšlení zmatené, mlhavé, kdy vlastně nevíme, často co se myslí, a které se projevuje tím, že formu lace otázek je nejasná, zmatená. Jiným požadavkem na myšlení je jeho hloubka. Na ni usuzujeme z toho, do jaké míry člověk jde na kloub věci, jak je ochoten přesně se vypořádat s příčinami či zda se spokojí povrchním řešením. Hloubka myšlení se projevuje také v tom, s jakou úporností hledáme příčiny, následky, souvislosti a protiklady. Stejně významnými kvalitami jsou na př. samostatnost myšlení, kritičnost myšlení, jeho pružnost a důslednost. Proto, abychom získávali tyto žádoucí vlastnosti myšlení, nespokojíme se každým vysvětlením a výkladem a nepřebíráme poznatky bez ohledu na jejich zdůvodnění. Právě důsledné myšlení je přísně logické. Důsledné logické myšlení je myšlením ukázněným. Železná logika úvah, výjimečná logičnost myšlení charakterizuje právě díla Leninova a Stalinova. Důstojníka je zapotřebí naučit také hbitému myšlení. „Jedna minuta rozhoduje o výsledku bitvy“ (Suvo rov). Naproti tomu je zapotřebí varovat před ukvapeným myšlením, před zbrklostí a ukazovat na jejich nebezpečné následky.

Výrazem našeho myšlení je řeč. Proto věnujeme vyjadřovací schopnosti posluchačů velkou péči. Vyjadřujeme-li jakoukoli myšlenku slovy, myšlenka se přitom nejen prostě reprodukuje, ale i rozvíjí a mění. Proto nebývá vždycky lehké myšlenku vyjádřit. Čím je myšlenka nejasnější, tím těžší je vyjádřit ji slovy. Na souvislost myšlení a řeči velmi výrazně poukázal Stalin ve své geniální studii o marxismu v jazykovědě. Tato studie je nadto skvělým příkladem logického a vědeckého způsobu myšlení a přesné a jasné formulace myšlenek.

Vyjadřovací schopnost se dá rozvíjet. Netrpíme povrchností a mlhavostí ve vyjadřování, frázovitostí, mnohomluvností a bezduché plácání. Frázista je člověk povrchní. Myšlenku obalí do množství „vaty“, někdy do takového množství, že se mu myšlenka ztratí. Fráze jsou věty, které nám nic neříkají, jsou všeobecné, nic konkrétního neřeší a nemůžeme si za nimi nic jasného a skutečného představit. Frázista je člověk, který staví formu nad obsah. Myšlenek má zpravidla málo, proto si je šetří. Obaluje je bezduchými obraty, často dovede dobře hovořit, a tak velmi obratně zastírá vnitřní chudobu. Proto bojujeme ostře a nemilosrdně proti frázovitosti. Jak se učíme rozpoznat frázi? Jakmile vyjadřujeme nějakou myšlenku, ptáme se, co nám říká, co znamená, co představuje; jestliže nic, zamítneme ji, škrtneme a hledáme novou a lepší. Lenin ostře vystupoval proti frázistům. Zdůrazňoval: „Méně bombastických frází, více prosté všední práce. Méně politického humbuku, víc pozornosti k nejprostším, leč konkrétním faktům budování komunismu.“ Tedy nepracovat povšechně, ale konkrétně a věcně. Nespokojovat se formálním vyřizováním nebo povšechnými frázemi a hesly, ale vnikat do techniky práce, pronikat k podrobnostem, k maličkostem, které jsou základem velkých věcí. Frázista je nebezpečný ještě po jiné stránce. Znakem bolševického pracovního stylu je smysl pro nové myšlenky, pro přetváření skutečnosti v socialistický řád. Smysl pro nové názory a myšlenky se nesnáší s konservativní opatrníctvím těch, kteří jsou plni pesimismu proti novým věcem. Někteří pracovníci to nové jenom maskují — to je zase jiný druh frázisty a líceměrníka. Je zapotřebí dát pozor na to, co se za nové vydává. Tady zpravidla můžeme objevit největší škůdce. Staré kosmopolitní, idealistické názory se natrou na rudo a vydávají se za nové. Takovíto lidé nejvíc matou, to jsou ti praví frázisté. Hodí do svých výkladů trochu dialektiky a marxismu, přimísí některé revoluční pojmy, ocitují několik klasiků marxismu a domnívají se, že je to ideologicky v naprostém pořádku.

2. Pracovní úsilí a zájem v odborné a vědecké práci

Výraznými rysy nového způsobu práce v socialistické společnosti je cílevědomost a organizovanost. To znamená umění rozvrhnout si perspektivní plán, zpravidla dlouhodobý, na řadu dílčích úkolů a usilovat systematicky o jejich plnění. Dílčí plány umožňují pravidelnou kontrolu plnění plánu celkového. Dovolují zlepšení a přizpůsobení plánu nové situaci. Jenom plánování může postavit také vědu do služeb lidu a spojit ji s praxí. S plánováním práce souvisí její organizovanost. Všichni vedoucí a vynikající pracovníci v nejrůznějších oborech zdůrazňovali organizaci studia, stanovovali si lhůty a přesně je dodržovali, učili se poznávat svůj pracovní styl, hledali vlastní chyby a nedostatky a důsledně se snažili je odstraňovat. K tomu ovšem bylo především zapotřebí pracovního úsilí znásobeného hlubokým zájmem o věc. Lenin na př. nemilosrdně odsuzoval lajdáctví, nedbalost, náchyllost zaměňovat tvůrčí konstruktivní práci řečmi. Krajně nenáviděl zbytečné, věčné schůzování, bezhlavost a oblomovštinu. Lenin měl na př. den přesně rozvržen, využil každé minuty. Schůze zahajoval přesně. Žádal od referentů, aby se vyjadřovali naprosto stručně a věcně, aby jejich návrhy byly přesné, jasné a informace bezvadné. Tak je donutil k pohotovému, přesnému a přesvědčivému myšlení.

Organisace vědecké a odborné práce je nezbytnou podmínkou úspěchu. Organisace není mrtvé schema, nýbrž živá denní praxe. Organisace je věcí lidí. Organisovat práci, studium, přípravu, znamená organisovat vlastní život. A tu je zapotřebí zdůraznit: nepodceňujeme drobnou práci, je to práce často úmorná, únavná, ale důležitá, protože je základem velkých tvůrčích děl lidstva. Taková jednoduchá, systematická, zdánlivě jednotvárná práce, kterou člověk vykonává svědomitě, to není byrokratický postoj k práci, to je smysl pro přesnost, pro důkladnost a pracovní důslednost. Odborný pracovník musí si zvykat na organisaci v maličkostech. Výpisky z knih, citáty, poznámky z přednášek musí umět roztrždit, uspořádat, zkrátka zorganizovat, aby mu byly co platné. A to má nesmírný význam pro pracovní techniku odborného a vědeckého pracovníka.

Pracovat promyšleně, všechno včas připravit, ale účelně, ne byrokraticky, to je smysl drobné i velké organizovanosti. Schopnost systematicky pracovat vede zpravidla k úspěchům u pracovníků v nejrůznějších oborech. I. P. Pavlov, geniální sovětský fyziolog, pracoval a dodržoval svůj pracovní program s přesností jízdního řádu. Jeho přesnost byla vybrošena praxí. Do poslucháren chodil přesně na vteřinu. Jeho poslední slova, jimiž shrnoval svůj výklad, souhlasila se zvonkem, který oznamoval konec hodiny. Jeho pracovní program byl pro něho zákonem.

Opravdový, hluboký vztah k práci, zájem, vědecký světový názor, vědomí povinnosti a morální odpovědnosti jsou hlavní motivy, které určují lidskou činnost a které vznikají především v podmínkách socialistického života a na základě komunistického světového názoru. Vědomí cíle, správné ideologické zaměření práce má rozhodující vliv na celý průběh lidské duševní činnosti. Jasnost cíle, jeho obsah, ráz a význam, dále uvědomění si prostředků k dosažení cíle a pevný úmysl svou vůli uskutečnit, jsou znaky aktivního jednání. Proto bez boje s vnitřními a vnějšími překážkami se neobejde žádná intenzivní odborná a vědecká práce. V každé práci, a tedy i ve vědecké činnosti, se nejen uplatňují, ale i dále vytvářejí volní vlastnosti člověka, jako síla vůle, která záleží v umění překonávat značné překážky, sebekázeň a sebeovládání, vytrvalost a houževnatost, rozhodnost, pracovní odvaha, rozvážnost, samostatnost, sebekritika, důslednost a zásadovost.

Vychovávat v sobě schopnost zaměřovat pozornost ne tím směrem, kde se nám to zdá zajímavé, ale tam, kde je toho nezbytně zapotřebí, patří k dalším rysům pracovního úsilí. Socialistickému člověku přináší hluboké zadostiučinění možnost překonávat obtíže, vykonat práci, které se klade co nejvíc překážek a která je nezbytná pro kolektiv a pro konečný cíl. Musíme se proto umět přinutit pracovat i tam, kam není právě zaměřena naše záliba. Učit se objevovat na zdánlivě nezajímavých činnostech kladné stránky. Pěstovat opravdové zájmy v oblastech, které slouží především celku. Umět prostě přeměnit práci nezajímavou v práci zajímavou. Vybrédnout z nebezpečného individualismu a duševního pohodlí. Vy-

chovávat vysokou organisovanost osobnosti. Uvědomit si, že podmínky pro to jsou v socialismu nesmírně příznivé, protože se změnil nejenom poměr a vztah k práci, ale především její význam a hodnocení. Zaujetí výstavbou nového života, budováním socialismu a komunismu, vědomí toho, že každý nový úspěch v oblasti učení, studia a práce má bezprostřední vztah k této výstavbě, cit odpovědnosti před společností, to všechno dohromady organisuje socialistického člověka, vyvolává v něm pracovní nadšení, vytváří opravdový, hluboký zájem, soustřeďuje pozornost a vede k houževnaté činnosti.

Všechna naše práce musí mít tvůrčí charakter. Tvůrčí činnost je ta, která dává nové originální výsledky vysoké společenské hodnoty. Umělecké dílo, vědecká práce, vynález, plán vojenské operace jsou typické příklady tvůrčí činnosti. Při tvůrčím procesu jsme ve stavu zvláštního napětí, které stupňuje všechny síly a schopnosti člověka. Jde o úplné soustředění pozornosti na předmět tvoření, je to nejvyšší zostření vědomí, jeho největší jasnost. Tvůrčí fantasie a přísné kritické myšlení je podstatou tvůrčí činnosti. Krátká období mimořádné tvůrčí produktivity jsou vždy výsledkem ohromné předběžné práce. Předběžná práce, která je přípravou tvůrčího řešení úkolu, záleží ve zkoumání, promýšlení úkolu a ve sbírání potřebného materiálu. Zvlášť je třeba zdůraznit význam sbírání materiálu do zásoby, konkrétních, zvláště typických příkladů, zkušeností a p. Tvůrčí práce předpokládá dostatečně velkou zásobu životních pozorování a pečlivého studia. Černyševskij říká: „Promýšlej, promýšlej a promýšlej, potom nebude těžké psát; co však bylo napsáno nepromýšleně, nestojí za nic.“ Tvoření je především velká, ustavičná a usilovná práce. Jen ten může tvořit nové hodnoty, kdo je schopen právě této neúnavné, drobné, systematické činnosti. Ta je také základní podmínkou produktivity tvůrčí činnosti.

IV. Technika odborné a vědecké práce

1. Sbírání poznatků

Než se pustíme do práce samé, je potřeba znovu si přesně uvědomit její cíl, její rozsah, pracovní podmínky a časové možnosti. Především sbíráme poznatky a studujeme prameny. K tomu je zapotřebí mít k dispozici aspoň základní pramen, spis, brožuru, přednášky, nejméně jedno nebo dvě díla, o která se v práci opíráme.

Základním vzorem nám budou spisy sovětské, protože sovětská věda hluboce zasahuje do všech vědních oborů.

„Při studiu spisu se především orientujeme o celé látce, zjistíme hned při prvním čtení, co je podstatné, co podružné, co je jasné, co méně srozumitelné, a podle toho si jednotlivé partie označujeme. Máme-li spis důkladně prostudovat a základní myšlenky si zapamatovat, postupujeme asi takto: 1. Celou látku si rozdělíme na myšlenkové celky, zpravidla podle kapitol, a studujeme větší myšlenkový celek najednou. Partii si přečteme po prvé (orientační čtení) a už předběžně provedeme diferenciaci poznatků, t. j. rozlišení věcí podstatných od podružnějších. 2. Pak přistoupíme k druhému čtení, které je vlastně soustředěným promýšlením látky; snažíme se proniknout k podstatě každé myšlenky, představit si situaci, jevy, předměty, o které jde, zkrátka myšlenkově zpracovat uloženou látku. 3. Není-li látka příliš obtížná, přistoupíme k třetí fázi, t. j. relativně samostatné reprodukci. Při ní se snažíme svými slovy zachytit podstatné myšlenky z přečtené partie. Tato reprodukce, která se děje za pomoci textu, je velmi důležitá nejenom pro zapamatování, ale zejména pro pochopení a pro správné vyjádření nastudovaných poznatků. Prostudovaný materiál je zapotřebí zaregistrovat tak, abychom jej potom mohli snadno použít. Tu se doporučuje při studiu pomocných textů sestavit si plán přečteného textu. Takový plán článku vypadá asi takto: a) článek se rozdělí na části podle hlavních myšlenek, b) hledají se vhodné krátké formulace každé části, které by byly záhlavími obsahujícími základní myšlenku, c) hledá se to, co je podstatné v celém článku, a d) jednotlivé body plánu se správně seřadí.“ (A. Primakovskij, Jak pracovat s knihou, Praha 1951, str. 19.)

Všimněme si nyní některých dalších způsobů přípravy materiálu. 1. Výpisky. Jsou to

nejdůležitější a nejpodstatnější myšlenky, které vybereme z díla, jež čteme nebo studujeme. Uvádíme vždycky pramen a stránku. A to i tehdy, když víme, že to právě pro práci, o které pracujeme, nebudeme potřebovat. Máme-li výpisků víc, třídíme je podle oborů, otázek, temat a hesel. Dbáme, aby do výpisků přišly hlavní myšlenky zhuštěné v hesla. Výpisky pořizujeme zpravidla až při druhém čtení, až když známe obsah, abychom vybrali skutečně jen myšlenky nejdůležitější a nejpodstatnější. 2. Citát. Je to doslovný výňatek s přesným uvedením pramenu. Citát označíme vždy uvozovkami, uvedeme jej přesně, nijak si jej nepřizpůsobujeme nebo nekomolíme. Za citátem, zpravidla do závorek, uvedeme jméno autora, přesný název spisu, rok vydání, místo vydání, a stranu, ze které jsme citát vypsali. Citujeme-li něco z druhého pramene, uvádíme tento pramen, nikoli pramen původní. Citáty nemají být příliš dlouhé, mají nám vhodně ilustrovat rozbíranou myšlenku a mají být výstižné, názorné, přímo ilustrativní. 3. Výtah. Je to stručný obsah knihy nebo přednášky s výčtem hlavních údajů, po případě čísel, letopočtů. Výtah se píše vlastními slovy, neopisují se odstavce knihy. Zpravidla se rozlišuje výtah textový a výtah volný. Výtah textový má spíš ráz výpisků, kdežto volný, to jsou zápisky čtenáře. Výtah volný je obtížnější, ale užitečnější. V každém případě má být výtah stručný a pořizuje se při druhé četbě. 4. Volný záznam o knize. V něm uvedeme zpravidla autora, název, velmi stručný, ale výstižný obsah s označením hlavního děje, osob nebo situace, připojíme vlastní hodnocení knihy, dobu čtení, po případě další doplňující poznámky, které jsou nám orientační při přehlížení pramenů a které nám říkají, zda ten spis nám může při studování problému prospět či nikoli. 5. These. Je to krátké vyjádření hlavních myšlenek zachycujících podstatu knihy formou logicky seskupených důkazů a závěrů. These se formulují stručně, mají ráz přesných tvrzení, jsou krátké a výstižné, ukazují jednoznačně na hlavní myšlenku a odhalují závažné vnitřní souvislosti. Jedna nebo několik málo z theseí je zpravidla vedoucí. V souhrnu musí these obsáhnout celé thema textu, při čemž pořadí theseí nesmí být stejné jako v textu. These jsou na př. ty hlavní myšlenky, které si posluchač má odnést z kterékoli přednášky. Proto je zapotřebí, aby si učitel pro každou vyučovací jednotku připravil vedoucí these výkladu. 6. Výstřižky. Pořizujeme si je zpravidla z denního nebo jiného periodického tisku, pokud si jej neukládáme. Důležité je, abychom výstřižky ihned roztříдили podle temat, zařadili do obálky s výstižným označením. 7. Náčrtky, diagramy, tabulky, schémata a p. je další materiál, který shromažďujeme před sestavováním práce. Pro důkladnější studium je zapotřebí, abychom pátrali po literatuře, která se thematem zabývá. Tu nám může značně prospět dokumentace, stručné záznamy o knihách a článcích, která pojednávají o určitém úkolu, tematou nebo problému. Každá velká dobře vedená knihovna má zpravidla také dokumentační službu. Při rychlém rozvoji socialistické vědy se dnes žádný odborný a vědecký pracovník neobejde bez pomoci dokumentační služby.

Ještě před započatím práce sestavíme si také seznam užité literatury, t. j. seznam literatury, kterou jsme buď úplně nebo částečně pročetli nebo prostudovali. Vyznačíme si všechny spisy, kterých jsme použili k zpracování daného úkolu. Seznam literatury uspořádáme zpravidla abecedně podle autorů, uvedeme přesný název spisů, místo a rok vydání, originál nebo překlad, po případě počet stran. K velkým pracím vědeckým sestavujeme bibliografii, t. j. seznam literatury, která se daného předmětu dotýká.

Literatury k studiu si nevybíráme příliš mnoho, abychom se v ní „neutopili“. Pečlivě vybíráme základní díla. Nezapomínejme, že nejnovější poznatky jsou uloženy v časopisech. Všechny zjištěné prameny si rozdělíme na ty, které budeme zevrubně studovat, a na ty, které si jen prohlédneme; ostatní prameny, které se studovaného problému dotýkají, ale nejsou zvláště významné, si jen poznamenejme.

Dalším pramenem jsou vlastní pozorování a zkušenosti, které zachycujeme; vybereme si z nich to, co podstatně může prospět naší práci a zejména sbíráme rozmanité příklady. Při sbírání tohoto materiálu nespolehejme na paměť, ale pořizujeme si stručné záznamy. Dále sledujeme přednášky, které by nám studovaný problém osvětlily a mohly přispět k jeho řešení. Stejně tak se zajímáme o osoby, které se podobným úkolem zabývaly, pohovoříme si s nimi a zejména je požádáme o sdělení vhodných pramenů k studiu.

2. Zpracování prostudovaného materiálu

Zabýváme-li se studiem nějakého konkrétního problému, zakončíme tuto práci zpravidla tím, že výsledek studia zachytíme a odevzdáme širšímu kolektivu. To se děje buď přednáškou nebo pojednáním, brožurou, knihou a p. Prvním krokem k této práci jsou referáty, pojednání a větší samostatné práce posluchačů. Všimněme si nyní metodiky tohoto zpracování. Než přistoupíme k písemnému vyjádření svých myšlenek o studovaném thematu, roztrídíme si všechny poznatky asi do čtyř skupin. Sestavíme si plán celého pojednání. První skupina obsahuje základní poznatky, t. j. jádro věci, podstatu problému, these, vedoucí myšlenky. Jde-li o přednášku, jsou to hlavní myšlenky, které během výkladu vysvětlujeme a které nám vlastně tvoří centrální osnovu přednášky nebo referátu. Za druhé si uspořádáme poznatky, kterými dokazujeme, zdůvodňujeme základní these neboli jádro našeho výkladu. Za třetí si připravíme praktické příklady, kterými blíže osvětlíme, přesněji znázorníme základní myšlenky, a konečně čtvrtá skupina poznatků jsou zajímavé podrobnosti, kterými pojednání nebo referát zpestřujeme a které nám jako typické další příklady osvětlují daný problém. Jestliže se při každé práci řídíme touto osnovou (jádro, důkazy, příklady, podrobnosti), nemůže se nám stát, že by referát byl zmatený, neuspořádaný, že by si čtenář nebo posluchač z něho nic nedonesl a že by daný problém byl nedostatečně vyřešen. Ještě než přistoupíme k písemné formulaci myšlenek, je zapotřebí získané poznatky si ověřit. Nedůvěřujeme všem poznatkům převzatým z druhé ruky. Abychom si zajistili vysoký stupeň spolehlivosti poznatků, je třeba mít víc pramenů a srovnávat. Protože základní literaturou je pro nás literatura sovětská, je nezbytné pro odborného a vědeckého pracovníka, aby uměl rusky, aby si po případě mohl překlady kontrolovat srovnáním s originálem, protože překladatelská práce u nás, zejména v některých speciálních oborech, není na takové výši, abychom na překlady mohli naprosto bezpečně spolehnout. Zásadní a závažná tvrzení je potřeba zkoumat co do logické spolehlivosti, snažit se je aplikovat na praxi, srovnávat je s tvrzeními obdobnými, po případě promítat je do situací nám nejbližších. Ke všem poznatkům je zapotřebí přistupovat kriticky. Neuznat za pravdivé nic, co jsme zevrubně nepoznali a dokonale nepochopili. Při tom je třeba se vyvarovat ukvapenosti a předpojatosti v úsudku. Také vlastní předsudky musíme podrobit důkladné kritice. Neusuzujeme příliš brzy, z mála případů na celek, dbejme, abychom postupovali metodou vědecké indukce. Na podkladě získaných poznatků snažíme se nejprve učinit si vlastní úsudek samostatně a potom jej teprve konfrontujeme s úsudkem autority. Konečný úsudek vyzní na konec jako definice základních poznatků. Všechny poznatky je zapotřebí logicky zpracovat, to jest především zjistit příčinné vztahy, skutečné souvislosti mezi příčinou a následkem (kausalitu), které jsou zkušebními kameny kritického, opravdu vědeckého úsudku a myšlení. Všimáme si, zda skutečně jdeme k jádru věci, zda chápeme vnitřní vztahy v celé jejich souvislosti, zda svou práci přispějeme k vývoji problému nebo jevu, zda se vyřešením úkolu usnadní složitější problematika a jak se toto řešení bude odrážet v praktickém životě.

Před písemným vypracováním si načrtneme v kostce plán celé práce: její podstatu, metodiku, uspořádání látky a plán písemného vypracování, v němž nesmíme zapomenout na jasný výklad, prostý sloh, výběr vhodných slov a pojmů, na tabulky, citáty, příklady, obrázky a náčrty. Znovu si musíme uvědomit a přesně zformulovat to, co přinášíme v práci nového. Varujeme se rozvlácnosti, která je znakem mříkosti a povrchnosti myšlení. Už na př. název pojednání je mnohdy důležitý. Na př. „Všeobecný úvod“, „Kritický přehled teorií“, „Úvod do studia“ a pod. ukazují na práce příliš všeobecné, které mají význam pro zpracování materiálu ve formě učebnic, ale nejsou odborným nebo vědeckým pojednáním nebo referátem. Než se pustíme do výkladu vlastních myšlenek, vyložíme velmi stručně historii věci nebo problému, o kterém píšeme, ukážeme, z čeho vycházíme, a zaujmeme kritické stanovisko k předchozím, zejména stěžejním pracím, pokud se o ně opíráme. Zvláště je zapotřebí upozornit na anglo-americkou literaturu, zatíženou falešnou ideologií, u níž je třeba ostře odhalovat její reakčnost.

3. Hlavní části pojednání

U obšírnější práce rozlišujeme: název, předmluvu, úvod, vlastní výklad, shrnutí (závěr), dodatek, rejstřík, bibliografii, obsah. U referátu: úvod, vlastní výklad, shrnutí (závěr). Název práce musí být velmi výstižný. Ani příliš dlouhý, ani zas na-prosto stručný. V každém případě stručnější název má vždycky značné přednosti. Úvod nemá být příliš dlouhý. Má se v něm zpravidla vyložit velmi stručně methodika práce, postup, zmínit se o obtížích při zpracování thematic, ale v žádném případě nemáme v úvodu podávat stručný obsah celého spisu. V žádné práci nesmí chybět na konci jednotlivých kapitol, ale především v závěru celého pojednání výstižné shrnutí výsledků celé práce a poukaz na problémy dosud nerozřešené, což může podnítit čtenáře k pokračování v práci nebo k zevrubnějším úvahám o nevyřešené otázce. Pečlivě je potřeba si rozvážit, zda některé části pojednání nemůžeme vyložit názorněji, na př. vyobrazením, náčrtkem, diagramem, fotografií, velmi konkrétním případem vzatým ze skutečnosti, který si každý může ověřit, neboť povzbuzuje důvěru čtenáře v solidnost práce. Ovšem tyto názorné pomůcky musí nám skutečně výklad usnadňovat a nesmějí být takové, aby vyžadovaly ještě zvláštní textovou část k svému výkladu.

Je samozřejmé, že podle povahy problému bude tu také poněkud odchýlná osnova vlastního výkladu. Víme, že máme na př. práce informační, práce popisné, kritické, výzkumné a p. Na př. osnova výzkumné práce by měla vypadat asi takto: Kromě názvu, úvodu a závěrečných partií, které nesmějí chybět u žádné práce, je tady zapotřebí říci, a co bylo o věci nebo problému vyzkoumáno dosud, b) co je nutno zkoumat a zjišťovat, c) jaké jsou předpoklady pro výzkum, d) udat metody výzkumu, e) pomůcky, jichž bylo užito, f) naznačit postup, g) shrnout výsledky práce, h) podat jejich zhodnocení, ch) označit výhledy a další úkoly.

Před písemným zpracováním je zapotřebí znovu si uvědomit, že na slohu, na formulaci a na podání velmi záleží. Stále si opakovat, že je nezbytné, abychom se vyjadřovali prostě konkrétně, jasně, přesně, nevyumělkovaně a bez frází. Zejména je třeba vyvarovat se pathosu, nadsázek a krasořečnění. Odborná a vědecká práce musí být podána správně a logicky přesně. Proto u ní je zvlášť zapotřebí myšlenkové ukázněnosti a stále kritiky a sebekritiky, zda nezabíháme do malicherností, podrobností nebo nesrozumitelnosti.

4. Jak napíšeme pojednání

Zpravidla je dobře si uvědomit, pro koho píšeme, kdo bude práci číst a komu má prospět. Uvážit, co můžeme předpokládat. Doporučuje se předpokládat raději méně než příliš mnoho. Pojednání píšeme zhuštěným, jasným slohem, užíváme jadrných vět a přiléhavých konkrétních příkladů. Vyhybáme se všeobecnostem a příliš známým laciným pravdám. Snažíme se z výkladu vymýtiti všechno zbytečné a nahodilé. Nepíšeme ani rozvláčně, ani příliš stručně. Za každou větou si řekneme, co nám přinesla nebo co má přinést čtenáři. Jakmile zjistíme, že nic, buďto ji upravíme nebo škrtneme. Stále se držíme věci, to jest jádra problému. Neodbíháme k vedlejším poznatkům. Autor toho o problému ví zpravidla víc, než toho napíše. Nevykládáme dlouze a široce o podružných věcech. Vyhybáme se slovům neurčitým a cizím, pokud ovšem nejde o pojmy všeobecně užívané. Odborné výrazy se snažíme podle potřeby blíže osvětlit. Doporučuje se psát tak, jak jsme zvyklí správně hovořit. Zejména se vyhýbejme šroubovaným větám, složitým souvětím a vyumělkovaným obrátům. Dbejme pravidel správné češtiny.

Nezdůrazňujeme vlastní osobu. V první osobě hovoříme jen tehdy, když jsme sami něco významného zjistili, objevili a vykonali. Snažíme se psát poutavě a zajímavě. Je to možné i při zpracovávání zdánlivě abstraktní a suchopárné látky.

Text práce vypracujeme samozřejmě nejprve na nečisto. Už při tom jej rozdělíme na kapitoly, ty pak na oddíly, oddíly na odstavce, po případě ještě na menší celky. Je dobře, když každý odstavec po straně charakterisujeme slovem, větou, heslem. Také graficky se

snažíme zvýraznit celou práci. Nezapomeňme na podtržení výrazných pojmů, definic, základních myšlenek, dále na výčet určitých znaků, které uvádíme, buď očíslováním nebo uspořádáním do sloupečků a p. Takové členění textů se také lépe čte.

5. Kontrola práce

Po úplném zpracování a napsání textu na nečisto provedeme důkladnou revisi, která se týká nejprve obsahu, pak formální stránky. Lenin zdůrazňoval, že hlavním článkem organizační práce a jakékoli práce je její účinná kontrola. Kontrolovat lidi a kontrolovat skutečné provádění úkolů, v tom a jedině v tom je těžiště veškeré činnosti. Kontrola ukazuje lidi poctivé, snaživé, svědomité a na druhé straně lajdáky a lidi nepoctivé. Pracovníka budeme vždycky hodnotit podle výsledků jeho práce a nikoli podle předpokladů, které k práci má. Kontrola je v těsné spojitosti s kritikou a sebekritikou. Proto je dobře, a dnes se to u všech vážných odborných a vědeckých prací praktikuje, že kontrolu práce jednotlivce provede kolektiv několika pracovníků, kteří se v problému, o němž píše, vyznají. Kritika a sebekritika v odborné práci je mimořádně významná, protože právě tam se mohou snadno zahnídit nesprávné myšlenky, ideologicky vadné poznatky, které se pak jako falešné postupují dál. Jen tam, kde existuje zásadní, odvážná, soustavná, objektivní a konkrétní tvůrčí kritika, jen tam jsou předpoklady pro růst kádrů, což platí zejména ve světě práce odborné a ve světě vědecké činnosti.

Kladný postoj ke kritice je výrazem víry ve vlastní síly. Je výrazem dobrého poměru k lidem a svědčí o tom, že člověk skoncoval s vlastním pohodlím. Přiznat vlastní chybu v odborné a vědecké práci je zvlášť významné. Kdo toho není schopen, ztrácí zpravidla autoritu u ostatních spolupracovníků. Způsob práce v socialistické společnosti nevylučuje dělání chyb, ale rozhodně vylučuje falešný a nekritický postoj k těmto chybám.

Při revisi práce posoudíme, zda základní these a konečné závěry jsou náležitě zdůvodněny, zda všechny údaje jsou spolehlivé, ověřené, zda je možno je kontrolovat; zda jsme došli k obecným závěrům na podkladě dost bohatého konkrétního materiálu, zda jsme brzy nezevšeobecňovali, zda úsudek „neskřípe“ a p. Pak revidujeme formu. Znovu se zamyslíme, zda jsme se nepustili do zbytečných podrobností, zda myšlenky jsou jasně a srozumitelně formulovány, důkladně se zamyslíme nad stavbou vět, slohovou jasností a jednoduchostí a nad gramatickou správností. Překontrolováním citátů, závěrů a bibliografie skončíme zpracování konceptu.

6. Příklad osnovy přednášky na thema „Útočný boj armádního sboru“

1. Hlavní otázky přednášky:

- Zpracování rozhodnutí velitele armádního sboru a vydání úkolů podřízeným a podpůrným jednotkám velitelem sboru.
- Organisace součinnosti.
- Bojové zabezpečení útoku armádního sboru.
- Vedení boje AS.

Taková osnova přednášky, která je vždy velmi důležitá pro ujasnění hlavních thesů při výkladu, nám může nahradit i úvod. Při písemném zpracování složitějších problémů však úvodní kapitolu nemůžeme vynechat, protože v ní sdělujeme čtenářům, proč se zabýváme tím nebo oním úkolem, jakými metodami jsme pracovali (přímá pozorování, soustavný průzkum, zpracování literatury, která se problémem zabývá, vlastní zkušenosti a p.), po příp. kdo nám pomáhal a p.

2. Doba (trvání přednášky).

3. Obsah:

I Zásady útočného boje armádního sboru.

1. Ráz útočné operace armády, úloha a místo armádního sboru v ní.
2. Úkoly armádního sboru při průlomu nepřátelské obrany.
 - a) Na čem závisí hloubka bojových úkolů a šířka úseků průlomu.
 - b) Podmínky, na kterých závisí šířka pásma úkolu průlomu.
 - c) Jaké jsou možnosti pěších vyšších jednotek, útvarů a součástí.

II. Organizace útoku pěšího sboru:

1. Methody organizace útočného boje.
 - a) Methody organizace průlomu připravené (posiční) obrany.
 - b) Methoda organizace průlomu spěšně zaujaté obrany z chodu nebo s přípravou útoku v omezené době.
2. Přijetí rozhodnutí: hlavní úder v útoku armádního sboru.
3. Bojová sestava armádního sboru v útoku
4. Stanovení bojových úkolů.
5. Organizace součinnosti.
6. Útok a splnění bližšího úkolu armádního sboru.
7. Splnění dalšího úkolu sboru.
8. Průzkum bojem.
9. Pokyny velitele sboru pro bojové zabezpečení vojsk.
10. Zvláštnosti organizace velení v útočném boji sboru.
 - a) Co zahrnuje plán boje.
 - b) Jak uplatňuje velitel sboru svůj vliv na boj.
 - c) Zasazení druhého sledu.

III. Vedení útočného boje armádního sboru.

1. Dělostřelecká a letecká příprava útoku.
2. Útok sboru a splnění bližšího úkolu sborem.
3. Splnění dalšího úkolu sboru. Ovládnutí druhého pásma nepřátelské obrany.
4. Bojová činnost armádního sboru v operační hloubce nepřátelské obrany.

IV. Závěr. V závěru je třeba shrnout hlavní myšlenky a velmi přesně je formulovat.

Doporučuje se případně výčtem (očíslováním) je vyznačit.

Pomůcky: Uvést, jakých pramenů jsme užili při zpracování úkolu.

Přílohy: Je-li práce doložena tabulkami je zapotřebí obsah každé tabulky stručně charakterizovat.

Dalšími závěrečnými částmi pojednání je na př. doslov. Tu se zmíníme o problémech, na které jsme zvlášť poukázali, dále o problémech, kterými jsme se zevrubněji nezabývali, a naznačíme, v kterém směru by se mělo ve studiu otázky nebo úkolu pokračovat, s jakými překážkami v práci jsme se setkali, jak jsme je odstraňovali, po případě kterou nesnáz se nám nepodařilo odstranit vůbec nebo jen zčásti.

Dále k práci připojujeme Rejstřík, a to osobní a věcný, seznam užitých literatury s přesnými názvy, rokem, místem a číslem vydání a konečně obsah.

V. Závěr

V závěru našeho stručného pojednání, které je jen nástinem celé problematiky vědecké a odborné práce, připomínáme významná slova geniálního sovětského učence I. P. Pavlova, která pronesl na X. všesvazovém sjezdu komsomolců o odborné a vědecké práci a o požadavcích na vědeckého pracovníka: „Co bych chtěl přát mládeži své vlasti, věnující se vědě? Především důslednost. O této nejdůležitější podmínce plodné vědecké práce nemohu nikdy hovořit bez vzrušení. Důslednost, důslednost a důslednost! Na samém počátku své práce se naučte přísné důslednosti v hromadění vědomostí.

Učte se vědě od základu, dříve než se pokusíte vystoupit na její vrchol. Nikdy nepřistupujte k dalšímu, pokud jste si neosvojili předešlé. Nikdy se nepokoušejte zakrýt nedostatek vědomostí třeba nejodvážnějšími dohady a hypothesami. I kdyby tato mýdlová bublina těšila váš zrak svou hrou barev — nutně praskne a vám nezanechá nic kromě hanby.

Naučte se ukázněnosti a trpělivosti. Naučte se dělat hrubou práci ve vědě. Studujte důkladně, srovnávejte a hromadte fakta. Ať je křídlo ptáka sebedokonalejší, nikdy by se nezvedlo do výše, kdyby se neopíralo o vzduch. Fakta jsou vzduchem vědeckého pracovníka, bez nich nikdy nemůže vzlétnout. Bez nich je vaše theorie marným snažením.

Ale ve studiích, v pokusech i v pozorováních dbejte, abyste nezůstali na povrchu fakt. Neproměňte se v archiváře fakt. Pokoušejte se proniknout do tajemství jejich vzniku, vytrvale hledejte zákony, jimiž se řídí.

Za druhé — skromnost. Nikdy se nedomnívejte, že všechno víte. I kdyby vás vysoko hodnotili, mějte odvahu si říci: ještě mnohé nevím.

Nedovolte pýše, aby vámi vládla. Pro ni budete odporovat tam, kde je třeba souhlasit. Pro ni se zreknete užitečné rady i přátelské pomoci. Pro ni ztratíte míru objektivit.

V tom kolektivu, který řídím, vše závisí na atmosféře. Všichni pracujeme na jednom společném díle. Každý pomáháme podle svých sil a možností. U nás často nerozeznáš, co je „mé“ a co „tvé“. Ale tím naše společné dílo jen získává.

Naše vlast otvírá velké možnosti vědcům, a je proto třeba jí dát, čím jsme jí povinni — uplatnit vědu štedře v životě naší země. V nejvyšší míře štedře.

A co říci o postavení mladého vědce v naší zemi? Vždyť i tu je vše jasné. Mnoho se mu dává, ale mnoho se na něm i žádá. I pro mládež jako pro nás je otázkou cti, abychom uskutecnili ty velké naděje, které naše vlast skládá do vědy.“

METHODY PRÁCE OPERAČNÍHO ODDĚLENÍ VYŠŠÍ VŠEVOJSKOVÉ JEDNOTKY

Plk. děl. Rudolf Litera

Řízení boje a operace v soudobých podmínkách klade na velitele a štáby všech stupňů vyšší požadavky. Čím je vyšší stupeň velitelství, tím je soubor otázek spojených s přípravou a vedením boje nebo operace rozsáhlejší.

Velitel a štáb jsou středem nervového systému vojsk. Velení musí být pružné, mobilní a nepřetržitě. Velitel připravuje a řídí boj s pomocí a prostřednictvím svého štábu. Aby štáb mohl splnit všechny požadavky na něj kladené, musí být dobře sehraným pracovním kolektivem, v němž nejdůležitější úlohu má operační oddělení. Na operačním oddělení leží proto také největší odpovědnost. Na podkladě hlubokého studia situace na frontě, podle daných úkolů a rozhodnutí velitele operační oddělení štábu připravuje a zpracovává plán boje (operace) a plánuje a organizuje součinnost všech druhů vojsk. V těsné spolupráci s ostatními druhy vojsk organizuje bojové zabezpečení, provádí kontrolu a pomoc při plnění nařízených úkolů a informuje nadřízený štáb a sousedy.

Na přesnosti a plánovitosti práce operačního oddělení závisí ve velké míře včasné a správné přijetí rozhodnutí velitelem, rychlost jeho dovedení k vykonavatelům a tím i úspěch boje nebo operace.

Ze zkušeností z minulých cvičení možno usoudit, že mnozí soudruzi generálové a důstojníci nemají správnou představu o objemu a obsahu práce operačního oddělení. Často se domnívají, že operační oddělení zpracovává jen materiál týkající se vlastních vojsk. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by operační oddělení s to splnit svůj úkol.

Operační oddělení kromě přesné znalosti situace vlastních vojsk musí mít jasný obraz i o situaci a činnosti nepřítel. Kdyby operační oddělení neznalo hodnotu a sílu nepřítel, nemohlo by dát veliteli podklady pro jeho správné rozhodnutí.

Znalost situace vlastních vojsk neznamena znát jen zprávy operačního rázu, nýbrž vyžaduje přesně znát jaká je spojovací situace, jaký je stav střeliva, pohonných látek a potravin, jaké jsou možnosti přísunu, jaký je stav cest, dopravních prostředků a pod.

Operační oddělení musí pracovat reálně a nesmí proto posuzovat bojeschopnost podřízených jednotek jen podle suchých výkazů počtů. Jemu musí být přesně znám i morální a fyzický stav každé jednotky, schopnosti jednotlivých velitelů, musí mít vcelku přesný a živoucí obraz o skutečné situaci vojsk. Operační oddělení musí mít jasnou představu o bojeschopnosti každé podřízené jednotky. Podle toho pak operační oddělení usměrňuje doplňování jednotek osobami a materiálem a navrhuje úkoly.

Zprávy o vlastních vojskách získává operační oddělení samo. Zprávy o nepříteli, spojovací situaci, týlové situaci a o počtech v jednotkách v podstatě získává od příslušných oddělení štábů a štábů druhů vojsk a služeb.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války se u operačního oddělení armád a frontu nejlépe osvědčil systém rozdělení příslušného operačního oddělení do zvláštních směrových skupin („grup napravljenja“) podle počtu podřízených vyšších jednotek. Někdy to může být jen jediný důstojník (směrový důstojník). Tyto skupiny se všestranně staraly o příslušnou vyšší jednotku. Skupina se skládala z 1 až 3 důstojníků podle důležitosti směru a úkolu vyšší jednotky. Vede ji zpravidla jeden z pomocníků náčelníka operačního oddělení.

Organisace těchto skupin nebyla neměnná. Podle situace v průběhu operace a podle důležitosti plnění úkolů tvořily se skupiny nové nebo měnily složení.

Nejdůležitějším úkolem těchto skupin je

- získávání zpráv o situaci na příslušném směru (u příslušné jednotky),
- zhodnocovat tyto zprávy,
- informovat o situaci vlastní štáb, podřízený štáb přidělený směrové skupině a dávat podklady k informaci nadřízeného štábu a sousedů.

V průběhu operace bude složitým úkolem získat včas hodnověrné zprávy. Tu bude hlavním úkolem operačního oddělení odstraňovat všechny překážky, které brání včasnému doručování zpráv.

Je nutno především vychovávat podřízené štáby, aby stály co stály a včas doručovaly zprávy o událostech v průběhu operace. Po zkušenostech z našich cvičení jsou u nás ještě štáby, které si neuvědomují význam zpráv pro velitele, od kterých je často nutno zprávy vymáhat. To pochopitelně způsobuje nežádoucí zpoždění zpráv a tím nutnost spěšného a tedy často povrchního zpracování dokumentů. V hlášeních nesmějí být nejasnosti. Každé hlášení musí navazovat na předchozí. Musí být jeho logickým pokračováním. Jestliže na příklad štáb podřízené jednotky v jednom ze svých hlášení oznamuje, že určitá divise vede boj v prostoru „A“ a v příštím hlášení se o této divisi vůbec nezmiňuje a na konec z dalšího hlášení je patrné, že ona divise bojuje již v prostoru „B“, který je značně vzdálen od dříve hlášeného prostoru „A“, je zcela nasnadě, že pak není možno si vytvořit ucelenou představu o činnosti zmíněné jednotky.

Vážným nedostatkem našich štábů je slabá součinnost uvnitř štábů a mezi štáby. Operační oddělení se nesmí uzavřít a oddělit od ostatních oddělení štábů, štábů druhů vojsk a služeb. Je známo, že mnoho zpráv může získat operační oddělení právě z materiálu ostatních oddělení a štábů druhů vojsk.

Hodnota práce směrových skupin a tím i operačního oddělení závisí na tom, do jaké míry jsou náčelníci oddělení a náčelníci směrových skupin informováni o úkolech jednotek. Neznají-li příslušníci operačního oddělení štábu všechny podrobnosti rozhodnutí velitele a úkoly, které dal veliteli jednotkám, a zvláště neznají-li je ještě ani v době, kdy byla operace zahájena, má to za následek, že se příslušníci operačního oddělení štábu stali pasivními a neodpovědnými vykonavateli, kteří mohou jen vývoj situace zaznamenávat, ale nejsou schopni kriticky zhodnocovat zprávy o situaci a být účinným nástrojem velení.

Získané zprávy o situaci je nutno ihned zpracovat a zhodnocovat.

K zachycení všech zpráv o situaci vedou směroví důstojníci pracovní mapu a pracovní sešit, v němž si zaznamenávají zejména to, co nelze vyjádřit na mapě.

K určitému času, zpravidla v době, kdy se zpracovávají hlášení, je nutno vyjádřit na mapě závěr. To znamená zakreslit situaci k danému času zvláště význačným způsobem. Při tom musí být na mapě odlišně vyjádřeny situace předcházející.

Koncem každého dne, obvykle v noci, náčelníci směrových skupin (směroví důstojníci) vyhodnotí pod vedením náčelníka operačního oddělení celkový výsledek denní bojové činnosti vojsk. Kontrolují, co bylo splněno z daných úkolů a jaké jsou vyhlídky pro další činnost. Je dále nutno určit, co je nejasné v situaci, co je pochybné a které zprávy je nutno ještě dodatečně získat.

Ještě několik slov o zpracovávání souhrnných operačních hlášení. Bylo by nesprávné začít zpracovávat souhrnné operační hlášení, až dojdou podrobná hlášení od podřízených jednotek. Souhrnná operační hlášení došla od podřízených jednotek nemohou být také absolutně jediným informujícím materiálem, nýbrž jsou dokumentem, který shrnuje a po případě upřesňuje dříve došlé zprávy. Docházející zprávy musí být běžně zpracovávány a musí jich být použito k sestavení souhrnného operačního hlášení.

Souhrnné operační hlášení nesmí také sestavovat jediný člověk, nýbrž musí se na něm podílet všechny směrové skupiny operačního oddělení. Jen první a úvodní část, v které je stručná charakteristika situace na celé frontě, má být sestavena buď samým náčelníkem operačního oddělení nebo jeho zástupcem. Zdůrazňuji, že i souhrnné operační hlášení musí být naprosto jasné a musí být logickým pokračováním souhrnného hlášení před-

cházejícího. Je vhodné psát operační souhrnné hlášení ve dvou výtiscích. Tím se urychlí odeslání. Po schválení je pak možno jeden výtisk dát spojovacímu uzlu k odeslání technickými pojičky nadřízenému štábu a druhý výtisk pak lze dát zároveň do pisárny k rozmnožení v příslušném množství.

Závěr

Je nutno si uvědomit, že se náčelník operačního oddělení nesmí uspokojit jen zprávami, které získá z hlášení podřízených štábů, ale že je povinen podle situace a možností čas od času vysílat důstojníky směrových skupin operačního oddělení k vojskům, aby se na místě osobně a podrobně seznámili se situací. Takto zjištěné zprávy budou nejhodnotnější. Takové zájezdy je vhodné uskutečňovat zejména v době před přijetím rozhodnutí velitele pro operaci a v průběhu operace v jejích kritických okamžicích.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

VOJENSKÁ SOUSTAVA SEVEROATLANTICKÉHO PAKTU — JEJÍ VZNIK, VÝVOJ A VÝZNAM

Vítězstvím Veliké říjnové socialistické revoluce odpadla od kapitalistické soustavy jedna šestina světa se všemi svými trhy a surovinovými zdroji. Ztráta těchto trhů a surovinových zdrojů prohloubila stávající všeobecnou krizi kapitalismu. Jediné východisko z krise viděly všechny imperialistické mocnosti v rozpoutání války proti Sovětskému svazu, v jeho zničení a uchvácení jeho bohatství.

Imperialistické mocnosti vedou tedy od Velké říjnové revoluce až dodnes neustálý boj proti Sovětskému svazu.

Až do napadení Sovětského svazu hitlerovským Německem byl tento boj postupně veden na čtyřech hlavních frontách:

Na frontě vojenské byla to známá nám intervence čtrnácti imperialistických států vedená Velkou Británií, snažící se odstranit svou poválečnou krizi zmocněním se sovětských krajů. V r. 1932 to byla francouzskou vládou plánovaná nová protisovětská intervence, jako následek světové krise kapitalismu (1929—30), která zostrila rozpory mezi kapitalistickým světem a Sovětským svazem, inspirovaná světovou reakcí v čele s americkou a britskou buržoasií a známým Winstonem Churchilem.

Na frontě hospodářské to byly pokusy o využití počátečních hospodářských nesnází mladého sovětského státu k jeho hospodářskému ovládnutí nebo zničení, k čemuž patří i zahraničním placená záškodnická činnost Trockého a ostatních zrádců sovětského lidu.

Na frontě diplomatické byly to různé pletichy a machinace imperialistických diplomatů směřující k bojkotu Sovětského svazu.

Na frontě politické byla snaha západních imperialistických států USA, Velké Británie a Francie přivodit válečnou srážku hitlerovského Německa se Sovětským svazem a pak, když k této srážce došlo, třebaš za jiných podmínek, než imperialisté předpokládali, oddalováním zřízení druhé fronty nechat Sovětský svaz citelně oslabit a připravit si tak cestu k hospodářskému pronikání do Sovětského svazu.

V období mezi oběma světovými válkami existovaly ještě v Evropě a Asii silné imperialistické státy, kterých USA využívaly pro boj proti Sovětskému svazu a samy zůstávaly v pozadí.

Američtí monopolisté, kteří na druhé světové válce zbohatli a upevnili své hospodářské posice na úkor svých kapitalistických spojenců, zatoužili po světovládě. Spojené státy americké jako nejmocnější imperialistický stát jsou hnány neúprosným základním ekonomickým zákonem kapitalismu po zabezpečení maximálního zisku nejen vykořisťováním vlastního lidu, ale i zotročováním a soustavným olupováním národů jiných zemí. Zotročené kapitalistické státy jsou nuceny hospodářským nátlakem organisovaným americkými monopolisty k zesilování protisovětského protidemokratického boje, v němž nyní převzaly otevřeně vrchní velení.

Pro vedení záměrně připravované války proti Sovětskému svazu a jeho spojencům potřebují Spojené státy získat co nejvíce spojenců. Za tím účelem organisují vojenskou soustavu států do tak zvaného „Severoatlantického bloku“.

Severoatlantický blok byl připravován již při obsazování poraženého hitlerovského Německa v dubnu 1945.

Tedy bylo snahou USA vytlačit z Německa sovětský vliv a přeměnit celé jeho území

ve vlastní vojenskou základnu a nástupišť proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie. Nezdářejné pokusy zmocnit se celého Německa vedly k jeho roztržení a vytvoření jednak „Německé spolkové republiky“, známé pod názvem „Západní Německo“ jednak „Německé demokratické republiky“ v části obsazené Sovětskou armádou. Ze zájmů amerických monopolistů vysvítá, že úkolem Spojených států amerických je vytvořit ze Západního Německa, to jest země s velikým lidským a průmyslovým potenciálem, hlavní pilíř tohoto spojeneckého bloku. Už tím je dán jeho útočný ráz, který nelze zastít žádnými řečmi o obranných úmyslech členských států. V době Veliké vlastenecké války a těsně po ní různým způsobem zastíraná americká protisovětská politika byla znovu odhalena Trumanovým prohlášením ze dne 12. 3. 1947 o ochotě Spojených států „podporovat svobodné národy, kterým hrozí nebezpečí ztráty jejich suverenity“, a usnesením amerického kongresu o hospodářské a vojenské pomoci Řecku, Turecku a Kuomintanu (Čankajškově nacionalistické Číně).

Protisovětský ráz americké politiky projevil se v roce 1948 vytvořením t. zv. „Západní unie“ z 5 západoevropských států: Velké Británie, Francie, Belgie, Holandska a Lucemburska.

Zároveň v roce 1948 pokusily se Spojené státy vyřešit hrozící jim hospodářskou cyklickou krizi rozšířením svého trhu pod rouškou „americké pomoci“ Evropě, známé jako „Marshallova pomoc“. Vývozem svého úvěru olupují evropské kapitalistické země, které se daly touto záludnou „pomocí“, zlákat, hospodářsky si je zcela podmaňují. Po získání hospodářské nadvlády podmaňují si tyto státy i politicky a nutí je uznávat americkou vojenskou hegemonii ve světě.

„Západní unie“ byla navenek označována jako „obránná oblastní dohoda“, která měla zabezpečit smluvní strany před příští německou agresí. Ve skutečnosti však již byla zárodkem příštího Severoatlantického bloku namířeného nejen proti Sovětskému svazu, ale i proti vlastním kapitalistickým spojencům za účelem jejich systematického olupování a vykořisťování.

Dne 4. dubna 1949 byla ve Washingtonu podepsána dvanácti kapitalistickými státy dohoda o spolupráci a společné „obraně“ proti hrozcím „sovětskému útoku“, známá jako „Severoatlantický pakt“ nebo „Severoatlantický blok“.

Členy bloku se staly: Spojené státy americké, Kanada, Velká Británie, Belgie, Francie, Holandsko, Lucembursko, Norsko, Dánsko, Island, Itálie a Portugalsko.

V roce 1952 byly do bloku ještě přijaty další dva státy, Řecko a Turecko. Kromě Západního Německa připravují Spojené státy přijetí dalších osvědčených protisovětských partnerů, Španělska a titovské Jugoslavie.

Nejvyšším orgánem Severoatlantického bloku je t. zv. Atlantická rada, jejímiž členy jsou ministři zahraničních věcí členských států.

Jako pomocné orgány Atlantické rady byly utvořeny:

- „obránný výbor“, složený z ministrů obrany členských států,
- „vojenský výbor“ jako odborný poradní orgán obranného výboru, složený z náčelníků štábů armád členských států,
- „stálý výbor“ jako výkonný orgán vojenského výboru a
- „finanční a hospodářský výbor“, složený z ministrů financí, jehož úkolem je řešit platební a úvěrové otázky.

Aby byla zvýšena výrobnost válečného průmyslu, odstraněn nedostatek surovin a urychleno zbrojení, byl ještě vytvořen t. zv. „Výbor pro mezinárodní obrannou výrobu“.

Léta 1949 a 1950 jsou charakterisována uzavíráním dvoustranných smluv o „vzájemné pomoci“, podle nichž jsou Spojené státy americké povinny poskytovat jednotlivým členským státům Atlantického bloku vojenskou pomoc ve formě dodávek zbraní a jiného válečného materiálu. Členské státy Severoatlantického bloku se naopak zavázaly dodávat Spojeným státům americkým strategicky důležité suroviny, dát jim na svém území k dis-

posici letecké a strategické základny, sdělovat jim všechna výrobní a vojenská tajemství a vydržovat ve svých zemích americké vojenské misse.

Léta 1949 a 1950 byla obdobím porad, plánování, různých administrativních a organizačních příprav, dodávek amerického válečného materiálu a nátlaku na členské státy na zvyšování jejich vojenských výdajů.

V tomto období měl Atlantický blok k účelům společných akcí k dispozici celkem jen 6 divisí, z toho dvě britské, tři francouzské a jednu belgickou. K nim bylo třeba přičíst i americkou okupační armádu v Německu, složenou z jedné pěší divise a dvou obrněných brigád.

Tyto síly naprosto nestačily na uskutečnění plánovaných agresivních úkolů amerických monopolistů, které se neomezovaly jen na evropský prostor. Do agresivních protisovětských plánů byly zahrnuty i prostory Dálného Východu. Proto podporovali Čankajška v Číně a proto vyprovokovali válku v Koreji, aby získali výhodné nástupišť proti Sovětskému svazu také na Dálném Východě. Tím byla zčásti přeměněna dosavadní „studená válka“ ve válku skutečnou, která trvá už třetí rok. Korejské války využívají američtí monopolisté k rozpoutávání úplné válečné hysterie doma i ve státech západní Evropy a tím zvyšují odbyt svých zbrojařských výrobků a své zisky. Hospodářským nátlakem a zastrašovací politikou chtěly Spojené státy americké dosáhnout toho, aby se evropské kapitalistické státy ochotněji podřizovaly americkému diktátu.

Američtí „odborníci“ začali sami organisovat „bezpečnost“ západní Evropy vyvíjející stále větší nátlak na členské státy Severoatlantického bloku. Výzbrojní program členských států byl proti roku 1949 zečtyřnásoben a požadováno prodloužení doby základní vojenského výcviku ve všech armádách „atlantických“ států na dva roky. Tomuto požadavku vlády členských států dosud nevyhověly, neboť narazily na rozhořčený odpor obyvatelstva. Dnes je v každém ze států Severoatlantického bloku jiná délka základní vojenské služby — od 14 do 24 měsíců.

Nátlak Spojených států na členské státy vyvrcholil na bruselské konferenci Atlantické rady v prosinci 1950, na níž byli zástupci těchto států donuceni schválit bez diskuse celý americký program, a to:

- jmenování amerického generála Eisenhowera vrchním velitelem vojsk Severoatlantického bloku a utvoření jeho hlavního stanu v Paříži,
- podřízení divisi Západní unie, kterým dosud velel anglický maršál Montgomery, vrchnímu veliteli vojsk Severoatlantického bloku,
- utvoření tří evropských oblastních velitelství (v severní, střední a jihovýchodní Evropě) a jejich podřízení přímo vrchnímu veliteli vojsk Severoatlantického bloku,
- začlenění Západního Německa do Severoatlantického bloku a stanovení jeho branného kontingentu,
- zvýšení rozpočtových výdajů a průmyslovou mobilisaci jednotlivých států.

Dne 2. dubna 1951 převzal generál Eisenhower vrchní velení vojsk Severoatlantického bloku v Evropě. Vykonal inspekční cestu do jednotlivých členských zemí bloku, při níž uplatňoval další nátlak na vlády, aby byly stavěny a vyzbrojovány nové divise. Při tom není vůbec brán ohled na hospodářské možnosti jednotlivých zemí.

Koncem roku 1951 bylo na pařížské konferenci na Eisenhowerův nátlak schváleno vybudování severoatlantické armády a na lisabonské konferenci v únoru 1952 byl stanoven podrobný program a plán její výstavby.

Lisabonská konference Atlantické rady však ukázala rozpory v soustavě Severoatlantického bloku. Byl to zejména těžký rozpor mezi požadovaným vojenským a výzbrojním programem a politickými a hospodářskými možnostmi členských států, dále četné rozpory v otázkách jmenování vrchních velitelů a jejich zástupců, rozpory mezi zájmy jednotlivých členských zemí, rozpory v otázce příští německé armády a mnoho dalších.

K odstranění rozporů byla přetvořena organizace Atlantické rady. Aby byl uveden v soulad vojenský a výzbrojní program s reálnými hospodářskými možnostmi jednotlivých

zemí, stali se členy Rady, která byla přejmenována na „Severoatlantickou radu“, ministři zahraničních věcí, obrany a financí všech členských států.

Poněvadž se Severoatlantická rada schází jen jednou ročně na výročních konferencích, na nichž se projednávají a schvalují americké plány, byla utvořena jako její stálý orgán t. zv. „Stálá rada severoatlantického paktu“ se sídlem ve Fontainebleau (Francie), která je složena ze stálých zástupců jednotlivých zemí, a t. zv. „Rada tří“, v níž jsou zastoupeny jen nejvýznamnější země paktu — Spojené státy, Velká Británie a Francie.

Stálým orgánem Severoatlantického paktu je také jeho generální sekretariát se sídlem v Paříži.

Pomocnými orgány Stálé rady jsou „Výbor pro plánování zámořské dopravy“ a „Severoatlantický úřad pro standardisaci“, jejichž hlavními úkoly jsou: vypracovávání výzbrojních plánů, distribuce amerického válečného materiálu, určování druhů a množství válečné výroby jednotlivých států, standardisace válečného materiálu, platby, poskytování úvěrů a p.

Odborně vojenskými orgány Severoatlantické rady je skupina vojenských výborů. Především je to výbor náčelníků štábů všech 14 členských států — který se schází jen podle potřeby. Jeho stálými orgány jsou dva další výbory: Stálý výbor (Standing Group), který tvoří stálí vojenští zástupci tří hlavních zemí paktu: Spojených států amerických, Velké Británie a Francie. Jeho sídlo je ve Washingtonu, čímž si Spojené státy americké zabezpečují rozhodující vliv v tomto výboru, označovaném názvem „Brain trust“ („mozkový trust“). Zástupci ostatních členských zemí, „outsiderů“, tvoří druhý stálý výbor — jehož působnost je v porovnání s prvním podřadná. Spojí-li se oba tyto stálé výbory, mohou převzít působnost výboru náčelníků štábů.

Stálému výboru (t. j. Standing Group ve Washingtoně) jsou přímo podřízena samostatná rovnocenná spojenecká velitelství a to:

- pro evropskou pevninu „Vrchní spojenecké velitelství v Evropě“ (je označováno zkratkou SHAPE) se stanovištěm v Paříži — Rocquencourt a s americkým generálem Ridgwayem v čele,
- pro celou oblast Atlantického oceánu „Vrchní spojenecké velitelství námořních sil v Atlantiku“, se sídlem v Norfolku (Spojené státy americké) a s americkým admirálem Mc Cormickem v čele,
- pro námořní síly v prostoru průlivu La Manche a Severního moře „Velitelství průlivu La Manche“,
- pro prostor Severní Ameriky „Skupina USA — Kanada“,
- a pro prostor Středního Východu je s velkými potížemi budováno „Velitelství Středního Východu“.

Každé z těchto „spojeneckých“ velitelství má další podřízená velitelství. Ve štábech jsou zástupci jednotlivých národností. Pro vybavení všech těchto výborů a velitelství je použito velkého počtu důstojníků různých národností, různého výcviku a s různými národními zájmy. Činnost těchto štábů naráží pro uvedené rozdílnosti na velké potíže. Proto vytvořil generál Eisenhower ještě před svým odchodem z funkce vrchního spojeneckého velitele v Evropě v roce 1952 speciální vysoké učiliště, t. zv. „Kolej obrany Severoatlantického bloku“ („Collège NATO“), pro speciální přípravu štábních důstojníků spojeneckých velitelství. Kolej má sídlo v Paříži při francouzské válečné škole, je však řízena po vojenské stránce „Stálým výborem“ z Washingtonu. Studium trvá 6 měsíců a počet posluchačů je 50 plukovníků nebo generálů (po 3 až 5 z jednotlivých členských států).

Podle informace o této koleji, uveřejněné v časopise „Allgemeine Schweizerische Militär Zeitschrift“ číslo 12/1952, se tato kolej pokouší „denacionalisovat“ nebo „supranacionalisovat“ posluchače různých národností a určit jaké vlastnosti by měl mít vzorný štábní důstojník spojeneckého atlantického velitelství. Prozatím prý se kolej nezabývá úvahami

o společné vojenské doktríně atlantické spojenecké armády — není prý toho potřeby. Velký význam se přikládá navázání osobních kamarádských vztahů mezi vyššími štábními důstojníky různých národností.

Organisace vrchního spojeneckého velitelství v Evropě

Když byl v dubnu r. 1952 gen. Eisenhower vybrán americkými monopolisty za kandidáta na presidentský úřad, byl po něm dosazen na funkci vrchního velitele v Evropě celému světu z Koreje smutně známý „morový generál“ Matthew Ridgway.

Vojenské kontingenty členských států jsou rozděleny do tří vojenských oblastí, podřízených přímo Ridgwayovi. Oblasti jsou organisovány podle úkolů pro ně předvídaných. Ridgwayovi je také přímo podřízena středomořská spojenecká flotila, v jejíž čele je anglický admirál Mountbatten se sídlem na Kypru.

Severní oblast tvoří Skandinávie a Dánsko.

Těžištěm vojenských operací v tomto prostoru je severní část Norska a výjezdy z Baltského moře do Severního. Podle zkušeností z druhé světové války znamená severní Norsko v rukou protivníka nejen kontrolu námořních cest z Ameriky do Evropy, ale i ohrožení veškeré evropsko-americké lodní dopravy. Celý prostor má nedostatek průběžných komunikací. Proto lze podle amerických názorů v tomto prostoru s výhodou použít zejména letectva a válečného námořnictva. Této koncepci odpovídá organisace velení severní oblasti.

Skandinávská oblast v rukou Velké Británie zabezpečuje jí životní existenci. Proto se podařilo britské vládě, aby byl jmenován vrchním velitelem této oblasti anglický admirál Brind. Stanoviště má v Oslo.

Vrchnímu veliteli severní oblasti jsou podřízeny:

- pozemní armáda norská, která má v míru dvě vyšší vševojskové jednotky asi v rozsahu brigád, z nichž jedna je umístěna v severním a druhá v jižním Norsku. Za mobilisace má postavit dalších 9 brigád, které jsou v míru jen rámcové;
- pozemní armáda dánská, která měla v roce 1952 dvě pěší divise a do roku 1954 má postavit ještě jednu záložní divisi;
- americké letectvo umístěné na amerických základnách ve Velké Británii, Norsku a Dánsku pod velením amerického generála;
- britská severoatlantická flotila a válečné loďstvo norské a dánské, jimž velí přímo britský vrchní velitel severní oblasti.

Norské a dánské pozemní armádě velí vlastní generálové.

Za války je počítáno s posilami především námořních sil a leteckých jednotek ze Spojených států, Kanady a Velké Británie a snad i s některými britskými záložními divisemi t. zv. „teritoriální“ armády.

Střední oblast tvoří prostor od dánských hranic až po Alpy, to je Západní Německo, Holandsko, Belgie, Lucembursko, Francie, Portugalsko a americké základny ve Španělsku.

Z těchto zemí je nejdůležitější Západní Německo, které má být pilířem celého Severoatlantického bloku. Jeho význam záleží v početnosti lidského potenciálu — 48 milionů lidí — a v jeho mohutném těžkém průmyslu v Poruří. Vybudováním a plným využitím jeho válečného potenciálu má se stát Západní Německo hlavním nástupištem v Evropě proti Sovětskému svazu.

Další důležité země střední oblasti jsou: Francie s přístavy a dobrou komunikační sítí, představující americké zápolí v Evropě, dále pak Portugalsko a Španělsko s významnými leteckými a námořními základnami.

Důležitost celé střední oblasti zvyšuje také velký a vyspělý průmysl v Belgii, Poruří, Sársku a ve Francii, velké nerostné bohatství a bohatá komunikační síť. Američanům se podařilo zorganizovat v této oblasti tak zvanou „Evropskou uhelnou a ocelářskou unii“. Do této unie byl zapojen veškerý uhlerný a hutní průmysl šesti států — Západního Ně-

mecka, Francie, Belgie, Lucemburska, Holandska a Italie. Rozhodující postavení v ní mají západoněmečtí průmysloví magnáti ovládaní americkými monopoly..

Vojenské síly střední oblasti mají především zabezpečit porurskou základnu těžkého průmyslu, která má sloužit plánovaným agresivním cílům amerických imperialistů.

Od Eisenhowerova nástupu v dubnu 1951 do dnešní doby počet imperialistických divisí v této oblasti se zčtvěnasobil.

Pozemní armáda, které velí jako celku francouzský generál Juin (VS Versailles), je učleněna do dvou skupin armád. Hranice mezi nimi probíhá všeobecně na čáře Kassel—Aachen.

Severní skupina armád, které velí britský generál, je složena ze čtyř britských divisí (z toho jedné pěší a třech obrněných), ze třech belgických divisí (z toho dvou pěších a jedné obrněné), z jedné holandské pěší divise a z jedné samostatné kanadské pěší brigády. Celkem má tudíž severní skupina čtyři pěší divise, jednu samostatnou pěší brigádu a čtyři obrněné divise.

Ke zvýšení bojeschopnosti zavázala se Belgie, že dodá v mobilisaci ještě jednu záložní divisi, Holandsko jednu pěší divisi a Velká Británie se zavázala provést do konce roku 1952 opatření, která umožní zmobilisovat jednotky teritoriální armády v hodnotě dvanácti divisí nejpozději do 30 dní po vyhlášení mobilisace, z nichž jedna část bude určena pro severní skupinu armád. Kanada je ochotna poslat do Evropy v čas potřeby další samostatnou pěší brigádu.

Letectvo severní skupiny armád tvoří 2. spojenecká taktická letecká armáda s počtem asi 500 bojových letounů.

Jižní skupina armád, které velí americký generál, je složena z vojsk 7. americké a 1. francouzské armády a ze 4. spojovací taktické letecké armády v celkové síle asi 850 bojových letounů.

7. americká armáda v Německu má celkem pět divisí (čtyři pěší a jednu obrněnou) a tři obrněné skupení. (Obrněné skupení je složeno z jednoho obrněného pluku, t. j. 51 středních tanků a 54 průzkumných tanků, jednoho mechanizovaného praporu a jednoho oddílu samohybných houfnic ráže 105 mm.)

1. francouzská armáda má na území Německa celkem čtyři divise, a to dvě pěší a dvě obrněné a ve Francii na samých německo-francouzských hranicích další pěší divisi.

Ve Francii jsou vrchnímu veliteli střední oblasti k dispozici další dvě pěší divise, jedna obrněná divise a jedna divise letecké pěchoty.

Kromě toho jsou ve Francii ještě tři pěší divise neúplné, které měly být bojeschopné do konce roku 1952. Stáv jejich živých sil a bojové techniky však zatím nepřekračuje 50%.

Úloha portugalských vojenských sil je v koncepci vojenské soustavy Severoatlantického bloku celkem bezvýznamná. Pro USA jsou nepostradatelné letecké a námořní základny v Portugalsku, na Azorech a na africkém pobřeží.

Ve Španělsku, které je dnes ještě neoficiálním členem bloku, jde především o letecké a námořní základny.

Z počtu sil v nejdůležitější střední oblasti bez aktivní účasti německé armády vyplývá, že američtí imperialisté zde nejsou t. č. schopni vést útočnou válku. Německé divise jsou jejich největší nadějí při uskutečňování plánu podstatného zvýšení válečného potenciálu střední oblasti.

K současně ofensivní nemohoucnosti střední oblasti přispívá také značnou měrou odpor pracujícího lidu, který pod vedením svých stran bojuje proti jakémukoli válečnému dobrodružství. Svědčí o tom na př. úspěšný boj belgického lidu proti prodloužení základní vojenské služby na 24 měsíců.

K uskutečnění svých výbojných plánů musí američtí imperialisté prosadit a provést úplnou remilitarizaci Západního Německa, které podle svého počtu obyvatelstva může postavit 60 až 80 divisí.

Jako styčný oddíl s jižní oblastí je v západním Rakousku — v Alpách — t. zv. „taktické

velitelství", složené z jednoho pěšího pluku, jednoho obrněného průzkumného praporu a jednoho dělostřeleckého oddílu 105mm houfnic.

Jižní oblast. Do jižní oblasti patří Itálie, Řecko, Turecko, severní Afrika a prakticky také Jugoslavie.

Při formování jižní oblasti došlo k velkým rozporům mezi jednotlivými zeměmi, z nichž jen některé byly odstraněny.

Při vstupu Řecka a Turecka do bloku došlo k rozporu mezi těmito státy a Itálií, protože Řecko a Turecko nechtěly své divise podřídit italskému velení.

V poslední době se podařilo vyřešit vleklý rozpor mezi Spojenými státy a Velkou Británií v otázce velení loďstvu ve Středozemním moři. Velká Británie prosadila svého admirála jako vrchního velitele středomořského loďstva a jeho podřízení přímo Ridgwayovi a nikoli vrchnímu veliteli jižní oblasti.

Největším problémem je urovnání vztahu mezi Itálií a Jugoslavií v otázce Terstu.

Tu se velmi příkře proti sobě stavějí zájmy Itálie proti bloku Jugoslavie, Řecka a Turecka.

Vzhledem na tyto rozpory musejí být také voleny vojenské úkoly jednotlivých armád jižní oblasti.

Úkol italské pozemní armády je zaměřen především na válečné operace v Alpách a Rakousku. Pro vojenské operace v ostatních částech jižní oblasti je počítáno z italských prostředků jen s válečným loďstvem a letectvem.

Získáním Řecka a Turecka a neoficiálně i Jugoslavie do vojenské soustavy Severoatlantického bloku bylo strategické plánování Pentagonu rozšířeno až k sovětské kavkazské hranici.

Vrchním velitelem jižní oblasti je americký admirál Carney. Jeho VS je v Neapoli.

Jsou mu podřízeny:

- italská armáda o šesti divisích a jedné brigádě pod velením italského generála,
- spojená řecko-turecká armáda pod velením amerického generála Wymana v Izmiru v hodnotě asi dvaceti až dvacetismi divisí,
- jugoslávská armáda v dnešní hodnotě asi dvaceti až dvacetipěti divisí,
- spojenecká taktická letecká armáda pod velením amerického generála Schlattera,
- 6. americká námořní flotila podřízená přímo admirálu Carneyovi.

Středomořská flotila, složená z loďstva britského, francouzského, italského, řeckého a tureckého, je svěřena britskému admirálu Mountbattenovi a je podřízena přímo Ridgwayovi.

Vzájemné rozpory mezi jednotlivými státy mají být vyřešeny rozdělením Středomoří na regionální oblasti podle jednotlivých zemí.

Vrchní spojenecké velitelství Atlantiku

Vrchní spojenecké velitelství Atlantiku má zajistit v případě války bezpečnost plavby mezi Amerikou a Evropou a vedení námořní války v Atlantiku a v Severním moři.

Vrchnímu veliteli, americkému admirálu Mc Cormickovi, podléhají veškeré americké námořní jednotky umístěné v námořních základnách na atlantickém pobřeží Spojených států, v Biskajském zálivu, v afrických přístavech a veškeré kanadské loďstvo a letectvo.

Velitelství průlivu La Manche

Úkolem velitelství je zabezpečení spojení mezi pevninou a britskými ostrovy a podpora námořních a leteckých sil umístěných v severní oblasti.

Veliteli průlivu La Manche, britskému admirálu Creasymu, jsou podřízeny britská domácí a francouzská atlantická flotila, jakož i britské letectvo umístěné v Anglii.

Armády Severoatlantického paktu jsou vyzbrojovány americkým a kanadským válečným materiálem.

Převážná část válečného materiálu, vyjímajíc letecký, je dodávána na úvěr v rámci „vojenské pomoci“, z velké části byl vyroben za druhé světové války. Dodávkami spojencům vyprazdňují Spojené státy a Kanada své sklady staršího válečného materiálu a umožňují svým trustům výrobu zbraní nových, které si však oba státy ponechávají nejprve pro sebe.

K plynulému zásobování spojenců a svých vlastních vojsk ve střední oblasti okupovaly Spojené státy velké části francouzského území a proměnily je ve svůj týl. Zřídily v Orleansu t. zv. „velitelství týlových skupin“. Toto velitelství týlových skupin se skládá: — z velitelství skupiny pásma základen — VS La Rochelle, z velitelství předsunutého pásma — VS Verdun a z armádních skladů v Kaiserslauternu.

Pro zásobování Itálie a jednotek v Rakousku získaly Spojené státy italský přístav Livorno, z něhož vybuďovaly další svou základnu.

Britský a kanadský materiál je dopravován do britských základen v Rotterdamu, Amsterdamu a Antverpách.

Nevyřešenou dosud otázkou materiálního zabezpečení vojsk je otázka standardisace válečného materiálu. Na pařížské konferenci v prosinci minulého roku bylo konstatováno, že je nutno celkem standardisovat 164 typů různé výzbroje. Standardisace naráží na neústupnost jednotlivých států, zejména Velké Britannie a Francie, které chtějí prosadit výrobu vlastních zbraní.

Na zasedání Severoatlantické rady v Paříži v prosinci 1952 bylo konstatováno, že plán výstavby armád stanovený na lisabonské konferenci v únoru 1952 nebyl zcela splněn. Z plánovaných 31 aktivních vyšších jednotek bylo do konce roku 1952 úplně postaveno 27 a čtyři jsou vybudovány jen asi na 50%.

Plán nesplnila Francie, která místo dvanácti úplných divisí má jen devět úplných a tři neúplné divise asi s 50% početním stavem, a Holandsko, které místo třech divisí postavilo jen dvě neúplné.

Velká Britannie, která měla postavit dvě divise, prosadila snížení závazku na dvě brigády. Další požadavek připravení 12 záložních (teritoriálních) divisí Velká Britannie splnila. Pouze Belgie a Itálie splnily své závazky na 100%.

Na zmíněné pařížské konferenci měl být stanoven výzbrojní plán na rok 1953.

Zástupci neamerických členských států vystupovali na konferenci s požadavkem snížení výzbrojního plánu. Protože američtí zástupci nebyli pro blížící se změnu vlády více kompetentními k jakýmkoli změnám programu, byla otázka výzbrojních plánů na rok 1953 odsunuta pro příští konferenci Rady severoatlantického bloku, která se bude pravděpodobně konat v dubnu 1953.

Závěr

Vojenská soustava Severoatlantického bloku je útočným nástupem amerických monopolistů proti táboru demokratickému a stává se prostředkem k rozšíření amerického trhu na celý zbytek kapitalistického světového trhu.

Severoatlantického bloku využívá americký imperialismus jako nástroje finančního, politického a vojenského zotročení kapitalistických zemí.

Přes veškeré snahy podněcovatelů nové světové války je stav vojenské soustavy Severoatlantického bloku v celku žalostný. Je to způsobeno především tvrdým odporem pracujícího lidu všech kapitalistických zemí proti politice válečného dobrodružství.

Největší zárukou toho, že boj o zachování míru bude vítězný, spatřují všichni mírumilovní lidé světa v neustále vzrůstající hospodářské, morální a vojenské síle Sovětského svazu a zemí tábora míru.

BOJOVÉ ZKUŠENOSTI A VŠEOBECNÉ POZNATKY Z BOJŮ V KOREJI

Pevnost zápolí

Je všeobecně známo, že imperialistický tábor, v němž vedoucí úlohu hraje Spojené státy, je zmítán obrovskými vnitřními a vnějšími rozpory.

Tyto rozpory se snaží Spojené státy zakrývat svou chvástovou propagandou, hlásající mohutnost a kvalitu ozbrojených sil Spojených států a jejich satelitů.

Nicméně nemohou Spojené státy potlačit stále vzrůstající stávkové hnutí, odstranit nezaměstnanost a umlčet hlasy amerického prostého lidu a samých příslušníků branné moci, odhalující nesmyslnost válečného tažení v Koreji. Tím méně nejsou s to odstranit nezaměstnanost, stávky, snižování životní úrovně a utlumit vzrůstající odpor proti válce v satelitních zemích.

Hnání touhou po zisku nemohou imperialisté vyrábět plánovitě a uvést v soulad všechny potřeby vedení války.

Kdo vydělává na válce v Koreji?

Jsou to americké monopoly, do jejichž pokladen plynou obrovské zisky a které propagují válku a nechtějí dosáhnout mírového uspořádání. Ukázalo se na př., že jen v prvních 16 měsících války zaplatil každý Američan na korejskou válku 420 dolarů.

Ústav pro výzkum veřejného mínění před nedávnem zjistil, že přibližně 66% Američanů je pro okamžité odvolání vojsk z Koreje, 9% nemá vlastního mínění a jen 25% se vyslovilo pro setrvání amerických vojsk v Koreji.

Stálé zvyšování položek vojenského rozpočtu na zbrojení souvisící s touto intervencí, s imperialistickými plány a snižování životní úrovně pracujících nemůže nalézt a nenalezne příznivý ohlas pro další vedení korejské války.

Jaký názor panuje v hlavách imperialistů o obyvatelstvu asijských zemí?

Ukazuje to na př. nestoudný návrh brig. gen. Robertse, bývalého vedoucího skupiny amerických vojenských poradců v jižní Koreji, podle něhož by z obyvatel asijských zemí měla být utvořena námezdní vojska. „Nemuseli bychom jim platit mnoho — 5 dolarů měsíčně a denně misku rýže,“ pravil a pokračoval, „kdyby nebojovali, nedali bychom jim jíst.“

Několik tisíc Jihokorejců bojujících z donucení v jihokorejských jednotkách a v jednotkách interventů nepředstavuje boj korejského lidu. Korejský lid nenávidí armádu interventů bojující v cizí zemi, páchající neuvěřitelná zvěrstva na civilním obyvatelstvu a zajatcích a používající nejhanebnějších způsobů vedení války chemickými a bakteriálními prostředky.

Armáda Severokorejců spolu s jednotkami čínských dobrovolníků a partyzánů je naproti tomu vším korejským obyvatelstvem všemožně podporována v odhodlaném boji proti násilníkům a uchvatitelům. To se projevovalo a projevuje v odhodlání, s kterým byly a jsou tvořeny brigády dobrovolníků pro dodávání střeliva a válečného materiálu frontě, pro obnovu komunikací a zničených objektů a s kterým se civilní obyvatelstvo zapojilo do partyzánského hnutí.

Morální stav příslušníků intervenčních jednotek

Američtí imperialisté připravují krvavou intervenci v Koreji počítali s tím, že se jim v krátké době podaří zlomit odpor severokorejské lidové armády, srazit na kolena svobodný korejský lid, obsadit celý Korejský poloostrov a získat tak výhodné vojenské nástupiště proti Sovětskému svazu a Čínské lidové republice.

Avšak události ukázaly, že americké plány bleskové války utrpěly úplnou porážku.

Americké vládní kruhy přecenily vlastní síly a podceňovaly síly korejského lidu.

Interventi pohrdají příslušníky jiných národností, jsou bezohlední a brutální a domýšliví na svůj americký původ a na americkou výzbroj a techniku. V bojích však propadají lehkou panice, strachu a zbabělosti, jakmile zjistí, že protivník je stejně dobře technicky vybaven, že dovede svých zbraní mistrovsky používat a že se neřídí v taktice žádnou šablonou.

Tak zvaná „osvětová výchova“, kterou Američané provádějí na frontě a jejímž hlavním obsahem je vychvalování americké demokracie a amerického způsobu života a propagace „komunistického nebezpečí“, nepřináší očekávané výsledky.

Potvrzují to sami váleční dopisovatelé amerického tisku, když píší, že američtí vojáci jsou unavení, promrzlí a pobouření, nebo že drsní a primitivní. Severokorejci mají v určitých údobích bojů převahu nad moderně vyzbrojenými vojsky interventů a p.

Náměstkyňe amerického ministra obrany pro věci osobní A. Rosenbergová, která vykonala v listopadu r. 1951 cestu po Japonsku a Koreji, byla nucena po návratu ujišťovat zpravodaje, že žádný voják expedičních jednotek nestráví v Koreji dvě zimy. O morálce amerických vojáků se vyjadřila, že značně poklesla. Vojáci prý projevují přání vrátit se domů a nebojovat. Rosenbergová oznámila, že právní oddělení štábu velitele 8. armády dostalo četné stížnosti důstojníků všech hodností na špatnou kázeň vojáků, kteří se již neřídí rozkazy velitelů a v čím dál tím větším počtu zbláhají. Ve většině případů vojáci při vyšetřování vypovídají, že nevědí, proč mají Američané bojovat v Koreji.

Vojáci vyhrožují svým představeným, že si budou na ně stěžovat prostřednictvím příbuzných a vlivných politických osob. Mnohdy se stává, že poddůstojníci musí mužstvo prosit, aby splnilo rozkaz.

Jeden velitel divise, jemuž později jeho vlastní vojáci ujeli s jeho vozidlem, takže upadl do zajetí, si stěžuje, že vojáci nechťejí bojovat. Vidí důvod ve špatných důstojnících, kteří přiblíží-li se nepřítel, utíkají první, aby se ukryli nejraději v pancéřových krytech.

Mnozí vojáci, aby se vyhnuli boji, předstírají nemoc nebo se úmyslně zraňují.

Podle výpovědí amerických zajatců se denně v každém pluku úmyslně zraní jeden až dva vojáci a stovky vojáků vyhledávají lékaře.

Jiní vojáci, někdy i celé jednotky, se dávají zajmout. Tak na příklad v listopadu 1950 přišla jedna celá rota 24. pěšího pluku v čele s velitelem roty do zajetí.

Ani morálka jihokorejské armády není o mnoho lepší a také v ní dochází k hromadným zběhnutím a bezhlavým útekům celých jednotek. Američané se marně pokoušejí zvednout morálku jihokorejských jednotek jejich reorganizací, přezbrojením a samou přítomností amerických vojsk.

Morálka ostatních intervenčních jednotek, zvláště britských a t. zv. „britského společenství národů“, je o něco lepší, ale i u nich dochází ojediněle k hrubému porušení kázně. V této souvislosti je však nutno vzít v úvahu, že tyto jednotky jsou složeny převážně z dobrovolníků. V poslední době však i nábor dobrovolníků selhává.

Morálku ostatních neamerických vojsk možno označit za nízkou. Na morálku těchto intervenčních jednotek působilo velmi nepříznivě to, že byly zasazovány ke krytí ústupu jednotek amerických.

Všeobecně je možno říci, že morálka intervenčních jednotek bojujících v Koreji má být udržována na potřebné výši dobrým technickým a materiálním vybavením jednotek a jednotlivců. Činnost partyzánů, těžký terén a poměrně drsné podnebí působí na morálku velmi nepříznivě. Zvláště velký pokles morálky amerických vojáků způsobila v prvním roce války zima. Americké velení, počítajíc s rychlým ukončením války v Koreji, vůbec nezajistilo pro vojska zimní výstroj, takže mnozí vojáci zůstali i v zimě v letních uniformách.

Příslušníci lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků mají vysokou bojovou morálku proto, že vědí zač bojují. Tomu tak není u příslušníků intervenčních jednotek. Americká výchova učí vojáký dívat se na válku jako na výhodný „obchod“, při kterém

je možno dobře zbohatnout, učí je loupit, vraždit a znásilňovat, učí je, že ve válce proti „méněcenným národům“ je všechno dovoleno.

Mezinárodní komise žen, která navštívila v květnu 1951 Koreu, aby se přesvědčila o zločinech amerických a jihokorejských vojsk, zjistila dokonce případy přibití na kříž, useknutí hlav, uřezání prsou, zakopání za živa a týrání rozžhavenými pruty.

Jeden ze zajatců se dokonce vyjádřil, že zvěrstva dělal proto, že velitelé slibovali zvýšení platu podle počtu zabitých Korejců.

Lživá americká propaganda nedává srozumitelnou odpověď na otázky znepokojených amerických vojáků. Soudruh Stalin při rozmluvě s dopisovateli „Pravdy“ mluví o nevyhnutelné porážce amerických interventů v Koreji vyjádřil každému srozumitelnými a přesvědčujícími slovy, kdo je v Koreji útočníkem. „Je těžké přesvědčit vojáky, že Čína, která neohrožuje ani Anglii, ani Ameriku a které Američané vzali ostrov Tajvan, je agresorem a Spojené státy severoamerické, které se zmocnily ostrova Tajvanu a přivedly svá vojska až k samým hranicím Číny, to že je bránci se strana. Je těžko přesvědčit vojáky, že Amerika má právo chránit svou bezpečnost na území Koreje a u hranic Číny, kdežto Čína a Korea nemají právo bránit svou bezpečnost na svém vlastním území nebo na hranicích svého státu!“

Výzbroj, výstroj, taktika a technika vedení boje

Americká armáda začala intervenci v Koreji se zbraněmi používanými na konci druhé světové války.

Co se týká pěchotních zbraní, možno uvést, že se karabina M1A1 ráže 7,62 mm v Koreji neosvědčila. Na vzdálenost přes 150 m nestřílí dostatečně přesně. Mužstvo ji odmítalo a požadovalo samočinnou zbraň ráže nejméně 11 mm s větší průrazností.

Proto byly některé jednotky vybaveny větším počtem samočinných zbraní. Objevila se však nadměrná spotřeba střeliva, čímž vznikly potíže v zásobování střelivem. Karabina M1A1 byla potom postupně nahrazována puškou M-1 Garand ráže 7,62 mm přijatou jako standardní pěchotní zbraň zemí armád severoatlantického paktu. Tato puška je poloautomatická, má malý počet součástek, její výroba je snadná a zacházení s ní je jednoduché.

Američané zkoušejí nový typ pušky T-47, která má nahradit pušku M-1 Garand.

Těžký kulomet M-1917-A1 ráže 7,62 mm se v Koreji neosvědčil v hornatém terénu pro svou váhu a chlazení vodou. Američané mluví o tom, že podle zkušeností z Koreje je nutno zavést lehčí a přesnější pěchotní zbraň.

Pancéřovnice (bazooka) ráže 59 mm téhož typu, jakého bylo používáno v druhé světové válce, ukázala se v Koreji jako nepřesná a málo účinná; je schopna prorazit nanejvýš boční a zadní pancéřování tanku T-34 z nejkratší vzdálenosti. Je postupně nahrazována pancéřovnicí 89 mm, která bylo po prvé použito v Koreji. Tato zbraň je přesnější, má nižší dráhu střely a na krátkou vzdálenost 180 až 200 m prorazí 28 cm pancíř.

Bezpečnostní hranice byla stanovena 90 m. Američané však uvádějí, že ani při střelbě na tank T-24 na vzdálenost 13 m nedošlo ke zranění obsluhy. Na krátké vzdálenosti je účinnou zbraní proti tankům.

V Koreji bylo použito proti tankům nového typu stabilního plameno metu vrhacího hoříci napalm. V principu je to nádrž na 225 l zapuštěná do země a lehce pokrytá hlinou.

Další protitankovou zbraň používanou v Koreji byl protitankový puškový granát „Energ“ belgické výroby. Tento granát může propálit pancíř až 20 cm tlustý. Účinný dostřel má asi 100 m. Na korejském bojišti bylo použito jen malého počtu těchto granátů. Američané prý zavádějí vlastní typ podobné protitankové zbraně.

57 mm bezzákluzový kanon M-18 se v Koreji neosvědčil. Váží jen asi 18 kg, takže ho lze snadno za útoku přenášet. Má však malou průbojnost. Při výstřelu prozrazuje své postavení zábleskem a dýmem, takže je musí po každém výstřelu měnit.

Neúčinnější pěchotní protitankovou zbraň je 75mm bezzákluzový kanon M-20.

Tvrdí se o něm, že ho lze lépe použít v útoku než v obraně. Při palbě prozrazuje rovněž svoje palebné stanoviště, avšak změna palebného postavení není tak lehce možná jako u předchozího menšího typu. Průraznost střely je poloviční proti průraznosti 89mm pancéřovnice. Má nahradit 57mm bezzákluzový kanon u pěších rot a sám je u rot těžkých zbraní nahrazován 105 mm bezzákluzovým kanonem.

O bezzákluzových dělech jakožto o protitankové zbraní vyjadřují se Američané celkem příznivě. Vzhledem k poměrně malé přesnosti těchto zbraní a malé průraznosti střel zůstává nevyřešena otázka protitankové obrany na střední dálky (500 až 2000 m). Proto zůstávají hlavním protitankovým prostředkem pěchoty nadále tanky. Američané se v poslední době pokoušejí řešit otázku protitankové obrany na střední dálky zavedením bezzákluzového děla ráže 105mm do výzbroje jednotek.

105mm bezzákluzový kanon M-27 je namontován na jeepu. Je obsluhován dvěma muži. Při výstřelu vzniká zpětný výšleh, je nebezpečný na vzdálenost 30 m za dělem. Maximální dostřel je 8 000 m, hledí pro přímou střelu do 2 400 m. Má čtyři druhy střel o váze asi 20 kg; vysoce brisantní granáty, kouřové granáty a dva druhy protitankových granátů.

60mm, 81mm a 106mm minomety použité v druhé světové válce se podle zpráv Američanů dobře osvědčily i v Koreji.

Z dělostřeleckých zbraní se osvědčily a jsou stále v používání 105mm houfnice M-2 A1 (lehká), 155 mm houfnice M1 (hrubá) a 203mm houfnice M1 (těžká).

105mm houfnice dostaly několik měsíců před zahájením války v Koreji menší dotaci protitankového střeliva s dutinovou náloží k vlastní ochraně proti tankům.

155mm houfnice se v Koreji dobře osvědčila. Při nepřímé palbě proti tankům má značný účinek jen při přímém zásahu. Je poměrně lehká, a proto pohyblivá. Má maximální rychlost střelby 10 až 15 ran za minutu.

203mm houfnice je jednou z největších mobilních zbraní a podle zpráv Američanů se v Koreji rovněž osvědčila.

Američané zavádějí nový typ protiletadlového kanonu ráže 75 mm, tak zvaný „Skysweeper“ (zametač oblohy). Uvádí se, že se velmi dobře osvědčil.

Co se týká tanků, možno uvést, že se lehký tank M-24 „Chaffee“ používaný k průzkumným účelům neosvědčil a byl u jednotek v Koreji nahrazen novým typem T-41 Walker Bulldog. Rovněž střední tank typu M-24 „Sherman“ se neosvědčil. Má nedostatečnou výzbroj a malou manévrovací schopnost. Proti tanku T-34 neobstál. Bylo ho používáno hlavně k průzkumným úkolům. Tankové jednotky jsou vyzbrojeny převážně tankem typu M-26 Pershing a M-46 Patton. Oba typy tanků jsou si velmi podobné. Američané tvrdí, že tyto tanky jsou schopny čelit tanku T-34. Tanky typu M-26 Pershing jsou postupně nahrazovány typem M-46 Patton, u něhož byly v poslední době zkoušeny zlepšené typy M-47 a M-48. Pro zajímavost uvedu, jak zhodnotil tank typu M-46 Patton jeden důstojník americké zbrojní služby:

„Chlazení motorů vzduchem se velmi dobře osvědčilo zvláště v zimě, neboť není třeba ochranných prostředků proti mrazu. Automatický přenos síly pomocí měniče umožňuje takovou pohyblivost, jaké nebylo dosud dosaženo, což umožňuje krátkou dobu výcviku řidičů. Gumové články pásů se dobře osvědčily, jsou lehčí, mají větší tření na ledu a sněhu než články ocelové a nepoškozuji povrch vozovky.“

Z těchto poznatků vyšly — podle vyjádření onoho důstojníka — tyto požadavky pro konstrukci nových tanků:

Celková konstrukce má být co nejlehčí, ne však na újmu pancéřování. Má se co nejvíce používat lehkých slitin.

Je třeba lépe chránit nejzranitelnější části na spodku tanku. Snížit spotřebu pohonných hmot zlepšením konstrukce motorů, konstrukcí podvozků s malým třením a snížením váhy tanku.

Tanky vybavit akumulátorovými bateriemi dobře pracujícími i za silných mrazů.

Zlepšit výfukové zařízení. Dosavadní zabírá velmi mnoho místa a materiálu. Na

zkoušku použité malé výfukové hrnce se neosvědčily. Netlumí dokonale hluk výfuku ani záblesky. Tanky konstruovat tak, aby se mohly navzájem vyprošťovat. Věnovat více pozornosti vhodné úpravě vnitřku tanku, aby osádka měla možnost odložit součásti svého výstroje uvnitř tanku a ne na jeho vnějšku.

Tanky konstruovat tak, aby byly odolné proti účinkům napalmových pum. Zejména je třeba dobře chránit podvozek, prostor motoru a nádrže pohonných hmot.

Z britských tanků se v Koreji používá těžkého tanku Centurion MK III. Je vyzbrojen kanonem 85 mm, dosud největší ráží použitou v britském tanku. Otáčení věže tanku je elektrické. V Koreji měl z počátku tu nevýhodu, že nebyla možná palba z kulometu na krátkou vzdálenost proti tankoborníkům. Britové namontovali na věžičku velitele tanku jako svépomoc jeden kulomet Browning, kterým velitel tanku může postřelovat blízké cíle.

Samohybná houfnice M-41 vyzbrojená 155mm houfnicí a samohybné dělo M-19 s dvěma hlavními ráže 40 mm se osvědčily. Rovněž tankové buldozery, vyprošťovací vozidla, nákladní auta, zvláště 2½ tunová se v podstatě podle zpráv Američanů dobře osvědčily.

V Koreji se hojně používá vrtulníků jako dopravního prostředku pro příslušníky štábu, k řízení dělostřelecké palby, k odsunu z obklíčených prostorů, k dopravě raněných a k zásobování jednotek na těžce přístupných místech. Možno říci, že se na korejském bojišti dobře osvědčily. Jsou organizovány v roty vrtulníků, které jsou podle potřeby přidělovány sborům, po případě divisím.

Použití bojových chemických látek. Během bojů v Koreji použili Američané na několika úsecích fronty bojových chemických látek. Letecké pumy způsobily při výbuchu hnědý dým, který se změnil v modravou mlhu. Účinky této chemické látky se projevovaly nevolností, zvracením, slzením, kašlem, horečkami, bezvědomím a v několika případech i smrtí. Na jiném místě bylo použito pum s otravnou látkou šířící se jako hustý žlutý kouř. Zatím nelze mluvit o hromadném taktickém použití bojových chemických látek.

Ještě větší opovržení vzbuzuje používání bakteriových prostředků, o němž jsou v denním tisku uveřejňovány přesné a usvědčující zprávy.

Jsou to především výpovědi dvou zajatých amerických leteckých důstojníků, plk. F. H. Schwableho, bývalého náčelníka štábu 1. letecké brigády sboru americké námořní pěchoty, a mjr. R. H. Bleye, důstojníka technické zásobovací služby téže jednotky. Výpovědi obou byly uveřejněny v denním tisku (viz Obranu lidu z 26. a 27. února 1953).

Řízené střely. Podle amerických zpráv bylo v září r. 1952 použito v Koreji po prvé řízených střel, a to z paluby americké letadlové lodi „Boxer“.

Zprávy uvádějí, že byly zničeny nebo poškozeny elektrárna, most a tunel. Střely vážily přes 900 kg.

Směr střely je z počátku řízen ze země radioelektricky. Dosah střely činí asi 250 km. Později je střela řízena z letounu vybaveného speciálními elektronickými přístroji. V době, kdy střela zasáhne cíl, je letoun mimo dosah účinku výbuchu střely.

Dosud se k navádění používalo převážně útočných letounů AD-2 „Douglas“.

Pěchota

Během celého prvního období bojů projevil se u americké armády, zvláště při obraně pusanského úseku fronty, značný nedostatek bojovníků, především pěšáků.

Velitelé všech stupňů až do poddůstojníků přímo volali po doplnění mužstva spokojující se každým, kdo jen udrží v ruce pušku a umí střílet. Aby splnil tyto požadavky, nařídil gen. McArthur zařadit do amerických pěších divisí Jihokorejce již po krátkém šestinedělním až osminedělním výcviku. Toto opatření bylo americkými vojenskými činiteli a i samotnými spolupracovníky gen. McArthura kritizováno. Docházelo tím totiž k značným potížím v bojové činnosti jednotek způsobovaným mezi jiným i potížemi dorozumí-

vacími. McArthur tvrdil, že tato opatření považuje za jediné možné východisko z dané situace.

Zařazování nedostatečně vycvičeného mužstva do bojových a týlových jednotek bylo později nejvyššími vojenskými místy zcela zavrženo.

Odezvou toho bylo zintenzivnění a prohlubování pěšího výcviku, především výcviku jednotlivce. To se u pěchoty projevilo hlavně v použití výcvikových metod do té doby používaných jen u průzkumných jednotek zvaných „Rangers“ (viz článek otištěný ve VM čís. 1/1952, str. 124).

Tento druh výcviku byl zaveden také proto, že se v Koreji projevoval nedostatek jednotek vycvičených pro noční boj, pro využití noci k prosakování, k průzkumu, zejména hloubkovému, a k provádění přepadů všech druhů. Dosud prováděný způsob výcviku pěchoty se ukázal nedostatečný pro těžší bojové podmínky. Boje v Koreji vyžadují vojáků zvláště fyzicky zdatných a otužilých. Absolventi výcviku „Rangers“ byli zařazováni do jednotkových družstev jako velitelé nebo instruktoři.

V této souvislosti je zajímavá zkušenost, že se jednotky námořní pěchoty, které i normálně procházejí tuhým výcvikem a které nejsou přesyceny materiálem, v Koreji mnohem lépe osvědčily než jednotky ostatní.

V různých časopiseckých zprávách byly komentovány tyto nedostatky pěchoty: Nedostatečné bojové zajištění velitelských stanovišť a pozorovaten, jakož i jiných důležitých orgánů velení. Nízký stupeň výcviku v použití a ošetřování automatických zbraní. Docházelo velmi často k poruchám zbraní, zaviněným zpravidla nedostatečnou péčí o ně. Nevyhovující systém izolovaných opěrných bodů spojených mezi sebou jen palbou a budovaných pro kruhovou obranu, který nedovede zabránit prosakování menších jednotek nepříteli. Velmi často pronikaly takové jednotky vyzbrojené automatickými zbraněmi a minomety ve dne i v noci do hloubky obrany a pak v součinnosti s jednotkami vedoucími hlavní úder účinně přispívaly k rozvrácení obrany ničením velitelských stanovišť a pozorovaten, spojovacích uzlů, palebných postavení dělostřelectva, týlových spojů a p. Pěchota prý neprojevovala dost houževnatosti a aktivity při plnění úkolů spojených s udržením důležitých výšin.

Americké předpisy vyžadují obranu úpornou a aktivní a zdůrazňují, že bez rozkazu vyššího velitele nesmí jednotka ustoupit, nýbrž bránit se na místě bez ohledu na ztráty.

Průběh bojů v Koreji a přiznání amerického tisku však dokazují, že americká armáda nemá k tomu ani morálních, ani bojových vlastností. V imperialistické, dobyvačné, nespravedlivé válce tomu ani jinak být nemůže.

Kladení minových polí a stavbě drátěných zátarasů prý dosud nebyla věnována žádná péče. Pěchota se tomu učila teprve na bojišti v Koreji. Je třeba zdokonalit prostředky pro hledání nekovových min, které způsobují čím dál tím větší ztráty.

Protože jsou podceňovány možnosti letectva Severokorejců a čínských dobrovolníků, není věnována dostatečná pozornost zastírání a budování klamných zařízení.

Jednotky nejsou dostatečně vycvičeny pro boj s partyzánskými oddíly. Partyzáni nebojují jen v malých skupinách, nýbrž též v celých oddílech vybavených i děly a minomety. Stávalo se, že bylo třeba zasadit proti partyzánským jednotkám celé prapory až pluky.

Jednotky je třeba lépe připravovat pro boj v horách. Je třeba využívat osvědčených místních prostředků a zkušeností. V Koreji se na příklad již po celých 4000 let osvědčuje zvláštní druh dopravního prostředku zvaného „žikaj“, zhotoveného ze dřeva s poduškou z rýžových stébel, s popruhy a dvěma vidlicemi, na kterém korejský rolník dopravuje náklad až 220 kg. Podle propočtů Američanů dopraví tedy 10 korejských nosičů náklad jednoho dopravního letounu. Nosičské oddíly Severokorejců dovedou velmi dobře zabezpečit potřebné přísuny a odsuny v horách za dne i v noci. K tomuto způsobu dopravy přistoupila intervenční vojska teprve až po 8 měsících bojů.

Kromě toho je nezbytné vybavit jednotky bojující v horských částech Koreje nosnými zvířaty.

Výcvik velitelů družstev a čet je nedostatečný, neboť velmi často selhávají, jsou-li nuceni jednat z vlastního popudu, bez přímého vedení nadřízeného. Projevuje se přý u nich nedostatek účinnosti, nejistota a nerozhodnost. Je jasné, že se tento nedostatek nepodaří sebelepším výcvikem odstranit, neboť vyplývá z nespravedlnosti války, kterou v Koreji vedou interveni. Jestliže voják neví, zač bojuje, nemůže mít útočného ducha.

Součinnost mezi druhy vojsk je nevyhovující. Velitelé pěších jednotek nedovedou správně využívat podpory tanků. Zbavují se jich tím způsobem, že je zpravidla šablonovitě přidělují podřízeným jednotkám bez ohledu na taktickou situaci a terén. Velitelé pluků velmi často přidělují mechanicky každému pěšímu praporu po jedné četě tanků z tankové rotý pěšího pluku. Velitelé pěších praporů přidělují pak tuto čet tanků buď některé pěší rotě, nebo ji dokonce rozdělují po jednotlivých tancích pěším četám.

Ve výzbroji a výstroji se projevily u americké armády tyto naléhavé požadavky:

- vyřešit novou protitankovou zbraň, která by měla průstřelnost 89 mm bazooky a při tom přesnost střelby a dostřel protitankového děla klasického typu,
- sestrojiti účinnější protitankové miny, jejichž zapalovače by nebylo možno odstranit bez přivodění jejich exploze,
- sestrojiti minomet větší ráže, poněvadž 106mm americký minomet nemůže svým účinným dostřelem 4,2 km čelit 120mm minometu protivníka,
- jednotky vybavit všeobecně větším počtem přístrojů pro vidění ve tmě,
- zavést lehké přenosné čisticí vodní zařízení pro jednotky na frontě, které jsou odkázány na vlastní zásobování nezavádou vodou. Nový přístroj má dovolit použít i vody z příkopů a bažin,
- vybavit jednotky novými spolehlivými rádiovými přístroji pro spojení mezi tanky a tanky a pěchotou s větším počtem frekvencí a lépe odolných proti vlhku a proti nárazům.

Na začátku vojenského tažení se ukázala u americké pěchoty značná přetíženost výzbrojí, výstrojem a dopravními prostředky, a tedy značná nepohyblivost. Proto musela být před bojovými akcemi a někdy i během boje odebírána jednotkám část výstroje a výzbroje. Tím se snížila palebná hodnota jednotek.

S tím souviselo také hromadění a shlukování vozidel, které zvyšovalo jejich zranitelnost.

Tomu bylo zčásti čeleno použitím vrtulníků.

Následky přesycenosti výzbrojí, výstrojem, materiálem a dopravními prostředky projevily se hlavně při provádění přesunů.

Dělostřelectvo

Dělostřelectvo americké armády pracovalo podle amerických časopiseckých zpráv v Koreji celkem dobře. Ukázalo se však, že protivník pronikal v nepřehledném terénu až k palebným postavením jednotlivých baterií dělostřelectva. Bojovému zajištění vlastních baterií proti pěchotě a tankům protivníka nebyla věnována náležitá péče. Stávalo se velmi často, že baterie nemohla plnit nařizené úkoly jen proto, že musela odrážet útok vedený na palebné postavení. Dělostřelci si nedovedou správně počínat v boji zblízka, zejména v noci nedovedou využívat pěších a protitankových zbraní. Palebná postavení nejsou vždy účelně budována pro obranu. Později byl přidělován větší počet samopalů. Pro boj zblízka bylo určováno zvlášť cvičené mužstvo. Na základě těchto zkušeností byl zařazen do výcviku dělostřelectva větší počet hodin pěšího výcviku, zejména pro střeleckou přípravu.

Předním úkolem dělostřelectva zůstala podpora vlastní pěchoty. Ukázala se důležitost přípravy nočních paleb, neboť protivník útočil velmi často v noci.

Ničit nepřátelské minomety zůstalo nadále důležitým úkolem dělostřelectva. K určování palebných postavení minometů protivníka je s úspěchem používáno radiolokačních přístrojů. Podle amerických časopiseckých zpráv lze těmito prostředky sledovat dráhu asi

poloviny vypálených min. Palebné postavení minometů lze vyhodnotit již za 3 až 4 minuty po výstřelu s přesností 30 až 40 m.

V řadách vlastních dělostřeleckých pozorovatelů docházelo k četným ztrátám zaviněným tím, že se pohybovali velmi často osamoceni a vzdáleni od vlastní pěchoty a nebyli s to se ubránit proniklým jednotlivcům nebo skupinám protivníka. Američané kladou důraz na to, aby se dělostřelecký pozorovatel nevzdaloval od pěchoty. Má se pohybovat v blízkosti velitele pěší jednotky. Je-li třeba, aby se přesunoval vpřed, má si vyžádat od pěší jednotky zajištění. Následkem vyřazení dělostřeleckého pozorovatele bylo selhání dělostřelecké podpory pěchoty.

Vážným nedostatkem bylo nepřesné udávání dělostřeleckých cílů pěchotou, protože nebyl stanoven jednotný způsob označování cílů radiem pomocí kódů. Součinnost mezi pěchotou a dělostřelctvem často selhávala proto, že dělostřelci neznali plán činnosti pěchoty.

Zastírání a budování klamných palebných postavení nebylo na počátku buď vůbec prováděno nebo bylo prováděno ledabyle.

V Koreji se podle Američanů osvědčila baterie o 6 dělech a tři předsunutí dělostřelečtí pozorovatelé pro každý dělostřelecký oddíl.

Tankové vojsko

Mnozí američtí vojenští odborníci zastávali z počátku názor, že hornatý kraj s četnými úzkými údolními a roklemi je pro použití tanků nezpůsobilý. Bylo pro ně proto velkým překvapením, když Severokorejci postupovali tímto domněle netankovým terénem.

Již v prvních údobích bojů se ukázalo, že lehký tank typu M-24 Chafee a střední tank M-4 Sherman, kterými byly vyzbrojeny americké pěší divise jsou neúčinné a nevyrovnané se tankům T-34 ani po stránce střelecké ani manévrovací schopnosti. Teprve přísunem středních tanků typu M-26 Pershing a M-46 Patton situace se poněkud zlepšila.

Co se týče rozdělení tankových jednotek, byla z počátku podporována koncepce t. zv. „universální divise“, ve skutečnosti pěší divise zesílené dostatečným množstvím tanků a dopravních prostředků, která by mohla plnit úkoly jak pěší, tak obrněné divise. Tato koncepce však neobstála a z toho vyplynul názor, že by měl mít v Koreji každý armádní sbor po jedné obrněné divisi. To však uskutečněno nebylo.

Američtí vojenští činitelé došli k názoru, že raketové střely odpalované a řízené z letounů na tanky neznamenají konec obrněných jednotek.

Tanky plní dále úkoly protitankových zbraní, vedou boj s nepřátelskými tanky, poskytují přímou podporu útočící pěchotě a udržují dobytý terén do příchodu hlavních sil; jsou hlavním prostředkem protiútoků.

Přidělení tankových jednotek po rotách a četách pěchotě je odůvodněno jen v těch případech, když je tanků použito k podpoře pěchoty, na př. za útoku na opevněný rajon, silně vybudovanou obranu, při boji v osadách, lesích a horách.

V časopiseckých článcích jsou uváděny hlavně tyto nedostatky v použití tankových jednotek organizačně přidělených pěší divisi:

- nedostatek zkušeností důstojníků o možnostech použití tanků v horském terénu,
- nerozhodnost a nesamostatnost velitelů tankových čet. Projevuje se u nich stejný nedostatek účinnosti, o kterém byla již zmínka u pěchoty.

Nedostatečná součinnost tanků s pěchotou a dělostřelctvem. Tankové jednotky byly často drobeny až do jednotlivých čet tanků a přidělovány šablonovitě podřízeným jednotkám. Příčiny tkví v neznalosti použití tanků veliteli pěchoty.

Nejtěžším problémem bylo udávání cílů, neboť radiové spojení mezi jednotlivými tanky a mezi tanky a pěchotou selhávalo pro snížený dosah radiových stanic v horském terénu.

Nedostatečné zastírání a střežení tanků, zvláště v noci, a přílišné shlukování tanků zvějšovalo jejich zranitelnost.

Malá manévrovací schopnost zaviněná nevyhovujícími technickými vlastnostmi tanků a špatným stupněm výcviku mužstva.

Velkých a těžkých vozů s vlečnými vozidly dílenských útvarů nelze v horském terénu použít, protože blokují úzké silnice a cesty. Porouchané tanky je nutno opravovat na místě lehkými pojízdnými dílenskými oddíly.

Co se týče konstrukce bojových vozidel, objevují se přání snížit váhu tanků.

U tanků a dopravních prostředků přistoupilo prý se ke standardisaci motorů a řady součástek pro lehké, střední a těžké tanky.

Polopásová vozidla ustupují pozvolna do pozadí a nová již nejsou vyráběna, pro jejich pomalost v terénu i na silnicích.

Dochází k rozsáhlejší standardisaci součástek motorů všech vojenských vozidel. Tak na příklad některých částí lehkého tanku se používá též v obrněných transportérech, traktorech a jiných bojových vozidlech. Největší zjednodušení typů nastalo u motorů. Za druhé světové války prý bylo používáno u jednoho druhu vozidla jedenácti různých typů motorů a dnes jedenáct druhů vozidel používá téhož typu motoru.

Letectvo

Zkušenosti o použití letectva ve válce v Koreji budou předmětem zvláštního článku, který bude otištěn v příštím čísle Vojenské mysli.

Spojení

V Koreji se neosvědčily typy spojovacího materiálu z druhé světové války.

Dosah radiových stanic se v horském terénu značně snižuje, takže nezaručují spolehlivé spojení. Vyskytují se stížnosti na obtížnost jejich obsluhy, udržování a oprav.

Linková pojítka také často selhávala vinou přístrojů, hlavně však proto, že kabel byl spěšně kladen bez upevňování na podpěrách a nesprávně kladen přes komunikace. Bylo používáno i kladení kabelu z letounů nebo vystřelováním z bazooky nebo z puškových granátometů.

Zpravodajství

I při nejmodernějším vybavení zpravodajských orgánů vyskytovaly se ve zpravodajské službě tyto hlavní nedostatky:

Nesprávné zhodnocení protivníka po všech stránkách, takže hlavně z počátku docházelo k častým překvapením. Nedostatek zpráv o minových polích a o obraně pobřeží. Nedostatek map. Bylo používáno starých japonských map, na nichž nebyly správně zakresleny železnice a silnice. Nedostatek tlumočnicků. Špatně organisovaná služba obranného zpravodajství, což umožňovalo snadné pronikání jednotlivým partyzánům, průzkumníkům a orgánům výzvědného zpravodajství protivníka do různých velitelských a týlových orgánů, na letiště, do spojovacích uzlů a p.

Američané přiznali, že vylodění 10. sboru prováděné jako součást operací směřujících k dobytí přístavu Wonsanu nebylo včas uskutečněno, protože plánování bylo založeno na nesprávné a nepřesné práci výzvědné služby.

V horských částech Koreje se ukázalo, že nelze provádět průzkum na jeepech, jimiž jsou vybaveny průzkumné jednotky.

Utajení velení

Volací znaky útvarů nebyly někdy vhodně voleny. Jedna divise měla na příklad volací znak „Danger“ (t. j. „nebezpečí“) a její velitelská pozorovatelná „Danger — Forward“, (t. j. „nebezpečí vpředu“). Protože jsou tabulkami s volacími znaky označovány i příchody k velitelským stanovištím a pozorovatelárnám, stalo se, že se neinformované jednotky nebo

jednotlivci domnívali, že míst takto označených nelze použít, protože jsou zaminována nebo proto, že tam hrozí nebezpečí léčky a p.

Po neúspěších v druhé polovině prosince 1950 a po špatných zkušenostech s novinářským zpravodajstvím zakázal generál Mc Arthur svému štábu podávat jakékoli zprávy o průběhu vojenských operací vojenským dopisovatelům a zpravodajským agenturám. Přes tento zákaz pronikaly však i dále tu a tam dílčí zprávy z bojiště.

Závěr

Průběh bojů v Koreji ukázal nedostatečnou schopnost velitelů přizpůsobovat a vhodně aplikovat taktické zásady předpisů na skutečně vzniklé situace, konkrétní bojové podmínky a terén. Poznání amerického velení, že bojuje proti odhodlanému protivníkovi, který plně využívá daných situací a dovede mistrně improvizovat, mělo hlavně v prvních údobích bojů zdrcující účinky.

V počátečních údobích a během ústupových operací ukázala se zvláště jasně zranitelnost a těžkopádnost technikou přesycených jednotek v provádění manévru v těžkém terénu. Jedině skutečnost, že americké velení nasazovalo značnou část svého letectva, čímž dosahovalo mnohdy až stonásobné převahy, zachránila intervenční jednotky od úplné pohromy.

Z dosažitelných zpráv o organizaci americké posílní a manévrové obrany vysvítá, že je v Koreji používáno ohniskového systému obrany s nepřilíh velkou hloubkou. Zkušenosti z Koreje ukazují nedostatek tohoto systému — možnost pronikání menších jednotek protivníka do týlu obránce.

Ohniskový systém, vysoké počty osob ve štábech, pomocných složkách a pro obsluhu bojové techniky na vrub počtu bojovníků v první linii mělo za následek celkové zředění obranné sestavy a tím možnost prosakování jednotek protivníka mezerami.

Vojska severokorejské lidové armády a čínských dobrovolníků využívala této nevýhody k vysílání malých jednotek vyzbrojených automatickými zbraněmi a minomety mezerami obranného systému do hloubky obrany. Bojová činnost jednotek proniklých do týlu koordinovaná s činností jednotek vedoucích hlavní úder účinně přispívala k rozvrácení obrany ničením velitelských stanovišť, spojovacích uzlů, palebných postavení dělostřelectva a tylových spojů. Nedostatečná hloubka ohniskové obrany vyplývá z okolnosti, že udržení ohniskového systému obrany závisí na úspěšně prováděných protiútocích.

Všechny skutečnosti ukazují, že systém americké obrany lze překonat bez použití zvláštních bojových prostředků.

Období útočných operací amerických jednotek potvrdilo hlavní známé zásady americké útočné doktriny — prolomení fronty na úzkém pásmu, obchvácení křídel průlomu a nasazení motomechanizovaných jednotek do průlomu v součinnosti s výsadkovými, leteckými a vyloďovacími operacemi.

Přesycenost amerických divisi technikou má nepříznivý vliv i na činnost tylových složek, zvláště na zásobování, které je závislé na rozsáhlé a nepřetržité námořní a vzdušné dopravě mezi Spojenými státy a zásobovacími základnami v Japonsku a v jižní Koreji.

Američtí vojenští činitelé tvrdí, že zásady vytyčené americkými řády a předpisy jsou v podstatě správné, že však nebyly vždy v Koreji správně aplikovány. Americké velení zhodnocuje zkušenosti získávané v Koreji a činí opatření k jejich odstranění.

Nelze však odstranit základní zdroj všech potíží spojených s válkou v Koreji, to jest přesvědčení velké většiny amerických vojáků posílaných do Koreje, že tato válka vyvolaná a záměrně prodlužovaná vládnoucími kruhy amerických monopolistů je věcí nespravedlivou.

A soudruh Stalin nás učil, že „... i nejzkušenější generálové mohou utrpět porážku, pokládají-li vojáci válku, která jim byla vnucena, za krajně nespravedlivou a konají-li proto své povinnosti na frontě formálně, bez víry ve spravedlnost svého poslání, bez nadšení.“

Více než dvouletá zkušenost z války v Koreji je názorným ukazatelem hluboké pravdi-

vosti těchto moudrých slov soudruha Stalina. Američtí imperialisté v Koreji utrpěli už nyní ve svých dějinách nebývalou a potupnou vojenskou, morální i politickou porážku. Nelze pochybovat o tom, že korejské dobrodružství zůstane navždy hanebnou stránkou dějin Spojených států amerických a činnosti organizace spojených národů, ať jednání o ukončení války v Koreji vedená v současné době bude mít výsledek jakýkoli.

Poznámka redakce. Čtenáři tohoto článku si musí dobře uvědomit, že prozatím není z pochopitelných důvodů dosažitelný dokumentační materiál o zkušenostech získaných samotnou severokorejskou lidovou armádou a oddily čínských dobrovolníků a že se proto článek opírá o údaje získané z největší části z vybraných odborných časopisů kapitalistických zemí, jako je americký časopis „Military Review“ a švýcarský časopis „Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift“.

ORGANISACE VYŠŠÍCH TÝLOVÝCH JEDNOTEK V AMERICKÉ ARMÁDĚ

Pplk. Viktor Perner

Je známo, že američtí imperialisté horlivě připravují novou útočnou válku, od níž si slibují dobytí světovlády. Při přípravě této války spoléhají hlavně na bojovou techniku, která jim má zabezpečit „jisté“ vítězství. Proto stále rozmnožují a zdokonalují bojovou techniku jak v pozemní armádě, tak v letectvu a námořnictvu; zvyšují své úsilí ve válečném výzkumnictví, připravují masové použití atomových zbraní, řízených střel a bakteriálních bojových prostředků.

V taktice se projevují americké agresivní plány v tom, že oživují zkrachovanou fašistickou teorii bleskového vedení války. Američané se utěšují, že fašistický systém bleskové války „zlepšili a zdokonalili“ tím, že zvýšili počty bojové techniky. Srovnáme-li počty bojové techniky americké pěší divise v r. 1945 a v r. 1952, shledáme, že tato divise má zhruba o polovinu více pěchotních zbraní, že v roce 1945 neměla žádné tanky, kdežto dnes jich má kolem 130, a konečně, že její počty vozidel všech druhů vzrostly z 1400 vozidel na 2400. Stejný vývoj lze pozorovat i ve zvyšování počtu osob, ve výstroji a ve výzbroji všech druhů. Podobným vývojem prošly i obrněné divise a posilové jednotky (dělostřelecké, ženijní, chemické a j.). Konečně byly zřízeny nové jednotky, jako na př. roty vrtulníků, a četné nové jednotky týlové. Američané počítají s použitím výsadkových a vzduchem dopravovaných jednotek v mnohem větší míře, než tomu bylo za druhé světové války.

V souvislosti s tím dospěli k názoru, že nynější organizace týlu a týlových jednotek nestačí zabezpečit všechny úkoly požadované bojujícími vojsky, zvláště za války mimo území Spojených států amerických.

Proto se v americkém vojenském tisku objevují koncem druhé světové války a později články o nutnosti zřídit vyšší týlové jednotky organizované tak, aby byly schopny plnit všechny úkoly spojené se zabezpečením boje. Americká kolej pro výchovu velitelů a důstojníků generálního štábu vypracovala z popudu amerického ministerstva války návrh na organizaci, úkoly a výcvik týlové vyšší jednotky.

Původně bylo navrhováno zřízení týlové divise o 26 000 osobách a týlového armádního sboru o 67 000 osobách.

Po několika úpravách návrhu byl nakonec přijat návrh, který rozlišuje při typu týlových vyšších jednotek. Jsou označeny „Logistical Command“ (týlové velitelství).

Typ vyšší týlové jednotky (týlového velitelství)	Minimální a maximální počet osob	Úkol (Jakou jednotku týlově zabezpečuje)
typ A	6 000—15 000	Zesílenou pěší divisi, obrněnou divisi nebo výsadkovou divisi o 30 000 mužích.
typ B	15 000—60 000	Zesílený armádní sbor o 100 000 mužích, působící na samostatném směru.
typ C	33 000—150 000	Armádu o devíti pěších a třech obrněných divisích s příslušným počtem posilových jednotek, v celkové síle asi 400 000 mužů.

Zřízením těchto týlových vyšších jednotek mají být sníženy počty osob v týlových jednotkách divisi zhruba o 15%.

K organizaci uvedených týlových velitelství bylo Američany již přikročeno. Jsou zatím

zřízena u jednotek t. zv. „organisované zálohy“ a u jednotek Národní gardy. U pravidelné armády jsou zatím trvale organisovány jen dvě takové jednotky. Byly vyzkoušeny na závěrečných cvičeních v l. 1949, 1950 a 1951 a podle amerických časopiseckých zpráv se dobře osvědčily.

Vlastní organisace týlových velitelství je rámcová. Mají stálý štáb a určitý počet jednotek služeb všech druhů. Podle potřeby jsou k nim přičleňovány další jednotky služeb v počtu odpovídajícím taktickému nebo operačnímu úkolu a celkovému počtu jednotek, které mají být materiálně zabezpečovány. Proto jsou v počtech osob jednotlivých typů týlových velitelství tak značné výkyvy.

Co si slibují Američané od zřízení těchto jednotek a jaké úkoly mají tyto jednotky plnit?

Za druhé světové války se podle amerického odborného tisku ukázalo:

- že týlové složky nebyly schopny správně a včas materiálně zabezpečit splnění taktických a operačních úkolů jednotek; zvláště nápadně se tento nedostatek projevil na bojištích v Tichomoří a v Evropě,
- že velmi často docházelo ke značnému plýtvání materiálem všech druhů a k jeho ničení, hlavně pokud jde o proviant, pohonné hmoty a vozidla,
- že jednotky služeb byly špatně vycvičeny a jejich organizační počty neodpovídaly úkolům na ně kladeným; štáby neznaly potřeby jednotek,
- že byla nedostatečná součinnost mezi týlovými jednotkami přidělovanými jako posilové jednotlivým armádám a vyšším jednotkám; velitelé jednotek služeb a příslušníci štábu nepocitovali dostatečnou odpovědnost za materiální zabezpečení jednotek.

Američané se domnívají, že uvedené nedostatky odstraní zřízením týlových vyšších jednotek vybavených i v mírové době stálým štábem a nejnutnějšími jednotkami služeb. Tím má být také odstraněn nedostatek řádného velení týlovým jednotkám. Podle dosud platné organisace týlu řídilo chod týlu, tak jako tomu bývalo v naší předmnichovské armádě, 4. oddělení štábu. Jednotkám služeb při této organisaci chyběl odpovědný společný náčelník. Náčelník 4. oddělení štábu se sice zabýval plánováním a řízením materiálního zabezpečení boje podle rozhodnutí velitele, ale nebyl přímým představeným orgánem velitelů týlových jednotek. Vytvořením zvláštních týlových vyšších velitelství dostávají jednotky služeb společného velitele, který je odpovědným orgánem nejen za materiální zabezpečení vojsk, ale i za bojové zabezpečení týlu a jeho součástí, t. j. za organisaci týlové protivýsadkové a protiletectvé obrany, za utajení, kázeň a p.

Týlové vyšší velitelství má zhruba toto složení:

- a) velitel (brigádní, divísní nebo armádní generál, podle stupně týlového velitelství),
- b) náčelník štábu (plukovník nebo brigádní generál),
- c) štáb se čtyřmi odděleními; funkce a názvy oddělení jsou v podstatě stejné jako u štábu vševojskových vyšších jednotek t. j. 1. oddělení — organizační, 2. oddělení — zprádkové, 3. oddělení — operační a 4. oddělení — týlové,
- d) pomocné složky štábu podřízené přímo náčelníku štábu (pomocný úřad, styční důstojníci, inspektorát, pobočníci a p.),
- e) administrativní štáb (polní pokladna, chemický náčelník, polní prokurátor, důstojník pro správu obsazených území, generální adjutant, složka informační a osvětové služby a p.),
- f) technický štáb (ženijní náčelník, náčelník zdravotnické služby, zbrojné technický náčelník, intendant, zásobování PHM, dopravní oddělení, velitel stanu, náčelník spojení a p.).

Mírový počet osob činí:

- u velitelství typu A 60 důstojníků a 90 osob mužstva,
- u velitelství typu B 140 důstojníků a 210 osob mužstva,
- u velitelství typu C 190 důstojníků a 280 osob mužstva.

Týlovému vyššímu velitelství je podřízen určitý stálý počet jednotek služeb různého druhu. Kromě toho jsou k němu přidělovány podle potřeby jednotky posilové.

Informace o obsahu nových služebních knih a pomůcek

1. Informace o služební pomůcce Pom-zdrav-4 „Základy organizace léčebné odsunového zabezpečení bojové činnosti vojsk“

(Pomůcka byla rozeslána v únoru 1953)

Tato služební pomůcka je překladem přednášky A. S. Georgijevského, vydané Vojenskou lékařskou akademií S. M. Kirova v Leningradě 1950. Je to důležitý a potřebný přínos pro bojovou zdravotnickou přípravu příslušníků zdravotnické služby a pro informaci velitelských a tylových orgánů vyšších velitelství. Léčebné odsunové zabezpečení je jednou z nejdůležitějších součástí zdravotnického zabezpečení vojsk, protože zahrnuje v sobě všechna opatření k poskytnutí zdravotnické pomoci raněným a nemocným, k jejich odsunu a léčení až do jeho skončení.

Léčebné odsunové zabezpečení v socialistickém státě je budováno k záchraně života a navrácení zdraví bez výjimky každému raněnému a nemocnému vojákovi jako jeden z nejdůležitějších úkolů státu. Vzpomeňme slova soudruha J. V. Stalina, že ze všech cenných kapitol na světě jsou lidské kapky kapítalem nejcevnějším a nejdůležitějším. Léčebné odsunové zabezpečení armád imperialistických států je zaměřeno hlavně na pomoc lehce raněným a nemocným, protože na těch má kapitalistické velení a vláda největší zájem jako na osobách, které si uchovávají jak schopnost k vojenské službě, tak i k třídnímu vykořisťování. Proto také péče o těžce raněné a nemocné dosáhla v Sovětské armádě daleko větší organizační dokonalosti, nežli je tomu u imperialistických armád.

V pomůcce je podán krátký historický nástin, jak se léčebné odsunové zabezpečení vyvíjelo od počátku 18. století do nynější doby, je vylíčen boj dvou protichůdných snah, t. j. léčit raněné, a nemocné v blízkosti prostoru bojové činnosti — „soustava léčení na místě“, a snahy vzdálit je z pásma bojové činnosti — „soustava odsunu“. Výhody a nevýhody obou soustav jsou v pomůcce podrobněji probírány na všech válkách posledních století s charakteristikou protikladů léčebných opatření a odsunu až do první světové války.

Hlavním rysem této dlouhé doby bylo, že vojenské velení obvykle nelehčelo na odsun raněných a nemocných pod zorným úhlem plnění zdravotnické funkce, nýbrž spíše jako na opatření čistě vojenské, které má co nejvíce oslabit vojska od vojáků, kteří ztratili bojeschopnost. Pro toto pojetí věci a z nedostatku řádného třídění přicházeli ranění do léčebných útvarů zesláblí nejen následkem zranění a nemoci, nýbrž i závažným způsobem dopravy, nepřizpůsobivým jejich stavu. I. J. Smirnov nazval tento způsob převozu „rozvoznou soustavou“ na rozdíl od „zdravotnického odsunu“, kdy se musí brát v úvahu rovnou měrou jak požadavky vojenské, tak i zdravotnické.

Už za první světové války r. 1916 se v Rusku pokusil prof. V. A. Oppel sloučit obě protichůdné tendence léčebné odsunového zabezpečení, t. j. spojit

léčení s odsunem a považovat obě složky za jednotlivé celek. Soustava „etapového léčení“ jím navržená rozčlenila vlastně zdravotnickou pomoc na posloupné její poskytování na obvazistích a v léčebných zařízeních, která se rozmístila na cestě odsunu raněných: tato obvazistě a zařízení na odsunové cestě byla nazývána „etapami zdravotnického odsunu“. Při tomto způsobu odsunu se léčebné zásahy provádějí tak, že se bere v úvahu zároveň další odsun raněných, ale ten se uskutečňuje se zřetelem k zdravotnímu stavu raněných a k tomu, jakých léčebných opatření je a bude jim třeba.

Toto etapové léčení se organizovalo z počátku podle t. zv. „drenážního odsunového typu“, t. j. ranění a nemocní se posílali společným proudem a jedním směrem (proto mluvil Leonardov též o „odsunu směrovém“) přes všechny etapy rozvinuté na odsunové cestě a bez zřetele na to, jaký druh zdravotnické pomoci je na té nebo oné etapě poskytován a zda raněný právě tento druh pomoci potřebuje.

Proti tomuto mechanickému způsobu se probíjí v Sovětském svazu od r. 1933 snaha, aby způsob léčebné odsunového zabezpečení armády byl změněn v „etapové léčení s odsunem podle určení“, t. j. s odsunem podle lékařských indikací. V Řádu vojenské zdravotnické služby z r. 1933 se stanovilo, aby doprava nemocných a postižených v boji nebyla prováděna mechanicky z etapy na etapu, nýbrž aby se náčelník zdravotnické služby snažil dopravit nemocné a raněné na tu etapu zdravotnického odsunu, kde může být raněnému poskytnuta odborná lékařská pomoc, která je určována rázem nemoci nebo postižení.

Způsob navržený oním Řádem byl prakticky dořešen, zdokonalen a rozvinut až za války s Fínem a hlavně ve Veliké vlastenecké válce. Podstata etapového léčení s odsunem podle určení záleží již v provádění postupných a soustavných léčebných opatření na etapách zdravotnického odsunu při současném odsunu raněných a nemocných do týlu, prováděném podle lékařských indikací a podle bojové a zdravotnické situace. Na podkladě této devisy bylo rozčleněno poskytování zdravotnické pomoci na jednotlivé etapy odsunu (první pomoc, předlékařská pomoc, první lékařská pomoc, odborná lékařská pomoc, specialisovaná odborná pomoc) a zaveden jednotný systém v postupném provádění jednotlivých léčebných zákroků, aby se nestalo, že některá etapa by použila diametrálně protichůdných léčebných metod od etap dřívějších.

Nestačí však jenom jednotné pojetí patologických procesů v organismu a jejich prevence a léčby, je třeba, aby každá další etapa byla zpravena přesnou zdravotnickou dokumentací, co bylo již na předchozích etapách vykonáno (správně vyplněnou

zdravotnickou průvodkou raněného). Problém zdravotnické dokumentace byl rovněž za války úspěšně vyřešen. Pomůcka, o níž jde, obsahuje cenné zkušenosti a údaje z Veliké vlastenecké války o činnosti jednotlivých etap zdravotnického odsunu, zejména specializovaných léčebných zařízení armády, uvádí příznivé výsledky léčení v nemocničních odděleních profilovaných pro raněné do hlavy a krku, pro raněné do hrudníku a břicha a pro raněné do velkých kloubů a dlouhých kostí. Mimo specializované chirurgické polní pohyblivé nemocnice obsahovaly armádní nemocniční kolektory též nemocnice pro léčení nemocí vnitřních, infekčních atd.

Abyste každý nemocný a raněný skutečně dostal do nemocnice odpovídající jeho zranění nebo nemoci, bylo za války prováděno podrobné třídění raněných na skupiny podle způsobu a druhu zranění, aby odsun podle určení mohl být racionálně prováděn. K tomu účelu byly během války zřizovány

rozdělovny raněných na odsunových směrech před rozvinutým nemocničním kolektorem, které zaručovaly správné dirigování vozidel s raněnými a nemocnými do příslušných nemocnic.

Soudobá soustava léčebně odsunového zabezpečení Sovětské armády, která se stala základním organizačním kamenem též naší zdravotnické služby, je pokrokovým a vědecky zdůvodněným systémem, který odpovídá soudobému stupni vývoje válečného umění i stavu lékařské vědy. Též u nás se musí věnovat zvláštní pozornost tomu, aby se při bojové zdravotnické přípravě probíralo léčebně odsunové zabezpečení vojsk v dané situaci a v podmínkách daných cvičným úkolem pečlivě až do všech důsledků s odsunem podle určení, aby se tato soustava stala každému vojenskému lékaři i každému veliteli jasným zákonem, neboť jen tak lze zachránit co nejvíce raněných před smrtí nebo invaliditou.

Zpracoval brig. gen. MUDr. Pytlík.

2. Informace o služební pomůcce Pom-zdrav-5 „Síly a prostředky zdravotnické služby armády“

(Pomůcka byla rozeslána v únoru 1953)

Tato služební pomůcka je rovněž překladem přednášky A. S. Georgijevského, vydané 1947 Vojenskou lékařskou akademií S. M. Kirova v Leningradě.

Účelem této práce bylo plně a všestranně objasnit obecné úkoly zdravotnické služby armády, složení a určení jednotlivých armádních zdravotnických zařízení a základní otázky organizace zdravotnického zabezpečení v rámci armády tak, jak byly přesně organizací zformovány po mnoha zkušenostech z nejmohutnějších operačních a zdravotnických situací za Veliké vlastenecké války.

Polní vojenská zdravotnická doktrína za války přesně stanovila místo a význam armádní zdravotnické služby v celkové soustavě zdravotnického zabezpečení Sovětské armády. Zásada etapového léčení s odsunem podle určení dostala za války pevnou organizační a materiální základnu, která je v pomůcce podrobně probrána útvar po útvaru, doplněna pro každé zdravotnické zařízení nákresem jeho organizačního členění, jsou vymezeny úkoly a činnosti každého jednotlivého zařízení v rámci zdravotnického zabezpečení armády.

Všechna zdravotnická zařízení armády jsou tu podle svých funkcí rozdělena

- na velitelské orgány zdravotnické služby;
- na léčebně odsunová zařízení se všemi

profily polních pohyblivých nemocnic, s odsunovou sběrnou pro velitelství představeného polního odsunového střediska, s třídící odsunovou nemocnicí, s odsunovou nemocnicí a s rotou posilových skupin specialistů;

- na protiepidemická zařízení a útvary;
- na zdravotnické dopravní útvary pro převoz raněných;
- na zařízení zdravotnického zásobování;
- na ostatní armádní zdravotnická zařízení.

Pomůcka pojednává o způsobech rozvíjení armádní nemocniční základny (na jednom nebo dvou odsunových směrech, členění do hloubky v jednom anebo ve dvou sledech) a o základních úkolech nemocničních kolektorů.

Znáť organizaci a určení sil a prostředků zdravotnické služby a základní zásady pro jejich použití je naprosto nutné pro správnou organizaci zdravotnického zabezpečení i v čs. armádě. Proto tato cenná pomůcka jistě splní své poslání a dá jak lékařům, tak i tylovým a velitelským orgánům náležitě přesnou představu o úkolech zdravotnické služby v armádě, o její organizační struktuře a o určení a o činnosti armádních zdravotnických zařízení.

Zpracoval brig. gen. MUDr. Pytlík.

Informace o služební pomůcce Pom-tyl-1 „Armádní tyl“

(Pomůcka byla rozeslána v únoru 1953)

Počátkem ledna 1953 byla vydána další tylová služební pomůcka Pom-tyl-1 „Armádní tyl“.

Tato pomůcka obsahuje překlady šesti sovětských přednášek uspořádaných za sebou, takže stejné otázky organizace a činnosti tylu jsou uvedeny na několika místech ve větším nebo menším rozsahu.

- I. část, „Organizace a služba armádního tylu“

obsahuje základní údaje o úkolech armádního tylu a o jeho řídicích a výkonných orgánech. V kapitole „Řídící orgány armádního tylu“ je rozebrána též spolupráce náčelníka tylu s náčelníky služeb jednotlivých druhů vojsk.

U výkonných orgánů armádního tylu jsou uvedeny též nejpotebnejší kalkulační údaje. Dále jsou

v této části osvětleny některé pojmy, jako železniční úsek, zásobovací stanice, vykládací stanice, armádní vojenská automobilní silnice (AVAS) a p. s uvedením funkce těchto tylových zařízení.

V závěru I. části jsou stanoveny zásady pro organizaci a činnost týlu v armádní útočné operaci a v armádní obranné operaci se zvláštností v obraně na široké frontě a v manévrové obraně.

I. část služební pomůcky Pom-týl-1 je nejdůležitější částí této pomůcky a dává základní názor na organizaci a činnost armádního týlu vůbec, s přihlédnutím ke zvláštnostem v obraně a v útoku.

II. část, „Zásobování a přísun materiálních prostředků v armádním týlu“ obsahuje údaje určené především pro náčelníka armádní zásobovací základny. Dává obraz o organizaci zásobování všeobecně a podle jednotlivých druhů zásobování, o rozmístění skladů a o výši přechodných zásob armády.

V závěru druhé části jsou uvedeny způsoby provádění přísunů. Zvláštní pozornost je věnována zásobování vzdušnou cestou.

III. část, „Odsun v armádním týlu“ je v kapitole „Zdravotnické zabezpečení armády“ popsána činnost jednotlivých výkonných orgánů zdravotnické služby armády. Na základě válečných zkušeností jsou stanoveny průměrné počty zdravotnických útvarů a útavů armády.

Obdobně jsou popsány i útvary a ústavy veterinářské služby.

V dalších kapitolách je rozebrána otázka oprav a odsunů technických prostředků, zbraní a materiálu, otázka sběru, evidence a odsunu kořisti a otázka organizace odsunu zajatců.

IV. část, „Řízení armádního týlu“ uvádí úkoly řídicích orgánů týlu, štábu týlu a oddělení služeb týlu a služeb druhů vojsk. V dalších kapitolách jsou uvedeny hlavní a pomocné dokumenty pro organizaci a řízení týlu, organizace spojení v armádním týlu, obrana a ochrana týlu, průzkum tylového prostoru. V přílohách k této části je připojen příklad tylového rozkazu armády a tylového souhrnného hlášení.

V. část, „Armádní komunikace“ se zabývá otázkou organizace železničního úseku, předem daného železničního úseku, armádní automobilní silnice a řízení provozu na ní a jeho zabezpečení silničními součástmi.

VI. část, „Týl armády v útočné operaci“ je v podstatě souhrnem všech předcházejících částí a dotýká se, i když ne v plném rozsahu, všech otázek organizace a činnosti týlu s hlediska útočné operace armády.

Zpracoval pplk. Oliva

Informace o služební pomůcce Pom-pěch-3 „Methodika přípravy štábu pěšího pluku“

(Pomůcka byla rozeslána v únoru 1953)

„Methodika přípravy štábu pěšího pluku“, obsahuje velmi cenné zkušenosti z Veliké vlastenecké války. Jejím autorem je známý sovětský vojenský publicista gen. por. PP Věčnyj.

V úvodě pomůcky je v první řadě zdůrazněna nutnost velet vojskům podle zkušeností z Veliké vlastenecké války, dbát vždy součinnosti všech druhů vojsk, ovládat používání pojitů (zejména radií) znát způsoby plánování současného boje a vždy provádět kontrolu a pomoc.

Jsou v ní dále uvedeny základní způsoby přípravy štábu, a to:

- velitelská příprava,
- osobní příprava,

- příprava jednotlivých funkcionářů štábů a
- příprava štábu jako orgánu velení.

Autor popisuje pak metody přípravy štábu (týž urychleně) a podává návod, jak plánovat přípravu štábu. Konečně uvádí konkrétní příklady praktického provádění výcviku štábu pluku.

Tato pomůcka je nepostradatelnou pro velitele pluků a náčelníky štábů pluků k řízení a provádění přípravy štábů, pro všechny vyšší velitele a jejich štáby pak k provádění kontroly a pomoci při přípravě štábu pluku a pro všechny důstojníky štábu pluku k osobní přípravě.

Zpracoval plk. Hruška

Informace o služební pomůcce Pom-tank 1 „Tanková a mechanisovaná vojska v obranné operaci armády“

(Pomůcka byla rozeslána v dubnu 1953)

Jde o překlad přednášky vydané v roce 1950 Nejvyšší vojenskou akademií K. E. Vorosilova v Moskvě.

V úvodní části jsou uvedeny velmi cenné zkušenosti o použití tankových a mechanisovaných vojsk v obranných operacích Veliké vlastenecké války u Kurska a u Blatenského jezera. Přednáška ukazuje, jak byly zesilovány vševojskové armády operující na

hlavním operačním směru a jakou úlohu plnila tanková a mechanisovaná vojska v rámci celkové armádní obranné operace.

V dalším je vysvětleno, jak velitel armády plánuje činnost tankových a mechanisovaných jednotek a jak organizuje jejich součinnost s ostatními druhy vojsk.

Pomůcka má 26 stran textu bez náčrtů.

Informace o obsahu zahraničních vojen. odborných časopisů

Z obsahu bulharského vojenského odborného časopisu *Vojenna mysl* č. 1/1953

Projev ministra národní obrany generálplukovníka Pančevského, pronesený k absolventům nejvyšší vojenské akademie „G. S. Rakovského“ v lednu r. 1953.

Některé otázky protiofensivy na základě zkušeností z Veliké vlastenecké války.

Plk. Nikolov D., Odrazení protiúderu z chodu v útočné operaci.

Mjr. Rajkov P., Použití tankových a mechanizovaných vojsk v útočné operaci.

Mjr. Simeonov Iv., Velení pěší divisi za útoku v horském a zalesněném terénu.

Mjr. Džakov S., Úkoly a činnost sborového pohyblivého oddílu zatarasovacího v útočném boji.

Gardový major Zakaťnov, Organizace protitankové obrany v americké pěší divisi v obranném boji.

Z obsahu 1. čísla maďarského odborného časopisu *Katonai figyelő* 1953

Generálmajor Székely Béla, Základní otázky soudobného velení podle stalinické vojenské vědy.

Generálmajor Matékovič Endre, Opevňovací systémy a základní otázky jejich průlomu.

Generálmajor Madarász Ferenc, Dělostřelecké zabezpečení průlomu opevněných rajonů.

Generálmajor Nagy Tibor, Otázky ženiijního zabezpečení průlomu opevněných rajonů.

Plk. Kovacs István: Čtvrtý stalinický úder.

Hlavní principy obrany ozbrojených sil Spojených států severoamerických.

Major Rusznák Károly, O některých otázkách vojenské geografie.

* * *

Z obsahu polského časopisu *Myśl wojskowa*, čísla 9 až 12 ročníku 1952 a čísla 1 ročníku 1953

Obsah čísla 9/1952:

Mjr. M. Debski, Postup práce velitele při přijímání rozhodnutí.

Pplk. W. Markiewicz, Některé otázky práce vševojskového velitele při organizaci ženiijního zabezpečení boje.

Plk. Inż. A. Pietrow, Zabezpečení vojsk topografickými a speciálními mapami v různých operacích.

Plk. J. J., Některé poznámky k otázce štábní cesty jako formy operační přípravy.

Kolektivní práce pod vedením *pplk. H. Sejnenskiego*, O některých otázkách vojenské ekonomiky kapitalistických států.

Mgr. Tadeusz Nowak, Polské vojenské umění v první polovině XIV. století.

Plk. A. Swoboda, Evropská armáda — kolébka novohitlerovského „wehrmachtu“.

Obsah čísla 10/1952:

Generálplukovník V. Korczyz, Polská armáda neklaume důvěru polského lidu.

Mjr. A. Jasiński, Účast jednotek 1. polské armády

na obraně předmostí Warka-Magnuszew (na Visle na jih od Varšavy v druhé polovině roku 1944).

Mjr. W. Tuszyński a kpt. Z. Stanicki, Z bojů lidové gardy ve Varšavě v l. 1942 a 1943.

Plk. M. Szleyen, Účast Poláků ve španělské válce v letech 1936 až 1939.

Plpł. I. Pawlowski, Vojenská revoluční činnost sociálně demokratické strany Ruska a polské sociálně demokratické strany na území bývalého Polského království v letech 1900 až 1903.

Mjr. T. Rawski, Polské vojenské umění v období boje s výbojným prusáctvím (bojová činnost polských vojsk ve Velkopolsce v září až říjnu r. 1794).

Por. mgr. J. Wimmer, Odrazení nájedzu Maximiliána habsburského v letech 1587/88 a bitva u osady Byczyna.

Obsah čísla 11/1952:

Plk. M. Hopman, K 10. výročí stalingradské bitvy.
Plk. J. Drzewiecki, O práci velitele při organizaci součinnosti.

Mjr. M. Debski, O methodách průlomu obrany nepřitele.

Plk. G. Isajew, Radiolokace a její užití v armádě.

Obsah čísla 12/1952:

Plk. J. Drzewiecki, Pokrokový ráz stalinské vojenské vědy.

Div. gen. B. Pigarewicz, Některé otázky organizace a přípravy nočního průlomu.

Plk. Inž. E. Kozuchow, Všeobecné základy taktiky a techniky použití zátarasů nabitých elektrickým proudem v soudobých podmínkách.

Por. mgr. Jan Wimmer, Polské vojenské umění ve válkách s Turky a Tatary v druhé polovině XVII. století.

Plk. A. Swoboda, Americké zásady použití tankových vojsk v bojích zadních vojsk.

Obsah čísla 1/1953

Generálmajor St. Okęcki, Vojenské otázky v 21. svazku sebraných spisů V. I. Lenina.

Kpt. E. Jadziak, Lednová ofenziva Sovětské armády v r. 1945 (Viselsko-oderská operace 1. běloruského frontu).

Kpt. T. Szostakowski a *kpt. W. Konwiński*, Studium situace, hlášení a informování, jedna z nejdůležitějších prací operačního štábu.

Plk. Inž. mgr. J. Korszunow, Radiové zaměřování.

Kolektivní práce, O vojenské terminologii v the-matech vojenské i beletristické literatury.

Plk. N. Astafew, Hlavní charakteristické rysy stro-jového období válek na podkladě zkušeností z první světové války.

Por. Jan Doležal, Slovenské národní povstání, ((Překlad článku z čs. časopisu Lidová armáda čís. 10/1952).

Z obsahu odborného polského vojenského časopisu *Mysl wojskowa* čís. 2/1953

Mjr. W. Tuszyński, K 8. výročí osvobození Poznaň Sovětskou armádou.

Mjr. M. Debski, Odrážení protiútoků a protiúderů nepřátelských tankových jednotek v průběhu útočného boje.

Plk. K. Romanow, Některé otázky utajeného ve-lení vojskům.

Plk. Cz. Modestowicz, Metoda provádění taktic-kých seminářů s důstojníky.

N. D. Smirnowa, Z historie národně osvoboditel-ského boje albánského lidu v době druhé světové války.

Rozvoj taktiky v 2. polovině XIX století.

Brig. generál kand. voj. věd E. Leoszenia: O časo-pise „Przegląd Inżynierii” ročník 1951 a 1952.

Por. mgr. J. Wimmer, Populární nástin historie polského vojenského umění.

Z obsahu amerického vojenského odborného časopisu *Military Review* číslo 2/1952

V 2. čísle amerického vojenského časopisu „Mili-tary Review“ z r. 1952 byl uveřejněn článek plk. Boleso o zásadách použití obrněných jednotek za pronásledování.

Autor článku nejprve uvádí zásady použití obrně-ných jednotek za pronásledování. Úkolem obrně-ných jednotek za pronásledování je zničit hlavní síly nepřítele. Aby se tohoto cíle dosáhlo, je prý třeba současně s pronásledováním obchvacovat ustupující síly hlavního uskupení nepřítele. Obrněné jednotky jsou pro svou pohyblivost a značnou palebnou sílu zvláště vhodné k plnění tohoto úkolu. Obchvacující jednotky se mají rychlým pronikáním zmocňovat důležitých komunikačních uzlů a tím přetínat ústu-pové cesty nepřítele.

Současně má být nepřítel neustále pronásledován na ústupových cestách, aby mu bylo zabráněno za-chytit se na jednotlivých ústupových postaveních a organizovat na nich obranu a uspořádat své jed-notky.

Autor zdůrazňuje, že zkušenosti z druhé svě-tové války potvrdily správnost zásady, že pronásle-dování bez současných obchvací a obklíčení ústu-pujících jednotek nepřítele nevede k jejich zničení. Dovojuje, že se služební předpisy americké armády v tomto směru sice jasně vyjadřují, že se však mnozí velitelé jimi v praxi neřídí.

V dalších řádcích zdůrazňuje autor, co vyžaduje

tento druh boje od velitele. Velitel má být schopen rychle a správně zhodnotit situaci a přejít včas do bezohledného pronásledování nedbaje na situaci sousedů a využívaje do nejzších mezi možností svých jednotek. Autor uvádí, že prý to byly neroz-hodnost a nedostatek odvahy hitlerovských velitelů k převzetí odpovědnosti, které dovolily velké části anglických a francouzských vojsk r. 1940 ustoupit k Dunkerque a tam se nalodit. Nám je dnes ovšem známo, že to bylo záměrné počítání Hitlera, který zakázal podniknout zničující úder, neboť chtěl získat Anglii pro připravovaný útok proti Sovětskému svazu. Jako příklad neschopnosti úspěšně organisovat pronásledování uvádí autor nezdařené pokusy spojeneckých velitelů o zničení Rommela afrického sboru při jeho ústupu z Egypta do Tunisu.

O organizaci, úkolech a materiálním zabezpečení jednotek za pronásledování píše autor, že pronásle-dování má být vedeno na několika rovnoběžných směrech. K pronásledování je použito zpravidla jednotek, které se neúčastnily průlomové operace. (Poznámka. V americkém armádním sboru se počítá s tím, že do průlomu bude zasazena obrněná divise, která tvoří zpravidla druhý, někdy i třetí sled armádního sboru. V americké vojenské literatuře je zpravidla uváděno toto „standardní“ složení armádního sboru: 3 pěší a 1 obrněná divise, kromě oby-klých sborových jednotek druhů vojsk.) Tyto jed-

notky jsou během průlomové operace soustředovány v prostorech vzdálených 15 až 20 km za čelními sledy.

K pronásledování vytváří obrněné divise dvě až tři samostatná bojová skupení. Každé z nich působí jako samostatná taktická jednotka na určitém směru. Bojová skupení mívají 1 až 2 prapory tanků, 1 až 2 prapory mechanizované pěchoty, 1 až 2 oddíly samohybných děl ráže 105 mm, 1 až 2 ženijní roty, průzkumnou rotu, zdravotnickou rotu, jednotky služeb a j.

Za nimi postupují motorizované pěší divise, jejichž úkolem je vystřídát obrněné jednotky v boji s jednotlivými ohnisky obrany vytvořenými na komunikacích nebo v jiných důležitých prostorech a likvidovat tyto odpory. Tím umožňují obrněným jednotkám rychlý postup vpřed.

Za pronásledování vznikají podle autora potíže při podpoře boje obrněných jednotek dělostřelectvem. Rychlému postupu obrněných jednotek může přý stačit jen dělostřelectvo ráže 105 a 155 mm, ať již samohybné nebo tažené. Dalekonosné dělostřelectvo a vůbec dělostřelectvo ráže nad 155 mm není schopno postupovat stejnou rychlostí jako obrněné jednotky. Z toho důvodu je třeba, aby mnohé úkoly dělostřelectva převzalo v tomto období letectvo.

Jsou to hlavně tyto úkoly:

- letecká ochrana postupujících proudů,
- zesílená letecká podpora boje pozemních jednotek vzhledem k nedostatečné podpoře dělostřelectva, a to hlavně útoky na ustupující proudy nepřítele, jejich desorganisováním, zdržováním jejich postupu a podporou při jejich obklíčování a ničení.

Autor zdůrazňuje, že činnost letectva za pronásledování nesmí ustát ani v noci.

Zvláštní význam má činnost průzkumného letectva, jehož hlavním úkolem bude vytrvale sledovat pohyby nepřítele a zjišťovat včas činnost jeho záloh a zaujímání nových obranných pásem a postavení. Autor vyzdvihuje význam pozorovacích vrtulníků organizačně přidělených jednotkám obrněné divise. Jejich úkolem bude jednak včas zjišťovat odpory nepřítele, jednak sledovat činnost nepřítele a řídit palby dělostřelectva.

Autor zdůrazňuje význam ženistů za pronásledování. Každému z pronásledujících bojových skupení budou přiděleny jedna až dvě roty ženistů a příslušný počet mostního materiálu. Ženisté mají být zařazováni v čele proudů, hned za zajišťovacími jednotkami.

Po stránce taktické zdůrazňuje autor, že je třeba provádět pronásledování vždy na několika souběžných směrech. Pronásledující jednotky musí pronikat mezi jednotlivými izolovanými odpory a snažit se je obcházet. Jako cíle mají být pronásledujícím jednotkám určovány význačné terénní čáry, komunikační uzly, předmostí na vodních tocích, horské

průsmyky a p. Obsazení takových terénních, komunikačních nebo jiných prostorů má umožnit obklíčení nepřítele a později jeho zničení. Tyto prostory jsou často obsazovány a udržovány v součinnosti s výsadekovými jednotkami.

Pokud jde o přípravu pronásledování, zdůrazňuje autor článku, že pronásledování staví před velitele a štáby zvlášť těžké úkoly, zejména pokud jde o materiální zabezpečení jednotek za pronásledování. Proto má zvláštní význam jeho pečlivé plánování. Šťavelo, proviant, pohonné hmoty a jiný materiál má být soustředěn již v době přípravy a mají být předem určeny způsoby zásobování jednotek během pronásledování. Za pronásledování bude třeba v budoucnosti předvídat vždy zásobování jednotek vzduchem. Tím má být umožněno pokračovat v pronásledování i v těch případech, když pozemní komunikace budou akcí partyzánů, letectva a p. přerušeny nebo ohroženy. Autor dovozuje, že nedostatek zabezpečení dostatečných prostředků pro zásobování vzduchem vede často k nesplnění úkolu a přímo k ohrožení pronásledujících jednotek.

V celku článek nepřináší žádné nové myšlenky. Autor zdůrazňuje všeobecně známé zásady, platné pro tento druh boje. Článek však ukazuje slabinu americké armády, to jest její neúměrnou předimenzovanost, pokud jde o bojovou techniku. Americká intervence v Koreji ukázala, že během tohoto údobí bojů, kdy Američané měli jakýsi úspěch, t. j. za jejich postupu k řece Jalu a do severovýchodní části Korejského poloostrova, nedovedli zničit ustupující části lidové demokratické armády a jednotky čínských dobrovolníků. Příčiny toho je třeba hledat nejen v přeaze vojáků a velitelů lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků po stránce morálně politické, ale i v tom, že tato vojska správně ovládala taktiku, jak se vyhnout obklíčení. Je známo, že jednotky lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků dovedly plnou měrou využívat zvláštností terénu k napadání tylů postupujících jednotek interventů a k jejich ničení v nočních akcích. Severokorejské jednotky bojovaly i v těch případech, když byly překročeny. Tím se nakonec dostali do obklíčení sami Američané, jimž zůstaly v tylu značné počty odhodlaných a bojeschopných jednotek lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků. Je konečně známo, že pro boj s těmito jednotkami a partyzány museli Američané určit v době pro ně nejkritičtější, t. j. při zahájení protiofensivy lidové severokorejské armády a čínských dobrovolníků v prosinci 1950, asi polovinu svých sil.

Ani za druhé světové války v její poslední fázi neukázali Američané, že by dovedli pronásledování ukončit obklíčením a zničením větších sil protivníka, což naopak skvěle uskutečňovali sovětské velitele v nesčetných případech počínaje od slavné stalingradské bitvy až k bitvě o Berlín.

OZNÁMENÍ REDAKCE

Redakce *Vojenské mysli* dostává vojenské odborné vševojskové časopisy lidově demokratických armád, a to polský měsíčník „Myśl wojskowa“, bulharský měsíčník „Vojenna mysl“, maďarský měsíčník „Katonai figyelő“ a čínský vojenský odborný vševojskový časopis „1. srpen“. Je pravděpodobné, že bude redakci zasílán i obdobný časopis rumunský. Čtenáři *Vojenské mysli* již uvítají budou-li s obsahem uvedených časopisů blíže seznámováni, ne pouhým uváděním názvů jednotlivých článků, jak je to často prováděno doposud. Redakce proto vyzývá důstojníky, kteří mají potřebné jazykové znalosti, zájem o studium článků určitého thematického zaměření a jsou ochotni pravidelně zpracovávat recenze prostudovaných článků pro *Vojenskou mysl*, aby se přihlásili redakci *Vojenské mysli*, která jim pak bude pravidelně zasílat příslušný časopis, nebo alespoň fotokopie článků zvoleného thematického zaměření. Zpracované recenze článků jsou honorovány podle obtížnosti článku částkou 100 až 150 Kčs za každou stranu na stroji psaného rukopisu o 25 řádcích.

Totéž se týká recenzí cizojazyčných vojenských odborných knih. Tento úkol doposud *Vojenská mysl* neplnila pro nedostatek recesentů a též proto, že ústřední vojenská knihovna nedostávala vhodnou cizí vojenskou odbornou literaturu.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: František Tesal, Jaroslav Dočkal, František Sukup, Jaroslav Kučera, Josef Haman, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý,
Ing. Jan Bělohoubek, Jaroslav Hruška, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „*Vojenská mysl*“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní příhrádka 19120/ST

Tiskne tiskárna vydavatelství čs. branné moci „*Naše vojsko*“. V roce 1953 vyjde šest čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

